

กลองมโหระทึก: มรดกทางวัฒนธรรมกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

WEI YANXIONG

คุณฉินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาไทยศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
สิงหาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณิพนธ์ของ WEI YANXIONG ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ภรดี มหาพันธ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ภรดี พันธูภากร)

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

.....ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภรดี มหาพันธ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภรดี พันธูภากร)

.....กรรมการ
(ดร.มนัส แก้วบุชา)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับคุณิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด)

วันที่.....๓๑.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

คุณฉินปินชัณบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ภารดี มหาจันทร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และรองศาสตราจารย์ ภรดี พันธุภากร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้กรุณาตลอดเวลาอันมีค่าช่วยตรวจทาน และให้คำแนะนำในการทำคุณฉินปินชัณอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์ ดร.มนัส แก้วบุชา ที่ได้กรุณาตลอดเวลามาเป็นประธาน และกรรมการสอบ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์และบุคลากรสาขาวิชาไทยศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยเหลือ ให้ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำ ขั้นตอนต่างในการทำคุณฉินปินชัณ แนะนำแหล่งข้อมูล รวมถึงให้แนวคิดในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณบุคลากรของหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ทั้งสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติต่าง ๆ และห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการค้นคว้าข้อมูลทั้งเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง จำนวนมากอันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการทำวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทองแถม นาถจำนง ดร.มนัส แก้วบุชา และรุ่นพี่นักศึกษา ระดับปริญญาเอกสาขาวิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา คือ ดร.นภสวรรณ สุภาทิพย์ ดร.ชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร และ ดร.สำราญ ผลดี ที่คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือในทุกขั้นตอน ของการทำการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยชนชาติกวาสีทุกท่านคือ อ.Ou Man อ.Wang Hailing และ อ.Ou Jiangling ที่คอยเป็นกำลังใจตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ Li Fuqiang ศาสตราจารย์ Li Zhen ไม่เพียงจุดประกายให้เกิดหัวข้อวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น แต่ยังช่วย ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิจัยในภาคสนามทุกครั้งที่ลงพื้นที่ และช่วยให้กำลังใจตลอดมา

บุคคลสำคัญที่ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงคือ สมาชิกครอบครัวของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนด้วยดีตลอดมา รวมถึงพี่ น้อง เพื่อน ๆ และผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา จนคุณฉินปินชัณเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

WEI YANXIONG

57810183: สาขาวิชา: ไทยศึกษา; ปร.ค (ไทยศึกษา)

คำสำคัญ: กลองมโหระทึก/ วัฒนธรรม/ ลุ่มน้ำโขง

WEI YANXIONG: กลองมโหระทึก: มรดกทางวัฒนธรรมกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง
(KETTLE DRUM: CULTURAL HERITAGE ALONG THE BASIN OF MEKONG RIVER)

คณะกรรมการควบคุมคุชฎินิพนธ์: ภรดี มหาจันทร์, กศ.ม, ภรดี พันธุภากร, ศศ.ม. 204 หน้า.

ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษารูปแบบ คติสัญลักษณ์ ของกลองมโหระทึก
ในประเทศลุ่มน้ำโขง ที่ปรากฏตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. วิเคราะห์ถึงบทบาทของกลองมโหระทึกในวิถีชีวิตคนในสังคมเกษตรกรรมลุ่มน้ำโขงและ
3. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงบทบาท และสถานภาพของกลองมโหระทึกในประเทศไทย
เพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนา มรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่านี้ให้ดำรงอยู่
สืบไปโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า กลองมโหระทึก เป็นมรดกภูมิปัญญาที่สืบสานขับเคลื่อนเชื่อมโยง
ทางด้านวัฒนธรรมร่วมระหว่างภาคใต้ของประเทศไทยกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลองมโหระทึก
ได้แพร่กระจายอยู่ภาคใต้ของประเทศไทยและบรรดาประเทศอาเซียน ได้แก่ ประเทศไทย พม่า ลาว
ไทย กัมพูชา และเวียดนาม บทบาทสำคัญคือ การใช้ประกอบในพิธีกรรมตามความเชื่อที่มีต่อ
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ใช้เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ เกียรติยศ ความร่ำรวย ฐานันดร การใช้สำหรับส่ง
อามณ์สัญญาณในการระดมพล การสงคราม การแข่งขาน รวมถึงการใช้เป็นเครื่องดนตรีใน
งานบันเทิงและงานประเพณีต่าง ๆ ด้วย ปัจจุบันแม้ว่ากลองมโหระทึกจะยังมีใช้อยู่ทั้งในงาน
พระราชพิธี ประเพณีสำคัญ รวมถึงการใช้ในการประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ ของหลาย
ประเทศ ทว่าได้ลดบทบาทและความสำคัญลง ที่สำคัญยังคงอยู่ในภาวะเสื่อมเสี่ยงต่อการสูญหาย
อย่างมากทั้งในมิติของศิลปประเพณีรวมถึงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึกที่เกิดขึ้นทั่วไป
ในกลุ่มประเทศที่ทำการศึกษาดังนั้นจึงควรมีการนำผลวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์
สืบทอด และฟื้นฟูวัฒนธรรมกลองมโหระทึกให้ดำรงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบต่อไป

57810183: MAJOR: THAI STUDIES; PH.D. (DOCTOR OF PHILOSOPHY)

KEY WORDS: KETTLE DRUM/ CULTURE/ THE BASIN OF MEKONG RIVER

WEI YANXIONG: KETTLE DRUM: CULTURAL HERITAGE ALONG THE
BASIN OF MEKONG RIVER ADVISORY COMMITTEE: PARADEE.MAHAKHAN, M.ED.,
PORADEE.PANTHUPAKORN, M.A., 204 P., 2017.

Objectives of the research included 1. to study the Kettle drum's and its unique among the Mekong sub region's countries that have been shown evidences from its long historical and up to the present time 2. to analyse how the drum related to farmers lifestyle in this region and 3. to analyse changing trend of its roles in Thailand in order to preserve, continue and development this cultural valued to be continued in accordance with this research for further development and disseminations.

The research findings found that the Kettle drum was one of the indigenous knowledge of Chinese and southeast Asia cultural heritages, as the Kettle drum was spread in the southern part of China and some countries in Asia such as China, Myanmar, Laos, Thailand, Cambodia and Vietnam. Roles of the Kettle drum was strongly involved with belief and daily practices as well as honour, wealthy and power. The Kettle drum was also be used in gathering people for joining wars, making announcements and to be used as music instrument in traditional events. At the present time many countries still use the Kettle drum as music instrument to important events in particular for the Kings and ethnic significant events. Recently there is a level of concern of losing the use Kettle drum in many aspects, therefore we should use this research findings to be a guidance for using, preservation and renovation of the Kettle drum for beneficial of our future generation.

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	6
วิธีการดำเนินการวิจัย	7
กรอบการดำเนินงาน	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึก	10
2 กลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงและแหล่งกำเนิดกลองมโหระทึก มรดกร่วมทางวัฒนธรรม	23
ลุ่มน้ำโขง กำเนิด และพัฒนาการกลองมโหระทึก.....	23
กำเนิดกลองมโหระทึก	23
พัฒนาการและการแพร่กระจายวัฒนธรรมกลองมโหระทึก	25
กลองมโหระทึก: รูปแบบ ประเภท และลวดลาย.....	41
กลองมโหระทึกวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง.....	70
3 บทบาทของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง	72
บทบาททางสังคมและวัฒนธรรมกลองมโหระทึก	72
กลองมโหระทึกในสาธารณรัฐประชาชนจีน	74
กลองมโหระทึกในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	79
กลองมโหระทึกในประเทศไทย	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กลองมโหระทึกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	104
กลองมโหระทึกในราชอาณาจักรกัมพูชา.....	112
กลองมโหระทึกในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	121
4 สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง.....	142
สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในสาธารณรัฐประชาชนจีน.....	142
สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	145
สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในประเทศไทย	153
สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว .	157
สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในราชอาณาจักรกัมพูชา	164
สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	165
การสืบทอด การอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรมกลองมโหระทึก.....	167
การสืบทอดทางวัฒนธรรมกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง	170
5 บทสรุป.....	176
สรุปผลการวิจัย.....	176
การอภิปรายผล	180
ข้อเสนอแนะ.....	181
บรรณานุกรม.....	183
ภาคผนวก.....	189
ประวัติย่อของผู้วิจัย	204

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การจัดคดลองมโหระทึกตามวิธีการแบ่งประเภทแบบ Heger	48
2	การเปรียบเทียบการจัดคดลองมโหระทึกแบบจีนและแบบ Heger	49
3	การจัดคดลองมโหระทึกที่พบในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงตามวิธีการแบ่ง ประเภทแบบจีนและแบบ Heger.....	141

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 ฝูง ภาพขณะบรรจุอาหาร.....	25
3 แผนที่การกระจายของกลองมโหระทึก.....	41
4 ลายตะวัน หมายเลข 10-B-1.....	52
5 ลายตะวัน หมายเลข 24-B-1.....	53
6 ลายตะวัน หมายเลข 32-E-1.....	53
7 ลายตะวัน หมายเลข 03-E-1.....	54
8 ลายเรือ.....	55
9 ลายนกบิน 1.....	58
10 ลายนกบิน 2.....	59
11 ลายช่างฟ้อน 1.....	62
12 ลายช่างฟ้อน 2.....	62
13 ลายช่างฟ้อน 3.....	62
14 กบบนกลองมโหระทึกแบบเหลิงสู่ขง หมายเลข 45-E-4.....	64
15 กบบนกลองมโหระทึกแบบหลังชัน หมายเลข 30-E-9.....	65
16 ลายม้า หมายเลข 24-E-6.....	69
17 ลายคนขี่ม้า หมายเลข 24-E-7.....	69
18 กลองมโหระทึกแบบว่าเจียป่า.....	75
19 กลองมโหระทึกแบบสี่ไข่ชัน.....	75
20 กลองมโหระทึกแบบเหลิงสู่ขง.....	76
21 กลองมโหระทึกแบบจูนี่.....	76
22 กลองมโหระทึกแบบหมาเจียง.....	77
23 กลองมโหระทึกแบบเปยหลิว.....	77
24 กลองมโหระทึกแบบหลังชัน.....	78
25 กลองมโหระทึกแบบซี่หมิง.....	78
26 กลองมโหระทึกแบบเสกเกอร์ 1 หมายเลข LKM 13 ของพม่า.....	81
27 กลองมโหระทึกแบบเสกเกอร์ 1 หมายเลข MDL 1 ของพม่า.....	82

สารบัญ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
28 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข CC3 ของพม่า	83
29 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข CC 4 ของพม่า	84
30 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข CC 5 ของพม่า	84
31 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LKM 1 ของพม่า.....	85
32 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลขMKP 6 ของพม่า.....	85
33 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลขMNM 1 ของพม่า.....	86
34 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลขCHS 2 ของไทย	87
35 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลขDSCF ของไทย.....	88
36 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	88
37 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	89
38 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	89
39 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	90
40 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	91
41 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	91
42 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	92
43 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	92
44 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	93
45 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	94
46 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	94
47 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	95
48 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	95
49 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	96
50 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ของไทย.....	96
51 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	97
52 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	98
53 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	98
54 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	99

สารบัญ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
55 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	99
56 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	100
57 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	100
58 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	101
59 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	101
60 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	102
61 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	102
62 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 ของไทย.....	103
63 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข C1 ของลาว.....	105
64 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข W201 ของลาว.....	106
65 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข C3 ของลาว.....	107
66 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LP145 ของลาว.....	108
67 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LP147 ของลาว.....	109
68 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข DLP151 ของลาว.....	109
69 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LP154 ของลาว.....	110
70 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LP158 ของลาว.....	110
71 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LP256 ของลาว.....	111
72 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LP575 ของลาว.....	111
73 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 4 หมายเลข 196 ของลาว.....	112
74 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข AC1 ของกัมพูชา.....	115
75 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข BP1 ของกัมพูชา.....	116
76 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข BP2 ของกัมพูชา.....	116
77 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข CM1 ของกัมพูชา.....	117
78 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข CM2 ของกัมพูชา.....	117
79 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข KC1 ของกัมพูชา.....	118
80 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข MT1 ของกัมพูชา.....	118
81 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข MT2 ของกัมพูชา.....	119

สารบัญ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
82 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข MT3 ของกัมพูชา.....	119
83 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข MT4 ของกัมพูชา.....	120
84 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข CM3 ของกัมพูชา.....	121
85 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข Lsb-5731 ของเวียดนาม.....	123
86 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข BTHN9310 ของเวียดนาม	123
87 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข LSB38072 ของเวียดนาม.....	124
88 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข LSB5726 ของเวียดนาม.....	124
89 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข LSB 5726 ของเวียดนาม.....	125
90 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข BTNA1360 ของเวียดนาม	125
91 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข LSB5722 ของเวียดนาม.....	126
92 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 หมายเลข BTNA1358/KL367 ของเวียดนาม.....	126
93 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข HUE2 ของเวียดนาม	127
94 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข LSB5747 ของเวียดนาม.....	128
95 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข LSB22250 ของเวียดนาม.....	128
96 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข LSB5741 ของเวียดนาม.....	129
97 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข LSB5738 ของเวียดนาม.....	129
98 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข LSB5739 ของเวียดนาม.....	130
99 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข DH2011 ของเวียดนาม	130
100 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LSB5752 ของเวียดนาม.....	131
101 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LSB5753 ของเวียดนาม.....	132
102 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LSB5726 ของเวียดนาม.....	132
103 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LSB 5753 ของเวียดนาม.....	133
104 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LSB5753 ของเวียดนาม.....	133
105 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LSB5753 ของเวียดนาม.....	134
106 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LSB5753 ของเวียดนาม.....	134
107 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LSB5753 ของเวียดนาม.....	135

สารบัญ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
108 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 3 หมายเลข LSB5753 ของเวียดนาม.....	135
109 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 4 หมายเลข BTSLKK1196/KL154 ของเวียดนาม	136
110 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 4 หมายเลข LSB5736 ของเวียดนาม.....	137
111 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 4 หมายเลข LSB5737 ของเวียดนาม.....	137
112 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 4 หมายเลข LSB5758 ของเวียดนาม.....	138
113 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 4 หมายเลข LSB5759 ของเวียดนาม	138
114 ชาวจ้วงตีกลองมโหระทึกที่มณฑลทกวางสี	143
115 ชนกลุ่มน้อยใช้กลองมโหระทึกที่กวางสี	144
116 ชนกลุ่มน้อยใช้กลองมโหระทึกที่กวางสี	144
117 ชนกลุ่มน้อยใช้กลองมโหระทึกที่กวางสี	145
118 ชาวกระเหรี่ยงใช้กลองมโหระทึกในพิธีกรรม.....	151
119 ชาวกระเหรี่ยงใช้กลองมโหระทึกในพิธีกรรม.....	151
120 ชาวกระเหรี่ยงใช้กลองมโหระทึกในพิธีกรรม.....	152
121 ชาวกระเหรี่ยงใช้กลองมโหระทึกในพิธีกรรม.....	152
122 การใช้กลองมโหระทึกในพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ.....	155
123 การใช้กลองมโหระทึกประโคมย่ำค่ำ.....	155
124 การใช้กลองมโหระทึกในพระราชพิธีพืชมงคลจรดราชมารค	156
125 การใช้กลองมโหระทึกประโคมย่ำค่ำ	156
126 การใช้กลองมโหระทึกในวันขึ้นปีใหม่.....	157
127 การใช้กลองมโหระทึกในวันขึ้นปีใหม่.....	158
128 ชาวขมุใช้กลองมโหระทึก	162
129 ชาวขมุใช้กลองมโหระทึก	163
130 กลองมโหระทึกของชาวขมุ.....	163
131 การใช้กลองมโหระทึกของชนกลุ่มน้อยในเวียดนาม	166
132 การใช้กลองมโหระทึกของชนกลุ่มน้อยในเวียดนาม	167
133 กลองมโหระทึกที่ใหญ่ที่สุดในโลก.....	168
134 กลองมโหระทึกที่ใหญ่ที่สุดในโลก.....	169

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลองมโหระทึก เป็นกลองชนิดหนึ่งทำด้วยโลหะ เป็นกลองหน้าเดียว รูปทรงกระบอก ตรงกลางคอดเล็กน้อย มีขนาดต่าง ๆ กัน ส่วนฐานกลอง มีหูหล่อติดข้างตัวกลอง 2 คู่ สำหรับร้อยเชือกหามหรือแขวนกับหลักที่หน้ากลองเป็นแผ่นเรียบ มักมีรูปกบหรือเขียดอยู่ที่ด้านบน หน้ากลอง กลองมโหระทึกนี้มักจะเรียกแตกต่างกันออกไปตามรูปแบบและความเชื่อของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ประเทศจีนเรียกว่า ตุงกู่ (Tong gu) อังกฤษเรียกว่า Kettle drum หรือ Bronze drum เนื่องจากกลองนี้มีรูปร่างคล้ายกับโลหะสำริดที่ใช้ในการตีมน้ำประเทศลาวเรียกว่า หม่องบั้ง ภาคเหนือของประเทศไทย และในประเทศพม่าเรียกว่า หม่องกบหรือหม่องเขียด เพราะมีรูปกบหรือเขียดปรากฏอยู่บนหน้ากลอง ส่วนประเทศไทยเรียกว่า หรทิก หรือ มโหระทึก ซึ่งชื่อเรียกนั้นจะแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย กลองมโหระทึกใช้ประกอบในพิธีกรรมความเชื่อเป็นวัฒนธรรมร่วมที่พบในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศจีนตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศจีนตอนใต้ กัมพูชา ลาว พม่า ไทย เวียดนาม ซึ่งก็คือ กลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

กลองมโหระทึกเป็นตัวแทนของอารยธรรมเริ่มแรกของภูมิภาคและเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นวัฒนธรรมหนึ่งในประเทศจีนตอนใต้และดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นวัฒนธรรมความเชื่อของกลุ่มชน โบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ต่อเนื่องถึงสมัยต้นประวัติศาสตร์ การพบกลองมโหระทึกเป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความรู้ความสามารถทางด้านศิลปกรรมและเทคโนโลยีของคนในประเทศจีนตอนใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่น้อยกว่า 2,700 ปี มาแล้ว (Jiang, 2005, pp. 111-117) ก่อนที่จะรับอารยธรรมจากอินเดียและจีนจังหววน (ภาคกลางของประเทศจีน) นอกจากนั้นยังบ่งบอกถึงการเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจของมนุษย์ที่สามารถผลิตเครื่องมือสำริดที่ใช้โลหะเป็นส่วนสำคัญในการผลิตขึ้นเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญยังมีลวดลายที่บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ เช่น ลายปลา ลายคลื่นน้ำ หรือมีรูปประติมากรรมรูปกบประดับตามมุม ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของน้ำหรือฝนนั่นเอง

ทองแถม นาถจำนง (2532, หน้า 92) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการผลิตกลองมโหระทึกมีดังนี้

1. ใช้เป็นเครื่องแสดงฐานะความมั่งคั่ง พวกเลี้ยว (Liao) ในประเทศจีนเชื่อว่า การมีกลองมโหระทึกใบใหญ่ จะได้รับการยกย่องนับถือให้เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน หรือผู้นำหมู่บ้าน (Tu-lao) และจะเป็นผู้ที่เพื่อนบ้านให้ความเคารพนับถือ พวกข่าละเมิด เป็นกลุ่มชนในแขวง

หลวงพระบาง ประเทศลาว เชื่อว่าถ้าผู้ใดมีกลองมโหระทึก 2 ใบ กระบือ 2 ตัว จะได้รับการยกย่อง เป็น เล็ม (ตำแหน่งขุนนางที่ไม่มีการสืบสกุล) พวกเขาเห็นด้วยกับตำนานกลุ่มชนเผ่าสายญวนเชื่อว่า กลองมโหระทึกเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจของหัวหน้า

2. ใช้เป็นวัตถุสำคัญในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย พวกเขาละเมียด มีพิธีเกี่ยวกับการฝังศพเมื่อผู้เป็นเจ้าของกลองมโหระทึกตายและไม่มีทายาท ญาติจะต้องช่วยกัน ทูบกลองมโหระทึกของผู้ตาย จากนั้นก็เก็บเศษชิ้นส่วนกลองใส่ลงในหลุมฝังศพของผู้ตาย ชนพื้นเมืองในเวียดนามมีความเชื่อเกี่ยวกับกลองมโหระทึกว่า เมื่อหัวหน้าครอบครัวตายลง ทายาทหรือญาติจะนำกลองมโหระทึกมาแขวนเหนือศพ เมื่อนำอาหารไปเช่นนี้ให้แก่ผู้ตาย จะต้องตีกลองไปนั้นทุกครั้ง ส่วนกะเหรี่ยงในพม่าและทางภาคตะวันตกของไทย นิยมตีกลองมโหระทึกในงานศพเพื่อเรียกวิญญาณของผู้ตาย ซึ่งเชื่อว่าหลังความตายวิญญาณจะแปลงร่าง เป็นนก นอกจากนี้ยังใช้กลองมโหระทึกเป็นแทนวงเครื่องสังเวท ประกอบด้วยเขาสัตว์และข้าว อีกด้วย

3. ใช้ตีเป็นสัญญาณในการสงคราม แม่ทัพชาวจีนใช้กลองมโหระทึกในการทำสงคราม โดยตีกลองบริเวณน้ำตก ซึ่งจะทำให้เสียงกลองนั้นสะท้อนเสียงดัง ทำให้ข้าศึกเข้าใจว่ามี กองทหารจำนวนมาก อันเป็นการข่มขวัญข้าศึกและเป็นการสร้างความฮึกเหิมให้แก่ทหารด้วย ส่วนแม่ทัพเลี้ยวตีกลองมโหระทึกเพื่อรวบรวมไพร่พลในการออกศึก มีหลักฐานทางโบราณคดี ที่ขุดพบบนเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย พบประติมากรรมรูปนักรบมีกลองมโหระทึกแขวนอยู่ทางด้านหลัง บางครั้งยังมีการตีกลองมโหระทึกเพื่อแสดงถึงชัยชนะอีกด้วย

4. ใช้ตีในพิธีกรรมขอฝน เมื่อพิจารณาจากรูปสัตว์ซึ่งประกอบที่ส่วนหน้ากลอง และด้านข้างกลองมโหระทึก เช่น กบ หอยทาก ช้าง และจิ้งจก พบว่า ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับฝน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปกบที่ปรากฏบนหน้ากลองมโหระทึก กลุ่มชนชาวจีนตอนใต้เชื่อว่า สัตว์ประเภทนี้สามารถบอกเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ว่าจะมีฝนตกหรือไม่ เนื่องจากธรรมชาติของกบ และคางคกเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของอากาศ เมื่อฝนตกกบจะ ออกจากโพรงดิน (ทองแถม นางจันง, 2532, หน้า 92) ดังนั้นในพิธีขอฝนจึงมักมีกบและคางคก เข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ โดยความเชื่อดังกล่าวปรากฏในกลุ่มชนขมุที่จะตีกลองมโหระทึก หากเกิด สภาวะฝนแล้งและการอดอยาก

5. ใช้ตีเพื่อการบำบัดโรคและขับไล่ภูตผี กลุ่มชนเยห์ (Yueh) มีความเชื่อเกี่ยวกับการตี กลองมโหระทึกว่า เป็นการข่มขู่ภูตผี เพื่อการบำบัดรักษาโรคภัย และขับไล่สิ่งชั่วร้าย ส่วนพวกเขาละเมียดในประเทศลาวตีกลองมโหระทึกเมื่อเก็บเกี่ยวและนวดข้าวเสร็จเพื่อสังเวทศิบรรพบุรุษ โดยเชื่อว่าเสียงกลองจะนำความยินดีไปให้แก่ศิบรรพบุรุษและไปสถิตที่ขุมข้าวเพื่อที่จะ

ช่วยคุ้มครองรักษาข้าวไม่ให้ถูกขโมยและป้องกันไม่ให้สัตว์ต่าง ๆ มาแทะกินข้าวที่เก็บไว้

6. ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในประเทศพม่าตีกลองมโหระทึกในงานพิธีของชนพื้นเมือง ส่วนในประเทศไทยนั้นเคยใช้ตีในงานมงคลตามวัดและใช้ตีในงานราชพิธีด้วย นอกจากนี้ยังใช้เป็นเครื่องดนตรีประกอบพิธีการแต่งงาน ใช้ตีในพิธีการออกไล่สัตว์หรือจับสัตว์น้ำ หรือเพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรมีความอุดมสมบูรณ์ (Jiang, 2005, pp. 111-117)

เทคโนโลยีการผลิตกลองมโหระทึก

วิธีการผลิตกลองมโหระทึกนั้น ยังเป็นที่ถกเถียงกันในหมู่นักวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากการขุดค้นทางโบราณคดีหลายแห่งนั้น ยังไม่พบหลักฐานที่เป็นชิ้นส่วนของเข้าหลอมกลองแต่อย่างใด ได้มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับกรรมวิธีการหล่อกลองมโหระทึกไว้ว่า กลองมโหระทึกที่ผลิตขึ้นในสมัยแรกนั้น ขั้นตอนการหล่ออาจใช้กรรมวิธีคล้ายการหล่อระฆังด้วยพิมพ์ขึ้น จากนั้นนำมาเชื่อมต่อ และตกแต่งรูปทรงกลองมโหระทึกที่สมบูรณ์ ส่วนกลองมโหระทึกที่ผลิตขึ้นในสมัยหลัง อาจใช้กรรมวิธีการหล่อด้วยการแทนที่โลหะด้วยขี้ผึ้ง (Lost wax or cire perdue) ทำให้ลักษณะรูปทรงและลวดลายบนกลองมโหระทึกในรุ่นหลังมีความประณีต Vu Ngoc Thu นักวิชาการชาวเวียดนาม เสนอว่า กลองมโหระทึกในวัฒนธรรมดองซอนของเวียดนามผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีการหล่อชนิดแทนที่โลหะด้วยขี้ผึ้ง โดยใช้ไม้ไผ่สานและดินเหนียวยาทำเป็นโครงเพื่อขึ้นรูปกลอง ซึ่งแบ่งเป็นช่วงบนของกลอง และฐานกลอง

ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงมีการสำรวจพบกลองมโหระทึกในแหล่งโบราณคดีหลายแห่ง โดยในประเทศกัมพูชามีการค้นพบกลองมโหระทึกที่หมู่บ้าน Slay noy ของจังหวัดเสียมเรียบ (เสียมราฐ) หมู่บ้าน Snay ของจังหวัดบ็อนเตียย์เมียนเจีย (บันทายมีชัย) หมู่บ้าน Prohear และหมู่บ้าน Bit Meas ของจังหวัดเปรยเวง (ไพรเวง) หมู่บ้าน MongRusei ของจังหวัดบัตตูมบอง (พระตะบอง) หมู่บ้าน Prey Pouy ของจังหวัดก้อมปวงจาม (กำปงจาม) และหมู่บ้าน PhuChanh ในจังหวัดบิญเซียงของประเทศเวียดนาม (Liang, 2007, pp. 49-63) สำหรับประเทศจีนนั้นมีบันทึกในพงศาวดารตั้งแต่ยุคสมัยซุนชิว-จันกั๋ว ว่ามีการขุดพบกลองมโหระทึกในหลายพื้นที่ เช่น วานเจียป่า สือไจ้ซาน เป็นต้นส่วนในประเทศลาวได้มีการขุดพบกลองมโหระทึกที่แขวงหลวงพระบาง แขวงสะหวันนะเขต และแขวงจำปาสัก

สำหรับประเทศพม่าเมื่อดูจากบันทึกโบราณ คนจีนในยุคสมัยของราชวงศ์ถังก็ทราบอยู่แล้วว่าชาวพม่ามีการใช้กลองมโหระทึก ซึ่ง Liu xun ได้กล่าวในพงศาวดาร ไว้ว่า ในช่วงกลางของปีเงินเยวียน อาณาจักรเปรียวมีการส่งกลองมโหระทึกเป็นเครื่องบรรณาการให้แก่ประเทศจีน (Liang, 2007, pp. 49-63) นอกจากนี้ในอาณาจักรน้อยใหญ่ต่าง ๆ ทางตอนใต้ล้วนมีกลองมโหระทึกทั้งสิ้น และบทกวีตอนหนึ่งของนักกวีชื่อ Baijuyi เขียนไว้ว่า ครั้นเป่าสังข์แล

ดั้งผมมยกันหอย มีลวดลายบนตัวกลองมากขนาน นอกจากนี้จากบันทึกสมัยโบราณระบุไว้ว่า พม่า ได้มีการเริ่มใช้กลองมโหระทึกตั้งแต่ราวศตวรรษที่ 11 (ประมาณช่วงปลายราชวงศ์ซ่งของจีน) ทางตอนใต้ของพม่ามีการพบแผ่นจารึกอักษรมอญ/ บาลี ในช่วงกลางศตวรรษที่ 11 ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพระเจ้า Mukuta (King Mukuta) แห่งเมืองตะโตน (Thaton) กล่าวถึง การตีหรือเคาะกลองของประชาชนในสมัยนั้นถือเป็นการแสดงออกถึงความเคารพที่มีต่อพระเจ้า Mukuta ในแผ่นจารึกภาษามอญที่ถูกค้นพบที่เมืองแปร หรือปยี หรือโปรมและเจดีย์เขวนันค่อว์นั้น กล่าวถึงพระเจ้าจันสิตาแห่งพุกาม (King Kyansittha ช่วงปี ค.ศ. 1084-1111) ว่า ได้มีส่งพุทธวัตถุกลับไปยังพุทธคยาของอินเดียเพื่อทำการฟื้นฟู ซึ่งหนึ่งในนั้นมีกลองมโหระทึกอยู่ด้วย ประเทศไทยพบกลองมโหระทึกที่จังหวัดตราด มุกดาหาร กาญจนบุรีและกลองมโหระทึกจากแหล่งโบราณคดีเขาสามแก้ว จังหวัดชุมพร ฯลฯ (พรพล ปันเจริญ, 2542, หน้า 30-50) ในประเทศเวียดนามมีการขุดพบโบราณวัตถุที่สำคัญคือ กลองมโหระทึกครั้งแรกในปี ค.ศ. 1924 ที่ ดองซอน ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีที่มีชื่อเสียงของประเทศเวียดนาม จากการขุดพบในครั้งนั้นทำให้มีการศึกษา กลองมโหระทึกอย่างจริงจัง ในพื้นที่ดังกล่าวล้วนเป็นพื้นที่ที่สำคัญในการขุดพบกลองมโหระทึก (Liang, 2007, pp. 49-63)

นักโบราณคดีได้ให้ข้อสรุปว่า กลองมโหระทึกเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นอย่างหนึ่งในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นวัฒนธรรมความเชื่อของกลุ่มชนโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ต่อเนื่องถึงสมัยต้นประวัติศาสตร์ การพบกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงเป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงวัฒนธรรมกลองมโหระทึกที่มีความสำคัญต่อภูมิภาคนี้ แม้จะยังชี้ชัดไม่ได้ว่านำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด ทั้งในแง่พิธีกรรมต่าง ๆ แต่จากการศึกษาลักษณะของแหล่งที่พบกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง จะเห็นได้ว่ามักจะพบอยู่ในบริเวณเนินดินใกล้แหล่งน้ำและบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นการแสดงถึงการเลือกสถานที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ อาจเป็นนัยยะแสดงถึงความสัมพันธ์ในทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนในวัฒนธรรมร่วมที่มีการใช้กลองนี้ เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง และแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ในเขตนั้น ๆ เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการผลิตทางด้านโลหะกรรม และมีการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับกลุ่มชนอื่น ๆ ภายนอก จนกระทั่งมีการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมและการเผยแพร่ความเชื่อต่อกัน

ปัจจุบันในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงยังมีชนกลุ่มน้อยของประเทศจีนชาวกะเหรี่ยงของพม่า ชาวขมุของลาว ชาวโลโลของเวียดนาม ยังมีการใช้กลองมโหระทึกอยู่ส่วนประเทศไทยยังคงมีการประโคมตีกลองมโหระทึกในงานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญที่ท้องสนามหลวง ซึ่งนับได้ว่า เป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนาฝายและเกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์

ของข้าวในแต่ละปีสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยโบราณ (ทองแถม นาถจำนง, 2532, หน้า 92)

จะเห็นได้ว่า กลองมโหระทึกนั้นมีบทบาทต่อวิถีการดำเนินชีวิตมาตั้งแต่ครั้งโบราณ แม้ว่าปัจจุบันความสำคัญและบทบาทดังกล่าวจะลดลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในโลกสมัยใหม่ ทว่า กลองมโหระทึกก็ยังคงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่ไม่เพียงเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงอีกหลายประเทศ และเป็นความสำคัญที่อยู่ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าร่วมกัน

ดังนั้นประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึกจึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา โดยจะทำการศึกษาในหัวข้อ กลองมโหระทึก: มรดกภูมิปัญญาของกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง เพื่อศึกษาถึงรูปแบบ ความหมาย ความสำคัญ และบทบาททางวัฒนธรรมของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญด้านวัฒนธรรมและสืบทอด อนุรักษ์ทางวัฒนธรรมกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงให้อยู่คู่กับสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสัญลักษณ์รูปแบบ คติ ของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงที่ปรากฏตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. วิเคราะห์ถึงกลองมโหระทึกในวิถีชีวิตคนในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงคือ ประเทศจีน พม่า ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม
3. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงบทบาท และสถานภาพของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง เพื่อหาแนวทางการสืบสาน และวัฒนธรรมอันทรงคุณค่านี้ให้ดำรงอยู่สืบไป

คำถามของการวิจัย

1. กลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงมีประวัติศาสตร์และพัฒนาการมาอย่างไร
2. ความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบ ลวดลาย และลักษณะของกลองมโหระทึก มีอะไรบ้าง และหมายความว่าอย่างไร
3. กลองมโหระทึกมีบทบาททางวัฒนธรรมต่อสังคมอย่างไร
4. กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่นำมาสู่การลดบทบาทและความหมายของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงมีอะไรบ้าง และอย่างไร
5. เราจะช่วยอนุรักษ์กลองมโหระทึกมรดกทางวัฒนธรรมที่กลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

ไว้ได้ด้วยวิธีการอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเวลา

กำหนดช่วงเวลาของการศึกษาตามชื่อหัวข้อของการวิจัยว่า กลองมโหระทึก: มรดกทางวัฒนธรรมกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง ขอบเขตหลักด้านเวลานั้นคือ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

กำหนดพื้นที่ลุ่มน้ำโขงของการศึกษาภายใต้ชื่อ กลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำศึกษาโดยกำหนดขอบเขตพื้นที่เป็นประเทศลุ่มน้ำโขงอันประกอบด้วย จีน พม่า ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม โดยวิเคราะห์จากเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

กำหนดขอบเขตการศึกษาเนื้อหาครอบคลุม 3 ส่วนหลัก คือ

3.1 รูปแบบ ความหมายตามคติเชิงสัญลักษณ์ของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3.2 บทบาทของกลองมโหระทึกในวิถีชีวิตของคนในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

3.3 สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงและแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. กลองมโหระทึกเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรมลุ่มน้ำโขงที่มีอายุยืนยาวมากกว่า 2,700 ปี

2. กลองมโหระทึกเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เคยมีบทบาทสำคัญต่อสังคมเกษตรกรรมในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

3. กลองมโหระทึกเป็นมรดกที่สะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ และก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการหลอมโลหะของบรรพชนในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

4. กลองมโหระทึกเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมที่เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นฐานะทางสังคมของผู้ครอบครอง

5. ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้บทบาทของกลองมโหระทึกลดลงจนแทบไม่เหลือเลย

6. ทำอย่างไรจึงจะอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาภูมิปัญญาของบรรพชนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมกลองมโหระทึกให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. วิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) ศึกษาถึงประวัติศาสตร์ไทยตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยค้นคว้าข้อมูลเอกสารทั้งชั้นต้น (Primary data) และชั้นรอง (Secondary data) ซึ่งอาจอยู่ในรูปของหลักฐานใน 2 ลักษณะ ประกอบด้วย

1.1 ประเภทลายลักษณ์อักษร ได้แก่ เอกสารทุกชนิดที่ให้ข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึก ทั้งงานวิจัย เอกสาร โบราณ หนังสือ บทความ เป็นต้น

1.2 ประเภทที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ วัตถุ สถานที่ สิ่งของ ภาพ ฯลฯ ที่ไม่ใช่เอกสาร ที่มีอยู่ทั้งจากหน่วยของภาครัฐและเอกชน

สถานที่ที่ผู้วิจัยได้เข้าศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. สำนักหอสมุดแห่งชาติ พระนคร
2. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
3. หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร
4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกรุงเทพมหานคร นครศรีธรรมราช อุบลราชธานี ฯลฯ
5. ห้องสมุดสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ
6. ศูนย์วิจัยผ้าพันธุวิทย์มหาวิทยาลัยชนชาติกวาสี
7. สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติเวียดนาม
8. สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติลาว
9. ราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา
10. มหาวิทยาลัยย่างกุ้ง

2. วิธีวิจัยประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral history) เป็นการค้นคว้าข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีการประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า

3. วิธีวิจัยภาคสนาม เป็นการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านวัฒนธรรม หรือวิถีที่เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันกับกลองมโหระทึก โดยการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม เช่น ชุมชน ศาสนสถาน รวมถึงพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึกและยังคงดำรงอยู่

4. นำเสนอใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical description) โดยนำเสนอเนื้อหาแบบหัวข้อ (Topical approach) ซึ่งแต่ละเรื่องจะเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน กระบวนการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะทำการดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 การนิยามปัญหา ผู้วิจัยจะตั้งคำถามของการวิจัยที่ได้มาจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงที่มากเพียงพอ โดยให้คำถามนั้นโยงถึงความสำคัญของการวิจัยเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์ทั้งในวงวิชาการและทางวัฒนธรรม

4.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจะตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ให้มีความชัดเจน เพื่อกำหนดกรอบของการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และอาจกำหนดสมมติฐานการวิจัยเอาไว้ด้วย เพื่อเป็นจุดเน้น หรือแนวทางไปสู่การค้นหาคำตอบของการวิจัยต่อไป

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะประกอบด้วย ประเภทลายลักษณ์อักษร ได้แก่ เอกสารทุกชนิดที่ให้ข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึก ทั้งงานวิจัย เอกสารโบราณ หนังสือ บทความ เป็นต้น

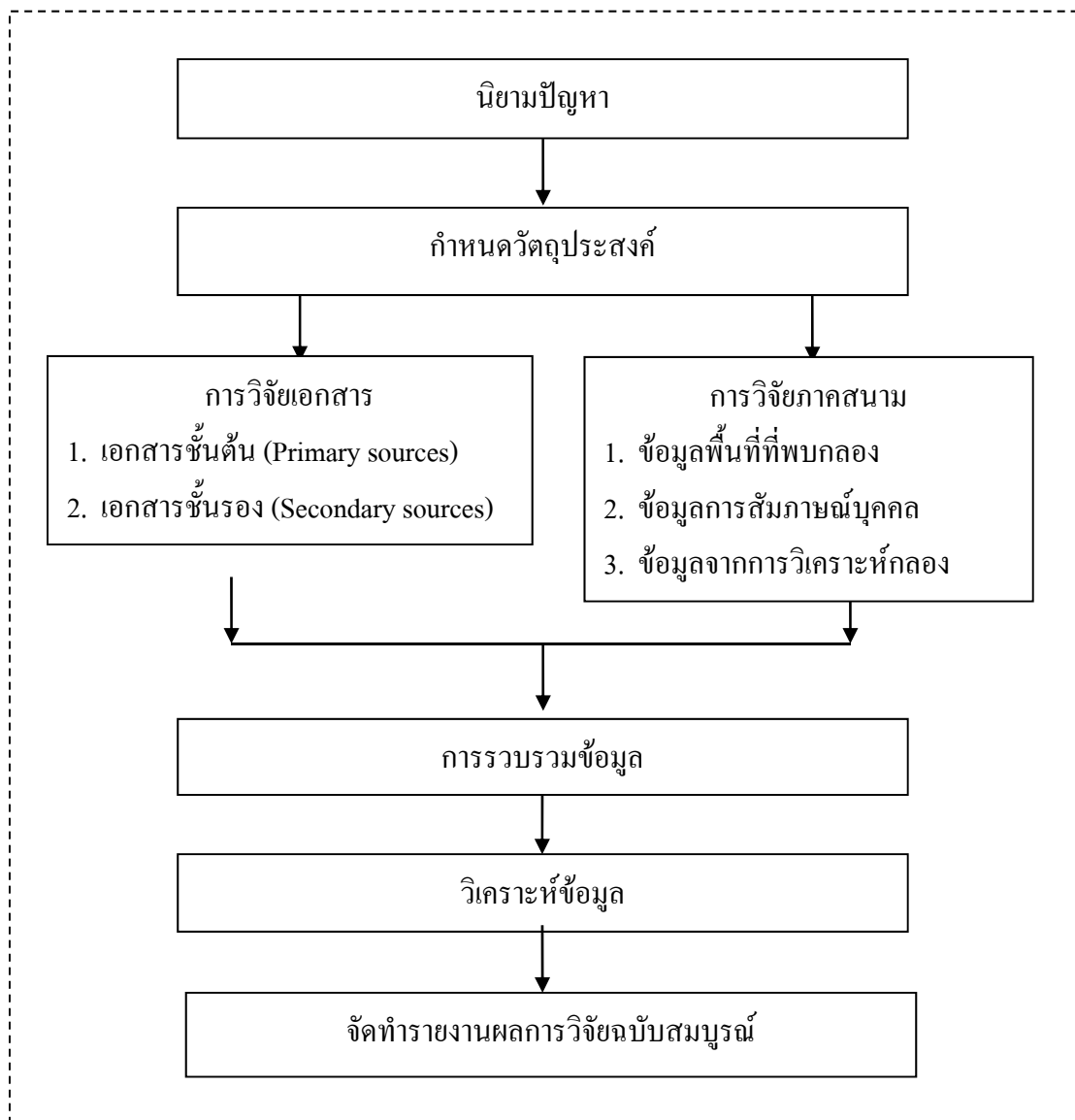
ประเภทที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร ได้แก่ วัตถุ สถานที่ สิ่งของ ภาพ ฯลฯ ที่ไม่ใช่เอกสาร ที่มีอยู่ทั้งจากหน่วยของภาครัฐและเอกชนให้มากเพียงพอต่อการนำมาวิเคราะห์และมีความน่าเชื่อถือ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ประเมินข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ โดยประยุกต์หลักการวิพากษ์ภายในและการวิพากษ์ภายนอกเข้าด้วยกัน เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการของการวิจัยทั้งข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรและที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร

4.5 การสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะสังเคราะห์ และบรรยายสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในแต่ละหัวข้อที่ตั้งเอาไว้ตามวัตถุประสงค์

4.6 การรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยใช้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาแบบหัวข้อ (Topical approach) ซึ่งแต่ละเรื่องจะเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยจะประกอบด้วย ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การศึกษาวรรณกรรม ข้อตกลงเบื้องต้น ผลการวิจัย การอภิปรายและการสรุปผล และบรรณานุกรมตามหลักวิชาการ

กรอบการดำเนินงาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ ความหมายตามคติเชิงสัญลักษณ์ของ กลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงที่ปรากฏตามหลักฐานทาง โบราณคดี และประวัติศาสตร์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. ใ้ต้องการรู้เกี่ยวกับบทบาททางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนตามความเชื่อเรื่องกลองมโหระทึกในภูมิภาคต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง
3. ใ้ความรู้ที่ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาททางวัฒนธรรมของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง เพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่านี้ให้คงอยู่ต่อไป
4. ใ้ฐานข้อมูลเกี่ยวกับกลองมโหระทึก ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งด้านวิชาการ และการพัฒนา

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึกที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการค้นคว้าวิจัยเรื่อง กลองมโหระทึก: มรดกทางวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง มีทั้งส่วนที่เป็นงานวิจัยและหนังสือ โดยเมื่อปี ค.ศ. 1749 ได้มีการเรียบเรียงหนังสือเกี่ยวกับวัตถุและรูปภาพ ที่มีชื่อว่า ชีจิงกู๋เจียน หนังสือเล่มนี้บันทึกรูปภาพของกลองมโหระทึก 14 ใบในสมัยเจ้าชีวิตเสียนหลง ครองราชย์เป็นปีที่ 58 ใน ค.ศ. 1793 ได้เรียบเรียงตำรา ชีจิงกู๋เจียน โดยท่านเจียและท่านอี่ ได้นำรูปภาพของกลองมโหระทึกเพิ่มเข้าไปอีก จำนวน 9 ใบ ในสมัยของเจ้าชีวิตเจียซึ่งผู้ว่าการมณฑลทกวางสีชื่อว่า แซ่ซิงชุน ได้เรียบเรียงตำราพงสาวดารทกวางสี มีหัวข้อเกี่ยวกับการวิจัยกลองมโหระทึกในตำราเล่มนี้ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกลองมโหระทึกมากพอสมควร นอกจากนั้นยังได้ดำเนินการวิเคราะห์ และวิจัยกลองมโหระทึกอีกด้วย ต่อมาในสมัยของเจ้าชีวิตต้าวกวง ท่านโหลวชื่อหลิงได้เขียนตำราที่มีชื่อว่า การวิจัยกลองมโหระทึกจิ้งอี่ซี ซึ่งได้มีการอธิบายถึงกลองมโหระทึก 1 ใบ นับตั้งแต่นั้นมาจึงมีการบันทึกเรื่องราวของกลองมโหระทึกไว้ในพงสาวดารในแต่ละท้องถิ่น

ในส่วนของการวิจัยกลองมโหระทึกทางด้านวิทยาศาสตร์ มีการเริ่มต้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 โดยชาวตะวันตกเป็นผู้ริเริ่มมีกลุ่มนักวิชาการบางกลุ่มของยุโรปขณะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในช่วงต้นของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ล้วนแต่กล่าวถึงกลองมโหระทึกของกัมพูชาทั้งสิ้น อาจเนื่องด้วยความโดดเด่นของวัฒนธรรมอังกอร์เป็นที่ดึงดูดความสนใจของเหล่าผู้วิจัยทั้งหลาย ที่ผ่านการสำรวจวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของกัมพูชาก่อนข้างที่จะน้อย แต่ไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรมในสมัยอังกอร์อย่างไม่ขาดสาย นักวิชาการเองก็ยิ่งศึกษาให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในช่วงก่อนยุคสมัยอังกอร์

ในปี ค.ศ. 1884 A. B. Meyer เจ้าหน้าที่ทูตสมาชิกแคสแคดของเยอรมัน ได้เขียนตำราเล่มหนึ่งที่มีชื่อว่า วัตถุโบราณในเกาะอินเดียตะวันออก ซึ่งจัดพิมพ์อยู่ที่เมืองแร็พซิบ ได้นำเอารูปภาพของกลองมโหระทึกบาควีและกลองมโหระทึกที่อยู่ในยุโรปมาเรียบเรียงเป็นตำรา การเขียนตำราในครั้งนี้จึงเปรียบเสมือนเป็นการเปิดศาสตร์ให้แก่การค้นคว้าวิจัยกลองมโหระทึก ในปี ค.ศ. 1898 A. B. Meyer and W. Foy ได้ร่วมกันเขียนตำราที่มีชื่อว่า กลองมโหระทึกเขียวของอาเซียน จัดพิมพ์อยู่ที่เมืองแคสแคด

หลังจากนั้น Friedrich Hirth นักวิจัยชาวเยอรมัน ได้ร่วมกับ De Groot นักวิจัยชาวฮอลแลนด์ ซึ่งทั้ง 2 ท่านนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ปัญหาของจีน ได้มีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องของกลองมโหระทึก นักวิจัยชาวฮอลแลนด์ได้นำเอาข้อมูลที่บันทึกไว้ในพงศาวดารของจีน มาพิสูจน์ พบว่า กลองมโหระทึกเป็นผลงานของบรรดาชนกลุ่มน้อยในภาคใต้ของจีน และกลองมโหระทึกเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงฐานะและอำนาจ ต่อมาในปี ค.ศ. 1902 Franz Heger นักวิจัยชาวเยอรมัน ได้เขียนหนังสือเรื่อง กลองมโหระทึกโลหะของอาเซียน ได้จัดพิมพ์อยู่ที่เมืองแร็พซิบ โดยเขียนเป็นภาษาเยอรมัน Franz Heger ได้ใช้ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกประเภทวัตถุโดยอิงตามรูปทรงและการเปลี่ยนแปลงของลวดลายของกลองมโหระทึก โดยจำแนกกลองมโหระทึกจำนวน 165 ใบ ออกเป็น 4 ประเภท และประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงมี 3 ประเภท โดยใช้ความรู้ในสมัยนั้นมาวิจัยเขตที่ค้นพบ ปีที่ทำขึ้น และความหมายลวดลายบนตัวกลองที่ส่งผลถึงวัฒนธรรม ตำราเล่มนี้เป็นผลงานร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญในตะวันตก ในสมัยต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ในยุคสมัยนั้น หลังจากนั้นเกือบเป็นเวลา 1 ศตวรรษ นักวิจัยกลองมโหระทึกจำนวนมากนำทฤษฎีของ Franz Heger มาใช้ ขณะเดียวกันยังนำผลงานใหม่และการพบเห็นปัญหาใหม่มาพิสูจน์และยืนยันทฤษฎีของ Franz Heger

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เวียดนาม ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส มีการจัดตั้งสถาบันโบราณวัตถุตะวันออกขึ้นที่ฮานอย สถาบันดังกล่าวกลายเป็นศูนย์กลางสำคัญในการค้นคว้าวิจัยกลองมโหระทึกของโลก ในปี ค.ศ. 1918 H. Parmentier นักวิจัยชาวฝรั่งเศสได้เขียนบทความมีชื่อว่า กลองมโหระทึกเขียวสมัยใหม่โบราณ ลงในวารสาร การรวบรวมบทความของสถาบันโบราณวัตถุของตะวันออกไกลฝรั่งเศส H. Parmentier ได้เพิ่มข้อมูลกลองมโหระทึกอีก 23 ใบ ที่ไม่ได้อยู่ในตำราของ Franz Heger

เมื่อต้นทศวรรษที่ 1930 V. Goloubew นักวิจัยชาวฝรั่งเศสได้เขียนบทนิพนธ์เรื่อง ยุคทองของภาคเหนือและภาคเวียดนาม และการแพร่ขยายของกลองมโหระทึกโลหะ 2 บทความนี้ได้อธิบายความหมายใหม่ในปีที่ทำการและฝีมือในการทำกลองมโหระทึก โดยอิงตามวัตถุโบราณของราชวงศ์ฮั่นที่ค้นพบในตงซันเวียดนาม

ปี ค.ศ. 1932 Rodert Heine-Geldern นักวิจัยชาวออสเตรียเขียนบทนิพนธ์มีชื่อว่า ความหมายและที่มาของกลองมโหระทึกในอินโดจีน ในบทนิพนธ์กล่าวไว้ว่า กลองมโหระทึก เป็นวัตถุมีค่าของบรรดาชนเผ่าอาเซียน ไม่เพียงแต่ใช้ในพิธีกรรมทางศาสนาและพิธีบูชาบรรพบุรุษ เท่านั้น กลองมโหระทึกยังเป็นวัตถุที่มีค่า และเป็นสิ่งของที่นำไปฝังกับคนตายด้วย หลังจากนั้น H. Parmentier, B. Karlgren, U. Gueler, Paul Levy ได้เขียนบทนิพนธ์อีกมากมายเกี่ยวกับการวิจัย กลองมโหระทึก แต่เกี่ยวกับปัญหาความเป็นมาของกลองมโหระทึกยังไม่มัลักษณะที่เป็นเอกภาพ นักวิจัยจีนได้มีการเริ่มต้นการวิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกลองมโหระทึก เช่น ตำราหลิงเปียว จี้เหมิน ของหลิวซีฟาน ได้บันทึกและอธิบายเกี่ยวกับกลองมโหระทึก ส่วนถึงเจ้าหมิง วาดภาพ กลองมโหระทึก จำนวน 20 ใบที่เก็บรักษาในพิพิธภัณฑสถานมณฑลกวางสี เพื่อเป็นการบันทึกกลองมโหระทึกกวางสี

ในปี ค.ศ. 1936 ตำราการวิจัยกลองมโหระทึกของเจิ่นซื่อเซ ซึ่ง เป็นเจ้าหน้าที่เรียบเรียง และเก็บรักษาอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเซี่ยงไฮ้ เมื่อฤดูหนาวปี ค.ศ. 1938 ประวัติศาสตร์ของประชาชน ในร่องแม่น้ำแยงซี โดย ลีซงสือ ได้มีการอธิบายเฉพาะเกี่ยวกับความเป็นมาของกลองมโหระทึก ชนเผ่าที่เป็นผู้ทำกลองมโหระทึก และวิธีการใช้กลองมโหระทึก ต่อมาในปี ค.ศ. 1943 สันจื่อเลียง ได้เขียนบทความเกี่ยวกับการวิจัย กลองมโหระทึก การวิจัยวัฒนธรรมสมัยเก่าของกวางสี ลงใน วารสารการท่องเที่ยว บทความดังกล่าวได้แสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับพงสาวดารในมณฑล พงสาวดารของมณฑลและพงสาวดารของเมือง ขณะเดียวกันยังได้สำรวจและสัมภาษณ์บรรดา ชนกลุ่มน้อยเกี่ยวกับลักษณะในการใช้กลองมโหระทึก และได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลองมโหระทึกไว้ในพงสาวดารใน 18 เมือง ผ่านการวิจัยเกี่ยวกับการใช้กลองมโหระทึกของชนเผ่า รูปภาพ ลวดลาย และลักษณะ และแสดงให้เห็นว่ากลองมโหระทึกไม่ได้ผลิตในช่วงเวลาเดียวกัน หรือสมัยเดียวกันเนื่องจากในแต่ละสมัยกลองมโหระทึกจะมีรูปลักษณะ ลวดลายที่ต่างกัน การใช้กลองมโหระทึกในสมัยใหม่ มีอยู่ 2 ทางคือ ใช้ในพิธีบูชาและใช้เพื่อความบันเทิงการวิจัย กลองมโหระทึกมีการเริ่มต้นในสมัยนั้น แต่วิธีการวิจัยและขั้นตอนค่อนข้างจะล่าช้า งานวิจัย ไม่มีความคืบหน้าอย่างพึงพอใจ หลังจากจีนได้สถาปนาเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่ขั้นศูนย์กลาง ขึ้นจังหวัด และไปหาขึ้นอำเภอ ต่างก็ได้สร้างพิพิธภัณฑสถานและองค์กรคุ้มครอง วัตถุโบราณขึ้น ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและวิจัยวางแผนและการจัดตั้งปฏิบัติทำให้มีข้อมูลกลองมโหระทึกเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว นักวิเคราะห์ นักวิจัยมีความสนใจและดำเนินการวิจัยกลองมโหระทึก นับวันยิ่งมากขึ้น และค่อย ๆ พ้นจากความล่าช้าในการวิจัยกลองมโหระทึกก้าวเข้าสู่การวิจัยกลองมโหระทึกเป็นอันดับแรก ๆ ในโลก ซึ่งเป็นความเหมาะสมกับเป็นประเทศที่เก็บรักษา กลองมโหระทึกมากกว่าใครในโลก

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สิ้นสุดลง ลัทธิล่าเมืองขึ้นพังทลาย การวิจัยกลองมโหระทึกของฝ่ายตะวันตกจึงค่อย ๆ ลดน้อยลง ศูนย์กลางการวิจัยกลองมโหระทึกของเวียดนามจึงถูกย้ายมาอยู่ภาคตะวันออก การวิจัยในประเทศเวียดนาม ญี่ปุ่น และประเทศจีน จึงเกิดความกระตือรือร้นและมีการขยายตัวเป็นวงกว้าง

ในทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมาการวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกได้รับการจัดเก็บในรูปแบบการวิจัยข้อมูลเอกสารและบรรณานุกรม และเข้าสู่ระยะใหม่ในการดำเนินการวิจัยอย่างแท้จริง ปีเดียวกันนั้น เล็งฮุนชันได้เขียนบทนิพนธ์เรื่อง กลองมโหระทึก 2 ใบของมหาวิทยาลัยและการกระจายความเป็นมาของกลองมโหระทึก ปี ค.ศ. 1950 การอธิบายใหม่เกี่ยวกับลวดลายของกลองมโหระทึกของอาเซียน

ปี ค.ศ. 1955 เวินเยา อาจารย์จากมหาวิทยาลัยเสฉวนได้เขียนตำรา 2 เล่มคือ การวิจัยกลองมโหระทึกที่เก็บสะสมในพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเสฉวน และ ดำเนินงานวิจัยกลองมโหระทึกต่อ ในตำรา 2 เล่มนี้ได้แนะนำตำรากลองมโหระทึกจำนวน 16 ใบที่เก็บสะสมในพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเสฉวนอย่างรอบด้าน หลังจากนั้นเหวินเหยายังมีตำราชื่อว่า การบันทึกรูปภาพของกลองมโหระทึก ใน 2 ตำราเล่มนี้ไม่เพียงแต่แนะนำรูปภาพที่เขาได้เก็บสะสมมาเป็นหลายปี ยังได้เสนอผลงานการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญตะวันตกอีกด้วย

ต่อมาในทศวรรษที่ 1950 นักวิจัยชาวเวียดนามได้วิจัยกลองมโหระทึก จนถึงทศวรรษที่ 1960 เวียดนามได้ทำหนังสือจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับผลการค้นคว้าวิจัยกลองมโหระทึก เช่น ชันวันเกีย (Tran Van Giap) เขียนเรื่อง กลองมโหระทึกเป็นกรรมสิทธิ์ของระบบข้าทาสชาวเวียดนาม (ปี ค.ศ. 1956) ถาวถอยอั้ง (Dao Duy Anh) เขียนเรื่อง วัฒนธรรมเครื่องทอง และกลองมโหระทึกของโรเย่ (ปี ค.ศ. 1957)

การวิจัยกลองมโหระทึกของผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่น เริ่มในทศวรรษที่ 1930 มาถึงทศวรรษที่ 1950-1960 เป็นเรื่องเป็นราว บทนิพนธ์กลองมโหระทึกที่ค้นพบอยู่ป่าชันของมาเลเซียของฮิโนะอิวา (Hinoyiwa) ปี ค.ศ. 1958 บทนิพนธ์ ความเป็นมาของกลองมโหระทึกเขียวของท่านอิชิกะวันชิโยะ (Yittikawannzirou) ปี ค.ศ. 1958 และในปี ค.ศ. 1959 มีตำราชื่อว่า การบันทึกรูปภาพของกลองมโหระทึกของพิพิธภัณฑสถานชุลยูนานาน พิพิธภัณฑสถานชุลยูนานานได้ประกาศข้อมูลกลองมโหระทึกจำนวน 40 ใบที่เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานดังกล่าว

ในทศวรรษที่ 1960-1970 การวิจัยกลองมโหระทึกใช้วิธีแบบโบราณคดีเป็นหลัก บทนิพนธ์ แผนที่การวิจัยกลองมโหระทึกตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นและจิ้น ปี ค.ศ. 1961 โดย หลี่เจี๋ยโฮย บทนิพนธ์มีชื่อว่า การศึกษาเบื้องต้นในการค้นพบกลองมโหระทึกอยู่ที่กวางสี แลวันลัม (Le Van Lam) เขียนเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมาของกลองมโหระทึกโบราณ

(ปี ค.ศ. 1962) แห้งยีนวันกิ่ง (Nguyen Van Kinh) แห่งนลินฮับ (Nguyen linh Hop) ได้ร่วมกันเขียนตำราชื่อว่า มรดกครั้งแรกของยุคสำริดเวียดนาม (ปี ค.ศ. 1962) ในตำราเล่มนี้ได้อธิบายอย่างละเอียดเกี่ยวกับวัตถุโบราณของเครื่องสำริด และวัฒนธรรมสำริดที่ค้นพบในเวียดนามตั้งแต่สมัยโบราณ และในปีเดียวกันนั้น ได้มีผู้เขียนหนังสือไว้อีกหลายเล่ม คือ Okasakitakasi เขียนร่องรอยเก่าของสื่อจ่ายชั้นกับปัญหาคลองมโหระทึก Umiharasuezi เขียน กลองมโหระทึกที่อยู่อาซิไตของท่าน และ Matumotohironobu เขียน การวิจัยแนวความคิดและศาสนาออกชาวโบราณโดยผ่านลวดลายกลองมโหระทึก

ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 ฮวงจันซิ่ง ได้เขียนหนังสือชื่อว่า การแนะนำสถานที่ที่กระจายของกลองมโหระทึกโบราณจีนสำหรับนักวิชาการชาวไทยเริ่มมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกค่อนข้างช้า ในปีนี้ส่งศรี วีระประจักษ์จากสาขาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เขียนงานวิทยานิพนธ์เรื่อง กลองมโหระทึกของไทย ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์เล่มแรกของไทย ที่ทำเกี่ยวกับกลองมโหระทึก

ปี ค.ศ. 1965 เหวจี้ซัน ได้มีนิพนธ์ชื่อว่า การศึกษากลองมโหระทึกที่ค้นพบอยู่ในหิมิงมณฑลยูนนาน บทนิพนธ์ดังกล่าวได้วิจัยถึง ปัญหาความเป็นมา การกระจาย ยุคสมัย ขนเผ่า ลวดลายฝีมือศิลปะการทำกลองมโหระทึกและอื่น ๆ แต่บทนิพนธ์ดังกล่าวเป็นการอาศัยข้อมูลและเอกสารอ้างอิงของผู้เชี่ยวชาญตะวันตกและวัตถุที่เก็บรักษาอยู่ที่เวียดนามเพื่อดำเนินการวิเคราะห์และวิจัยปัญหาการแบ่งประเภทที่อิงตามการแบ่งของ Heger ผลงานการวิจัยก็ยังไม่มีความเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญตะวันตกที่ได้ทำไว้

นอกจากนั้น ยังมีหนังสือที่เกี่ยวข้องกับประวัติและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยบางกลุ่ม เช่น หนังสือที่เรียบเรียงโดยคณะกรรมการกลางพรรคสังคมนิยมของพม่า หนังสือวรรณกรรมสำนักพระราชวัง ประเพณีและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยในพม่า (ฉบับเผ่ากะเหรี่ยง) เรียบเรียงขึ้นเมื่อ ธันวาคม ปี ค.ศ. 1967 นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1973 ยังมีหนังสือของนักวิชาการอีกท่านเรื่อง ความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงของกลองมโหระทึกโบราณ

หลังจากนั้นเป็นต้นมาเริ่มมีผลงานวิทยานิพนธ์ของไทยที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึก นั่นคืองานวิทยานิพนธ์เรื่อง กลองมโหระทึกกับวัฒนธรรมดองซอน ของเพ็ญพิมพ์ แก้วสุริยะ ในปี ค.ศ. 1974 ในปีเดียวกัน ผ่องอำจันทร์มีบทนิพนธ์เรื่อง การศึกษากลองมโหระทึกโบราณอยู่ที่กวางสี และหงซัง ได้เขียนตำราชื่อว่า การวิจัยกลองมโหระทึกโบราณจีน ในทศวรรษที่ 1970 การวิจัยกลองมโหระทึกเป็นหัวข้อวิจัยที่สำคัญของวงการวิจัยโบราณคดีและวงการวิจัยประวัติศาสตร์ของเวียดนาม ในปี ค.ศ. 1974 วารสาร (โบราณคดี) ของเวียดนามได้ลงวารสาร 2 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับผลของการวิจัยกลองมโหระทึก และได้นำเอาบทความจำนวน 29 บทความ

ของผู้เขียน จำนวน 30 คน ลงในวารสารดังกล่าว บทนิพนธ์เหล่านี้ได้วิจัยและอธิบายปัญหาเกี่ยวกับความเป็นมา รูปแบบ การแพร่กระจาย ยุคสมัย ลวดลายศิลปะ ส่วนประกอบ โลหะ เทคนิค การทำและการนำกลองมโหระทึกไปใช้ในพิธีกรรม

ต่อมาในปี ค.ศ. 1975 พิพิธภัณฑประวัติศาสตร์เวียดนามได้จัดพิมพ์ตำราชื่อว่าการค้นพบกลองมโหระทึกตงซันของเวียดนาม โดย เหงียนวันเตียน (Nguyen Van Tuyen) และฮวงวิน (Hoang Vinh) หนังสือเล่มนี้ได้แนะนำกลองมโหระทึกแบบตงซันจำนวน 52 ใบที่ค้นพบในประเทศเวียดนาม ขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการแยกประเภท ยืนยันยุคสมัย และได้ออกความเห็นเกี่ยวกับความเป็นมา รูปแบบ การแพร่กระจาย ยุคสมัย ลวดลายศิลปะ และการนำกลองมโหระทึกไปใช้ในพิธีกรรม หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานร่วมการวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกที่เวียดนาม ในช่วงปี 1970 ซึ่งได้แสดงถึงทัศนะพื้นฐานเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของวงการวิจัยเวียดนาม

สำหรับนักวิชาการชาวพม่าเริ่มมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกค่อนข้างช้า ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ก็มีจำนวนไม่มาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยและแนะนำเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของชนเผ่ากะเหรี่ยง Mann Ne San และ Soe Maw May Sann เป็นนักวิชาการของพม่าเพียงไม่กี่คนที่ได้วิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึก ได้เรียบเรียง กลองมโหระทึกของชาวกะเหรี่ยง ขึ้นในเดือน ธันวาคม ปี ค.ศ. 1978 หนังสือได้กล่าวถึงวิธีการการสร้างกลองมโหระทึก ดำเนินเกี่ยวกับ ต้นกำเนิดของกลอง และประเพณีในการใช้กลองของชนเผ่ากะเหรี่ยงและในปีนี้ หวังหญิงฉัน นักวิชาการชาวจีนมีบทนิพนธ์ชื่อว่า การแบ่งประเภทและการจำแนกยุคสมัยของกลองมโหระทึกโบราณที่อยู่ภาคใต้ของจีนด้วย

ในปี ค.ศ. 1979 หลีเหวยซิง มีบทนิพนธ์ซึ่งเป็นบทนิพนธ์ที่มีคุณภาพสูงในการดำเนินการสำรวจและวิจัยเกี่ยวกับการจัดประเภทยุคสมัย ความหมายของลวดลาย ชนเผ่าที่มีการใช้และบทบาททางสังคมของกลองมโหระทึกโดยใช้ข้อมูลและวิธีการวิจัยด้านโบราณคดี นอกจากนี้ในทศวรรษที่ 1970 การวิจัยกลองมโหระทึกในวงการวิจัยญี่ปุ่นก็ได้รับความนิยมสูงสุด ในสมัยนั้นผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่นที่ได้วิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณภาคใต้ของจีนและภาคพื้นอาเซียนส่วนใหญ่มีความสนใจเรื่องกลองมโหระทึก การวิจัยกลองมโหระทึกได้เริ่มจากประเทศจีนและประเทศเวียดนามได้ขยายไปถึงบรรดาประเทศอาเซียน ผลการวิจัยนับวันยิ่งมากขึ้นและทำให้การแบ่งประเภทกลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์สมบูรณ์ขึ้น ต่อเนื่องกับปัญหาความเป็นมา ยุคสมัยของกลองมโหระทึกก็ได้มีทฤษฎีของตนเอง ผลงานต่าง ๆ ได้แสดงในบทนิพนธ์นี้คือ ตำรากลองมโหระทึกจุงจั้งปอและกลองมโหระทึกส่งลิ่ง ปี ค.ศ. 1979

ก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่ 1980 ในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ.1980 เมืองหนานหนิง มณฑลยูนนาน มีการจัดงานสัมมนากลองมโหระทึกโบราณ งานสัมมนาครั้งนี้ นับเป็นนิมิตหมายใหม่และ

ได้รับความนิยมนิยมที่สุดแห่งการวิจัยกลองมโหระทึกของประเทศไทย เพื่อเป็นการเตรียมงาน สัมมนาครั้งนี้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติได้สร้างหน่วยงานสำรวจกลองมโหระทึกขึ้น ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลของกลองมโหระทึกทั่วประเทศจีน โดยใช้เวลาในช่วง 1 ปี ดำเนินการศึกษา การวัด การถ่ายภาพ และการเก็บภาพ การสำรวจครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจาก 11 ภาคส่วนที่เก็บรักษา กลองมโหระทึกไว้ซึ่งเป็นองค์การที่ขึ้นกับบรรดามณฑล และบรรดาภูมิภาคการสำรวจในครั้งนี้ เป็นครั้งแรกที่สามารถบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดเกี่ยวกับกลองมโหระทึกทั้งหมด 1,360 ใบ ทั่วประเทศจีนซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อมูลกลองมโหระทึกที่สมบูรณ์อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน

หลังจากนั้นภาคใต้การช่วยเหลือและสนับสนุนจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติของมณฑลกว่างตุง ยูนนาน กุ้ยโจว และเสฉวน ได้นำเอาข้อมูลดังกล่าว มาเรียบเรียงเป็นหนังสือ การเรียบเรียง และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับกลองมโหระทึกโบราณจีน หนังสือเล่มนี้ได้กลายเป็นข้อมูลของ กลองมโหระทึกที่สมบูรณ์ที่สุดในปัจจุบัน

นอกจากนี้แล้วเขายังได้จัดตั้งและนำเอาบทนิพนธ์ที่วิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึก ต่าง ๆ ที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาเวียดนาม และภาษาญี่ปุ่นแปลเป็นภาษาจีนแล้วเรียบเรียง เป็นหนังสือ 3 เล่มชื่อว่า การแปลข้อมูลบางอย่างเกี่ยวกับกลองมโหระทึก เก็บเนื้อหาที่สำคัญ ของบทนิพนธ์เกี่ยวกับกลองมโหระทึกมาเรียบเรียงเป็นหนังสือ ข้อมูลประวัติศาสตร์ด้านกลอง มโหระทึกโบราณ มีทั้งหมด 61 เล่ม รวบรวมบรรณานุกรมของประเทศไทยและต่างประเทศโดย มีการเรียบเรียงเป็นหนังสือ สารบาญ บรรณานุกรมของกลองมโหระทึก 1 เล่ม หนังสือเหล่านี้ได้ สร้างพื้นฐานอันแข็งแกร่งให้แก่การวิจัยกลองมโหระทึกในอนาคตต่อไป การเข้าร่วมงานสัมมนา ครั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 60 กว่าท่าน ที่มาจากประเทศจีน และได้นำเสนอบทความจำนวน 40 กว่า บท เป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ด้านการวิจัยกลองมโหระทึก และเป็น ครั้งแรกที่มีการตรวจสอบครั้งใหญ่ด้านหน่วยงานการวิจัย และผลงานการวิจัยกลองมโหระทึก อีกด้วย

ในการสัมมนาครั้งนั้นได้สร้างสมาคมกลองมโหระทึกโบราณจีนขึ้น ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่าการวิจัยกลองมโหระทึกเป็นขอบเขตการวิจัยที่เป็นเอกกรชนหนึ่ง ในบรรดาขอบเขต ที่วิจัยต่าง ๆ หลังจากสมาคมวิจัยกลองมโหระทึกโบราณจีนได้สร้างขึ้นมา ก็ได้มีการแลกเปลี่ยนทาง วิชาการอย่างเป็นทางการ และมีการจัดงานสัมมนาวิชาการขึ้นบ่อยครั้ง ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นสมาชิกของ สมาคมการวิจัยกลองมโหระทึกโบราณจีนนอกจากมีผู้เชี่ยวชาญด้าน โบราณคดีและเผ่าพันธุ์วิทยา แล้ว ยังมีผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี ด้านการวาดรูป ด้านโลหะ ด้านการหล่อหลอม ด้านฟิสิกส์ ด้านเคมี และยังมีด้านอื่นอีกด้วย ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ไม่เพียงสัมมนาในหัวข้อความเป็นมา การจัดประเภท การแพร่กระจาย ยุคสมัยชนเผ่าที่ใช้กลองมโหระทึกและบทบาทของกลอง

มโหระทึกแล้วยังได้เปิดหัวข้อวิจัยใหม่ เช่น ศิลปะการประดับ บทบาททางด้านดนตรี เทคนิค การหล่อหลอม ส่วนประกอบในการทำกลองมโหระทึก วัตถุที่เป็นโลหะและที่มาของแหล่งวัตถุ และในปี ค.ศ. 1980 นี้ Tikamori นักวิชาการญี่ปุ่นก็ได้เขียนหนังสือชื่อ กลองมโหระทึกตงซัน ที่กระจายในร่องแม่น้ำซีเจียงและแม่น้ำหงชู่เหอ ขึ้นอีกด้วย

ปี ค.ศ. 1982 ว่านฝูปิง ได้เขียนหนังสือและได้อธิบายถึงผลงานการวิจัยกลองมโหระทึก ในปัจจุบันและอดีตได้สะท้อนให้เห็นผลงานการวิจัยที่เป็นช่วงระยะเวลา นอกจากนั้นยังมีการพูดคุยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกทางประวัติศาสตร์

ปี ค.ศ. 1985 มีตำราชื่อว่า กลองมโหระทึกยุคก่อนสมัยก่อน ของ Hakarihiromiti และมีตำราชื่อว่ากลองมโหระทึกในสมัยก่อนถูกค้นพบใหม่อยู่ประเทศไทย ต่อจากนั้น ปี ค.ศ. 1986 หวางต้าต้า เขียนหนังสือชื่อกลองมโหระทึกยุคก่อน

ในปี ค.ศ. 1987 การวิจัยกลองมโหระทึกของเวียดนาม ได้ความนิยมอย่างต่อเนื่อง โรงพิมพ์ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ของสังคมนิยมเวียดนาม ได้จัดพิมพ์ตำราชื่อว่า กลองมโหระทึกตงซัน โดย Pham Minh, Huyen Nguyen, Van Tuyen, และ Trinh Hinh เป็นผู้แต่งขึ้นมา พวกเขาได้อธิบายภาพรวมให้เห็นว่า กลองมโหระทึกแบบตงซันเหมือนกับกลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ ในหนังสือประกอบด้วยกลองมโหระทึกจำนวน 148 ใบ ที่ค้นพบในประเทศจีน และอีกจำนวน 55 ใบ ที่ค้นพบในประเทศอื่น ๆ หนังสือเล่มนี้ได้เสนอวิธีการแบ่งประเภทของตน ได้แบ่งกลองมโหระทึกแบบตงซันเป็น 5 กลุ่ม 22 ประเภทบนพื้นฐานการศึกษาวิจัยกลองมโหระทึกตงซันอย่างละเอียด (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44)

ปี ค.ศ. 1988 สมาคมวิจัยกลองมโหระทึกโบราณจีนได้เรียบเรียงหนังสือชื่อว่า กลองมโหระทึกโบราณจีน โดยสำนักพิมพ์โบราณคดีเป็นผู้พิมพ์และจำหน่ายหนังสือเล่มนี้ได้แนะนำและอธิบายอย่างรอบด้านต่อปัญหาความเป็นมา ประเภท การกระจาย ยุคสมัย ชนเผ่าที่ใช้กลองมโหระทึก ลวดลาย วิธีการใช้ และเทคนิคในการทำกลองมโหระทึก หนังสือดังกล่าวมีลักษณะเป็นหนังสือสรุปผลงานในการวิจัยกลองมโหระทึกจีนในทศวรรษที่ 1980 หลังจากนั้นมาประเทศจีนได้มีหนังสือเกี่ยวกับกลองมโหระทึกพิมพ์ออกมาจำหน่าย นอกจากนั้นมีหนังสือการวิจัยศิลปะของกลองมโหระทึก ของสำนักพิมพ์ประชาชนกวางสี และในปี ค.ศ. 1989 สำนักพิมพ์การศึกษาจี้หลิง โดยวางหนิงซันเขียนหนังสือเรื่อง กลองมโหระทึกกับชนเผ่าอยู่ภาคใต้

อย่างไรก็ตามลาวเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีกลองมโหระทึกค่อนข้างมาก วัฒนธรรมกลองมโหระทึกเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมของชนชาติลาว

สำหรับการสำรวจและวิจัยกลองมโหระทึกในประเทศลาวนั้น ช่วยให้เข้าใจความหมายความสำคัญของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศลาว แต่ช่วงเวลาที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของประเทศลาวนั้นมีน้อยมาก ส่วนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของพม่าอย่างจริงจังมีเพียงในปี ค.ศ. 1990 ที่นักวิชาการชาวญี่ปุ่น 2 คน ได้เริ่มทำการวิจัย ผลการวิจัยนั้นได้เรียบเรียงขึ้นเป็นวิทยานิพนธ์และคู่มือฉบับพิมพ์ แต่ยังไม่ได้รับการตีพิมพ์จนถึงทุกวันนี้ในปี ค.ศ. 1990 ประเทศจีนก็มีหนังสือเรื่อง การสำรวจศึกษากลองมโหระทึกแบบใบปลิวของสำนักพิมพ์ประชาชนกวางซี โดยหลิวจวนอาน วานฝูปิง และเจียงถิงยี ส่วนประเทศเวียดนามก็มีการออกมาอีกหลายเล่ม นั่นคือหนังสือเรื่อง กลองมโหระทึกตงซันของเวียดนาม โดย Pham Minh Huyen, Nguyen Van Hao, และLai Van Duc ในหนังสือเล่มนี้มีรูปภาพอย่างชัดเจนและวาดแผนที่อย่างละเอียดเพื่อนำเสนอกลองมโหระทึกแบบตงซันจำนวน 115 ใบ ที่ค้นพบที่เวียดนามจำนวน 3 ใบ ที่ค้นพบในมณฑลยูนนานภาคใต้ของประเทศจีน และอีก 1 ใบ ที่เก็บสะสมอยู่ที่นครหลวงเวียงนา ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งได้แบ่งเป็น 5 กลุ่มตามปีที่ทำ (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการชื่อ Sinndenneyizi เขียนเรื่อง การแพร่ขยายของกลองมโหระทึกก่อนอยู่อาเซียน

เริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ในช่วงนี้มีชาวตะวันตกเข้ามาศึกษาสำรวจประวัติศาสตร์ตอนต้นของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงกลองมโหระทึกของพม่าด้วย นี่คือนักเริ่มต้นของการศึกษาวิจัยกลองมโหระทึกตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของพม่าจากนักวิชาการชาวตะวันตกยังถือว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ยากมาก จากที่พบนั้นในปี ค.ศ. 1991 Virginia. M. DiCrocchio ได้เข้าร่วม การประชุมวิชาการนานาชาติของจีนตอนใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมกลองมโหระทึกและเครื่องสำริดในยุคโบราณครั้งที่ 2 และได้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง หลักฐานการใช้กลองมโหระทึกของพม่าในช่วงสมัยราชวงศ์ชางตอนต้น (Evidence suggesting use of bronze drums in Myanmar during the Northern Sung dynasty) ขึ้น และยังมี หนังสือกลองมโหระทึกของชนเผ่ากะเหรี่ยงของพม่า ของ R M. Cooler นอกจากนี้จะทำการอ้างอิงเนื้อหาจากการศึกษาของนักวิชาการชาวตะวันตกแล้วยังมี หนังสือวัฒนธรรมเริ่มต้นของแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Early Cultures of Mainland Southeast Asia) ที่ได้เรียบเรียงขึ้น โดย Charles Higham ศาสตราจารย์จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยโอทาโก ประเทศนิวซีแลนด์ ภาควิชาศิลปะและโบราณคดี มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ และ หนังสือการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมของรัฐเปริยู (The Pyu Landscape: Collected Articles) ของ Elizabeth Howard Moore ศาสตราจารย์จากสถาบันวิจัยแอฟริกาและกลุ่มประเทศตะวันออกเฉียงใต้

ปี ค.ศ. 1991 สมาคมวิจัยกลองมโหระทึกโบราณจีนร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสัมมนาสากล ครั้งที่ 2 ขึ้น ในหัวข้อที่มีชื่อว่า วัฒนธรรมทองเขียวและกลองมโหระทึกโบราณ โดยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภาคใต้ของจีนและจากบรรดาประเทศอาเซียนได้เข้าร่วมการสัมมนาครั้งนี้ งานสัมมนาได้รับบทนิพนธ์จำนวน 74 บท บทนิพนธ์เกี่ยวกับกลองมโหระทึกโดยตรงมีจำนวน 30 กว่าบท โดยที่มีเนื้อหาการวิจัยอย่างกว้างขวางพอสมควรซึ่งเป็นการผลักดันการวิจัยกลองมโหระทึกและหัวข้อที่เกี่ยวข้องเข้าสู่ขอบเขตอย่างกว้างขวางอย่างไม่เคยมีมาก่อน และนอกจากนั้นในปีนี้ยังมีผลงานของสำนักพิมพ์โบราณคดีเป็นหนังสือการบันทึกรูปภาพกลองมโหระทึกกวาสี

ในปี ค.ศ. 1992 มีงานวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเครื่องดนตรีจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่พบในประเทศไทย ก่อนศตวรรษที่ 16 ของสิริรัตน์ ประพัฒน์ทอง (2535) นอกจากงานวิทยานิพนธ์แล้ว ประเทศไทยได้มีการตีพิมพ์สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึก ซึ่งรวมถึงด้านแนะนำ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านการวิจัย เช่น ภูวดล สุวรรณดี เขียนเรื่อง เทศกาลแห่งกลองมโหระทึกของมุกดาหาร ไว้ในวารสารศิลปะและวัฒนธรรม ฉบับที่ 5 ปี ค.ศ. 1994 บั๊กหนาน ดงกู่เขียนเรื่องต่าง ๆ ลงในวารสารศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่ กลองมโหระทึกไม่ใช่เครื่องดนตรี ในวารสารฉบับที่ 6 ปี ค.ศ. 1994 เรื่อง กลองมโหระทึกและการจำแนกประเภท ในวารสารฉบับที่ 9 ปี ค.ศ. 1994 เรื่อง ส่วนประกอบของกลองมโหระทึก ในวารสารฉบับที่ 10 ปี ค.ศ. 1994 เรื่อง กลองมโหระทึกมีไว้สำหรับทำอะไร ในวารสารฉบับที่ 12 ปี ค.ศ. 1994

ในปี ค.ศ. 1995 มีเรื่อง ลวดลายพระอาทิตย์บนกลองมโหระทึก ฉบับที่ 2 ปี ค.ศ. 1995 และเรื่อง ลวดลายนกบนเครื่องสำริด ในวารสารฉบับที่ 3 ปี ค.ศ. 1995 สิริรา เกิดสว่าง ได้เขียนเรื่อง กลองมโหระทึกวัดต้นตาล ลงในวารสารศิลปะและวัฒนธรรม ฉบับที่ 4 ปี ค.ศ. 1995 บั๊กหนาน ดงกู่ก็ได้เขียนเรื่องต่าง ๆ ลงในวารสารศิลปะและวัฒนธรรมเพิ่มเติมอีก ได้แก่ เรื่อง ลวดลายเรือบนเครื่องสำริด ในวารสารฉบับที่ 4 ปี ค.ศ. 1995 เรื่อง กบบนกลองมโหระทึก ในวารสารฉบับที่ 6 ปี ค.ศ. 1995 เรื่อง กลองมโหระทึก ในวารสารฉบับที่ 7 ปี ค.ศ. 1995 เรื่อง กลองมโหระทึกกับเทศกาลกบ ในวารสารฉบับที่ 9 ปี ค.ศ. 1995 เรื่อง การกระจายชนิดต่าง ๆ ของกลอง ในวารสารฉบับที่ 11 ปี ค.ศ. 1995 เรื่อง เสียงสาปแข่งกับกลองมโหระทึก ในวารสารฉบับที่ 12 ปี ค.ศ. 1995 เจนจิรา เบญจพงศ์ ได้เขียนเรื่อง ลายนกยูงบนกลองมโหระทึก ลงในนิตยสารสยามรัฐ ฉบับที่ 49 ปี ค.ศ. 1995 นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการญี่ปุ่น Hyouhiroutukasa เขียน การจำแนกยุคสมัยและการกระจายของกลองมโหระทึกโบราณ

ปี ค.ศ. 1997 มีงานวิทยานิพนธ์ เรื่องการศึกษาวิจัยสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม

ของวัฒนธรรมดองซอนจากลาวกลางบนกลองมโหระทึก ของนายคงศักดิ์ ังเยี่ยมบุญ และงานวิทยานิพนธ์เรื่อง การเปรียบเทียบรูปแบบกลองมโหระทึกในประเทศไทย ประเทศจีนและประเทศเวียดนาม ของพรพล ปิ่นเจริญ เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะมีผลงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกและเครื่องสำริดไม่น้อยของนักวิชาการชาวจีน แต่ผลการศึกษาวิจัยกลองมโหระทึกของประเทศไทยนั้นยังมีจำนวนน้อยมาก จากที่พบในปัจจุบันมีเพียงบทความเรื่อง กลองมโหระทึกในประเทศไทยโดยย่อ ที่เขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1997 โดย Yaoshunan และ Tengchengda

ปี ค.ศ. 1998 มีเรื่อง กลองมโหระทึกที่เขาสะพายแรงจังหวัดกาญจนบุรี ในวารสารเมืองโบราณ ฉบับที่ 3 ปี ค.ศ. 1998 และตำรา ยุคสมัยที่ปรับปรุงใหม่ของกลองมโหระทึก ปี ค.ศ. 1998 โดย Yosinasanndo ต่อจากนั้น ปี ค.ศ. 1999 มีเรื่องกลองมโหระทึกทั่ว ของสำนักพิมพ์จื่อจิงซัน ผลงานของเจียงถึงยี่

หลังจากได้เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การวิจัยกลองมโหระทึกมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการวิจัยกลองมโหระทึกอย่างลึกซึ้ง การวิจัยมีแนวโน้มไปทางการวิจัยทางวัฒนธรรมกลองมโหระทึกที่มีชีวิตชีวาการอนุรักษ์ การเก็บรักษา การสืบทอด และการพัฒนาวัฒนธรรมกลองมโหระทึกอัญชลี สินธุสอน ได้เขียน รายงานการพบกลองมโหระทึกในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เมื่อ ค.ศ. 2003 นอกจากนี้ยังมีเรื่อง ลวดลายพิเศษกับข้อสังเกตเกี่ยวกับกลุ่มชนเจ้าของกลองมโหระทึกและข้อสันนิษฐานด้านอายุสมัย ลงในวารสารศิลปะ ฉบับที่ 6 ปี ค.ศ. 2005 จากวิทยานิพนธ์ กลองมโหระทึกในประเทศไทย ที่เรียบเรียงโดยเมธินี จิระวัฒนา ถือเป็นงานวิจัยที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับกลองมโหระทึกในประเทศไทยมากที่สุดจนถึงปัจจุบัน

ในปี ค.ศ. 2006 Chin Ma Jue ได้เรียบเรียง การศึกษาเครื่องดนตรีโบราณ ในพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมรัฐกะยา ขึ้นต่อมาในวันที่ 16 มกราคม ถึง 1 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2007 นักวิชาการชาวจีน Wan fu bin และWei Dan fang ได้ศึกษากลองมโหระทึกในชนเผ่าขมุของลาว และเรียบเรียงขึ้นเป็นผลการสำรวจกลองมโหระทึกในชนเผ่าขมุของลาว ขึ้นและได้ตีพิมพ์ใน งานวิจัยชนชาติ กวางสี ฉบับที่ 4 ปี ค.ศ. 2007

ต่อมามีการสำรวจศึกษาเทคนิคการทำกลองมโหระทึกแบบพื้นเมืองของเผ่าจ้วง ปี ค.ศ. 2008 โดย ไวฝิ่งอีกด้านหนึ่งการวิจัยกลองมโหระทึกได้เปลี่ยนทิศทางการวิจัยแบบเปรียบเทียบบนพื้นฐานการสืบทอดการวิจัยกลองมโหระทึก เช่น การวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมาและการแพร่ขยายกลองมโหระทึกโบราณยาวนานและกลองมโหระทึกดงซันเวียดนาม ปี ค.ศ. 2008 โดยหนิคุณซัน อิง ตามหนังสือเล่มนี้ได้ผ่านการปรับปรุงและมีการเพิ่มข้อมูลแล้วได้เขียนเป็นหนังสือที่มีชื่อว่า กลองมโหระทึกจีนและอาเซียน ออกมาหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือวิจัยเปรียบเทียบ

ในผลการวิจัยที่ดำเนินการโดยนักวิชาการตะวันตกแบบศึกษาผู้เดียวหรือที่ร่วมมือกับนักวิชาการของกัมพูชาในการศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและศิลปะนั้น ยังมีผู้ที่สนใจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกน้อย เช่น Andreas Reinecke, Vin Laychour และ SengSonetra ได้เขียนหนังสือ ยุคทองยุคแรกของกัมพูชา: Excavation at Prohear (The First Golden Age of Cambodia: Excavation at Prohear) ขึ้นในปี 2009 และได้กล่าวถึง การค้นพบกลองมโหระทึก และได้วิเคราะห์เบื้องต้น ต่อมา คือ Emma C. Bunker และ Douglas Latchford ได้เขียนในหนังสือ สัมฤทธิ์เขมร: การตีความใหม่ที่ผ่านมา (Khmer Bronzes: New Interpretations of the Past) ไว้ว่า

ส่วนที่ 1 จุดเริ่มต้นของการใช้โลหะและโลหะผสมในประเทศกัมพูชา

ส่วนที่ 2 ประวัติความเป็นมาทางเทคนิคของกลองมโหระทึกในช่วงเอเชียตอนต้น

ส่วนที่ 3 เทคโนโลยีการหล่อของกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับอารยธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทำให้ได้มุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับการศึกษากลองมโหระทึกในเชิงลึก แต่ทว่าจนถึงทุกวันนี้ ยังไม่มีสถาบันในระดับนานาชาติใดที่มุ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของกัมพูชา ด้านการวิจัยในประเทศกัมพูชาก็ยังมีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับกลองมโหระทึกนั้นน้อยมาก หนานูช คำสุข ได้เขียนเรื่อง กลองมโหระทึก ลงในนิตยสารเพลงและดนตรี ฉบับที่ 7 ปี ค.ศ. 2009 และ เหวยตานฟาง ได้เขียน การวิจัยวัฒนธรรมกลองมโหระทึกมีชีวิตชีวาในปี ค.ศ. 2011

ปี ค.ศ. 2013 หลี่คุนซันได้ทำวิจัยในหัวข้อเกี่ยวกับ กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ (Heger) สำเร็จการวิจัยครั้งนั้น ได้วิจัยเฉพาะกลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ที่ค้นพบในประเทศจีนและต่างประเทศ ในระยะที่ผ่านมามีได้ดำเนินการจัดประเภทกลองมโหระทึกขึ้นใหม่อีกครั้ง โดยเฉพาะการจัดแบ่งประเภทเฮกเกอร์จาก 2 ประเภทเป็น 3 ประเภท โดยใช้มาตรฐานใหม่ในการจัดประเภทของกลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ ขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการวิจัยกลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ที่ค้นพบในภาคพื้นเอเชีย และดำเนินการวิจัยเปรียบเทียบกลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ระหว่างจีนกับเวียดนาม กลองมโหระทึกที่ทำก่อนกลองมโหระทึกเฮกเกอร์ทั้ง 2 ประเทศ มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ในปี ค.ศ. 2013 สีจูเจียงได้เสนอโครงการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นมา ยุคสมัย และการจัดประเภทของกลองมโหระทึกทองซอนเวียดนาม โดยใช้วิธีอุปกรณ์มาตรฐานแบบจัดประเภทของโบราณคดีแบบเดิมนำมาเปรียบเทียบกับกลองมโหระทึกจีนที่ค้นพบอยู่ในระยะเวลาเดียวกัน และมีการเรียงลำดับให้กับกลองมโหระทึกทองซอนเวียดนามตามระยะเวลาอันใกล้และไกล ได้ดำเนินการวิจัยและเปรียบเทียบสถานะและบทบาทของกลองมโหระทึกที่

เป็นวัตถุฝังศพระหว่างกลองมโหระทึกดงซันกับกลองมโหระทึกของมณฑลยูนนาน มณฑลกุ้ยโจว มณฑลกวางสี และมณฑลเสฉวน ผลงานดังกล่าวได้มีการผลักดันการวิจัยกลองมโหระทึกจีนไม่ว่า ในความกว้างและความลึกก้าวเข้าสู่ระดับใหม่

ในเดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. 2013 ในฐานะส่วนหนึ่งของโครงการ กลองมโหระทึกของจีน-เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศูนย์วิจัยแห่งมหาวิทยาลัยชนชาติกวางสีได้ร่วมมือกับสถาบันสังคมศาสตร์ และประวัติศาสตร์แห่งชาติลาวในการลงสำรวจกลองมโหระทึกในประเทศลาว เป็นการลงศึกษา สำรวจครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่ง การศึกษาได้นำวิธีการทางโบราณคดีมาใช้ ได้ทำการศึกษาตรวจวัด สำรวจและถ่ายภาพ นอกจากนี้ยังได้ทำการลงสำรวจโดยใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาในการสอบถาม เชิงลึกกับชุมชนของลาว ข้าราชการ เป็นต้น เพื่อให้เข้าใจถึงพิธีกรรมและประเพณีในการใช้ กลองมโหระทึก และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้เรามีความเข้าใจที่ครอบคลุมมากขึ้น เกี่ยวกับกลองมโหระทึกและวัฒนธรรมกลองมโหระทึกของประเทศลาวนอกจากนี้ในปีเดียวกัน ยังมีผลงานของว่านฝูปิงเขียนหนังสือเรื่อง การวิจัยการอนุรักษ์ การรักษา การสืบทอด และการพัฒนา วัฒนธรรมกลองมโหระทึก-กลองมโหระทึกเครื่องใหญ่ และยังมีวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาความ เชื่อเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของชาวไทยและชาวจ้วง ซึ่งเรียบเรียง โดย อวี๋นิจากมหาวิทยาลัยบูรพา และยังมีประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและประวัติโดยย่อของชนเผ่ากะเหรี่ยง เรียบเรียงโดย Suo-angchen อีกด้วย ซึ่งมีเนื้อหามากบ้างน้อยบ้างเกี่ยวกับกลองมโหระทึก

และในปี ค.ศ. 2014 อวี๋นิจได้เรียบเรียง การศึกษาวิจัยความเชื่อเกี่ยวกับกลองมโหระทึก ของการใช้กลองมโหระทึกในพระบรมหาราชวังของไทย และการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรม ความเชื่อเกี่ยวกับกลองมโหระทึกของชาวไทยและชาวจ้วง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับกลองมโหระทึกกันอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ ซึ่งอาจได้ข้อสรุปในเบื้องต้นว่า กลองมโหระทึกเป็นวัฒนธรรมร่วมกันของกลุ่มคนในภาคพื้นเอเชีย โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าวิถีการดำเนินชีวิต วิถีความเชื่อ และวิถีวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ มีความเป็นวัฒนธรรมร่วมกันอยู่ อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยกลับพบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับกลองมโหระทึกไม่มากนัก ไม่เป็นที่สนใจของ นักวิชาการทั่วไปเท่าที่ควร จะมีก็เพียงกรมศิลปากรที่มีการศึกษา รวมถึงมีการเก็บรักษา กลองมโหระทึกที่ค้นพบในประเทศไทยเอาไว้ในพิพิธภัณฑสถานหลายแห่ง

บทที่ 2

กลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงและแหล่งกำเนิดคลองมโหระทึก มรดกร่วมทางวัฒนธรรม

ลุ่มน้ำโขงกำเนิด และพัฒนาการคลองมโหระทึก

ลุ่มแม่น้ำโขงเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของหลายชุมชนที่มีอาณาเขตติดต่อกันหลายประเทศ นับเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญซึ่งมีประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ทั้งที่มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งมีการไปมาหาสู่ มีการค้าขาย และกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งผลให้วัฒนธรรมของแต่ละประเทศ มีสิ่งที่แสดงออกถึงลักษณะเฉพาะของตนเอง ขณะที่มีความคล้ายคลึงในบางส่วนของ การดำเนินวิถีชีวิต

กำเนิดคลองมโหระทึก

มีการกล่าวถึงจุดกำเนิดของคลองสำริดหรือคลองมโหระทึกอย่างหลากหลาย บ้างเห็นว่ากำเนิดมาจากคลองหนึ่ง บ้างเห็นว่ามาจากภาชนะบรรจุอาหารเครื่องสังเวศสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บ้างเห็นว่ามีการพัฒนาจากเครื่องดนตรี “นูนอูว์” และยังมีอีกหลายสมมติฐาน แต่จากการค้นพบพิสูจน์ทางทางโบราณคดียืนยันว่ามีความเป็นไปได้ที่คลองสำริดจะพัฒนามาจากภาชนะบรรจุอาหารหรือที่เรียกว่า “ถงฝู”

ในปี ค.ศ. 1964 นักโบราณคดีจีนขุดพบคลองสำริดและเครื่องสำริดว่านเจียป้า จำนวน 4 ใบที่สุสานหมู่หมายเลข 23 ในอำเภอฉูซง มณฑลยูนนาน ซึ่งเป็นสุสานในยุคหินตอนปลาย พบคลองสำริดจำนวน 4 ใบ สร้างขึ้นมาอย่างหยาบ ๆ เรียบง่าย หน้ากลองเล็ก บนหน้ากลองมีรอยไหม้ไฟ อธิบายได้ว่าอาจใช้เป็นเครื่องครัวหรือภาชนะบรรจุอาหารตั้งไฟมาก่อน ผ่านการใช้มาแล้ว 14 ครั้ง สุสานนี้มีอายุประมาณ 2640-2550 ปี มีบันทึกเกี่ยวกับการขุดค้นพบคลองสำริดที่สุสานว่านเจียป้าว่า การขุดพบคลองสำริดที่ว่านเจียป้ามีส่วนใหญ่ที่หน้ากลองมีรอยไหม้ของไฟ แสดงว่าเคยใช้เป็นเครื่องครัว ขณะเดียวกันเครื่องครัวก็ถูกแปลงหน้าที่ให้เป็นกลองสำริด หลักฐานจากสุสานหมายเลข M1 : 1 เป็นพื้นฐานการพิสูจน์ว่า กลองสำริดไม่เพียงแต่เคยใช้เป็นเครื่องครัวแต่ยังเคยใช้เป็นเครื่องดนตรีอีกด้วย การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทางโบราณคดี ทำให้สันนิษฐานได้ถึงช่วงเวลาของการผลิต สถานที่ในการผลิต และสามารถไล่ไปจนถึงต้นกำเนิดคลองดังกล่าว

ซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่ได้ลงความเห็นว่าเป็นบริเวณทะเลสาบเตียน (Dian chi) และทะเลสาบเอ๋อไห่ (Er hai) เป็นแหล่งผลิตกลองสำริดอีกทั้งเป็นที่ก่อสร้างวัฒนธรรมกลองสำริดหรือกลองมโหระทึก (พรพล ปั่นเจริญ, 2559, หน้า 238-250)

ในยุคหินผู้คนใช้ขวานหินกะเทาะ บางครั้งได้พบเจอก้อนหินที่พิเศษมีความแข็งแรงแมกกว่าหินทั่วไป เมื่อเคาะแล้วเกิดเสียง จึงนำหินนั้นมาเคาะตีเป็นเครื่องดนตรี ในยุคชุนชิวของจีน มีบันทึกคำกล่าวที่ว่า “ตีหินเคาะหิน สรรพสัตว์เดินรำ” แสดงว่าผู้คนใช้หินมาเคาะเป็นจังหวะมีหลายคนเดินทำทางเลียนแบบสัตว์ป่านานาชนิด (พรพล ปั่นเจริญ, 2559, หน้า 238-250)

ในยุคหินใหม่มีการใช้เครื่องปั้นดินเผาแล้ว ผู้คนต้องใช้เครื่องปั้นดินเผาในการดำรงชีวิตประจำวัน และอาจจะใช้ภาชนะดินเผาเป็นกลองตีที่กั้นภาชนะดินเผา ทำให้เกิดเสียงเป็นจังหวะในการฟ้อนรำ

ในยุคสำริดเครื่องสำริดให้เสียงดีกว่าเครื่องปั้นดินเผาแม้จะมีน้ำหนักมาก แต่ใช้ตีได้ทนทานกว่า เสียงก้องกังวานไปไกล และมีความขลังมากกว่า จึงนิยมใช้เป็นเครื่องดนตรีในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เสียงกลองสำริดหากตีเสียงดังจะยิ่งดี จึงนำเครื่องสำริดมาทำเป็นกลองสำหรับตี เริ่มแรกแปรรูปจากภาชนะใส่อาหาร ต่อมาพัฒนาทำด้านหน้ากลองให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เลื่อนตำแหน่งหูกลองไปอยู่ที่ส่วนเอวกลอง (พรพล ปั่นเจริญ, 2559, หน้า 238-250) เมื่อเทคโนโลยีพัฒนาขึ้นก็สามารถทำลวดลายเหมือนจริงที่สวยงามประดับบนกลอง

ในยุคเตียนก็มีความนิยมเครื่องสำริดกันมาก ทั้งรูปแบบกลองสำริดและถังบรรจุของมีค่า จนได้เกิดช่างผู้ชำนาญพัฒนาการหล่อกลองสำริดขึ้นมาก กลองสำริดเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจและความร่ำรวยมั่งคั่ง

หากพิจารณาอย่างละเอียด กระบวนการวิวัฒนาการของวัฒนธรรมสำริดทางใต้กับที่ราบลุ่มภาคกลาง (จงหยวน จีนในยุคชุนชิว) มีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือทางจงหยวน (ภาคกลางของประเทศจีน) ให้ความสำคัญกับ “ดิ่ง” (Ding) ภาชนะคล้ายกระทะหรือกระถางรูปจากเครื่องใช้ภาชนะบรรจุอาหารสำหรับเช่นสังเวยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ค่อย ๆ แปรรูปเปลี่ยนเป็นวัตถุมงคล หรือสัญลักษณ์ของอำนาจการปกครอง เจ้าก๊กใดมี “ดิ่ง” ใหญ่จำนวนมาก จะแสดงให้เห็นถึงความสูงศักดิ์ ความมีอำนาจและอิทธิพลที่สูงส่ง ส่วนทางภาคใต้จากเครื่องสำริดที่ใส่อาหารพัฒนาเป็นกลองสำริดหรือกลองมโหระทึกเครื่องดนตรีในพิธีกรรมอันเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจและความมั่งคั่ง (พรพล ปั่นเจริญ, 2559, หน้า 238-250)

ภาพที่ 2 ถังฟู่ ภาชนะบรรจอาหาร

ที่มา: <http://www.kaimen360.com/article-95-1.html>

พัฒนาการและการแพร่กระจายวัฒนธรรมกลองมโหระทึก

พัฒนาการ และการแพร่กระจายวัฒนธรรมกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง นั้นแม้ว่าในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกันแต่ระยะก้าวเข้าสู่ยุคสำริดของแต่ละภูมิภาคจะมีความคล้ายคลึงกัน กลองมโหระทึกในประเทศจีน จากข้อมูลและหลักฐานทำให้เรารู้ว่ากลองมโหระทึก มีต้นกำเนิดจากมณฑลยูนนานตั้งแต่ยุคหินใหม่ ช่วงเวลาที่กลองสำริดพัฒนาแยกตัวออกจากความเป็นภาชนะใส่อาหาร มาเป็นเครื่องดนตรีประกอบพิธีกรรมนั้น เริ่มตั้งแต่ช่วง 700 ปี ก่อนคริสต์ศักราช พื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของมณฑลยูนนานในเวลานั้นเป็นถิ่นฐานของกลุ่มชนเผ่าผู้ (ชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ที่มณฑลยูนนาน) กลุ่มชนเผ่าผู้กับชาติพันธุ์ในกลุ่มไปเยวี่ยมีความสัมพันธ์ที่แนบชิดกัน พวกเขามีการเดินทางติดต่อปฏิสัมพันธ์กันมาแต่ดึกดำบรรพ์ นับจากยุคหินก้าว (รณรัฐ) ตอนปลาย สมัยนครรัฐถึงสมัยราชวงศ์ฮั่น กลองสำริดค่อย ๆ แพร่กระจายจากจุดกำเนิดออกไปทิศตะวันออก มาพัฒนาขึ้นเป็นกลองสำริดรูปแบบสูงงอมคือ แบบ “สื่อไ้ซาน” โคนชาว “เตียวก๊ก” (บริเวณโดยรอบทะเลสาบเตียนฉือ) ในพื้นที่อำเภอฝูหนิง เจียงชวนฉินกั้ง เป็นต้นเทคโนโลยีการหล่อกลองสำริดสมัยนี้ มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด โดยเห็นได้จากความวิจิตรพิสดารที่มีมากกว่าดั้งเดิมนับเป็นยุครุ่งโรจน์ของกลองสำริด (Lei, 1982, pp. 48-56)

กลองสำริดแบบสื่อไ้ซาน (ในเมืองไทย นิยมเรียกแบบดองซอน) ค่อย ๆ แพร่กระจายไปในลักษณะของรูปพัด นั่นคือ กระจายไป 3 สาย คือ ทางทิศตะวันออก ทางทิศเหนือ และทางทิศ

ใต้ (Lei, 1982, pp. 48-56) สายทิศตะวันออก กลองสำริดแบบสี่ใ้ซาน (หรือเรียกรวม ๆ ว่าแบบยูนนาน) แพร่กระจอบ ๆ ทะเลสาบเตียนฉือ กระจายไปทางแม่น้ำหนัน ผ่านพื้นที่ชายขอบเขตแดนระหว่างก๊วยโจวกับกวางสี แล้วแพร่กระจายไปตามลุ่มแม่น้ำหงส์ยู่ สู่อินแดน จี๋ตัง และเย่หลางของกลุ่มชนเผ่าไปผู่ (ผู้ร้อยจำพวก) (Lei, 1982, pp. 48-56)

อีกสายหนึ่ง แพร่กระจายลงไปตามลุ่มแม่น้ำซีเจียง สู่มุ่มแม่น้ำถั่วหนิงและเริ่มขยายขึ้นไปในเขตซีหลิน และเถียนหลินในกวาสีก่อนแล้วจึงแพร่กระจายต่อไปยังลุ่มแม่น้ำอู๋เจียง ในแถบลุ่มแม่น้ำอู๋เจียงนี้ไม่เพียงพบกลองสำริดแบบสี่ใ้ซาน (แบบที่พบในยูนนาน) เท่านั้น ยังพบกลองสำริดแบบวานเจียป่า อีกด้วย ที่อำเภอเถียนตงพบกลองสำริดแบบ วานเจียป่า 3 ใบ (Lei, 1982, pp. 48-56) ที่อำเภอก๊วยเซี่ยน พบสุสาน โบราณยุคหนันเหยีย พบกลองสำริดโดยหน้ากลองมีลวดลายที่สวยงามมาก และถูกจัดว่าเป็นหนึ่งในสมบัติล้ำค่าของชาติ ในพื้นที่จี๋ตัง และเย่หลาง กลองสำริดแบบยูนนานแพร่กระจายต่อไปทางทิศตะวันออก จนบรรจบกับกระแสวัฒนธรรมฉู่ (เมืองฉือ) ซึ่งมีอิทธิพลของวัฒนธรรมหัวเซี่ย-ฮั่นมาก จุดหลอมรวมวัฒนธรรม 2 สายนี้ อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำอู๋เจียง (พบกลองสำริดแบบเป่ยหลิว และแบบหลิงซาน) และบริเวณลุ่มแม่น้ำ พบกลองสำริดแบบเหลียงซู่ซง ก่อตัวขึ้นเป็นศูนย์กลางการแพร่กระจายตัวของกลองสำริดวัฒนธรรมไปเหยีย ซึ่งสมัยต่อมาถูกเรียกว่า คนหลี่ ชนกลุ่มนี้มีความใกล้ชิดกับพวกฉู่ทางเหนือ พวกเถียนทางตะวันตก และพวกถั่วเหยีย (ชนพื้นเมืองในกวาสี) ทางใต้และได้แพร่กระจายกลองสำริดเข้าไปสู่เขตหยุนฟู่ หยางเจียง ในกวางตุ้งแล้วแพร่ต่อไปทางคาบสมุทรเหลยโจว ไปสู่เกาะไหหลำ (Lei, 1982, pp. 48-56)

การแพร่กระจายของกลองสำริดสายทิศใต้ จากแถบทะเลสาบเตียนฉือแพร่กระจายไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ทางแม่น้ำหลี่เซ่อเจียงและหยวนเจียง กลองสำริดแบบสี่ใ้ซาน แพร่กระจายไปถึงสามเหลี่ยมของแม่น้ำแดง (หงเหอ) ที่ชาวลัวะอาศัยอยู่ เนื่องจากพวกเขามีวัฒนธรรมแบบบลิกรรม คือ การปลูกข้าวที่รุ่งเรืองและมีเทคโนโลยีการหลอมหล่อสำริดที่เก่งมาก ทำให้ศิลปกรรมกลองสำริดมีพัฒนาการที่ระดับสูงมาก กลองสำริดจำนวนมากที่พบแถบดงซอนในภาคเหนือของเวียดนาม คือ มรดกผลงานของพวกเขา (Lei, 1982, pp. 48-56)

ชาติพันธุ์ในเวียดนามภาคเหนือจำนวนหนึ่ง พัฒนาและกระจายตัวลงไปทางใต้ถึงลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย ที่ไกลออกไปถึงเกาะชวา เกาะสุมาตรา เกาะบอร์เนียว จนไปถึงสุดถึงเกาะนิวกินี ซึ่งวัฒนธรรมกลองสำริดก็ได้แพร่กระจายตามไปถึงด้วย

ทางเหนือของทะเลสาบเตียนฉือ แม่น้ำจินซาเจียงไหลทอดในแนวขวาง ทำให้กลองสำริดแบบสี่ใ้ซานแพร่กระจายไปถึงมณฑลก๊วยโจวทั้งหมดได้สะดวก กล่าวคือทางตะวันออกสุดแพร่กระจายถึงพื้นที่ทางภาคตะวันตกของหูหนาน บริเวณนี้ได้ปรับเปลี่ยน

กลองสำริดเป็นแบบจูนอี และพัฒนาต่อไปเป็นแบบหมาเจียง

ทางตอนใต้ก่อนไปทางตะวันออกของยูนนาน วัฒนธรรมกลองสำริดได้แพร่กระจายเข้าสู่รัฐจัน (ไทใหญ่) บริเวณนี้เป็นศูนย์กลางของกลองสำริดรุ่นสุดท้าย กลองกบ กลองกะเหรี่ยงจีน เรียกว่า แบบซีเหม็ง รูปร่างลักษณะคล้ายกับที่ประเทศไทยใช้ในราชสำนักในปัจจุบัน

ในขณะที่ประเทศพม่า เมื่อศึกษากลองมโหระทึกที่พบในพม่า พบว่า การเริ่มต้นใช้กลองมโหระทึกห่างจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 1 ของพม่าอยู่ในช่วงราวยุคครั้นรัฐถึงสมัยอันตอนต้นของจีน เมื่อเป็นเช่นนั้นกลองเหล่านี้มีต้นกำเนิดมาจากที่ใด เป็นการสร้างขึ้นของคนในพื้นที่ หรือได้จากการแลกเปลี่ยนจากดินแดนอื่น ผู้สร้างและใช้กลองเหล่านี้คือใคร

จากข้อมูลที่มีอยู่ในขณะนี้ ประเทศพม่าเมื่อประมาณ 1500 ปี ก่อนคริสตกาล ก็มีวัฒนธรรมเครื่องสำริดอยู่แล้ว เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1998-2001 กรมโบราณคดี กระทรวงวัฒนธรรมของพม่าเป็นเจ้าภาพในการขุดสำรวจสุสาน Nyaunggan สุสาน Nyaunggan ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ออกไปประมาณ 2.4 กิโลเมตรของ Ywatha (Ywatha Village) ชุมชนของหมู่บ้าน Nyaunggan (The Nyaunggan Village Tract) เมือง Budalin อำเภอสะกาย เขต Chindwin ทิศตะวันตกและทิศใต้ใกล้กับแม่น้ำ Chindwin และเทือกเขา Ponyaung-Ponnyadaung ทิศตะวันออกใกล้กับแม่น้ำ Mu และแม่น้ำอิรวดีบริเวณแม่น้ำ Shengchengqindun ซึ่งเป็นพื้นที่เขตภูเขาไฟ ในสมัยโบราณขนานนามว่า Tampadipa แปลว่า กลองทองแดง เนื่องจากเป็นที่ที่มีทองแดงสะสมอยู่จำนวนมาก จากการขุดสำรวจสุสาน Naigan นั้น มีการพบโบราณวัตถุจำนวนมาก เช่น เครื่องหิน เครื่องดินเผา หัวธนู ขวาน เป็นต้น จากการวิจัยของ Elizabeth Howard Moore นักวิชาการชาวอังกฤษพบว่า เครื่องใช้เหล่านี้มีอายุอยู่ในราว 1500 ปีก่อนคริสตกาล (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44)

ก่อนการเกิดวัฒนธรรมสำริดในพม่านั้น พม่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีนอยู่แล้ว การขุดพบที่ Naigan และบริเวณโดยรอบ เกือบทั้งหมดล้วนเป็นโบราณวัตถุที่ไม่ใช่โลหะ ดังนั้น เครื่องสำริดเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการขุดพบที่ Naigan นั้นเป็นบริเวณที่ใช้ฝังศพของขุนนางชั้นสูง วัตถุโบราณจำนวนมากที่ถูกขุดพบเป็นต้นแบบของวัฒนธรรมลุ่มน้ำสมอ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 เครื่องสำริดที่ถูกขุดพบบริเวณลุ่มน้ำสมอนั้นทำให้ถูกเชื่อว่าเป็นโบราณวัตถุในยุคทองแดง-ยุคสำริดที่เป็นวัฒนธรรมใหม่ โบราณสถานเหล่านี้อยู่รวมกับที่บริเวณแม่น้ำสมอ เริ่มตั้งแต่ Halin ถึง Lewe ทอดยาวลงไป 230 กิโลเมตรล้วนมีซากโบราณสถานอยู่ วัฒนธรรมสมออยู่ในช่วงระหว่าง 400-900 ปีก่อนคริสต์ศักราช จากการวิจัยของ Elizabeth Howard Moore นักวิชาการชาวอังกฤษพบว่า เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ที่เครื่องสำริดที่ขุดพบบริเวณลุ่มน้ำสมอทางภาคกลางของพม่ากับเครื่องสำริดที่ขุดพบบริเวณ ลีเจียซานที่อยู่ลงไปทางตอนใต้ประมาณ 80 กิโลเมตรของเมืองคุนหมิง

มณฑลยูนนานมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับลีเจียชานมากกว่า ลีอู๋เจี้ยนเสี่ยอีก

ยุคของวัฒนธรรมสมอนั้นอยู่ในรุ่นคราวเดียวกับสุสานของอาณาจักรเตียน (Dian) วัตถุประสงค์ของวัฒนธรรมสมอนั้นโดยส่วนใหญ่ไม่ได้มีการพบในพม่า อาจเป็นไปได้ที่ลุ่มน้ำสมอนและพม่าตอนต้นจะอยู่ภายใต้การควบคุมของฮั่น เนื่องจากมีความโดดเด่นของวัฒนธรรมจีน ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในบริเวณลุ่มน้ำสมอนนั้นเป็นการแพร่กระจายเข้ามาจากลีเจียชานและลีอู๋เจี้ยนที่อยู่บริเวณใกล้กับคุนหมิง และรวมถึงกลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 1 ด้วย ในพื้นที่ระหว่างลุ่มน้ำสมอนกับโบราณสถานของยูนนาน ยังมีประเพณีการฝังศพที่คล้ายคลึงกันอีกด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวล้วนกล่าวถึงทางตอนเหนือของพม่าที่มีการติดต่อแลกเปลี่ยนกันกับยูนนาน และเส้นทางที่สำคัญที่สุดสายหนึ่งคือ จากมณฑลทะเลสาบเตียนเหนือ ผ่านอาณาจักรมูเซอและสิ้นสุดที่ชายแดนจีนในปัจจุบัน อาจเป็นไปได้ที่เดิมชนชาวลุ่มน้ำสมอนนั้นอาจสร้างปฐมนิยสถานไว้สำหรับผู้นำของลีเจียชานและลีอู๋เจี้ยน และวัฒนธรรมสมอนั้นมีความคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมของชาวฮั่น และจากที่เคยเป็นวัฒนธรรมเครื่องใช้ของชาวยูนนานก็ได้ค่อย ๆ เลือนหายไป (Moore, 2012, pp. 19-33)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 1 ของพมานั้นเป็นการแพร่กระจายมาจากยูนนาน ตั้งแต่ช่วงก่อนราชวงศ์ฉินมาจนถึงราชวงศ์ฮั่นมีการกระจายของชนเผ่ากลุ่มหนึ่งอยู่บริเวณทะเลสาบเตียนเหนือ นั่นก็คือ ชาวเตียนเยวี่ ในหนังสือประวัติศาสตร์ของต้าวาน มีบทหนึ่งได้กล่าวว่า ครึ่งก่อนคุนหมิงไร้ผู้นำ แข็งแกร่งยุทธพิชัย ครั้นฮั่นเขื่อนเพื่อสร้างพันธมิตร กลับถูกตอบรับด้วยการฆ่า ได้ยินถึงนามประเทศทางที่ขี้ซำง ถัดไปทางตะวันตกกว่าพันลี้ของอาณาจักรเตียนและบทหนึ่งของหนังสือ ประวัติศาสตร์ของกลุ่มชนทางตะวันตกเฉียงใต้ กล่าวว่า ชนเผ่าทางตะวันตกเฉียงใต้มาถึงสิบกว่าเผ่า เย่หลางนั้นใหญ่ที่สุดทางตะวันตกมีแผ่นดิน Mimo (พม่าในปัจจุบัน) ก็มีมากถึงสิบกว่าเผ่า เตียน อาณาจักรเตียนนั้นใหญ่ที่สุด มีประชากรนับหมื่นคน ซึ่งกล่าวถึงเตียน (Dian) คือกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง อาณาจักรเตียนหรือ ทะเลสาบเตียน (Dianchi) โดย เตียน นั้น คือ ชื่อเผ่าของกลุ่มชนกลุ่มนั้น และเตียนก็เป็นส่วนหนึ่งของ เปียเยวี่

Li (1990) นักโบราณคดีชาวจีนที่มีชื่อเสียงครั้งหนึ่งเคยได้ทำการขุดสำรวจบริเวณทะเลสาบเตียนเหนือและพบเครื่องสำริด ซึ่งเครื่องสำริดที่พบนั้นมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเปียเยวี่ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

ข้อที่ 1 เปียเยวี่เป็นชนเผ่าที่มีการปลูกข้าวเป็นหลัก ซึ่งเครื่องสำริดที่ขุดพบบริเวณทะเลสาบเตียนเหนือเป็นส่วนใหญ่นั้นเป็นอุปกรณ์ทางการเกษตร

ข้อที่ 2 ชาวเป่ยเหยวี่มีการใช้ขวานสำริด โดยบริเวณมรดกกลุ่มทะเลสาบเตียนฉือฉั่น มีการพบขวานสำริดเป็นจำนวนมาก

ข้อที่ 3 ชาวเป่ยเหยวี่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสิ่งทอ ซึ่งจากการขุดพบบริเวณทะเลสาบเตียนฉือฉั่นมีการพบเครื่องมือสิ่งทอและรูปแบบของการทอ

ข้อที่ 4 ชาวเป่ยเหยวี่ไม่สวมรองเท้า ซึ่งหุ่นมนุษย์สำริดที่ขุดพบบริเวณกลุ่มทะเลสาบเตียนฉือฉั่น ไม่มีการสวมรองเท้า

นอกจากนี้วัฒนธรรมกลองมโหระทึก ภาพวาดแทนอักษร เปลือกหอยล้ำค่า กระจกเงาแพะ มีดสั้น ฯลฯ ล้วนเป็นเอกลักษณ์ของชาว เป่ยเหยวี่วัตถุโบราณที่มีการขุดพบที่สื่อใจสำนึกในอำเภอ Jinning และลี่เจียงซานในอำเภอ Jiangchuan โดยส่วนใหญ่ยังถูกเก็บรักษาไว้ และที่เตียนเหยวี่ก็ได้สร้างอาณาจักรเตียน ฉั่น (Li, 1990, pp. 49-67)

มีการบันทึกและรวบรวมขึ้นเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์แต่ Zhangzengqi นักวิชาการชาวจีน เชื่อว่าการกำเนิดขึ้นของอาณาจักรเตียน(Dian) อยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกับช่วงยุครณรัฐตอนต้น ยุครณรัฐตอนปลายไปจนถึงยุคฮั่นตอนปลาย ซึ่งเป็นยุคแห่งความมั่งคั่ง ในช่วงยุคฮั่นตอนปลายนั้นเป็นช่วงที่ค่อยๆ เสื่อมถอย ในช่วงยุคฮั่นตอนต้น ได้ถูกแทนที่ด้วยระบบรัฐและมณฑลของจีนในยุคปัจจุบัน อาณาจักรเตียน ปกครองอยู่เป็นระยะเวลาราว 500 ปี คือประมาณช่วง 500 ปีก่อนคริสตกาลถึงช่วงศตวรรษที่ 1 (Zhang, 1997, p. 11)

เตียนเหยวี่ เป็นชนเผ่าที่มีการใช้กลองมโหระทึก และเป็นผู้ที่สร้างกลองมโหระทึกของวานเจียป้า และสื่อใจสำนึกนอกจากนี้ยังมีการติดต่อแลกเปลี่ยนกับพม่า ทำให้กลองมโหระทึกแพร่กระจายจากยูนนานเข้าสู่พม่า (Zhang, 1997, p. 11)

การแพร่กระจายของกลองมโหระทึกจากยูนนานเข้าสู่พม่า เกิดจากการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน หรืออาจเกิดจากการโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาของกลุ่มชน เนื่องจากรูปแบบการแผ่ขยายการปกครองของกลุ่มชนทางตอนเหนือสร้างแรงกดดันให้กับชาวเตียนเหยวี่ จึงทำให้เกิดการอพยพลงมาทางแดนใต้ ในช่วงยุคสมัยของกษัตริย์ Chuqingxiang (263-298 ปีก่อนคริสต์ศักราช) มีแม่ทัพ Zhuangqiao นำทัพตามแนวแม่น้ำสวินเจียง ไปยังพื้นที่ทางตะวันตกของเสฉวน (Shu เสฉวนในปัจจุบัน) และภาคกลางของกุ้ยโจว (Shuqianzhong กุ้ยโจวในปัจจุบัน) รัฐเตียนมีพื้นที่กว่า 300 ลี้ และมีพื้นที่อันอุดมสมบูรณ์อีกกว่าพันลี้ ที่ทหารเข้ามาสร้างเมืองคู่ต่อมาในสมัยฉินซีฮ่องเต้เข้ายึดอาณาจักรเตียนและได้บำรุงเส้นทางในการสัญจรไปที่เมืองฉู่ และหลังสิ้นสุดราชวงศ์ฉิน ถนนเส้นนั้นได้ถูกตัดขาดลงสมัยฮั่นฮู่ฮ่องเต้ครองราชย์ในปีที่ 2 (109 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ฮั่น ได้ยึดรัฐเตียนกลับคืนมา และสร้างเมืองอี้โจว (Yizhou) ขึ้น และถูกรวบรวมเป็นแผ่นดินของฮั่นในช่วงเวลาเหล่านั้น อาจเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดการอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน

กลองมโหระทึกที่หล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 3 ที่ใช้ในพม่า ดังกล่าวข้างต้นอาจมีต้นกำเนิดมาจากชาวเปริยว ชาวจีนรู้จักชาวเปริยวในช่วงสมัยราชวงศ์จิ้น ในเรื่องราวของอาณาจักรทางตะวันตกเฉียงใต้และเรื่องราวของเมืองทางใต้ที่แบ่งของ Weiwān นั้น ได้มีการกล่าวถึง “เปริยว” ด้วย แต่จากบันทึกทางประวัติศาสตร์และข้อมูลทางโบราณคดีของพม่าในช่วงศตวรรษที่ 1 ชาวเปริยวได้มีการสร้างเมืองวิญจันแล้ว ดังนั้น จึงมีนักวิชาการบางท่านเชื่อว่า ชาวเปริยวได้มีการอพยพเข้าสู่พม่าในยุคก่อนคริสต์ศักราชเสียอีก เกี่ยวกับต้นกำเนิดของชาวเปริยวมีการพูดต่อ ๆ กันมาอย่างหลากหลาย นักวิชาการชาวพม่าเชื่อว่า ชาวเปริยวก็คือชาวพม่า หรือชาวพื้นเมืองของพม่านั่นเอง (Zhong, & Yin, 2014, p. 15)

จากข้อมูลดังกล่าวถือเป็นข้อคิดเห็นหลักของพม่า และมีการเขียนลงในหนังสือสำคัญหลายเล่ม เช่น สารานุกรมพม่าและประวัติศาสตร์ทางการเมืองพื้นฐานพม่าเป็นต้น นักวิชาการชาวอังกฤษ G. E. Harvey (Harvey, 1957, p. 35) นักวิชาการชาวจีน Fang Guoyu และ Chenqian เป็นผู้สนับสนุนข้อคิดเห็นดังกล่าว แต่นักวิชาการชาวอังกฤษ G. H. Luce เชื่อว่า มีต้นกำเนิดมาจากชนเผ่า Qiang ที่อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ซึ่ง Cenzhongmian เชื่อว่า ชาวเปริยวอาจเป็นส่วนหนึ่งของชนเผ่า (Yi) หรือชนเผ่าอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกัน และมาจากยูนนาน ซึ่ง Zhaojiawen เชื่อว่า ชาวเปริยวเป็นชาวคุนหลุนเป็นกลุ่มชนโบราณของจีนเป็นชนเผ่าที่ใช้ภาษาเขมร นอกจากนี้ Heguangyue เชื่อว่า ชาวเปริยวเป็นชนกลุ่มหนึ่งของชาวเป็ยเวียซึ่งเป็นกลุ่มชนในสมัยโบราณของจีน และ Limouzhong เชื่อว่า ชาวเปริยวก็คือชาวไป่ ชาวไป่ก็คือ ชาวเปริยว เปริยวและไป่ถือเป็นชนเผ่าเดียวกันแต่ได้แยกออกจากกันในเวลาต่อมา (Li, 2014, pp. 30-40)

ชาวเปริยวเป็นผู้ใช้และสร้างกลองมโหระทึกขึ้น โดยได้รับการสืบเชื้อสายและอิทธิพลทางวัฒนธรรมมาจากชาวเยวี่ ช่วง 109 ปีก่อนคริสตกาลหลังจากที่กษัตริย์อันได้เข้าตีรัฐเปริยว อาณาจักรเตียนได้ล่มสลายและชาวเตียนแตกกระจายออกไป มีบางส่วนยังมีการรวมตัวกันอยู่ บางส่วนอพยพเข้าสู่ดินแดนพม่า บันทึกทางประวัติศาสตร์ของยุคอันตอนตัน ไม่มีการกล่าวถึงอาณาจักรเตียนและเยวี่แต่ได้แทนที่ด้วยอาณาจักรฉาน อาณาจักรฉานก็คือเตียนและเยวี่ที่อพยพไปและได้สถาปนาประเทศขึ้นอยู่ทางตะวันตกของแม่น้ำ Nujiang และทางตอนเหนือของแม่น้ำอิรวดี ลูกหลานของชาวอาณาจักรฉานก็คือชนเผ่าฉานในปัจจุบัน หลังจากที่ได้สถาปนาอาณาจักรฉานขึ้นก็เกิดความขัดแย้งกับอาณาจักรเปริยวที่อยู่ทางใต้ และได้ล่มสลายลงเมื่อปี ค.ศ. 586

หลังจากปีไท่เหอที่ 6 อาณาจักรฉานเจ้านำประชากรราว 3000 คน อพยพย้ายไปยังเจ้อจง (อาณาจักรเปริยว) จากนั้นชื่อของเจ้อจงก็ค่อย ๆ เลือนหายไปจากประวัติศาสตร์ของจีน

(Ouyang, & Song, 1975, p. 6314) ในเวลาต่อมาได้สร้างเป็นอาณาจักรพูกามขึ้น ตามที่นักวิชาการชาวพม่าแสดงข้อสันนิษฐานจากวิวัฒนาการชุมชนชาวเปรียวแต่ชาวพม่าที่อยู่ทีพูกามค่อย ๆ ถูกแทนที่ด้วยชาวเปรียวและกลายเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในพื้นที่นั้น (Zhong, 2009, pp. 232-253)

ต้นกำเนิดของชนเผ่าที่เก่าแก่ที่สุดของพม่าอาจเป็นชนเผ่า Diqiang ซึ่งเป็นชนเผ่าโบราณของจีน และในช่วงเวลาที่แตกต่างกันชนเผ่า Diqiang ได้โยกย้ายไปยังที่ราบสูงยูนนานและกึ่งใจสุดท้ายได้พัฒนามาเป็นชนเผ่าทิเบต-พม่า ในปัจจุบัน แต่เดิมชนเผ่า Diqiang ที่อาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของจีนคือ ชนเผ่าเร่ร่อน ต่อมาเพื่อหลีกเลี่ยงสงครามและแรงกดดันจากชนเผ่า Huaxia จึงได้อพยพโยกย้ายถิ่นฐานมา ในช่วงศตวรรษที่ 7 กลุ่มชนบางส่วนของชาว Bailangqiang ชาว Jimimo ได้อพยพลงไปทางตอนใต้ของทะเลสาบเอ๋อไห่ในศตวรรษที่ 8 ได้เข้าสู่ดินแดนพม่า เพราะการล่มสลายของอาณาจักรเปรียว จึงเป็นเหตุให้ประชากรของชนเผ่าเปรียวเริ่มลดลง ชาว Jimimo ค่อย ๆ เติบโตขึ้น ในช่วงเวลาเดียวกัน หลังจากเข้าสู่พม่าแล้ว สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการได้รับผลกระทบจากชาวเปรียวและชาว Jimimo ต่อมาชาว Jimimo จึงได้ค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นชนเผ่าเกษตรกรรม ปี ค.ศ. 1044 ผู้นำพม่าพระเจ้าอโนรธามังช่อ ได้รวบรวมอาณาจักรและก่อตั้งราชวงศ์พูกามขึ้น (Zhong, 2009, pp. 232-253) จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงการก่อตัวของพม่า และมีนักวิชาการบางท่านได้กล่าวว่า ชาวพม่าคือชนพื้นเมืองและต่อมาได้รวมตัวกับชาวเปรียวและชาว Jimimo (Li, 2014, p. 46)

เมื่อดูจากข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน กลองมโหระทึกไม่ได้เข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมของชาวพม่า อาจเป็นไปได้ที่มีสาเหตุมาจากที่ชนเผ่าพม่าครั้งก่อนนั้นเป็นชนเผ่าเร่ร่อน และวัฒนธรรมทางเกษตรกรรมและวัฒนธรรมกลองมโหระทึกนั้น ไม่มีแหล่งของต้นกำเนิด จนกระทั่งชาวเปรียวได้รวมกับชาวมอญและเปลี่ยนมาเป็นชนเผ่าเกษตรกรรม ในขณะนั้นพระพุทธศาสนา มีอิทธิพลอย่างมากต่อพม่า ทำให้พม่าไม่ได้รับอิทธิพลอื่น ๆ ทางวัฒนธรรมจากดินแดนอื่นที่อยู่โดยรอบ

วัฒนธรรมกลองมโหระทึกของพม่าได้รับการสืบทอดและปฏิบัติอยู่ในชนเผ่ากะเหรี่ยง ชนเผ่ากะเหรี่ยงเป็นชนเผ่าที่มีต้นกำเนิดมาจากประเทศจีน แต่เดิมเป็นชนเผ่าเร่ร่อนที่อาศัยอยู่ทางตอนบนของแม่น้ำล้านช้างเป็นกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งในชนเผ่า Gudiqiang ได้เข้าสู่พื้นที่ลุ่มแม่น้ำอิรวดีช่วงศตวรรษที่ 8 ต่อมาในศตวรรษที่ 9 ได้เคลื่อนย้ายลงไปทางตอนใต้และตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณตอนสามเหลี่ยมแม่น้ำอิรวดีและแม่น้ำสาละวิน จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ชาวกะเหรี่ยงได้เปลี่ยนมาเป็นชนเผ่าเกษตรกรรม บางทีอาจเป็นเพราะชาวกะเหรี่ยงเป็นชนกลุ่มน้อยมาโดยตลอด จึงยังคงได้รับการสืบทอดวัฒนธรรมกลองมโหระทึกสืบมา (Zhong, 2009, pp. 232-253)

สำหรับในประเทศไทย กลองมโหระทึกเป็นกลองที่ถูกหล่อขึ้นในพื้นที่หรือถูก

นำเข้ามาจากจีนหรือเวียดนามกันนั้นยังเป็นข้อถกเถียงจากนักวิชาการต่าง ๆ มาโดยตลอด ที่ผ่านมามีนักวิชาการเชื่อว่า กลองมโหระทึกในไทยถูกหล่อขึ้นโดยฝีมือของชาวพื้นเมือง เนื่องจากตั้งแต่สมัยโบราณมาพวกเขาเหล่านั้นมีเทคโนโลยีการหล่อเครื่องสำริดแล้ว ซึ่งเร็วกว่าจีนและเวียดนามเสียอีก ในปี ค.ศ. 1968 Wilhelm G. Solheim II เขียนบทความเรื่อง “เครื่องสำริดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยในยุคแรกเริ่ม” ลงใน มานุษยวิทยาปัจจุบันถูกเล่าและประกาศในพื้นที่ราบสูงของโคราช โนนนกกทาถึงการขุดพบเครื่องสำริดในสมัยโบราณช่วงอายุราว 2500-3000 ปีก่อนคริสตกาล ในปี ค.ศ. 1976 C. F. Gorman และ P. Charoenwongsa เขียนบทความในวารสารการสำรวจเรื่อง “บ้านเชียง: ความประทับใจสองปีแรกกับงาน โม่เสก” ไว้ และพบว่ามีเครื่องสำริดในช่วง 2900-3600 ปี ก่อนคริสต์ศักราช การค้นพบเหล่านี้ทำให้เกิดความยินดีเป็นอย่างมาก บิดาแห่งโบราณคดีไทย ชิน อยู่ดี กล่าวว่า การสร้างเครื่องสำริดในทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยนั้น มีอายุเก่าแก่กว่าเครื่องสำริดที่ถูกค้นพบในสมัยราชวงศ์ซางช่วงแรกเริ่มกว่าพันปี และเก่าแก่กว่าอินเดียและวัฒนธรรมฮาร์ปปาของชาวลุ่มแม่น้ำสินธุราว 100 ปี Wilhelm G. Solheim ยังเชื่ออีกว่าเครื่องสำริดที่ขุดพบที่บ้านเชียงคือ เครื่องสำริดที่เก่าแก่ที่สุดในโลก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถือเป็นศูนย์กลางอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดในโลก เป็นจุดสำคัญที่ก่อเกิดปัจจัยทางวัฒนธรรมที่สำคัญของมนุษยชาติและเครื่องสำริดของจีนล้วนได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมเครื่องสำริดจากไทยแพร่กระจายไป

เมื่อมีการค้นพบและการวิจัยเชิงลึกเพิ่มมากขึ้น นักวิชาการต่างเริ่มมั่นใจว่าข้อสรุปก่อนหน้านี้ไม่น่าอาจเชื่อถือได้นัก โบราณคดีชาวจีน Fu xianGuo ได้ทำการศึกษาวิจัยและพบว่าจากตัวอย่างที่ได้จากโนนนกทาเกิดความเสียหายอย่างมาก ไม่สามารถนำมาศึกษาและทำเป็นข้อสรุปได้ โดยธรรมชาติแล้วยุคสำริดก็ไม่สามารถเชื่อถือได้เช่นกัน ที่ผ่านมาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางของประเทศไทยมีการขุดพบเครื่องสำริดเป็นจำนวนมากจากการทำเหมืองแร่ เครื่องสำริดที่ถูกขุดพบโดยปกตินั้นจะเชื่อว่าอยู่ประมาณราว 2000 ปีก่อน รวมถึง Wilhelm G. Solheim และนักวิชาการส่วนใหญ่ต่างเริ่มยอมรับข้อคิดเห็นนี้และยังเชื่อว่าหากกล่าวตามเครื่องสำริดที่พบในประเทศไทยในปัจจุบันนั้น 2000 ปีก่อนคริสตกาลดูเหมือนค่อนข้างที่จะเร็วไป โดยมีข้อบ่งชี้ว่าโครงกระดูกมนุษย์ที่ค้นพบในยุคสำริดนั้น มีอายุไม่เกิน 1500 ปีก่อนคริสตกาล Charles Higham ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในหนังสือเรื่อง วัฒนธรรมเริ่มต้นของแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้เรียบเรียงขึ้นในปี ค.ศ. 2002 จากข้อมูลที่ขุดพบที่โนนนกทาและบ้านเชียงนั้นยังไม่ได้รับการยืนยันซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรับรองก่อน และจากหลักฐานที่พบในโนนนกทาและบ้านเชียงซึ่งผ่านวิธีการการวิเคราะห์ทางสเปกโตรสโกปีโดยใช้เครื่องเร่งความเร็วในการระบุอายุของวัตถุ พบว่า เครื่องสำริดที่ขุดพบเหล่านั้นมีอายุอยู่ระหว่าง 1000-1500 ปี

ก่อนคริสต์ศักราช (Liang, 2007, pp. 49-59)

จากข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน นักวิชาการส่วนใหญ่ยอมรับป้องกันว่า เครื่องสำริดที่พบในไทยนั้นมีอายุน้อยกว่าเครื่องสำริดของจีน แหล่งที่มาของเครื่องสำริดก็อาจเป็นไปได้สูงว่าไม่ได้เกิดขึ้นมาเอง แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศจีน Charles Higham ยังเชื่ออีกว่า ยุคสำริดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นอาจเริ่มตั้งแต่เทือกเขาลิงหนานไปจนถึง Qindunerhegu และจากยูนนานยาวไปจนถึงสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงนั้น ไม่มีต้นกำเนิดที่เกิดขึ้นเองเทือกเขาลิงหนานถือเป็นถิ่นกำเนิดดั้งเดิมของสำริดแห่งหนึ่ง เริ่มตั้งแต่เริ่มต้นอารยธรรมของยุคสำริดในประเทศจีน เริ่มมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและภาษาของสำริดที่สร้างขึ้นในยุคนี้ต่อกันไปทางตอนใต้ หากการแลกเปลี่ยนเครื่องสำริดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้มีที่มาเช่นนี้ ย่อมมีการแสดงถึงการค้นพบในการใช้เครื่องสำริด 2-3 แห่ง (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44)

วัฒนธรรมเครื่องสำริดมีต้นกำเนิดจากประเทศจีน สำหรับกลองมโหระทึกในประเทศไทยนั้นก็น่าจะมีการแพร่กระจายมาจากประเทศจีนด้วย ในยุควสันตสารท (ซุนชิว) ของจีนได้มีการเริ่มหล่อกลองมโหระทึกขึ้นแล้ว กลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 1 ในประเทศไทยเกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนกันระหว่างชาวพื้นเมืองกับชาวพื้นเมือง นับตั้งแต่การสถาปนาอาณาจักรตั้งแต่ยุควสันตสารท (ซุนชิว) ชาวเยวี่ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของจีนต้องเผชิญกับความกดดันที่มาจากตอนเหนือของประเทศ เมื่อเข้าสู่ยุคราชวงศ์ฉินและฮั่น การขยายอำนาจในช่วงกลางยิ่งสร้างความกดดันที่มีอยู่ของทางตอนใต้ให้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวทำให้เกิดการแพร่กระจายของกลองมโหระทึกไปทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน เทือกเขาลิงหนานรวมถึงประเทศไทยซึ่งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับผลดังกล่าวไปด้วย

ชาวเยวี่ที่อยู่ทางตอนใต้และชาวพื้นเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รวมกลุ่มกันต่อมาได้ก่อเกิดเป็นประเทศไทยและมีชนเผ่าไทยเป็นชนชาติหลัก Zhanggongjin นักวิชาการชาวจีนได้เคยใช้ระบบกระบวนการทางประวัติศาสตร์ในการเปรียบเทียบเริ่มตั้งแต่ยุคโบราณสมัยเปี่ยเยวี่ไปจนถึงยุคปัจจุบัน ชาวไทยใหญ่ซึ่งแต่เดิมก็คือชาวเยวี่ได้กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเจียงซู เจ้อเจียง ผู้เจียน หรือกว่างตง แต่เนื่องจากอิทธิพลทางวัฒนธรรมของเซียฮว่า และผู้ที่เข้ามาจึงได้หลอมรวมและเปลี่ยนแปลงกลายเป็นชาวจีน นี่เป็นส่วนหนึ่งจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของชาวเยวี่ นอกจากนี้ยังมีชนเผ่าเยวี่ที่กระจัดกระจายอยู่ในกวางสี ไหล่ล่าและก๊วยโจว พวกเขาได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของฮั่นฉู่ และวัฒนธรรมอื่น ๆ และได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของชาวจีนอย่างลึกซึ้ง แต่ถึงอย่างไรก็ยังมี การเก็บรักษาอัตลักษณ์ของชนเผ่าตนเองไว้ เช่น ภาษา การก่อสร้าง ประเพณี เป็นต้น ซึ่งก็คือชนเผ่าจ้วง ชนเผ่าปู้อี้ ชนเผ่าตัง ชนเผ่าซู่ย ชนเผ่ามู่เหล่า ชนเผ่าเหมาหนัน รวมถึงชนเผ่าหลีและชาวเมืองบางส่วนของบนเกาะไหหลำที่ใช้ภาษาหลินเกา และภาษาพื้นเมือง

ในปัจจุบัน ส่วนชาวเขี้ยวที่กระจายอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลยูนนานในประเทศจีน ทางภาคเหนือของประเทศไทย ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของพม่าและรัฐอัสสัมของอินเดีย พวกเขาอยู่ในบริเวณสองวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ของอินเดีย (Lei, 1982, pp. 48-56)

นอกจากนี้ในพื้นที่ที่ยังเดิม ไปด้วยเขาสูงและต่ำจำนวนมากและมีแม่น้ำไหลผ่านหลายสาย ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง อย่างไรก็ตามพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่ห่างไกล มีการสัญจรที่ยากลำบาก เป็นจุดที่สามารถเก็บรักษาจุดเด่นของประเพณีของตน ถึงแม้ว่าพวกเขาจะได้รับอิทธิพลจาก สองวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่เข้าแทรกซึม แต่ก็ได้สูญหายไป มิได้ถูกวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่แพร่กระจาย เข้ามาครอบงำไป พวกเขายังคงยึดถือประเพณีของชนเผ่าเปยเขี้ยวไว้เป็นหลักในการปฏิบัติ และถือเอาภาษาที่ใช้กันในเครือญาติไว้เป็นต้นแบบ นอกจากนี้ยังยึดหลักความเชื่อ ทางพระพุทธศาสนาที่ได้รับการเผยแพร่มาจากทางตอนใต้ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ทางวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ชนเผ่าไทยใหญ่ที่อาศัยอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และ ยูนนานนั้น เพิ่งมีการย้ายถิ่นฐานจากประเทศจีนมาเมื่อประมาณ 1000 ปีที่ผ่านมา บรรพบุรุษของ ชนเผ่าไทยใหญ่อาศัยอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลยูนนาน ประเทศจีนและอินโดจีน จากนั้นจึงค่อย ๆ อพยพย้ายถิ่นฐานมา และขณะที่ทำการอพยพมานั้นก็ได้มีการติดต่อและรวมกลุ่ม กันกับชนเผ่าอื่น ๆ จนกลายเป็นกลุ่มชนกลุ่มใหม่ และสุดท้ายได้เกิดชนเผ่าขึ้นมาใหม่อย่าง ที่เราได้เห็นอยู่ในปัจจุบัน (Wan, Jiang, Wei, Liao, Jiang, & Wu, 2013, pp. 135-150)

ก่อนการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของบรรพบุรุษชาวไทยเข้าสู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ชนบางกลุ่มได้มีการผสมผสานกับชาวเขมรด้วยการแต่งงานและได้สร้างรูปแบบการปกครองขึ้นมา จนก่อให้เกิดกลุ่มชนกลุ่มใหม่ขึ้นมา ชนกลุ่มนั้นคือ ชาวไทยสยามหรือสยามไทย ต่อมาชาวไทย สยามได้สร้างแรงผลักดันให้เกิดการเจริญเติบโต และค่อย ๆ พัฒนาจนกระทั่งกลายเป็นประเทศไทย ในปัจจุบัน

ข้อคิดเห็นดังกล่าวตรงตามข้อสันนิษฐานของ Wyatt. D. K นักวิชาการชาวอเมริกัน ซึ่งเชื่อว่า ช่วงปลายของ 1,000 ปีก่อนคริสตศักราช ทางตอนใต้สุดของประเทศจีน หรือก्यूโจว และบริเวณลุ่มแม่น้ำของกวางสีในปัจจุบัน ซึ่งข้อคิดเห็นดังกล่าวมีผู้คนจำนวนมากให้ความเชื่อถือ เกี่ยวกับต้นฉบับของภาษาไทยใหญ่

คนเหล่านี้ต้องเผชิญกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็น ประเทศจีนที่อยู่ทางตอนเหนือ หรือประเทศเวียดนามที่อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ที่มีจำนวนของประชากร เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และแรงกดดันทางเศรษฐกิจและการปกครอง จากการเพิ่มขึ้นของจำนวน ประชากรและการแยกกลุ่มของชาวเมือง ทำให้ภาษาที่พวกเขาใช้ในการสื่อสารเริ่มที่จะแยกจากกัน

จากการขยายตัวของประเทศจีนทำให้ชาวไทยใหญ่บางกลุ่มอพยพลงไปทางทางใต้ ซึ่งเป็นบริเวณที่เป็นที่ราบสูงของเวียดนามและทางตะวันออกเฉียงเหนือสุดของลาวในปัจจุบัน ไม่กี่ศตวรรษหลังคริสต์ศักราชต่อมา จีนและเวียดนามค่อย ๆ เพิ่มการควบคุมการทหารและการบริหาร และได้เคลื่อนย้ายกลุ่มของชาวไทยใหญ่ไปทางทิศเหนือตามแนวหุบเขาแม่น้ำแดง นอกจากนี้ยังได้แบ่งชาวไทยใหญ่ในยุคแรกออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือชนเผ่าที่ยังคงอาศัยอยู่บริเวณทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของหุบเขาแม่น้ำแดง ซึ่งก็คือ ชนเผ่าจ้วงของมณฑลกว่างสี ชนเผ่ากู๋และชนเผ่าหนงของเวียดนาม พวกเขาได้ทำ

การพัฒนาภาษาและพัฒนาวัฒนธรรมของตนเองภายใต้อิทธิพลของจีนและเวียดนาม ในช่วงศตวรรษที่ 5-8 กลุ่มที่สอง คือ ชนเผ่าที่อาศัยอยู่บริเวณหุบเขาลุ่มแม่น้ำดำ ด้านเหนือสุดของลาวและใกล้กับเขตแดนของประเทศจีน

กล่าวได้ว่าชาวไทยใหญ่นั้นมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันกับบริเวณเดียนเบียนฟู เขาอาจเป็นบรรพบุรุษของลาว ไทย พม่า ตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียและชนเผ่าลาวที่อยู่ทางตอนใต้ของยูเนียน ชนเผ่าสยาม ชนเผ่า Dan และชนเผ่าที่ราบสูง เมื่อชาวไทยใหญ่เข้าสู่สภาพแวดล้อมใหม่ ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตรวมถึงแนวคิดของพวกเขาก็ได้เปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบใหม่อีกด้วย

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า เจ้าของเดิมของกลองมโหระทึกที่หลุดจากสำริดในไทยตามแบบเฮกเกอร์ 1 นั้นอาจเป็นบรรพบุรุษของชาวไทย และจากการแลกเปลี่ยนต่อกันของชนเผ่าต่าง ๆ ทำให้ชนเผ่าอื่น ๆ บางชนเผ่าได้รับอิทธิพลจากกลองมโหระทึกนี้ก็เป็นได้กลองมโหระทึกที่หลุดจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 3 ที่พบในประเทศไทยนั้นพบว่า มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของกลองมโหระทึกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความต่อเนื่องส่วนใหญ่อยู่ในประเพณีของชาวไทย ส่วนการแพร่กระจายส่วนใหญ่หมายถึงการที่ไม่ได้มีการสร้างหรือหล่อ แต่มีการรับการใช้กลองมโหระทึกมาจากกลุ่มชนเผ่า เช่น ชนเผ่าเค่อหลุน เป็นต้น ต่อมาในยุคถังและยุคซ่ง ชนเผ่าชาวไทยเริ่มมีการสร้างและใช้กลองมโหระทึก นอกจากนี้ยังมีชนเผ่าเค่อหลุนอีกด้วย (Wan, et al., 2013, pp. 135-150)

ในขณะที่ประเทศลาว ข้อมูลเกี่ยวกับกลองมโหระทึกโดยทั่วไปสันนิษฐานว่า ประเทศลาวในช่วงเวลาเดียวกันกับยุคฮั่นของประเทศจีนหรือหลังจากนั้นเล็กน้อยลาวมีการเริ่มใช้กลองมโหระทึก แต่ก็ไม่มีหลักฐานใดที่จะมายืนยันอย่างแน่ชัดว่ากลองมโหระทึกที่มีการค้นพบครั้งแรกที่ผ่านมานั้นได้ถูกสร้างขึ้นในประเทศลาวหรือได้รับการแพร่กระจายมา

จากดินแดนอื่น แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ขั้นต้นที่แน่ชัด ในความเป็นจริงภายในประเทศลาวได้มีการสร้างและใช้กลองอยู่เรื่อยมา เจ้าของกลองมโหระทึกของลาวคือใคร ยังคงเป็นประเด็นคำถามที่นักวิชาการต้องร่วมกันค้นหาคำตอบต่อไป โดยเริ่มจากคำบอกเล่าตั้งแต่ประวัติศาสตร์ของลาว

ประเทศลาวเป็นประเทศที่มีชนเผ่าจำนวนมากและมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตามข้อมูลอย่างเป็นทางการของประเทศลาว ปัจจุบันประกอบด้วยชนเผ่าทั้งหมด 49 ชนเผ่า ในจำนวน 49 ชนเผ่า แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มชน ได้แก่ กลุ่มชนลาวไทย กลุ่มชนเขมร กลุ่มชนฮั่นทิเบต และกลุ่มชนเหมียวเย้า แต่นักวิชาการโดยส่วนใหญ่ได้แบ่งชนเผ่าต่าง ๆ ในประเทศลาวออกเป็น บรรพบุรุษชนเผ่าลาวลุ่ม บรรพบุรุษชนเผ่าลาวเทิง และบรรพบุรุษชนเผ่าลาวสูง (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44)

จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของกลองมโหระทึกของชนชาติลาวที่รวบรวมได้ ทำให้เชื่อว่า กลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 3 และแบบเฮกเกอร์ 4 ของลาวนั้นอาจมีต้นกำเนิดมาจากบรรพบุรุษของเผ่าลาวลุ่ม ซึ่งดูจากข้อมูลที่ค้นพบ เฮกเกอร์เชื่อว่ากลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 1 ที่เก่าแก่ที่สุดนั้นล้วนแต่อยู่ที่มณฑลทางตอนใต้ของจีน และยังมีบางส่วนที่ถูกพบในดงเกีย (เวียดนามทางตอนเหนือในปัจจุบัน) และหมู่เกาะมลายู ผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้คือชาวลัวเยวีย และลูกหลาน ดังนั้นผู้ที่สร้างกลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 1 ขึ้นนั้นจึงเป็นชาวลัวเยวีย และกลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 2 นั้นก็คือ กลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 1 ที่สืบต่อมา และผู้ที่ได้สร้างขึ้นเป็นชนกลุ่มแรกก็คือชาวลัวเยวียหลังช่วงยุคของฉินและฮั่น ชนเผ่าลัวเยวีย ที่อาศัยอยู่ที่กวางสีในประเทศจีนและทางตอนเหนือของเวียดนามก็ได้อพยพลงไปทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนหนึ่งก็ได้อพยพเข้าสู่ลาว และได้นำกลองมโหระทึกของตนไปด้วย

ในปี ค.ศ. 1902 เฮกเกอร์ ได้กล่าวในหนังสือเรื่อง กลองโลหะสิ่งวิจิตรแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคโบราณและเชื่อว่าคือชนเผ่ากะเหรี่ยงและชนเผ่าลานของพม่า แต่มีนักวิชาการบางคนเชื่อว่าคือ ชาวขมุ เจ้าของกลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 3 ในประเทศลาวนั้นมีค่อนข้างมาก ปัจจุบันชนเผ่าที่มีการใช้กลองมโหระทึก ได้แก่ เผ่าขมุ เผ่าไทเผ่าละเมียด เป็นต้น (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44)

กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 4 นั้นมีนักวิชาการเชื่อว่าเป็นผลงานของชาวม้ง (ชนเผ่าฮั่นในประเทศจีน) ที่แพร่กระจายไป แต่ชนเผ่าจ้วง เผ่าเย้า เผ่าเหมียว เผ่าตัง เผ่าถู่เจีย เผ่าจิงของเวียดนาม เผ่าไย เผ่าปูแป้ว เผ่าเย้า เผ่าไทย นั้นได้มีการใช้กลองอยู่แล้ว กลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 4 ในลาวมีอยู่เพียง 1 ใบเท่านั้น แต่ไม่แน่ชัดว่าเป็นของชนเผ่าใด

จากข้อมูลที่กล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มชนที่มีการใช้กลองมโหระทึกกลุ่มแรก ของลาวอาจเป็นบรรพบุรุษของชนเผ่าลาวลุ่ม ช่วงเวลาที่เริ่มใช้อาจเป็นช่วงยุคอันหรือหลังจากนั้น เล็กน้อย และการเริ่มใช้กลองของคนส่วนใหญ่อาจเป็นช่วงหลังยุคถึง ซึ่งเจ้าของอาจเป็นชนเผ่าใด เผ่าหนึ่งที่มีชนเผ่าลาวเท็งเป็นบรรพบุรุษ ต่อมาหลังจากที่บรรพบุรุษของชาวลาวสูงได้อพยพเข้ามาถึงประเทศลาว ก็ได้เป็นชนเผ่าหนึ่งในลาวที่ได้มีการใช้กลองมโหระทึก (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44)

กลองมโหระทึกในประเทศกัมพูชา จากข้อมูลที่พบในปัจจุบันทำให้เราสามารถสรุปได้ว่า ชาวกัมพูชาในยุคราว 1-3 ศตวรรษก่อนคริสต์ศักราช เริ่มมีการใช้กลองมโหระทึกแล้ว หากเป็นเช่นนั้น กลองเหล่านี้ล้วนหล่อขึ้นในพื้นที่หรือนำเข้ามาจากพื้นที่อื่นกันแน่ Andreas Reinecke และ Vin Laychou ได้ทำการศึกษาที่แหล่งโบราณคดีหมู่บ้าน Prohear มีการขุดพบกลองมโหระทึก เครื่องประดับสำริดและเครื่องเงินเครื่องทองนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุที่คล้ายกันที่ขุดพบในตอนใต้ของประเทศจีน และเวียดนาม ในสุสานหมายเลข 4 ของหมู่บ้าน Prohear มีการขุดพบกลองและภายในกลองนั้นได้บรรจุกะโหลกศีรษะไว้ (ในสุสานหมายเลข 33 มีกะโหลกศีรษะ โดยมีขมครอบปิดไว้และมีโลหะสำริดด้วย และในสุสานหมายเลข 47 ก็มีกะโหลกศีรษะ โดยมีขมครอบปิดไว้เช่นเดียวกัน และชาวบ้านยังบอกอีกว่าการพบกะโหลกศีรษะภายในกลองมโหระทึกนั้นถือเป็นเรื่องปกติที่พบได้บ่อยครั้ง) ซึ่งเป็นประเพณีการปฏิบัติที่แปลกและยังไม่มีการพบประเพณีดังกล่าวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเพียงสุสาน Liujiagou ภายในหมู่บ้าน Kele ของมณฑลกุ้ยโจวในประเทศจีนเท่านั้นที่มีพิธีการฝังศพเช่นนี้ กลองมโหระทึก และเครื่องสำริดอื่น ๆ อาจแพร่กระจายจากแนวแม่น้ำโขงในมณฑลยูนนาน และเข้าสู่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ของกัมพูชา และอาจแพร่กระจายจากแม่น้ำแดงผ่านอ่าวโตเกียว ผ่านเส้นทางทางทะเลไปยังหวุงเต่าแม่น้ำ Vam Co Tay และไปถึงแนวบริเวณโบราณสถานหมู่บ้าน Bit Meas และหมู่บ้าน Prohear (Andreas, Vin, & Seng, 2009, pp. 141-155)

Shigeru Kakukawa, Sadaomi Hieda และ Yoshimitsu Hirao มหาวิทยาลัยเบปโป แห่งประเทศญี่ปุ่น ได้เคยทำการวิเคราะห์ทางเคมีและตรวจสอบกลองสำริด สร้อยข้อมือ และโบราณวัตถุที่ขุดพบในหมู่บ้าน Snay ซึ่งมีอายุอยู่ในราวศตวรรษที่ 1-4 และจากการศึกษาพบว่า โบราณวัตถุที่ขุดพบในหมู่บ้าน Snay นั้นส่วนใหญ่เป็นโบราณวัตถุที่มาจากพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศจีน และยังได้สรุปอีกว่า กัมพูชาและพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงนั้นมีแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันมานาน (Yoshinori, 2007, pp. 63-64) ซึ่งอาจยาวนานไปจนถึงตั้งแต่ศตวรรษที่ 4 ด้วยการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมสำริดจากทางตอนใต้ของประเทศจีน กลองสำริดและเครื่องสำริดที่ขุดพบในหมู่บ้าน Snay และเครื่องสำริด กลองสำริดที่พบในประเทศไทยคล้ายคลึงกัน

แต่มีความแตกต่างจากเครื่องสำริดของเวียดนาม (Andreas, et.a., 2009, pp. 168-170)

เครื่องสำริดของไทยและเวียดนามนั้นล้วนมีวัตถุขุดพบมาจากทางตอนใต้ของจีน แต่เห็นได้ชัดว่าไม่ได้มาจากสถานที่เดียวกัน แสดงให้เห็นว่า เส้นทางการค้าสำริดจากทางตอนใต้ของจีนสู่ไทยและสู่เวียดนามมีเส้นทางที่แตกต่างกัน เนื่องจากเวียดนามและไทยมีภูเขาทำให้มีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน วัตถุขุดพบที่ต่างกันอาจเนื่องมาจากทั้งสองประเทศมีภูมิภาคและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เครื่องสำริดดังกล่าวที่ขุดพบในประเทศไทยและหมู่บ้าน Snay ของกัมพูชามีความสอดคล้องกัน และบ่งบอกได้ถึงพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงนั้นล้วนแล้วแต่มีวัฒนธรรมเดียวกัน (Andreas, et.a., 2009, pp. 168-170)

แม้ว่าสำริดจากลุ่มแม่น้ำโขง (ประเทศไทยหมู่บ้าน Snay ของกัมพูชา) และเวียดนามจะมาจากประเทศจีน แต่เนื่องจากความสะดวกในการขนส่งในภูมิภาคและการแลกเปลี่ยนของกลุ่มแม่น้ำโขงบ่อยมากขึ้น ดังนั้น ปัจจุบันนักวิชาการจำนวนมากต่างคิดว่า กลองมโหระทึกประเภทเฮกเกอร์ 1 หล่อกว่าสำริดของกัมพูชา อาจมีต้นกำเนิดมาจากประเทศจีน

หากจะกล่าวถึงว่ากลองมโหระทึกเหล่านี้ได้แพร่กระจายเข้าสู่กัมพูชาได้อย่างไรนั้น อาจเกิดได้จากการแลกเปลี่ยนทางการค้า หรืออาจเกิดได้จากการโยกย้ายถิ่นฐานก็เป็นได้ Andreas Reinecke ได้กล่าวว่า อาจเป็นไปได้อย่างยิ่งที่ชาวหมู่บ้าน Prohear อาจเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่ย้ายถิ่นฐานมาจากก๊วยโจว ยูนนานหรือกวางสี (Andreas, et.a., 2009, pp. 168-170)

2 ศตวรรษก่อนคริสต์ศักราชจนถึงคริสต์ศักราชที่ 43 การขยายตัวของราชวงศ์ฮั่นประเทศเย่หลาง (Yelang) สูญสิ้นเอกราช ผู้นำดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำแดงทางภาคเหนือของเวียดนามเสียชีวิตจากการสู้รบ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุให้ประเทศเย่หลางล่มสลายไปซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับการสิ้นสุดของวัฒนธรรม Prohear 2a และ 2b ช่วงเวลานี้ และดูเหมือนว่าอาจเป็นไปได้อย่างยิ่งว่าคนเวียดนาม (จากการวิจัยของ Yelang และ Dianyue ล้วนเป็นชาวเยวี่ย) ได้นำกลองมโหระทึกในยุคแรกเข้าสู่กัมพูชา และในขณะนั้นก็มีผู้คนอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินนี้อยู่ก่อนแล้ว และเป็นผู้เริ่มต้นวัฒนธรรมในระยะแรก

ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า ประมาณ 4 หมื่นปีก่อน ชาวพื้นเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจเป็นชาวเนกริโต (Negrito) ซึ่งเป็นพวกตัวเล็กและผิวดำ ใน Kunlun Nu ซึ่งเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ของจีน ประมาณ 4000-5000 ปีที่ผ่านมา ชาวออสโตรนีเซียนได้เข้าสู่พื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่วัฒนธรรมของชาวออสโตรนีเซียนไม่ได้ส่งผลกระทบมากต่ออารยธรรมในช่วงต้นของกัมพูชา ถึงแม้ว่าในช่วงประมาณศตวรรษที่ 2 ชาวจามปาแห่งออสโตรนีเซียนจะเข้ามาสู่พื้นที่ภาคกลางของเวียดนามในปัจจุบัน และได้ก่อสร้างอาณาจักรของตัวเอง แต่การขยายตัวไปในทางทิศใต้ถูกหยุดยั้งโดยอาณาจักรฟูนานที่แข็งแกร่ง (Lu, Zheng, & Zhong, 2012, p. 28)

ย้อนหลังไปประมาณ 3,000 ปีที่ผ่านมา ชาวออสโตร-เอเชียติก หรือชาวมอญ-เขมร ได้เข้าสู่พื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประมาณก่อนและหลังศตวรรษที่ 1 ชาวเขมรแห่งออสโตรนีเซียนได้ใช้พื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงเป็นศูนย์กลางในการสร้างประเทศและตั้งชื่อว่าอาณาจักรฟูนาน ด้วยวัฒนธรรมโดดเด่นของชาวเขมร ทำให้เขมรมีความโดดเด่นในประวัติศาสตร์ของเอเชีย และนับจากนั้น ชาวเขมรถือเป็นตัวเอกในประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชา (Lapteff, 2009, p. 29)

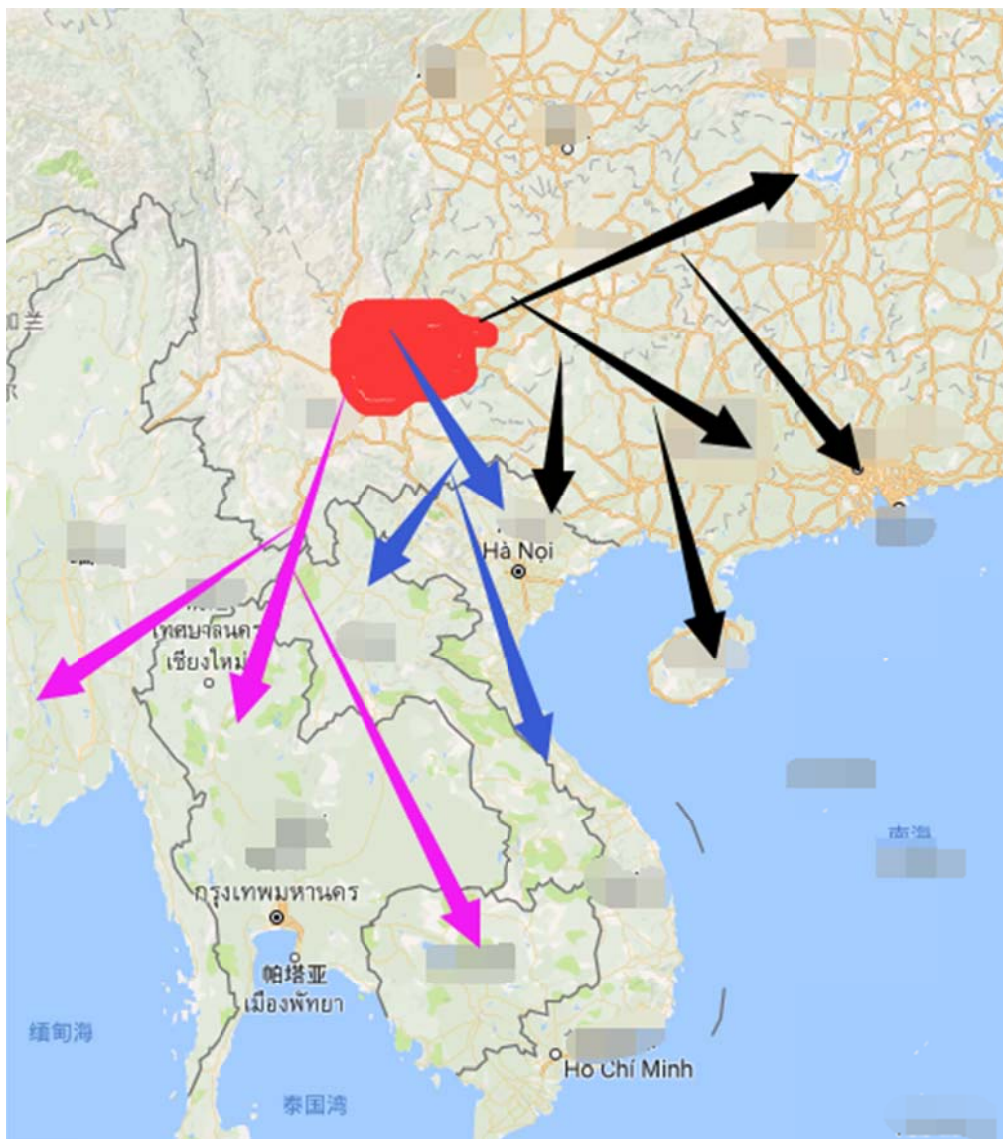
ความจริงแล้วก่อนการสร้างอาณาจักรฟูนาน ชาวเขมรได้สร้างอารยธรรมขั้นสูงไว้แล้ว นักวิชาการโดยทั่วไปเชื่อว่า เจ้าของแหล่งโบราณคดีหมูบ้าน Prohear แหล่งโบราณคดีหมูบ้าน Snay และแหล่งโบราณคดีหมูบ้าน Bit Meas ล้วนแล้วแต่เป็นชาวเขมร (Lapteff, 2009, p. 29) และตำแหน่งของแหล่งโบราณคดีเหล่านี้ยังใกล้เคียงกันกับในตำนานเมืองหลวงของอาณาจักรฟูนาน ที่มีข้อมูลสำคัญทางประวัติศาสตร์ กลองมโหระทึกที่มีที่มาจากจีนและเวียดนามตอนเหนือได้เข้าสู่กัมพูชาและมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่ออารยธรรมของชาวเขมร เทคโนโลยีขั้นสูงของโลหะสำริดนั้นเป็นเครื่องมือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (แหล่งโบราณคดีหมูบ้าน Prohear และแหล่งโบราณคดีหมูบ้าน Snay มีการขุดพบจอบสำริด ขวานรูปรองเท้า เป็นต้น เครื่องสำริดมีลักษณะคล้ายคลึงกับเครื่องมือทางตอนใต้ของจีน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น) ซึ่งช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเขมร นอกจากนี้ยังนำมาซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมของคนจำนวนมากเกี่ยวกับกลองมโหระทึก รวมถึงการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ และอย่างค่อยเป็นค่อยไปของชาวเขมร

ในส่วนของประเทศเวียดนาม เริ่มตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 มีนักวิชาการชาวตะวันตกศึกษากลองสำริดหรือกลองมโหระทึกที่เวียดนาม วัฒนธรรมที่ใช้กลองสำริดหรือกลองมโหระทึกที่ประเทศเวียดนามนั้นมักเรียกว่าวัฒนธรรมดองซอน หรือวัฒนธรรมดงเซิน เป็นวัฒนธรรมในยุคสำริด มีศูนย์กลางอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแดงทางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม วัฒนธรรมดองซอนเป็นวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในคาบสมุทรและในหมู่เกาะต่าง ๆ

แหล่งโบราณคดีดองซอนแห่งนี้มีการขุดค้นทั้งหมด 4 ครั้ง คือ ครั้งแรกทำการขุดค้นในปี ค.ศ. 1924-1929 โดย M. Pajot นักโบราณคดีสมัครเล่นชาวฝรั่งเศส ครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1935-1939 โดย O Janse นักโบราณคดีชาวสวีเดน ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 ในปี ค.ศ. 1961-1962 และในปี ค.ศ. 1969-1970 โดยนักโบราณคดีท้องถิ่นชาวเวียดนาม ในครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 นี้เป็นการขุดค้นทางโบราณคดีครั้งใหญ่ จำนวน 50 แห่ง โบราณวัตถุสำริดที่ขุดพบประมาณ 1,000 ชิ้น สามารถแบ่งเป็นเครื่องใช้ประจำวัน เช่น ขาม มีด ขวาน คันไถ เป็นต้น ส่วนอาวุธ เช่น ธนู ดาบ หอก มีด

กรีซ เป็นต้น (พรพล ปิ่นเจริญ, 2542, หน้า 7-44) ส่วนโบราณวัตถุที่สำคัญคือ กลองมโหระทึก นับตั้งแต่นั้นมาจึงเริ่มศึกษากลองมโหระทึกอย่างจริงจัง ตั้งแต่การขุดค้นพบกลองมโหระทึก ที่ต้องซอน บรรดานักวิชาการชาวเวียดนามมีความเห็นว่า วัฒนธรรมต้องซอนมีขอบเขต การแพร่กระจายไปอย่างกว้างขวาง ก่อนที่จะมีการค้นพบกลองสำริดที่วันเจียป่า และ สื่อ ไซ้ซานที่มณฑลยูนนานประเทศจีนนั้น นักวิชาการไม่ว่าจะเป็นชาวตะวันตกหรือชาวเวียดนาม ต่างก็ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมต้องซอนเป็นต้นกำเนิดของกลองมโหระทึก แต่วัฒนธรรมต้องซอน ก็ยังเป็นที่สำคัญที่หนึ่งในการเผยแพร่ และพัฒนาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมกลองมโหระทึกถัดจาก มณฑลยูนนานของประเทศจีน (Wan, et.al., 2013, pp. 135-150)

สรุปได้ว่ากลองมโหระทึกในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงมีต้นกำเนิดมาจากมณฑลยูนนานตอนใต้ ของประเทศจีนตั้งแต่ยุคหินใหม่ โดยขอบเขตการแพร่กระจายของวัฒนธรรมกลองสำริดหรือ กลองมโหระทึกค่อย ๆ แพร่กระจายไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ ในลุ่มน้ำโขงในลักษณะคล้ายรูปพัด โดยกระจายไปสามสาย คือ ทางทิศตะวันออก ทางทิศเหนือ และทางทิศใต้ โดยทางตะวันออก กระจายไปก๊วยโจว กวางสี กวางตุ้ง และไหหลำ ส่วนทางเหนือกระจายไปยังมณฑลเฉสว่น และทางใต้กระจายไปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือลุ่มน้ำโขง แม้ว่าการก้าวเข้าสู่ยุคสำริดในภูมิภาคนี้ จะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ แต่ในพื้นที่บริเวณนี้มีการผลิตและการใช้กลองมโหระทึกอยู่ ก่อนแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงเป็นเจ้าของกลองมโหระทึก

ภาพที่ 3 แผนที่การกระจายของกลองมโหระทึก

ที่มา: <http://map.ps123.net/world/11340.html>

กลองมโหระทึก: รูปแบบ ประเภท และลวดลาย

กลองมโหระทึก เป็นกลองชนิดหนึ่งทำด้วยโลหะ เป็นกลองหน้าเดียว รูปทรงกระบอก ตรงกลางคอดเล็กน้อย มีขนาดต่าง ๆ กัน ส่วนฐานกลวง มีหูห้อยติดข้างตัวกลอง 2 คู่ ใช้สำหรับร้อยเชือกหามหรือแขวนกับหลักที่หน้ากลองเป็นแผ่นเรียบ มักมีรูปกบหรือเขียดอยู่ที่ด้านบนหน้ากลอง

ส่วนสำคัญของกลองมโหระทึกที่จะต้องกล่าวถึงเมื่อมีการอธิบายถึงการแบ่งกลุ่มมี

5 ส่วน ได้แก่ หน้ากลอง ออกกลอง เอวกลอง หูกกลอง และตีนกลอง ส่วนหน้ากลองกลม มีหน้าเดียว ด้านตรงข้ามเปิดโล่ง บริเวณศูนย์กลางของหน้ากลองมีส่วนนูนขึ้นมาเล็กน้อย ดูคล้ายดวงอาทิตย์ มีรัศมีเป็นแฉก ๆ จำนวนรัศมีมีจำนวนแตกต่างกันไป น้อยที่สุดมีจำนวนรัศมี 4 แฉก มากที่สุดมีถึง 32 แฉก ปลายนี้เรียกว่า “ลายตะวัน” ถัดจาก “ลายตะวัน” ออกไป มีลายเป็นเส้นรอบวงอีกจำนวนหนึ่ง จำนวนแตกต่างกันไป ในระหว่างเส้นรอบวง มีลวดลายต่าง ๆ แตกต่างกันไป บริเวณขอบนอกสุด อาจมีรูปลอย เช่น กบ คนที่ขี่ม้า เป็นต้น ถัดจากส่วนหน้ากลองลงไปคือ ออกกลอง โดยทั่วไปจะ นูนออก มีเส้นรอบวง ระหว่างเส้นรอบวงมีลวดลาย ข้างกลองบริเวณออกกลองมีหูกกลอง ซึ่งมี ลักษณะแตกต่างกันไปตามยุคสมัยและกลุ่ม ถัดลงจากออกกลองเป็นส่วนเว้าเข้าเรียกว่า เอวกลอง มีเส้นรอบวง ระหว่างเส้นรอบวงมีลวดลาย ถัดต่อจากเอวกลองลงไปเรียกว่า ตีนกลอง โดยทั่วไป จะผายบานออกกว้างกว่าส่วนเอวกลอง มีเส้นรอบวง ระหว่างเส้นรอบวงมีลวดลาย จากลักษณะ สำคัญ ๆ ของส่วนประกอบทั้งห้าส่วนข้างต้น มีการประมวลสรุปแบ่งประเภทแบบเฮกเกอร์ของ กลองมโหระทึกได้เป็น 4 กลุ่มและแบ่งประเภทแบบจีนได้เป็น 8 กลุ่ม

ปี ค.ศ. 1902 กลองมโหระทึกโลหะของอาเชียนซึ่งเป็นตำราของ Franz Heger นักวิจัย ชาวเยอรมัน ได้จัดพิมพ์อยู่ที่เมืองเรพซิบ โดยเขียนเป็นภาษาเยอรมัน เฮกเกอร์ได้ใช้ความรู้ เกี่ยวกับการจำแนกประเภทวัตถุโดยอิงตามรูปร่างและการเปลี่ยนแปลงของลวดลายของกลอง มโหระทึก จำแนกกลองมโหระทึกออกเป็นจำนวน 165 ใบ เป็น 4 ประเภท และประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงมี 3 ประเภท โดยใช้ความรู้ในสมัยนั้นมาวิจัยเขตที่ค้นพบ

ประเภทแบบเฮกเกอร์ของกลองมโหระทึก

1. ประเภทเฮกเกอร์ 1

ส่วนล่างเป็นทรงกลมเพื่อออกกว้างตรงกลางเป็นทรงกระบอกและโค้งขึ้นด้านบน หน้ากลองเป็นชิ้นเดียวกับตัวกลองมีหู 4 คู่ ลวดลายส่วนใหญ่เป็นลายที่แสดงถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และลายเรขาคณิต (พรพล ปันเจริญ, 2542, หน้า 37 อ้างอิงจาก Kemper, 1988, pp. 30-31)

2. ประเภทเฮกเกอร์ 2

เป็นกลองที่มีขนาดใหญ่ หน้ากลองยื่นพื้นออกกลองออกมาตรงกลางมีลาย ตะวัน 8 แฉก ลวดลายส่วนใหญ่เป็นลายเรขาคณิต

3. ประเภทเฮกเกอร์ 3

เป็นกลองที่มีขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยทั่วไปมักเรียกว่าเป็นกลองแบบยางหรือ กลองกระหรียวงตะวันตรงกลางหน้ากลองมี 12 แฉก มีรูปปั้นกบสำริด 4 ตัว ตามปกติจะมีกบ ยื่นซ้อนกันหลายตัวเอวกลองมีลวดลายเรขาคณิต

4. ประเภทเฮกเกอร์ 4

โดยทั่วไปจะเรียกกลองมโหระทึกแบบนี้ว่า กลองแบบจีนตรงกลางหน้ากลองมีลายดวงตะวัน 12 แฉกไม่มีรูปปั้นกบตำริควดลายส่วนใหญ่จะเป็นแบบจีนกลองแบบนี้มีอยู่ตามระเบียบและในโบสถ์วิหารในประเทศจีน (พรพล ปั้นเจริญ, 2542, หน้า 37 อ้างอิงจาก ชิน อยู่ดี, 2529, หน้า 95)

ส่วนนักวิชาการจีนเห็นว่าการแบ่งแบบประเภทเฮกเกอร์ยังไม่ละเอียดพอสำหรับกลองมโหระทึกจีนมีผู้เสนอระบบการจัดแบ่งใหม่ ๆ หลายระบบ แต่ความเห็นก็ยังแตกแยกกันจนกระทั่งเมื่อมีประชุมสัมมนาเรื่องกลองมโหระทึกโบราณของจีน ครั้งที่ 1 เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1980 จีนได้มีการจัดแบ่งประเภทของกลองมโหระทึกเป็น 8 กลุ่ม ซึ่งมีการตกลงยอมรับจากนักวิชาการจีนและนักวิชาการต่างชาติที่เข้าร่วมประชุมอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยชื่อเรียกกลองแต่ละกลุ่มเลือกจากชื่อสถานที่ที่ขุดพบกลองมโหระทึกที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานสำหรับกลุ่มนั้น ๆ (บั๊กหนาน ถงกู่, 2538 ค, หน้า 140-142)

การจำแนกกลองมโหระทึกตามแบบของจีน แบ่งได้ 8 กลุ่ม ดังนี้

1. แบบว่านเจียป้า (Wan chia pa)
2. แบบซือไจ้ซาน (Shih chai shan)
3. แบบเหลิงสู่ยชง (Leng shui choung)
4. แบบจูนอี้ (Thun I)
5. แบบหมาเจียง (Ma kiang)
6. แบบเป่ยหลิว (Pei liu)
7. แบบเหลิงซาน (Lin shan)
8. แบบซีเหม็ง (Si ming)

1. กลองมโหระทึกแบบว่านเจียป้า (Wan chia pa)

กลุ่มนี้ใช้กลองมโหระทึกที่ขุดได้จากสุสานยุคชุนชิว-จั้นกั๋ว หมู่บ้านว่านเจียป้า อำเภอฉู่ฉง มณฑลยูนนาน เป็นมาตรฐาน มีลักษณะพิเศษดังนี้ หน้ากลองเล็กมาก ออกกลองนูนกว้าง ออกมามาก เอวกลองเว้าลาดลงอย่างชัน ดินกลองเตี้ยมากแต่เส้นผ่านศูนย์กลางกว้าง (กว้างกว่าหน้ากลองช่วงระหว่างออกกลองกับเอวกลองมีหูอย่างแบนเล็กมาก 4 หู ลักษณะพิเศษของลวดลายคือ เป็นลายง่าย ๆ หยาบ ๆ ลายตะวันที่หน้ากลองบางใบมีเพียงดวงกลม ๆ ไม่มีรัศมี บางใบมีรัศมีจำนวนรัศมีไม่เท่ากันแต่ส่วนใหญ่ไม่มีรัศมี ไม่มีลายเส้นรอบวง ส่วนออกกลองและดินกลองไม่มีลวดลาย เอวกลอง มีลายเส้นโค้งหลายเส้น แบ่งส่วนเอวออกเป็นช่อง ๆ ด้านในกลองตรงส่วนเอวกลองใกล้ ๆ กับดินกลองมีลายหยาบ ๆ เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ลายสัตว์คานค้ายิ่งก่า

ตุ๊กแก และลายเมฆ กลองมโหระทึกกลุ่มนี้พบกระจายอยู่ในแถบตะวันตกของทะเลสาบเตียนฉือ (แดนแข็งเฮ็ก) ไปถึงอำเภอเถิงซง และส่วนใหญ่จะพบในดินแดนระหว่างทะเลสาบเตียนฉือทะเลสาบเออร์ไห่ (น่านเจ้า) นักวิชาการจีนพิจารณาจากหลักฐาน โบราณวัตถุอื่น ๆ ที่พบพร้อมกันในสุสาน และการตรวจสอบอายุด้วยวิธีการ C14 กำหนดอายุของกลองมโหระทึกกลุ่มนี้ไว้ระหว่างเจ็ดศตวรรษก่อนคริสตกาล (ช่วงต้นยุคจิ้นกั๋ว) เป็นกลองมโหระทึกยุคเก่าที่สุด คุณฉินเส็งหมิน รองผู้อำนวยการ สถาบันค้นคว้าทางชนชาติของรัฐบาลกวางสี บอกกับผู้วิจัยว่า ในกวางสีมีรายงานว่าคุณพบมโหระทึกแบบว่านเจียป้าแล้ว 1 ใบ จึงสรุปได้ว่า มีการกระจายเข้าถึงกวางสีเหมือนกัน การขุดพบกลองมโหระทึกแบบว่านเจียป้า ทำให้วงการสันตะเทียน ต้องมีการเพิ่มคำศัพท์ (Pre huger) ออกมา เพราะแบบว่านเจียป้านี้เก่าแก่กว่าแบบคองซอน เฮกเกอร์ 1 (จินเรียก แบบสี่อู๋ซาน) แต่อย่างไรก็ตาม ทางเวียดนามยังไม่ยอมรับว่าแบบว่านเจียป้านี้เก่าแก่กว่าแบบคองซอน ทางเวียดนามอธิบายถึงกลองมโหระทึกแบบว่านเจียป้าที่พบในเวียดนามว่าที่มีลวดลายหยาบเพราะเป็นของรุ่นหลัง ฝีมือการทำตกต่ำลง เมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่าเหตุผลของทางยูนานมีหลักฐานเป็นวิทยาศาสตร์มากกว่า จึงกำหนดให้กลองมโหระทึกแบบว่านเจียป้าเป็นแบบเก่าแก่ที่สุด (ปักหนาน ฅงกู่, 2538 ค, หน้า 140-142)

2. กลองมโหระทึกแบบสี่อู๋ซาน (Shih chai shan)

กลุ่มนี้ถือกลองมโหระทึกที่ขุดพบในยุคราชวงศ์ฮั่น หมู่บ้านสี่อู๋ซาน อำเภอฝูหนิง มณฑลยูนนาน เป็นมาตรฐาน มีลักษณะพิเศษดังนี้ หน้ากลองกว้าง ออกกลองนูนป่องออก ดินกลองสูงชัน (สูงกว่าแบบว่านเจียป้า) มีลวดลายสวยงามและจัดวางอย่างสมดุล ลายตะวันดวงกลมกับรัศมีรอบวง กว้าง-แคบไม่เท่ากันหลายวง ช่องระหว่างเส้นรอบวงที่แคบ ๆ มีลายซี่หวีลายวงกลม ลายจุด ช่องระหว่างเส้นรอบวงที่กว้างมีรูปคนพายเรือ ส่วนนอกกลองมีลวดลายเรขาคณิตคล้าย ๆ ส่วนหน้าของกลอง ในช่องที่สำคัญมีรูปคนพายเรือ ส่วนหน้ากลองมีลวดลายเรขาคณิตคล้าย ๆ ส่วนหน้าของกลอง มีเส้นดิ่งแบ่งแอกกลองออกเป็นช่อง ๆ ภายในช่องมีรูปวัว หรือพิธีฆ่าวัว หรือรูปสวมขนนกฟ้อนรำเรามากเรียกกันว่า กลองมโหระทึกแบบคองซอน กลองมโหระทึกแบบนี้กระจายตัวออกไปกว้างมากกลองมโหระทึกในพิพิธภัณฑสถานไทยส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เนื้อสุดกระจายไปถึงภาคใต้ของเสฉวน ใต้สุดกระจายไปถึงอำเภอปี้เจีย มณฑลกุ้ยโจว ทิศตะวันออกเฉียงใต้ กระจายไปถึงอำเภอกุ้ยเสี้ยนในมณฑลกวางสีและยังพบอีกเป็นจำนวนมากในเวียดนาม และไทยกลองมโหระทึกแบบสี่อู๋ซานใบใหญ่ที่สุด (ในไทย) ขุดพบริมฝั่งแม่น้ำโขงที่ อำเภอคอนตาล จังหวัดนครพนม ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่วัดคอนตาล มีลวดลายที่งดงามมาก (ปักหนาน ฅงกู่, 2538 ง, หน้า 140-142)

3. กลองมโหระทึกแบบเหลิงสู่ซง (Leng shui choung)

กลองมโหระทึกแบบนี้ใช้กลองมโหระทึกที่ขุดพบที่เหลิงสู่ซงหมู่บ้านหวงซุน ตำบลเหมิงเจียงเซียง อำเภอเกิงเสียง เป็นมาตรฐานลักษณะพิเศษของกลองมโหระทึกแบบนี้คือ สูงใหญ่เนื้อโลหะที่หล่อบางน้ำหนักค่อนข้างเบาหน้ากลองไม่ยื่นพื้นส่วนบนของไหล่กลองหรือถ้า ยื่นก็ยื่นออกมาไม่มากส่วนไหลกลองไม่นูนป่องนักมักจะกว้างกว่าหน้ากลองเพียงเล็กน้อย หรือมีเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้ากลอง (บั๊กหนาน ฉงกู่, 2538 ง, หน้า 140-142)

ตัวกลองส่วนบนเว้าเข้าเป็นรูปถึงหูกลอง4หูกว้างใหญ่บางใบมีหูเล็ก ๆ แซมอีก 2 หู ฐานกลองค่อนข้างสูงหน้ากลองส่วนใหญ่มีรัศมี 12 แฉก ระหว่างรัศมีมีลายคล้ายปีกนกคู่กรอบ นอกของหน้ากลองมีรูปลอยตัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรูปกบ 4 ตัว ช่องว่างระหว่างกบอาจมีรูปลอยตัว รูปอื่น ๆ เช่น รูปคนขี่ม้า วัว เขียด เป็ด นก เต่า ปลา ลวดลายจำหลักบนหน้ากลองคือ ลายคนประดับ ขนนกและลายนกที่พัฒนาเป็นสัญลักษณ์นามธรรมแล้ว ส่วนอกและเอวกลองมีลายเรือลายคน เดินรำที่พัฒนาเป็นลายนามธรรมแล้ว นอกจากนั้นยังมีลวดลายเล็ก ๆ ละเอียด และลายสวยงาม อีกหลายลาย กลองมโหระทึกแบบเหลิงสู่ซง ส่วนใหญ่พบในกวางสีบริเวณเขตเหนือลุ่มแม่น้ำ อวีเจียงและขงเจียงสองฝั่งแม่น้ำเจียนเจียงและชวินเจียงเขตตะวันตกสุดที่พบคือ กู่หลิงในยูนนาน เขตเหนือสุดที่พบคือ กู่หลินในเสฉวนเขตใต้สุดที่พบคือ เวียดนามนักวิชาการกำหนดอายุของ กลองมโหระทึกแบบนี้ไว้ว่าแพร่หลายอยู่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 1 ลงมาถึงคริสต์ศตวรรษที่ 12 (บั๊กหนาน ฉงกู่, 2538 ง, หน้า 140-142)

4. กลองมโหระทึกแบบจูนอี่ (Thun I)

กลองมโหระทึกแบบนี้ถือกลองมโหระทึกที่ขุดพบจากสุสานยุคราชวงศ์ซ่งใต้ของ หยางชานและภริยาที่เมืองจูนอี่ มณฑลกุ้ยโจวเป็นมาตรฐานหยางชานเป็นประมุขของชนพื้นเมือง ซึ่งเป็นขุนนางข้าหลวงจิ้นปกครองเขตป้อโจวในยุคราชวงศ์ซ่งใต้ลักษณะพิเศษของกลอง มโหระทึกแบบจูนอี่คือบนหน้ากลองไม่มีกบ ขอบหน้ากลองยื่นพื้นส่วนบนของไหล่กลอง ออกมาเส้นผ่าศูนย์กลางของหน้ากลองไหล่กลองและฐานกลองก็ใกล้เคียงกันมาก ส่วนไหล่กลอง กับตัวกลองแยกส่วนออกจากกันไม่ชัดเจนนัก ลวดลายประดับเป็นลายง่าย ๆ ลวดลายจำหลักบน หน้ากลองคือลายตุ้ง (ธงยาว) ซึ่งเกี่ยวโยงไปถึงลัทธิเต๋าหน้ากลองไม่มีรูปลอยตัวกบ บางใบมี ลายนกประดับอยู่บนกลองมโหระทึกแต่พบไม่มากนัก ส่วนใหญ่พบแถบมณฑล

กุ้ยโจว และภาคตะวันตกเฉียงเหนือของกวางสีกำหนดอายุไว้ระหว่างราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960-1279) ถึงราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1279-1368) (บั๊กหนาน ฉงกู่, 2538 ง, หน้า 140-142)

5. กลองมโหระทึกแบบหมาเจียง (Ma kiang)

กลองมโหระทึกแบบนี้ถือกลองมโหระทึก ซึ่งขุดพบที่สถานีรถไฟกู่ดั่งอำเภอหมาเจียง มณฑลกุ้ยโจวเป็นมาตรฐานลักษณะพิเศษคือ รูปร่างเล็กและเตี้ยเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองเล็กกว่า เส้นผ่าศูนย์กลางอกกลองเล็กน้อย ส่วนไหล่ตัวฐานกลองจำแนกไม่แจ่มชัดส่วนกลางมีขอบนูน ออกแบ่งกลองออกเป็น 2 ส่วน บนล่างอย่างชัดเจนลวดลายหลักบนหน้ากลองคือลายดงบางส่วน มีลาย 12 นักษัตร ลายยันต์ไต้ก้วย ลายตะวัน ส่วนใหญ่มีรัศมี 12 แฉก ลายประดับระหว่างรัศมี มีลายคล้ายกลีบดอกไม้คู่กลองมโหระทึกที่หล่อในยุคหลัง ๆ บางส่วนมีจารึกบอกศักราชประจำ รัชกาลฮ่องเต้เช่นว่านลี่ คังซี ค้าวกวงบางส่วนมีจารึกถ้อยคำที่เป็นมงคล บางส่วนภาพลายเส้น ผู้คนอยู่บนด้านในของหน้ากลอง ภาพการประกอบพิธีกรรมบางอย่างกลองมโหระทึกแบบนี้ กระจายอย่างกว้างขวางมาก ทิศตะวันออกกระจายไปถึงภาคตะวันออกของมณฑลหูหนานทิศ ตะวันตกกระจายไปถึงยูนนานทิศเหนือกระจายไปถึงเหลียงซานในเสฉวนทิศใต้กระจายไปถึง เกาะไหหลำ เวียดนาม กลองมโหระทึกแพร่หลายมาตั้งแต่ยุคราชวงศ์ซ่งได้จนถึงราชวงศ์ชิงใน ยุคราชวงศ์ชิงยังมีการหล่อกลองมโหระทึกแบบนี้ ปัจจุบันชนกลุ่มน้อยแถบกุ้ยโจวและตอนบน ของกวางสียังใช้กลองมโหระทึกแบบนี้ในพิธีกรรมชนชาติที่ยังใช้กลองมโหระทึกแบบนี้ ในพิธีกรรมก็มีชนชาติจ้วง ปู้อี เหมียว เย้า ดั่ง ต่วย หลี อี้ ไป่ ถูเจย เกอเหล่า เป็นต้น กลองมโหระทึก แบบหมาเจียงมีอิทธิพลของวัฒนธรรมอันเข้ามาผสมผสานมาก ปัจจุบันกลองมโหระทึกแบบนี้ ที่ยังมีการใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ อยู่ (พรพล ปั่นเจริญ, 2542, หน้า 37-39)

6. กลองมโหระทึกแบบเปยหลิว (Pei liu)

กลองมโหระทึกแบบนี้ใช้กลองมโหระทึกซึ่งขุดพบที่อำเภอเปยหลิว มณฑลกวางสี เป็น มาตรฐาน ลักษณะพิเศษของกลองมโหระทึกแบบนี้คือ มีรูปร่างสูงใหญ่หนาหนัก หน้ากลองใหญ่ มาก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองที่ใหญ่ที่สุดกว้างถึง 165 เซนติเมตร กลองมโหระทึกแบบเปย หลิวส่วนใหญ่ที่พบมีเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองอยู่ระหว่าง 70-100 เซนติเมตร หน้ากลองยื่น พื้นส่วนบนอกของกลองออกไป บางใบส่วนที่ยื่นออกไปนั้นโค้งงุ้มลงส่วนอกกลองเกือบเป็น เส้นตรงส่วนที่กว้างที่สุดของอกกลองอยู่ค่อนข้างต่ำส่วนต่ออกกลองกับเอวกลองมีร่องเล็ก ๆ เป็นจุดแบ่ง หูกลองมีลักษณะพิเศษคือ ส่วนใหญ่มีหูกลมหนึ่งคู่ ส่วนน้อยมีแบบหูแบนเพิ่มเสริม อีกหรือมีหูแบบกลมแต่เล็ก ๆ เพิ่มอีกสองคู่ ส่วนต่อเอวกลองกับตีนกลองมีสันเหลี่ยมเป็นจุด แบ่งตีนกลองบานออกเล็กน้อย มีวงลายประดับหน้ากลองและอกกลอง เอวกลองและตีนกลอง มีวงเล็กสามเส้นประกอบเป็นวงใหญ่หนึ่งวงบนหน้ากลองช่องระหว่างวงใหญ่ห่างกันบนส่วนตัว กลองวงใหญ่แคบชิดกัน ลายตะวันบนหน้ากลองส่วนใหญ่มีรัศมี 8 แฉก รัศมีกลมมนขึ้นลายใน

ช่องระหว่างวงส่วนใหญ่เป็นลายเมฆ ลายสายฟ้า อาจมีลายข้าวหลามตัดลายคลื่นน้ำลายเงินโบราณของจีน ลายตาราง ลายดอกไม้ 4 กลีบ เป็นต้น ขอบนอกของหน้ากลองส่วนมากมีกบตัวเล็ก ๆ 4 ตัว ตัวกบไม่มีลายประดับตกแต่ง ส่วนน้อยมีกบ 6 ตัว บนหน้ากลอง มโหระทึกแบบเป็ยหลิว ส่วนมากพบในแถบสองฟากของทิวเขาฉีว่่านซานอันเป็นเขตติดต่อกับมณฑลกวางสีและกวางตุ้ง ทิศตะวันออกสุดพบที่อำเภอหนานไห่ มณฑลกวางตุ้ง ทิศตะวันออกสุดพบที่อำเภอหย่งหนิง มณฑลกวางสี ทิศเหนือสุดกระจายถึงแถบแม่น้ำจีเจียง แม่น้ำชวินเจียง แม่น้ำยงเจียง ทิศใต้สุดกระจายไปถึงเกาะไหหลำศูนย์กลางของการกระจายที่อยู่อำเภอเป็ยหลิวและอำเภอฉินอี้ กลองมโหระทึกแบบเป็ยหลิวแพร่หลายอยู่ในช่วงราชวงศ์ฉันจนถึงยุคหนานเป็ย (ค.ศ. 420-589) (พรพล ปันเจริญ, 2542, หน้า 37-39)

7. กลองมโหระทึกแบบหลิงซาน (Lin shan)

กลองมโหระทึกแบบนี้ใช้กลองมโหระทึกที่ขุดพบในอำเภอหลิงซานเป็นแบบมาตรฐาน รูปทรงภายนอกคล้ายกลองมโหระทึกแบบเป็ยหลิวจุดแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนมีดังต่อไปนี้ไปนี้ กลองมโหระทึกแบบหลิงซานเนื้อโลหะบางกว่าแบบเป็ยหลิวส่วนอกกลองโค้งนูน ส่วนกว้างที่สุดของอกกลองอยู่ตรงกลาง (กลองมโหระทึกแบบเป็ยหลิวอยู่ส่วนล่าง) กลองมโหระทึกแบบหลิงซานทุกใบมีหูแบน ขอบนอกหน้ากลองมีกบ 3 ขา จำนวน 6 ตัว บนตัวกบมีลายขดประดับ บางส่วนมีกบตัวเล็กอยู่บนกบตัวใหญ่บางส่วนมีหอยขมอยู่บนตัวกบใหญ่ บางส่วนมีรูปลอยตัว เช่น ม้า คนขี่ม้า นก ประดับบริเวณเอวกลอง ดินกลอง และส่วนภายในของกลอง (ลักษณะเช่นนี้ กลองกะเหรี่ยงหรือกลองมโหระทึกที่แพร่หลายในเมืองไทย นิยมทำมาก) ลวดลายประดับของกลองมโหระทึกแบบหลิงซานก็วิจิตรงดงามกว่าแบบเป็ยหลิวลายตะวันส่วนใหญ่มีรัศมี 10 แฉกหรือ 12 แฉก วงลายประดับใช้วงขีดเล็กสองขีดประกอบเป็นวงใหญ่หนึ่งวง (แบบเป็ยหลิวใช้วงขีดเล็ก 3 เส้น) บนหน้ากลองช่องระหว่างวงกว้างประดับด้วยลายคนสวมขนนก ลายนก ลายสัตว์ที่พัฒนาเป็นลวดลายนามธรรมแล้ว (Abstract) เป็นหลักนอกนั้นมีลายเงินตรา ชื่อชู ลายจ๊กจั้น ลายกลีบดอกไม้ ลายเมฆ สายฟ้า เป็นส่วนประกอบ เขตกระจายตัวของกลองมโหระทึกแบบหลิงซานมีศูนย์กลางอยู่ที่อำเภอหลิงซาน ทิศตะวันออกสุดพบที่อำเภอเกาโจว ทิศตะวันตกสุดพบแถบตอนกลางของกลุ่มแม่น้ำจิวเจียง ทิศเหนือสุดพบที่อำเภอปิงหยาง ทิศใต้สุดพบแถบคาบสมุทรเหลยโจว (ตรงข้ามเกาะไหหลำ) เมื่อเปรียบเทียบกับการกระจายตัวของมโหระทึกแบบเป็ยหลิวแล้ว กลองมโหระทึกแบบหลิงซานกระจายอยู่แถบตะวันตก ช่วงยุคที่กลองมโหระทึกหลิงซานแพร่หลายอยู่ระหว่างราชวงศ์ฉัน (ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 3) ถึงช่วงยุคราชวงศ์ถังตอนปลาย (คริสต์ศตวรรษที่ 9) (พรพล ปันเจริญ, 2542, หน้า 37-39)

8. กลองมโหระทึกแบบซีเหม็ง (Si ming)

กลองมโหระทึกแบบซีเหม็งใช้กลองมโหระทึกที่ชนชาติว่าในเขตอำเภอซีเหม็ง มณฑลยูนนาน ใช้กันอยู่เป็นแบบมาตรฐาน (กลองมโหระทึกแบบนี้เป็นแบบที่ประเทศไทยเรียกว่า กลองกะเหรี่ยงหรือกลองกบหรือกลองมโหระทึกที่ใช้ในพระราชพิธีของไทยปัจจุบัน) ลักษณะพิเศษของกลองมโหระทึกแบบนี้คือรูปทรงเรียวยาวสูง เนื้อกลองบางเบา ส่วนบนใหญ่ส่วนล่างสอบเล็กกลองคล้ายถัง หน้ากลองกว้าง ขอบนอกยื่นเกินออกกลอง ส่วนออกกลอง เอวกลองและตีนกลองไม่มีจุดแบ่งชัดเจน ลายตะวันบนหน้ากลองส่วนใหญ่มีรัศมี 8 แฉก หรือ 12 แฉก วงลายประดับถี่ตลอดลายประดับเป็นรูปนกปลา กลุ่มดอกไม้เมล็ดข้าว บนหน้ากลองมีรูปลอยตัวกบมักเป็นรูปกบซ้อน 2-3 ชั้น ที่ตัวกลองมักมีรูปลอยตัวประดับ เช่น รูปช้าง หอย ต้นไม้ เป็นต้น เขตการกระจายตัวของกลองมโหระทึกแบบนี้คือแถบตะวันตกเฉียงใต้ของยูนนาน พม่า ไทย ลาว ในมณฑลกว๋างสีนั้นพบบ้างในอำเภอหลงโจวและจิ้งซี (เขตชาวจ้วงที่เรียกตัวเองว่าผู้ไท ตรงนี้อาจมีความหมายที่สำคัญทางประวัติศาสตร์) อายุการแพร่หลายของกลองมโหระทึกแบบนี้แพร่หลายมาตั้งแต่ยุคราชวงศ์ถังตอนกลาง (คริสต์ศตวรรษที่ 8) (พรพล ปันเจริญ, 2542, หน้า 37-39)

สรุปได้ว่า กลองมโหระทึกสามารถจัดแบ่งประเภทตามแบบเฮเกอร์ ได้เป็น 4 แบบ ประกอบด้วย 1. แบบประเภทเฮเกอร์ 1 2. แบบประเภทเฮเกอร์ 2 3. แบบประเภทเฮเกอร์ 3 และ 4. แบบประเภทเฮเกอร์ 4 ซึ่งกลองมโหระทึก แบบประเภทเฮเกอร์ 1 สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยได้ 3 กลุ่ม (ชิน อยู่ดี, 2529, หน้า 92) ในขณะที่นักวิชาการชาวจีนจะแบ่งประเภทของกลองมโหระทึกออกเป็น 8 ประเภท คือ กลองมโหระทึกแบบวานเจียป้า กลองมโหระทึกแบบสือไจ่ชาน กลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซง กลองมโหระทึกแบบเปี่ยหลิว กลองมโหระทึกแบบหลิงชาน กลองมโหระทึกแบบจุ่นอี กลองมโหระทึกแบบหมาเจียง และกลองมโหระทึกแบบซีเหม็ง ซึ่งการแบ่งประเภทดังกล่าว นักวิชาการชาวจีนแบ่งโดยใช้สถานที่ที่ขุดพบกลองมโหระทึกเป็นเกณฑ์

ตารางที่ 1 การจัดกลองมโหระทึกตามวิธีการแบ่งประเภทแบบ Heger

ประเภทแบบ Heger	ลักษณะลวดลายเด่น	ยุคสมัยที่เริ่มต้นและสิ้นสุด
ประเภทแบบ Heger1	ลายตะวัน ลายคนสวนขนนกแบบ นามธรรมบางใบไม่มีรูปกบ	B.C.400-A.C.1100

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภทแบบ Heger	ลักษณะลวดลายเด่น	ยุคสมัยที่เริ่มต้นและสิ้นสุด
ประเภทแบบ Heger 2	ลายตะวันลายเรือลายนกบินแบบ นามธรรมมีรูปกบ	B.C.200-A.C.1300
ประเภทแบบ Heger 3	ลายตะวันลายเรือลายนกบินแบบ นามธรรมมีรูปปั้นกบ หอย ช้าง	B.C.800-A.C.1900
ประเภทแบบ Heger 4	ลายตะวันลายนกบินลวดลายที่ เป็นมงคลแบบนามธรรมมีลาย	A.C.1400-A.C.1900

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดกลองมโหระทึกแบบจีน และแบบ Heger

กลองมโหระทึกแบบจีน		กลองมโหระทึกแบบ Heger	
กลองมโหระทึกแบบสี่ไฉ่ซาน (Shih chai shan)	B.C.400-A.C.1100	ประเภทแบบ Heger 1	B.C.400- A.C.1100
กลองมโหระทึกแบบเหลิ่งสู่ยง (Leng shui choung)	B.C.100-A.C.1100		
กลองมโหระทึกแบบจุนอี่ (Thun I)	A.C.900-A.C.1300		
กลองมโหระทึกแบบเป่ยหลิว (Pei liu)	B.C.100-A.C.900	ประเภทแบบ Heger 2	B.C.200- A.C.1300
กลองมโหระทึกแบบหลิงซาน (Lin shan)	B.C.200-A.C.1000		
กลองมโหระทึกแบบซีเหม็ง (Si ming)	A.C.700-A.C.1900	ประเภทแบบ Heger 3	B.C.800- A.C.1900
กลองมโหระทึกแบบหมาเจียง (Ma kiang)	A.C.1100-A.C.1900	ประเภทแบบ Heger 4	A.C.1400- A.C.1900

ลวดลายบนกลองมโหระทึก

ลวดลายสำคัญ ๆ บนกลองมโหระทึกมีดังนี้ ลายตะวัน ลายเรือ ลายนกบิน ลายช่างฟ้อน
กบหรือเขียด รูปม้าและคนขี่ม้า ฯลฯ

1. ลายตะวัน

ลายตะวันเป็นลายที่สำคัญที่สุดสำหรับกลองมโหระทึกเพราะตั้งแต่มีกลองมโหระทึกรุ่นแรกซึ่งก็คือกลองมโหระทึกแบบว่านเจียป่าหรือกลองมโหระทึกแบบประเภทเฮกเกอร์ 1 จนถึงรุ่นหลัง ๆ ซึ่งเป็นกลองมโหระทึกแบบหามาเจียง และกลองมโหระทึกแบบซีเหมิงหรือประเภทเฮกเกอร์ 4 ล้วนมีลายตะวันประดับทั้งสิ้น (บั๊กหนาน ฉงกู่, 2539 ก, หน้า 78-80) ลายบางลาย เช่น ลายเรือ ลายคนสวมขนนกพ้อนรำ มีเฉพาะยุคแรก ๆ ที่ยังไม่ได้รับอารยธรรมมาจากจีน (จงหยวน) เข้ามาผสมผสาน แต่ลายตะวันยังคงอยู่ตั้งแต่ยุคต้นจนถึงยุคปลาย (นอกจากกลองมโหระทึกแบบว่านเจียป่า บางใบที่ไม่มีลายตะวันนอกนั้นก็มีลายตะวันทั้งสิ้น) และลายตะวันจะอยู่ตรงใจกลางของหน้ากลองเสมอ ไม่เปลี่ยนแปลงไปอยู่จุดอื่น ลายตะวันบนกลองมโหระทึกเป็นส่วนที่หนุนขึ้นอยู่ตรงกลางหน้ากลองส่วนใหญ่ประกอบด้วยดวงตะวันกลม ๆ รัศมีพุ่งออกโดยรอบและมีวงแสงล้อมเป็นชั้น ๆ ระหว่างวงแสงนั้นจะมีลวดลายอื่น ๆ ประดับลายตะวันบนมโหระทึกมีรายละเอียดต่างกันไป ดังนี้ (บั๊กหนาน ฉงกู่, 2539 ก, หน้า 78-80)

1.1 ลายตะวันบนกลองมโหระทึกแบบว่านเจียป่า เป็นกลองมโหระทึกยุคเริ่มแรกบางใบไม่มีลายตะวันบางใบมีเฉพาะลายตะวันกลม ๆ ไม่มีรัศมีพุ่งออกรอบ ๆ บางใบก็มีครบทั้งดวงตะวัน รัศมี และวงแสงรอบนอก รูปแบบนี้ยังไม่แน่นอน

1.2 ลายตะวันบนกลองมโหระทึกแบบสื่อไ้ซาน ลายตะวันมีรูปแบบที่แน่นอนแล้ว ลายประกอบด้วยดวงตะวัน รัศมี และวงแสงรอบนอก ดวงตะวันกับรัศมีรวมเป็นลายเดียวกันไม่มีขอบเขตเส้นแบ่งระหว่างดวงตะวันกับรัศมีจำนวนรัศมี มีตั้งแต่ 8 แฉกถึง 16 แฉก แต่ที่พบมากที่สุดคือรัศมี 12 แฉก

1.3 ลายตะวันบนกลองมโหระทึกแบบเหลิงสู่ซง ลายตะวันโดยพื้นฐานแล้วเหมือนกับลายตะวันบนกลองมโหระทึกแบบสื่อไ้ซานเพียงแต่จำนวนรัศมีโดยส่วนใหญ่แล้วมีจำนวนคงที่คือ มีรัศมี 12 แฉก

1.4 ลายตะวันบนกลองมโหระทึกแบบหามาเจียง ลายตะวันโดยพื้นฐานแล้วเหมือนแบบเหลิงสู่ซง คือ มีรัศมี 12 แฉกคงที่ ที่ต่างไปจากแบบเหลิงสู่ซงคือ บางใบมีรัศมีเหมือนปลายหอก บางใบมีรัศมีที่หนุนเป็นสันแหลม สองลักษณะนี้ไม่มีปรากฏในกลองมโหระทึกแบบเหลิงสู่ซง ที่อธิบายไว้ข้างต้นเป็นลักษณะของลายตะวันแบบกลองมโหระทึกสาย “เตียน” (ยูนนาน) ต่อไปจะกล่าวถึงกลองมโหระทึกสาย “เยวี่” (กวางสี) ซึ่งมีลักษณะของลายตะวันแตกต่างออกไป

1.5 ลายตะวันบนกลองมโหระทึกแบบเป่ยหลิว ดวงตะวันกลมหนุนออกมาหนา มีรัศมีพุ่งออกจากขอบของดวงตะวัน รัศมีมีลักษณะแหลมเล็กเหมือนเข็ม บางใบรัศมีแหลมยาวมาก จำนวนรัศมีส่วนใหญ่มี 8 แฉก บางใบมี 6 แฉก และ 10 แฉก

1.6 ลายตะวันบนกลองมโหระทึกแบบหลังชาน ลายตะวันมีลักษณะใกล้เคียงกับแบบเป็ยหลิว แต่ดวงตะวันกลมและเล็กกว่า รัศมีก็เล็กเรียวยาวจนแทบผ่านวงแสงรอบในสุด (วงแสงโดยทั่วไปมีวงใหญ่สามวง) บางใบปลายรัศมีแตกเป็นแฉก จำนวนรัศมีแบบ 10 แฉก จะพบมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีแบบ 11 แฉก 12 แฉก และ 14 แฉกบ้าง

1.7 ลายตะวันบนกลองมโหระทึกแบบซีเหมินง ลายตะวันแบบนี้คือ ลายตะวันบนกลองมโหระทึกที่แพร่หลายอยู่ในไทย พม่า และลาว ลักษณะก็ใกล้เคียงกับแบบข้างต้น ตรงโคนรัศมีใหญ่ ปลายรัศมีเรียวยาวแหลมเล็ก มีจำนวนรัศมี 8 แฉก 12 แฉก และ 16 แฉก ลักษณะของลวดลายตะวันที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น นอกจากจะเกี่ยวพันกับยุคสมัยและองค์ประกอบอื่น ๆ ของกลองมโหระทึกแล้ว ยังน่าจะมีความเกี่ยวพันกับเขตพื้นที่ที่สร้าง กลุ่มชนและวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่สร้างด้วย

ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ เหตุใดกลองมโหระทึกจึงต้องมีลายตะวันตรงกึ่งกลางของหน้ากลองและลายตะวันสื่อความหมายอะไร ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้ (ปักหนาน ถงกู๋, 2539 ก, หน้า 78-80)

1. เริ่มแรกอาจไม่มีความหมายอะไร น่าจะเกิดจากเทคโนโลยีการหล่อหม้อ ภาชนะหรือกลองมโหระทึก (รูปร่างยุคแรก ๆ เหมือนหม้อคว่ำ) กลองมโหระทึกแบบว่านเจียป้ารุ่นแรก ๆ ที่ไม่มีลายตะวันจะเห็นรอยแผลเป็นจุดเล็ก ๆ อยู่ตรงกันหรือหน้ากลอง ต่อมามีการตกแต่งให้รอยแผลเกิดความสวยงามขึ้นจึงใส่ลายบนกลม ๆ เข้าไป

2. พวกที่เชื่อทฤษฎีกลองมโหระทึกว่ามีพัฒนาการมาจากหม้อ โดยรูปร่างของกลองมโหระทึกรุ่นแรกสุดเมื่อหงายเอากันขึ้นมา จะมีความคล้ายคลึงกับภาชนะประเภทหม้อมาก และกลองมโหระทึกรุ่นนั้นก็มียอยเขม่าไฟหน้ากลองด้วย จึงสรุปว่ากลองมโหระทึกมีพัฒนาการมาจากหม้อ ส่วนลายตะวันนั้นเชื่อว่า เริ่มแรกมิได้หมายถึงตะวัน เนื่องจากตรงกลางกลอง (หรือหม้อ) เป็นจุดที่ต้งไฟ และถูกเปลวไฟมากที่สุด ลายกลม ๆ ที่มีรัศมีเป็น 4 แฉกนั้น เป็นไปได้ว่าเกิดจากไฟและเปลวไฟนั่นเอง

3. ต่อมาเมื่อกลองมโหระทึกกับภาชนะจำแนกแยกบทบาทกันชัดเจนแล้ว มนุษย์ก็คิดอะไรซับซ้อนขึ้น ลวดลายที่ประดับบนกลองมโหระทึกก็มีความประณีตสวยงามตามไปด้วย ลายตรงกลางหน้ากลองมีการคิดประดิษฐ์ให้เป็นรูปดวงตะวัน มีรัศมี มีวงแสง มนุษย์ปัจจุบันเลยอธิบายว่า กลุ่มชนที่สร้างและใช้กลองมโหระทึกนั้น เคารพนับถือบูชาพระอาทิตย์ ซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์โบราณทุกเผ่าพันธุ์ที่บูชาดวงอาทิตย์เป็นเทพด้วยกันทั้งนั้น สัญลักษณ์ดวงอาทิตย์บนหน้ากลองนอกจากเป็นการเคารพบูชาพระอาทิตย์แล้วยังมีนัยยะว่า เจ้าของกลองมโหระทึก (ยุคแรกเริ่มนั้นประมุขหรือหัวหน้าเผ่าเท่านั้นจึงจะมีกลองมโหระทึกครอบครอง)

เป็นดั่งเทพพระอาทิตย์ด้วย ต่อมาถึงยุคที่อารยธรรมจีน (จังหววน) เข้ามาผสมผสาน กลองมโหระทึกแบบหมาเจียงหน้ากลองจะมีรูปสิบสองนักษัตร รัศมีดวงตะวันมี 12 แฉกกลที่ หมายถึงรอบระยะ 12 เดือนของปี

4. อธิบายด้วยทฤษฎีของเสียงและเครื่องดนตรี ตรงกึ่งกลางหน้ากลองถือว่าเป็นจุดที่ดี จึงต้องทำให้หนาขึ้นเพื่อความทนทานและเพื่อให้เสียงไพเราะเสนาะก้องกังวานด้วยเช่นเดียวกับ ฆ้องทำไมต้องมีปมูนูนออกมา เนื่องจากลายนูนตรงกลางทำขึ้นเพื่อให้เสียงเป็นไปตามที่ต้องการ ส่วนรัศมีที่กระจายออกไปรอบๆ นั้น เป็นสัญลักษณ์ของเสียงที่กระจายออกไปรอบทิศทาง

ภาพที่ 4 ลายตะวัน หมายเลข 10_B_1

ที่มา พิพิธภัณฑสถานชาติกวางสี หมายเลข 10_B_1

ภาพที่ 5 ลายตะวัน หมายเลข 24_B_1

ที่มา พิพิธภัณฑสถานชาติกวังลี หมายเลข 24_B_1

ภาพที่ 6 ลายตะวัน หมายเลข 32_E_1

ที่มา พิพิธภัณฑสถานชาติกวังลี หมายเลข 32_E_1

ภาพที่ 7 ลายตะวัน หมายเลข 03_E_1

ที่มา พิพิธภัณฑสถานชาติกวางสี หมายเลข 03_E_1

2. ลายเรือ

ลายรูปเรือแบบเหมือนจริง เป็นลวดลายที่ถือว่าเป็นลักษณะพิเศษของกลองมโหระทึกแบบสื่อไฉ่ซานหรือเหมือนกับประเภทเฮกเกอร์ 1 ลวดลายเรือประดับหน้ากลองออกกลองและขลุ่ยกลองมโหระทึกเป็นลวดลายที่ปรากฏในกลองมโหระทึกแบบหลังสุ่ยซงด้วยแต่เป็นลายแบบนามธรรมที่ดูไม่ค่อยออกว่าเป็นเรือเกี่ยวกับลวดลายเรือมีนักวิชาการให้ความหมายแตกต่างกันไปหลายแนวคิด ดังนี้

2.1 Heger กล่าวว่า ลวดลายภาพทั้งหมดบนกลองมโหระทึกแสดงถึงการเฉลิมฉลองหรือพิธีกรรมของการเฉลิมฉลองกล่าวคือ เมื่อหล่อกองมโหระทึกสำเร็จ จะนำกลองมโหระทึกไปแขวนไว้ในศาลาเพื่อต้อนรับแขกทั่วทิศที่มาเฉลิมฉลอง รูปเรือบนส่วนนอกกลองคือเรือที่บรรทุกคนที่มาร่วมงานเฉลิมฉลองนั่นเอง (บั๊กหนาน ฉงกู่, 2539 ข, หน้า 168-169)

2.2 นักวิชาการชาวเวียดนามมีความเห็นว่าลายรูปเรือบนกลองมโหระทึกเป็นการรำลึกถึงบรรพชนในอดีตที่มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานจากถิ่นหนึ่งไปอยู่อีกถิ่นหนึ่ง ซึ่งเชื่อว่าบรรพชนของเวียดนามเป็นกลุ่มจีนโบราณเรียกว่าลั่วเหยวี่ โดยชนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเดียวกับพวกเหยวี่แถบปากน้ำแยงซีเกียงนั่นเอง เวียดนามมีความเชื่อโดยผ่านเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และแปลความว่าจีนรุกรานชาวเหยวี่มาตลอด โดยเฉพาะในยุคจีนซื่อซ่งเต้จีนมีการรุกรานชาวเหยวี่ครั้งใหญ่ ทำให้

ชาวเวียตทางทิศเหนือแตกและอพยพมาอยู่ในเวียตนามปัจจุบัน (บั๊กหนาน ดงกู่, 2539 ข, หน้า 168-169)

2.3 นักวิชาการชาวจีนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ลายรูปเรื่อนั้นคือเรือแข่งที่คนพื้นเมืองในภาคใต้ของจีนและอุษาคเนย์นิยมแข่งกันในช่วงที่มีพิธีกรรมประจำปีนั่นเอง ซึ่งในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงมักมีการแข่งเรือในวันสำคัญๆ อย่างไรก็ตามก่อนที่กลุ่มชนในบริเวณนี้จะได้รับอิทธิพลจากจีน (จงหยวน) อินเดีย ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงก็มีประเพณีการแข่งขันเรือกันอยู่แล้ว โดยอาจจะเป็นการแข่งขันเรือเพื่อบูชาบรรพบุรุษหรือเทพแม่น้ำ (บั๊กหนาน ดงกู่, 2539 ข, หน้า 168-169)

ภาพที่ 8 ลายเรือ

ที่มา <http://www.kaimen360.com/article-95-1.html>

3. ลายนกบิน

ลวดลายนกบินเป็นลายรูปสัตว์ที่สำคัญบนหน้ากลองมโหระทึกแบบสื่อ ไข่ชานและแบบเหลิงสุ่ยซง ซึ่งก็คือ ประเภทเฮกเกอร์ 1 ตามระบบการแบ่งแบบเฮกเกอร์ กลองมโหระทึกที่หน้ากลองมีลวดลายนกบินนี้ อาจรวมกันเรียกเป็นกลุ่มหนึ่งว่ากลองมโหระทึกกลุ่ม กลองนกบินได้ก็ได้ ลวดลายนกบินนี้ น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับลวดลาย เรือ คนสวมขนนกฟ้อนรำ บนหน้ากลองหรือเอวกลองอีกด้วย (บั๊กหนาน ดงกู่, 2539 ก, หน้า 78-80) ลายนกบนหน้ากลองมโหระทึกแบบสื่อ ไข่ชานและแบบเหลิงสุ่ยซงยุคต้น เป็นลวดลายแบบเหมือนจริง แต่ในยุคหลัง ๆ ของกลอง

มโหระทึกแบบเหล็กลู่วาง ลายนกมีการพัฒนามีลวดลายเป็นนามธรรม (Abstract) กลองมโหระทึกแบบสือไ้ซานเกือบทุกใบมีลายนกปากยาวแหลมกางปีกบินอยู่วงหนึ่ง นกบินทวนเข็มนาฬิกา มีที่แปลกพิเศษอยู่ 2 ใบใบหนึ่งพบที่ขุนนาน มีนก 4 ตัวบินตามเข็มนาฬิกา อีกใบหนึ่งพบที่ฟูซวน (สำเนียงจีนกลาง) ในเวียดนามมีนก 6 ตัว 4 ตัว ในจำนวนนั้นบินทวนเข็มนาฬิกา แต่อีก 2 ตัวบินตามเข็มนาฬิกา (บั๊กหนาน ถงกู๋, 2539 ก, หน้า 78-80)

การบินเวียนซ้าย (ทวนเข็มนาฬิกา) และการบินเวียนขวา (ตามเข็มนาฬิกา) ในยุคโบราณก่อนที่คนในกลุ่มนี้ (ที่ใช้มโหระทึก) จะมีคติบูชาโทเทม (Totem) คนในบริเวณนี้มีการเคารพบูชาคุณแม่ ซึ่งสัญลักษณ์ของ คุณแม่ คือน้ำเต้า (กลุ่มชนทางภาคเหนือและตะวันตกก็บูชาคุณแม่ แต่ใช้สัญลักษณ์เป็นรูปหญิงท้องโต) โดยชนกลุ่มนี้มีความเชื่อว่าคนเราเกิดมาจากน้ำเต้า เมื่อตายก็จะกลับคืนสู่น้ำเต้า ต่อมาเมื่อมีการบูชาโทเทม น้ำเต้าซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของคุณแม่ก็ถูกสัญลักษณ์ของโทเทมเข้ามาผสมผสาน และค่อย ๆ เข้าแทนที่ในที่สุดแต่ก็ยังมีบางกลุ่มที่ยังมีความเชื่อแบบเก่าอยู่ เช่น ชนชาติอีในขุนนานมีชนบางส่วนที่หิ้งบูชาบรรพบุรุษจะตั้งน้ำเต้า 2 ลูก ที่วาดรูปเสื่อ (เสื่อเป็นโทเทมของชนชาติอี) ทั้งน้ำเต้าและเสื่อเป็นบรรพบุรุษของชนชาติอี ดังนั้นเมื่อมีการตายเกิดขึ้นจึงต้องประโคมมโหระทึก (ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของน้ำเต้า) และปาแคนน้ำเต้า และนกที่บินเวียนซ้าย ก็น่าจะหมายถึงนกส่งวิญญาณหรือไม่ก็คือสัญลักษณ์ของโทเทมนั่นเอง อย่างไรก็ตาม กลองมโหระทึกมิได้มีบทบาทแค่ใช้ในพิธีกรรมศพเท่านั้น ยังมีความสำคัญใช้ในพิธีบูชาบวงสรวงบรรพบุรุษ พิธีเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของการเพาะปลูก (มีการฆ่าเซลยเช่นสังเวद्यด้วย) ลายนกเหล่านี้จะมีความคล้ายคลึงกันและบนกลองมโหระทึกใบเดียวกัน ลวดลายของนกจะเหมือนกันทุกตัว รูปร่างของนกจอยปากยาวแหลม คอยาวเล็ก บนหัวอาจมีหงอนเล็ก ๆ ที่ปากอาจคาบของลักษณะคล้ายงูเล็ก ๆ ปีกไม่กว้างนักหางแผ่เป็นรูปพัด อาจมีขาให้เห็น 2 ขา จำนวนนกส่วนใหญ่พบแบบ 4 ตัว รองลงไปพบแบบ 6 ตัว แต่ก็มีกรพบกลองมโหระทึกแบบสือไ้ซานที่มีนก 8 ตัว 10 ตัว และ 20 ตัวบ้าง อย่างไรก็ตามมีรายงานพบว่าในลาวมีจำนวนนกกถึง 40 ตัว จำนวนนกเป็นจำนวนคู่ยกเว้นกลองมโหระทึก 2 ใบ ที่พบที่บ้านหลี่เจียซาน อำเภอเจียงชว ในมณฑลยูนนาน มีนก 7 ตัว ใบที่พบที่ฟูหลงในเวียดนามมีจำนวนนก 14 ตัว เรื่องจำนวนคู่จำนวนคี่และรวมไปถึงเรื่องบินวนซ้าย บินวนขวา นักวิชาการบางท่านอธิบายแบบง่าย ๆ ว่าเกิดจากความผิดพลาดของช่างหล่อกลองมโหระทึก ซึ่งคู่มิจะเป็นไปได้ สำหรับลายนกบินบนกลองมโหระทึกแบบเหล็กลู่วาง ลวดลายเริ่มค่อย ๆ กลายไปทางลายแบบเรขาคณิตมากขึ้น พอถึงช่วงปลาย ๆ ของกลองมโหระทึกแบบเหล็กลู่วางลายนกมีการพัฒนากลายเป็นลวดลายแบบนามธรรม ผู้ที่ไม่เคยศึกษามาก่อนเมื่อเห็นแล้วจะอดสงสัยไม่ได้ว่าเป็นรูปอะไร นกก็ไม่เชิงปลาก็ไม่เชิง (บั๊กหนาน ถงกู๋, 2539 ก, หน้า 78-80)

ลายนง มีความหมายอย่างไร คนโบราณใส่ลายนงบินไปเพื่ออะไรสำหรับเรื่องนง ส่งวิญญาณข้างต้น เป็นเรื่องที่มีผู้วิจัยคาดเดาเอาเองคือ เทียบเคียงกับความเชื่อของชาวม้ง (อาจจะมิชนกลุ่มอื่นด้วยก็อาจเป็นไปได้) ที่ว่าวิญญาณของผู้ตายจะอยู่ใต้ปีกไก่อบินขึ้นไปสู่สวรรค์ ซึ่งนงชนิดนี้ก็คือโทเทมของชนบางกลุ่ม ชาวไปเยวีย (เยะร้อยจำพวก) บางกลุ่มใช้นงเป็นโทเทม ที่แน่ชัดก็คือพวก “ลั่วเยวีย” ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชนชาวจ้วงภาคใต้พวกนุง พวกไท่ พวกไท่ รวมทั้งพวกญวน (นัมเวียด) ด้วย นักวิชาการชาวเวียคนามเชื่อว่าลายนงบินเป็นลายนง “ลั่ว” ซึ่งเป็นนงที่อพยพตามฤดูกาล และชาวลั่วเยวียโบราณก็มีการบูชาโทเทม การกระจายของกลองมโหระทึกที่มีลายนงเป็นหลักนั้นก็สอดคล้องกับการกระจายตัวของเผ่าลั่วเยวียด้วยถ้าลายนงบินเป็นลายของโทเทม ก็คงจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับพิธีศพ (เพราะคนตายแล้วจะกลับไปสู่โทเทม คือ กลับไปสู่ “นกลั่ว”) และพิธีบูชาบรรพบุรุษ (นง “ลั่ว” คือ บรรพบุรุษ)

ลายนงนี้ยังปรากฏที่เอวกลองด้วยและน่าสังเกตคือ อยู่คู่กับลายคนสวมขนนกพ่อนรำกางแขนคล้ายนงบินด้วย ตรงนี้เทียบเคียงให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ คนที่พ่อนรำนั่นก็คล้าย ๆ คนเข้าทรงในสมัยปัจจุบัน ที่กำลังทำตัวเป็นร่างทรงของบรรพบุรุษซึ่งก็คือ “นกลั่ว” ทำพ่อนนั้นเหมือนนงบินและเครื่องแต่งกายก็มีลักษณะเหมือนนง ซึ่งก็คือบรรพบุรุษของพวกเขา นอกจากนี้ภาพบนหน้าผาประเภทภูผาบก (ไม่ใช่วัดบนหน้าผาที่อยู่ริมแม่น้ำ) ที่อำเภอฝุ่ซู่ย มณฑลกวางสี มีภาพนงบินลักษณะนี้ด้วยและที่น่าสังเกตคือ ประเพณีฝังศพครั้งที่ 2 ในหลืบหน้าผาแถบแม่น้ำจั่วเจียงในมณฑลกวางสี นิยมตกแต่งโลงไม้เป็นรูปร่างนง ด้านหัวแกะเป็นลายหัวนงด้านปลายแกะเป็นลายหางนงและมีตำนานเล่าว่าโลงแบบนี้จะเหาะขึ้นไปบนสวรรค์สำหรับตำนานชาวจ้วงยังโยงโยนง “ลั่ว” นี้กับการทำนาลุ่มด้วย โดยบางตำนานเล่าว่านกลั่วนำข้าวมาแพร่หลาย บางตำนาน (คนจีนบันทึก)เล่า ว่านกลั่วมาช่วยทำนา (บางที่อาจจะเห็นนงกินปลาในนาข้าวมากมายกระมัง) สิ่งทีลักษณะคล้ายงูที่นงคาบอยู่คืออะไรนั้น อาจจะหมายถึงพันธุ์ข้าว หรือข้าวอันอุดมสมบูรณ์ หรือนำวิญญาณไปเกิดใหม่ แบบนงฟิลิแกนคาบวิญญาณไปส่งให้เกิดใหม่ในการ์ตูนฝรั่งก็อาจเป็นไปได้ ความเชื่อแบบดังกล่าวยังไม่ทราบว่าเป็นของชนเผ่าใดบ้าง แต่อย่างน้อยที่เห็นมี “เสาโทเทม” รูปนงคล้ายนงฟิลิแกนนั้น มีพวกไปโลนิเซียน (ซึ่งนักวิชาการรุ่นเก่าบางท่านว่าเป็นพวกไปเยวีย-เยะร้อยจำพวกด้วย) พวกไปเยวียแถบปากแม่น้ำแยงซีเกียงในยุคเลียดก๊ก (รับวัฒนธรรมจีนแล้ว) คือเรื่องราวนางไซซี (นางเป็นเยวียไม่ใช่จีน) ยุคนั้นเป็นวัฒนธรรมแคว้นอู๋ และแคว้นเยวีย หน้ากลองมีลายนงบินประดับ และที่ตัวกลองก็มีลายนงบินประดับด้วยเหมือนกัน ประเพณีนี้สืบทอดมาจนถึงยุคราชวงศ์สุย 3 ในตงจ้วน หลักฐานจากเพลงพื้นบ้านโบราณใน “ซือจิง” (คีตคาถา) ที่ขงจื้อเป็นบรรณาธิการรวบรวมเพลงพื้นบ้านโบราณ มีบางเพลง (หลู่ซ่ง-เพลงแคว้นหลู่ในตงจ้วน) เนื้อหา

วรรคหนึ่งพูดถึง นกคู่ (นกปากแหลมกินสัตว์น้ำเป็นอาหาร) บินลง เสียงกลองตุ้ตตุ้ต สนุกฟ้อนรำ
วรรคสองว่า นกคู่ บินขึ้น เสียงกลองตุ้ตตุ้ต สนุกกลับไป (บั๊กหนาน ถงกู่, 2539 ก, หน้า 78-80)

นอกจากนั้นกลองไม้ที่ขุดได้จากสุสานวัฒนธรรมฉู่ (เมืองฉื่อ) ในมณฑลเหอหนาน และหูเป่ย์ ก็มีลายนกกบินประดับตัวกลอง นักวิชาการจีนบางท่านมีความเห็นว่าเรื่องลายนกกบิน อาจเป็นวัฒนธรรมแคว้นฉู่ (หรือฉื่อ-ซึ่งก็ไม่ใช่จีนอีก) แพร่กระจายลงมาทางใต้ ทั้งนี้คงจะโยงไปถึงพื้นฐานที่ว่าเครื่องสำริดแคว้นฉู่ต้นยุคชุนชิวเก่ากว่าเครื่องสำริดแคว้นเตียน ที่เป็นต้นแบบ มโหระทึก นักวิชาการจีนเชื่อกันว่า เทคโนโลยีสำริดแพร่ลงมาจากแคว้นฉู่ (แถบเสฉวนและเหอหนาน)

ภาพที่ 9 ลายนกกบิน 1

ที่มา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติลาว

ภาพที่ 10 ลายนกกบิน 2

ที่มา http://blog.sina.com.cn/s/blog_7cecf5320100rqc9.htm

4. ลายช่างฟ้อน

ลายช่างฟ้อนเป็นลายสำคัญอีกลายหนึ่งประกอบเป็นชุดกับลายรูปเรือและลายนกกบิน บนกลองมโหระทึกแบบสือไ้ซานและแบบเหลิงสุ่ยซง (นักวิชาการตะวันตกจัดไว้เป็นประเภทเดียวกันคือ เฮกเกอร์ 1) เมื่อพิจารณาลายช่างฟ้อนประกอบร่วมกับลายเรือ ลายนกกบิน และลายปลาแล้วจะทำให้สามารถเห็นภาพรวมของพิธีกรรมได้ ลายช่างฟ้อนมีทั้งที่อยู่บนส่วนเอวกลองและบนหน้ากลอง ส่วนที่อยู่บนเอวกลองจะอยู่ด้านล่างของลายรูปเรือ และจะแบ่งเป็นห้อง ๆ ห้องหนึ่งมีช่างฟ้อน 2-3 คน มินกบินอยู่เหนือช่างฟ้อน 1-2 ตัว ส่วนที่อยู่บนหน้ากลอง จะเห็นช่างฟ้อนเป็นแถวยาวกว่าตรงส่วนเอวกลอง (บั๊กหนาน ฅงฎุ่, 2539 ค, หน้า 80-81)

นักวิชาการจีนเรียกลายแบบนี้ว่า “ลายคนสวมขนนก” เพราะว่ามีรูปคนที่เห็นทั้งหมดเป็นช่างฟ้อนก็ไม่เชิงนัก บางรูปทำท่าเหมือนฟ้อน แต่บางรูปก็ถืออาวุธ ถือไม้เท้าที่มีขนนกประดับ และบางรูปก็เป็นนักดนตรีเป่าแคน (น้ำเต้า) ลายช่างฟ้อนบนกลองมโหระทึกแบบสือไ้ซานเป็นรูปลักษณะเหมือนจริง (Realistic) ส่วนบนกลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซง เป็นรูปลักษณะนามธรรม (Abstract) ไปแล้ว กล่าวคือจะเห็นแต่เพียงที่เป็นเทริดขนนกเท่านั้น ไม่เห็นเป็นรูปคนแล้ว กลองมโหระทึกยุคหลังจากแบบเหลิงสุ่ยซง ไม่นิยมให้มีลายช่างฟ้อนประดับบนตัวกลอง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มคนที่สร้างกลองมโหระทึกแบบหลัง ๆ เป็นคนละกลุ่มกัน หรืออาจเป็นเพราะคตินิยมและพิธีกรรมในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ลักษณะร่วมกันของลายช่างฟ้อนคือ ทำเป็นรูปคนสวมเทริดขนนก เดินเป็นขบวนแถว ทำท่าคล้ายฟ้อนหรือเต้นประกอบพิธีกรรม แต่เมื่อดู

รายละเอียดลายช่างฟ้อนบนกลองมโหระทึกที่พบในพื้นที่ต่างกัน จะเห็นรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปด้วย เช่นเครื่องแต่งกาย เทร็ดขนนก สิ่งที่อยู่เหนือมือ ตลอดจนเครื่องประกอบในพิธีกรรม ปัจจุบันนักวิชาการยังไม่เคยพบกลองมโหระทึกที่มีรายละเอียดตรงกันทุกประการเลย (นอกจากของใหม่ที่ใช้แม่พิมพ์จากกลองมโหระทึกโบราณมาทำ ซึ่งก็มีทำอยู่ในประเทศไทยแห่งเดียวเท่านั้น)

กลองมโหระทึกนั้นทำขึ้นพิมพ์เดียวใบเดียวเท่านั้น ไม่มีการใช้ซ้ำ รายละเอียดในลายช่างฟ้อนนี้แตกต่างกันออกไปนั้น ถ้าศึกษากันอย่างละเอียดก็จะช่วยบ่งบอกความแตกต่างของกลุ่มชนที่สร้างกลองมโหระทึกเหล่านั้นขึ้นมาได้ แต่เรื่องนี้ต้องอธิบายด้วยรูปภาพจึงจะเห็นชัดเจนยิ่งขึ้น โดยความหมายของลายช่างฟ้อน คือ

4.1 อาจจะเกี่ยวเนื่องกับพิธีบูชาโทเทม (Totem) ของกลุ่มชนที่ถือนก “ลั่ว” เป็นโทเทม คือ แต่งกายเป็นนกลั่ว-บรรพชนของเผ่า แต่อธิบายเท่านี้ดูจะหายาหรือผิวเผินไป เพราะมีกลุ่มชนหลายกลุ่มทำกลองมโหระทึกที่มีลายช่างฟ้อน จะเห็นว่าทุกกลุ่มนับถือนกลั่วเป็นโทเทมคงไม่ได้ (บั๊กหนาน ดงกู่, 2539 ก, หน้า 78-80)

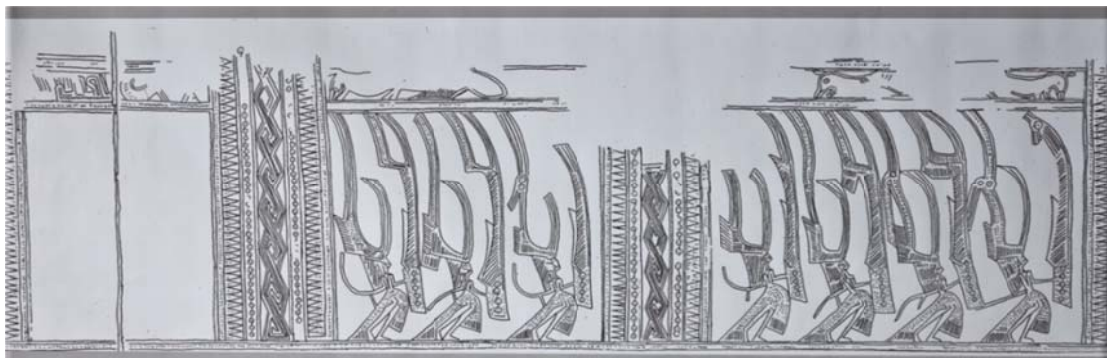
4.2 เจียงถึงฉู่ ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานหนิง อธิบายว่า ที่ช่างฟ้อนแต่งกายเป็นนก เป็นการรำรำในพิธีกรรม คล้าย ๆ กับที่ชาวหัวเซี่ย (จีนดั้งเดิม) ในดงจ้วนเคยมีการรำรำเลียนท่าสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งมีบันทึกไว้ในหนังสือโบราณหลายเล่ม เช่น “ซือจิง” คีตคาถาที่ขงจื้อเป็นผู้คัดสรรเรียบเรียงเป็นต้น คำอธิบายนี้นักวิชาการจีนส่วนใหญ่ก็ยอมรับเพียงแต่มีข้อเสริมกันว่าไม่ควรนำมาเทียบกับการรำรำพิธีกรรมตามโบราณของชาวจินดงจ้วนโดยตรงไปตรงมาง่าย ๆ เพราะชาวใต้ (ในยุหนาน กวางสี เวียดนาม) มีวัฒนธรรมและคตินิยมที่แตกต่างกับดงจ้วน การรำรำบนกลองมโหระทึกนั้นแต่งกายประดับขนนก สิ่งของที่ถือ เช่น ไม้เท้า อาวุธ ประเทพหอกและโล่ก็ประดับขนนกอาจมีความหมายอย่างอื่นที่นอกจากการแต่งกายที่เป็นนกก็น่าเป็นได้ ลักษณะการรำรำในพิธีกรรม สวมเทริดขนนก ถืออาวุธประดับขนนกมีอยู่ในสังคมดึกดำบรรพ์หลายแห่ง เช่นในพิธีกรรมของชาวคยัค เป็นต้น (บั๊กหนาน ดงกู่, 2539 ก, หน้า 78-80)

ภาพการรำรำบนมโหระทึกแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ฟ้อนมือเปล่ากับฟ้อนถืออาวุธ ลักษณะ 2 แบบนี้ ก็มีบันทึกของชาวจีนกล่าวถึงเช่นกันว่าการรำรำเลียนท่าสัตว์ของชาวดงจ้วนในยุคราชวงศ์โจว (2,500 ปีมาแล้ว) ก็มี 2 แบบคือ ฟ้อนมือเปล่ากับฟ้อนมือถืออาวุธ ลายการฟ้อนมือเปล่า เน้นที่นิ้วมือ นิ้วมือกางแยกเป็นสองส่วนคือ ส่วนนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วอีกสี่นิ้ว ผู้ฟ้อนกางนิ้วฟ้อนท่าต่าง ๆ กันไป เมื่อคู้ทั้งขบวนแล้ว จะเห็นว่ามิทำฟ้อนสวยงามหลายท่า ส่วนลายการฟ้อนถืออาวุธ มีแบบถือขวาน ถือหอก ถือโล่ ถือไม้เท้า อาวุธส่วนใหญ่ประดับขนนก ถ้าเป็นลายบนหน้ากลอง จะเห็นรายละเอียดของพิธีกรรมด้วย เช่น กลองมโหระทึกกวางหนานพบที่

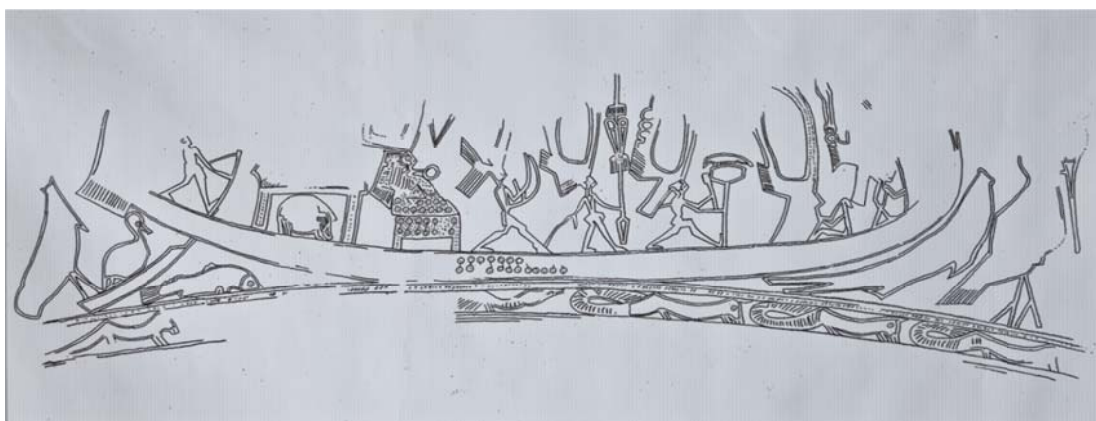
อำเภอวังหนาน มณฑลยูนนานมีลวดลายของวัวหรือควายตัวหนึ่งผูกอยู่ที่เสาและมีคนถืออาวุธ ทำท่ากำลังจะฆ่าควายหรือวัวนั้น และมีกลองมโหระทึกอีกหลายใบที่พบในเวียดนาม เช่น ใบที่นำภาพมาประกอบ พบที่ Nhu Trac, Ly Nhan จังหวัด Ha Nam Ninh มโหระทึกควายฮัวพบที่ควายฮัว มณฑลยูนนานเป็นต้น มโหระทึกเหล่านี้ บนหน้ากลองมีลายช่างฟ้อนแถวละหลาย ๆ คน แต่ละคนทำท่าทางไม่ซ้ำกัน บ้างถือสิ่งของ บ้างมือเปล่า บ้างเป่าแคน บ้างทำท่าคล้ายตีฆ้อง มีเรือนรูปร่างคล้ายเรือ ภายในมีคนนั่งทำพิธี นอกจากนี้ก็มีคนตีกลองมโหระทึก มีคนตีฆ้องราว ลายบนหน้ากลองแบบนี้ ทำให้เห็นภาพพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ และยังเป็นการให้ข้อมูลทางวัฒนธรรม เช่น พิธีกรรม การแต่งกาย การไว้ทรงผม ฯลฯ ที่น่าสนใจมาก และนี่เองคือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนพื้นถิ่นใน Mainland Southeast Asia ก่อนที่วัฒนธรรมจีนและอินเดียจะแผ่เข้ามาผสมผสานจนทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป (บั๊กหนาน งดงู, 2539 ก, หน้า 78-80)

วัฒนธรรมทางพิธีกรรมเหล่านี้ อาจศึกษาเปรียบเทียบกับพิธีกรรมของชาวเกาะในหมู่เกาะอินโดนีเซียบางแห่ง เช่นชาวชัคที่ยังรักษารูปแบบดั้งเดิมไว้ ซึ่งชาวเกาะชัคนั้น นักวิชาการเชื่อว่าอพยพลงมาจาก Mainland Southeast Asia ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าสามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบกันได้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ที่กว้างขวางขึ้น สิ่งเหล่านี้ผู้วิจัยอยากให้วงการวิชาการไทยให้ความสนใจและอยากให้มีการศึกษาค้นคว้ามากขึ้นเพราะสิ่งนี้เป็นรากเหง้าเค้าเดิมของชาวอุษาคเนย์

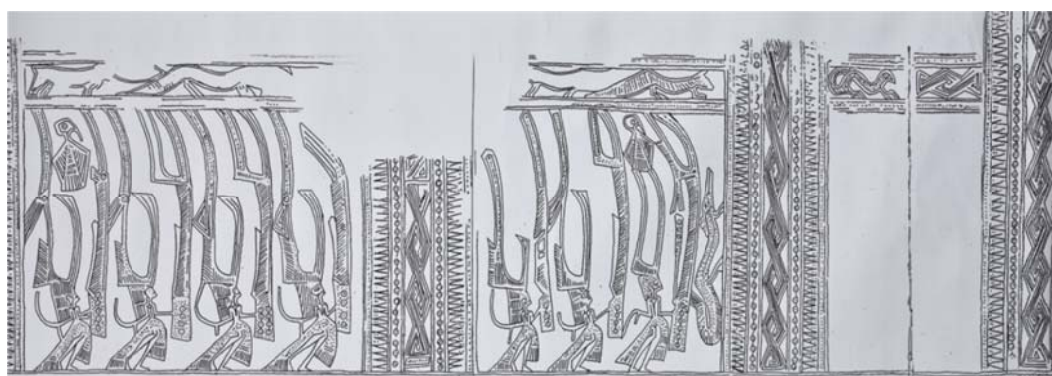
สำหรับภาพสุดท้าย เป็นลายหน้ากลองของมโหระทึกพบที่ Huu Chuang, Hao Thanh, Tu Ky จังหวัด Hai hung ในเวียดนาม นำมาลงเพื่อให้เห็นการกลายรูปของลายช่างฟ้อนบนกลองมโหระทึกรุ่นนี้ ลายช่างฟ้อนกลายรูปนั้นให้เห็นแต่เทริดชนนทเท่านั้น ถ้าไม่บอกก็อาจไม่รู้ว่านี่คือ ลายช่างฟ้อนของกลองมโหระทึกใบนี้จัดอยู่ในแบบหลังสุ่ยซง บนหน้ากลองมีประติมากรรมลอยตัวรูปกบ 4 ตัว รูปกบเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังลายเรือ ลายนก และลายช่างฟ้อน (บั๊กหนาน งดงู, 2539 ก, หน้า 78-80)

ภาพที่ 11 ลายช่างฟ่อน 1
ที่มา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติลาว

ภาพที่ 12 ลายช่างฟ่อน 2
ที่มา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติลาว

ภาพที่ 13 ลายช่างฟ่อน 3
ที่มา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติลาว

5. ลายกบ

รูปประติมากรรมลอยตัวบนหน้ากลองมโหระทึกที่พบกันมากที่สุดคือรูปกบ กลองมโหระทึกแบบว่านเจียป่า แบบสี่อู่ไซซานรุ่นแรก ๆ แบบจุนอีรุ่นหลัง ๆ และแบบหมาเจียง ไม่มีรูปกบ ส่วนกลองมโหระทึกแบบเป่ยหลิว แบบหลิงซาน แบบเหลิงสุ่ยซง และแบบซีเหมิง (แบบฆ้องกบหรือกลองกะเหรี่ยงที่แพร่หลายในไทย-พม่า-ลาว) ล้วนแล้วแต่มีรูปกบบนหน้ากลองทั้งสิ้น (บั๊กหนาน ฉงกู่, 2539 ง, หน้า 66-67) แต่ถึงแม้จะเป็นรูปกบ-สัตว์ประเภทเดียวกัน แต่รายละเอียดเกี่ยวกับรูปลักษณะและลวดลายการประดับตกแต่ง ก็มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังจะแจกแจงรายละเอียดต่อไป ส่วนกลองมโหระทึกแบบจุนอี แม้จะไม่มีรูปกบ แต่กลองมโหระทึกแบบจุนอีหลาย ๆ ใบที่พบในอำเภอกุ้ยผิง หลงเสียน อวี๋หลิน นั้น ตรงขอบหน้ากลองแม้จะไม่มีรูปกบแต่ก็มีลายตีนกบ เสมือนหนึ่งว่าที่ตรงนั้นเคยมีกบอยู่แต่ได้กระโดดจากตรงนั้นไป สำหรับลักษณะพิเศษของกบบนหน้ากลองมโหระทึกแบบหลิงซาน เหลิงสุ่ยซง และซีเหมิง มีดังต่อไปนี้ (บั๊กหนาน ฉงกู่, 2539 ง, หน้า 66-67)

5.1 กบบนกลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซง สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ประเภทที่หนึ่ง กบตัวเล็กผิวเรียบโดยทั่วไป มีจำนวน 4 ตัว มีเป็นส่วนน้อยที่มีกบ 6 ตัว และมีการพบกลองมโหระทึกแบบนี้ 1 ใบ (No. 140 ในพิพิธภัณฑ์กวางสี) มีกบจำนวน 8 ตัว และที่หูกลองด้านหนึ่งยังมีกบตัวเล็ก ๆ อีก 2 หนึ่ง นับว่าเป็นกลองมโหระทึกที่แปลกอีกใบหนึ่งกบประเภทนี้รูปลักษณะหยาบ ๆ บริเวณผิวไม่มีลวดลายประดับ การเรียงตัวของกบบนกลองบางใบบ้างก็เรียงทวนเข็มนาฬิกาทั้งหมด บ้างก็เรียงตามเข็มนาฬิกาทั้งหมด หรือบางใบทวนเข็มนาฬิกาหนึ่งตัวตามเข็มนาฬิกาหนึ่งตัวสลับกันไป ประเภทที่สองคือ “กบซ้อน” กล่าวคือ มีกบตัวใหญ่อยู่ข้างล่างและมีกบตัวเล็กซ้อนอยู่ข้างบน

ภาพที่ 14 กบบนนมโหระทึกแบบหลังส่วยซง หมายเลข 45-E-4
 ที่มา พิพิธภัณฑสถานชาติกวางสี หมายเลข 45-E-4

5.2 กบบนกลองมโหระทึกแบบหลังซาน กบบนกลองมโหระทึกแบบหลังซานเกือบทุกใบมีจำนวน 6 ตัว กบจะอยู่ในลักษณะที่มี 3 ตัวเป็นกบเดี่ยว และอีก 3 ตัวเป็น “กบซ้อน” ขาหลังของกบรวบรวมเป็นแท่งเดียวกันจึงดูเหมือนกับว่ากบมีสามขาผิวกบมีลวดลายประดับตรงต้นขาหลังมีลายกันหอยนูนเด่นมากจนดูเหมือนนมนสาวนักวิชาการบางท่านวิเคราะห์ว่ากบกลองมโหระทึกแบบหลังซานคือสัญลักษณ์ของอวัยวะเพศหญิง ส่วนลายกันหอยที่นูนเด่นคือสัญลักษณ์ของนม

ภาพที่ 15 กบบนกลองมโหระทึกแบบหลังชาน หมายเลข 30-E-9

ที่มา พิพิธภัณฑสถานชาติกวางสี หมายเลข 30-E-9

5.3 กบบนกลองมโหระทึกแบบซีเหมิง กลองมโหระทึกแบบซีเหมิงโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีจำนวนกบ 8 ตัว กบจะอยู่ในลักษณะที่มีกบ 4 ตัวเป็นกบเดี่ยว และกบอีก 4 ตัว เป็น “กบซ้อน” กบซ้อนนี้อาจจะซ้อนกัน 3-4 ชั้น (ตัว) ตัวกบผอมบาง สำหรับกลองมโหระทึกแบบหมาเจียง ไม่มีรูปกบ แต่มีอยู่ใบหนึ่งใน “พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์จีน” มีรูปกบตัวเล็กเกาะอยู่บนหูกลองหูหนึ่ง ซึ่งเป็นกลองมโหระทึกแบบหมาเจียงใบเดียวในจำนวนหลายร้อยใบที่มีรูปกบบนกลองมโหระทึก

กลองมโหระทึกที่มีรูปกบบนหน้ากลองมีกระจายอยู่ทั่วไปในมณฑลกวางสี กวางตุ้ง กุ้ยโจว ยูนนาน เวียดนาม ไทย ลาว และพม่า แต่มีการพบในมณฑลกวางสีมากที่สุดเพราะเหตุใดกบจึงมีความสำคัญได้ขึ้นไปสถิตบนหน้ากลองนั้นปัญหาที่คนในยุคราชวงศ์ชานชาง (ชองใต้) เกือบพันปีมาแล้วได้เขียนไว้ในหนังสือ “หนานไห้ไปหย่ง” ความว่า “รอบๆ มักหล่อรูปตัวกบอยู่เป็นคู่ๆ ไม่รู้หมายความว่าอย่างไร” (คนนั้นยังไม่ทราบคนปัจจุบันยังรู้สิกงุนงง) แต่ถึงอย่างไรก็มีผู้ที่พยายามวิเคราะห์กันไม่น้อย ซึ่งถ้าพิจารณาเหตุผลตามแล้วน่าจะเป็นเพราะ กบ เขียด คางคก เป็นสัตว์ประเภทเดียวกันเป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมเกษตรกรรมมักคุ้น สัตว์ประเภทนี้มีการ “จำศีล”

ในหน้าหนาว เมื่อถึงฤดูใบไม้ผลิหรือหน้าฝนกบเขียดคางคกก็จะออกจากการจำศีลเป็นการบ่งบอก ว่าถึงฤดูกาลเพาะปลูกแล้ว เมื่อกบเขียดร้องฝนก็จะตก นอกจากนั้นสัตว์จำพวกนี้ยังเป็นสัตว์ที่กิน ศัตรูพืช กล่าวโดยรวมกบเขียดจึงเป็นสัญลักษณ์ที่ดีงาม บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ในตำนาน และเทพนิยายของกลุ่มชนใต้ของจีนรวมถึงในอีสานของประเทศไทยด้วย มีเรื่องราวเกี่ยวกับ กบ คางคก (คางคาก) อยู่ไม่น้อย เช่น ในนิทานของชาวจีนเล่าว่ากบเป็นบุตรชายของ เจ้าฟ้าผ่า เมื่อกบร้องฝนก็จะตกลงมา กลุ่มชนอื่น ๆ บางกลุ่มก็ให้ความสำคัญต่อกบ แม้กระทั่งชน บางกลุ่มมีการนับถือกบเป็น Totem ของเผ่าเลยทีเดียวน

6. ลายรูปม้าและคนขี่ม้า

รูปม้าและคนขี่ม้าบนกลองมโหระทึกแม้จะเป็นสิ่งแปลกเพราะกลองมโหระทึกที่ค้นพบ ในประเทศไทยไม่มีรูปม้าและคนขี่ม้าประดับเลยจึงอาจดูเป็นเรื่องไกลตัวแต่กลองมโหระทึกแบบ เหลิงสุ่ยซงซึ่งพบเป็นจำนวนมากในมณฑลกวางสีมีรูปม้าและคนขี่ม้าเป็นประติมากรรมสำคัญ บนหน้ากลองมโหระทึกควบคุมกับรูปกบและมณฑลกวางสีเป็นแหล่งที่พบกลองมโหระทึกมากที่สุด ดังนั้นเมื่อกลองมโหระทึกโดยภาพรวมแล้วจึงจำเป็นต้องกล่าวถึงรูปม้าและคนขี่ม้าไว้ด้วย กลองมโหระทึกที่มีประติมากรรมรูปม้ารูปคนขี่ม้าและลายคนขี่ม้าประดับ คือกลองมโหระทึกแบบ เหลิงสุ่ยซง ซึ่งแพร่หลายอยู่ในช่วงราชวงศ์ตองอัน (อันตะวันออก) ค.ศ. 25-220 จนถึงราชวงศ์เป่ียงซง (ซ่งเหนือ) ค.ศ. 960-1279 กลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซงที่มีรูปม้าประดับ พบว่ากระจายตัวอยู่ แถบลุ่มแม่น้ำหลินเจียง ขอบเขตการกระจายมีทั้งแนวตั้งและแนวนอนไม่เกิน 150 กิโลเมตร รูปม้า จึงนับว่าเป็นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นแม้ว่าจะพบประติมากรรมรูปม้า และลายคนขี่ม้าบนกลอง มโหระทึกแบบเหลิงซานบางใบ เช่น กลองมโหระทึก No. 344 เป็นต้น แต่พบน้อยมากและ สามารถอธิบายได้ว่า เพราะกลองมโหระทึกแบบเหลิงซานเป็นกลองมโหระทึกร่วมยุคกับ กลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซง แต่ขอบเขตการกระจายอยู่ถัดไปทางตะวันออก ซึ่งก็คือ ภาคตะวันออกของกวางสี และภาคตะวันตกของกวางตุ้งการประดับลวดลายบนกลองมโหระทึก ด้วยรูปม้าเป็นปริศนายังอธิบายไม่ได้ ส่วนรูปกบนั้นหาสาเหตุมาอธิบายได้ไม่ยากนัก โดยกบ เป็นสัตว์พื้นถิ่นที่แพร่หลายอยู่แต่เดิมแล้วในจินภาคใต้ วงจรชีวิตของกบ (เขียด คางคก) มีความ เกี่ยวพันกับฤดูกาล เกี่ยวพันกับฝน ดังนั้นจึงโยงใยมาถึงประติมากรรม กบมีอิทธิพลการเจริญพันธุ์สูง ช่วยกำจัดศัตรูพืช กบมีรูปร่างคล้ายอวัยวะเพศหญิง และกบยังเป็น โทเท็มของชนบางกลุ่มรวมไป ถึงชาวจีนบางกลุ่มด้วย ปัจจุบันมีพิธีบูชาเขียดอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเหตุผลที่รับฟังได้ว่าทำไมกบถึง มีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและได้ขึ้นไปเป็นลวดลายประดับอยู่บนกลองมโหระทึกแต่สำหรับ ม้าไม่ใช่สัตว์พื้นถิ่นในกวางสี ม้าเข้าไปมีความเกี่ยวข้องอะไรกับพิธีกรรมของชาวจีนโบราณกลุ่ม หนึ่งในกวางสี (ปักหนาน ดงกู่, 2539 ฉ, หน้า 71-78)

เดิมที ม้าก็มีใช้สัตว์พื้นถิ่นในจีนดั้งเดิมแถบตงง่วน ม้าเป็นสัตว์พื้นถิ่น และสัตว์เลี้ยงของชนพื้นเมืองเร่ร่อนในตอนเหนือของจีน ซึ่งจีนเรียกว่า “หู” ม้าแพร่เข้ามาเป็นสัตว์พาหนะของชาวจีนในยุคราชวงศ์ซาง แต่เดิมชาวจีนใช้ม้าลากรถ และลากไถ ต่อมาในปลายยุคชุนชิว จีนจึงเริ่มจัดตั้งกองทัพม้าให้พลรบขี่ม้าออกศึกแทนการรบกันด้วยรถม้าซึ่งเทอะทะไม่คล่องตัว ตั้งแต่นั้นม้าม้าก็กลายเป็นสัตว์เลี้ยงสำคัญอย่างหนึ่งของคนจีน ศิลปวัตถุรูปม้าจึงเริ่มปรากฏมากขึ้น ที่โดดเด่นมากก็คือ ตุ๊กตาดินเผารูปกองทัพจีนซีฮ่องเต้ ซึ่งมีทั้งรูปปั้นม้าและคนขนาดใกล้เคียงของจริง หลังจากจีนซีฮ่องเต้รวบรวมยึดครองตงง่วน ได้ทั้งหมดแล้ว ก็ได้ส่งกองทัพเข้าไปปรุกรานในหลายพื้นที่ โดยทางใต้เข้าโจมตียึดครองก๊วยโจว กวางตุ้ง และกวางสีบางส่วนการขนส่งลำเลียงอาหารทางน้ำเป็นหลักและไม่มีบันทึกกล่าวถึงการนำกองทัพม้าลงมาจึงยังไม่อาจสรุปได้ว่า ม้าแพร่หลายเข้าไปในกวางสี ในยุคจีนซีฮ่องเต้ (บันทึกาน ถงกู่, 2539 ฉ, หน้า 71-78)

อย่างไรก็ตามการขุดพบประติมากรรมสำริดรูปม้าในสุสานยุคราชวงศ์ฮั่น ในอำเภอซีหลินและอำเภอเกี่ยเสียนซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับประติมากรรมรูปม้ายุคราชวงศ์ฮั่นในตงง่วน จึงสรุปได้ว่ามีศิลปวัตถุรูปม้าแพร่เข้าไปถึงกวางสีแล้วในยุคราชวงศ์ฮั่นช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 1 หลิวสิ่ว พระเจ้าฮั่นกวงอู่ตี้ ส่งหมาหยวนเป็นแม่ทัพไปปราบแคว้นเจียวจื่อ (ในเวียดนามภาคเหนือ) หมาหยวนยกทัพผ่านแดนลั่วเหยวี่ (กวางสี) ลงไปตีเจียวจื่อสำเร็จ มีบันทึกว่า “ได้กลองสำริดลั่วเหยวี่ที่เจียวจื่อ แล้วให้หลอมเป็นรูปม้ากลับไปเพื่อถวายฮ่องเต้ ตรงนี้เป็นจุดสำคัญเหมือนกันเพราะตำนานชาวบ้านในยุคหลัง ๆ ได้เพี้ยน กลายเป็นว่า ผู้ที่คิดหล่อกลองมโหระทึกเป็นคนแรก ไม่ใช่หมาหยวน เพราะหมาหยวนแม่ทัพฮั่นเป็นเพียงผู้มาตีเจียวจื่อ (แคว) และยึดเอากลองมโหระทึกสำริดแบบของชาวลั่วเหยวี่ไปหลอมเป็นรูปม้า หมาหยวนชอบม้ามากได้รับยกย่องว่าเป็นปรมาจารย์นักดูม้าคนหนึ่ง ต้นตระกูลของหมาหยวนเดิมแซ่จ้าว เป็นนักดูลักษณะม้า นักฝึกหัดม้า เยี่ยม จ้างหุ่ยหวางเจ้าแคว้นเจ้าให้สมญาว่า “หมาผู้จวิน” (ผู้นำแห่งนักฝึกหัดมา) ลูกหลานรุ่นหลัง ๆ จึงหันไปใช้แซ่หมา (แซ่เบ๊) ม้าสำริดที่หมาหยวนหล่อขึ้นจากกลองมโหระทึกนั้น สูง 3 เซี่ยะ 5 ชุ่น (ประมาณ 80 เซนติเมตร) วัตรอบตัวยาว 1 เซี่ยะ 5 ชุ่น ฮ่องเต้ทรงตั้งไว้ที่ตำแหน่งเซวียนเต้อเตียน เมืองลั่วหยาง (ลกเอี้ยง) ไว้เป็นแบบฉบับของลักษณะม้าอาชาไนย รูปม้าบนกลองมโหระทึกแบบหลังสู้ยงนั้น มีลักษณะหยาบไม่ประณีตสวยงามเหมือนตัวกบที่อยู่เคียงข้างกัน คนขี่ม้าหรือจูงม้ามักมีขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับตัวม้า การแต่งกายและทรงผมของคนเป็นแบบชาวพื้นเมือง (จ้วง) จุดนี้ นักวิชาการจีนอธิบายว่า ช่วงชาวจ้วงในสมัยที่หล่อกลองมโหระทึกเหล่านั้นมิได้คุ้นเคย และรู้จักม้าดี สาเหตุที่หล่อรูปม้า รูปคนขี่ม้าไว้บนกลองมโหระทึกนั้นเนื่องจากมีความเกี่ยวพันกับเรื่องที่หมาหยวนยกทัพลงมาตีเจียวจื่อ ตามตำนานชาวบ้านเล่าว่า หมาหยวนเดินทัพผ่านทางแถบลุ่มแม่น้ำอวีเจียงและสวินเจียนทั้งตอนยกทัพไปและกลับและครั้งนั้นหมาหยวนได้บรรทุก

กลองมโหระทึกกลับมา เจียวจือ 2 ใบ เมื่อถึง “หาดถงกุ” (หาดกลองสำริด) กลองมโหระทึกทั้ง 2 ใบได้จมลงไปใต้น้ำ จนกระทั่ง 1,000 กว่าปี ให้หลังมีคนหาปลาทอดแหได้กลองมโหระทึกในยุคราชวงศ์หมิง และราชวงศ์ชิงตามลำดับ ดำเนินเรื่องกลองมโหระทึกจมลงน้ำนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่ายังเชื่อถือไม่ได้ แต่การสงครามที่หมาหยวนยกทัพไปครั้งนั้น ได้ก่อผลสะท้อนมากเป็นเรื่องจริง (บั๊กหนาน ถงกุ, 2539 ฉ, หน้า 71-78) ซึ่งในมณฑลกวางสีมีศาลเจ้าหมาหยวนอยู่หลายแห่ง หรือแม้กระทั่งยังมีปรากฏในวรรณคดีเรื่อง สามก๊ก ตอนที่ขงเบ้งยกทัพไปปราบเบ้งเฮ็กด้วย นักวิชาการจีนบางส่วนตั้งสมมติฐานว่า จากอิทธิพลที่หมาหยวนหลอมกลองมโหระทึกหล่อเป็นรูปม้า ทำให้ช่างชาวจ้วงโบราณเลียนแบบหล่อรูปม้าขึ้นบ้าง แต่ก็หล่อไม่ได้งดงามนัก เพราะไม่คุ้นเคยกับม้า สมมติฐานนี้ยังมีหลักฐานอ่อนไปในทัศนะของผู้วิจัย จากการที่กลองมโหระทึกเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรม รูปม้า รูปคนขี่ม้า น่าจะมีความหมายที่ลึกซึ้งและเกี่ยวข้องกับชาวจ้วงโบราณแถบแม่น้ำอวีเจียง สวินเจียง มากกว่านั้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าวมีข้อสังเกต ดังนี้ (บั๊กหนาน ถงกุ, 2539 ฉ, หน้า 71-78)

1. ในยุคราชวงศ์ถัง น่านเจ้าเป็นแหล่งม้าดีแหล่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดในตงจ้วน กวางสี และก๊วยโจว เป็นสถานีค้าขายม้าจากน่านเจ้าไปสู่ตงจ้วน
2. ในมณฑลกวางสีมีม้าพันธุ์แคระ ตัวเตี้ย ไว้สำหรับใช้ขี่และบรรทุกของเดินทาง ซึ่งในเขตภูเขาในการขนของขึ้นภูเขานั้นการใช้ม้าแคระจะมีความสะดวกกว่า นอกจากนี้ม้าแคระชนิดเดียวกันนี้ยังมีปรากฏในเกาะชวาก็ด้วย เมื่อเป็นดังนี้ม้าพันธุ์แคระในกวางสีมาจากไหน ตั้งแต่เมื่อใด ผู้วิจัยยังค้นหาคำตอบไม่ได้ซึ่งถ้าตอบคำถามนี้ได้ก็จะบอกได้ถึงสาเหตุของความเกี่ยวเนื่องกับกลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซง
3. ชาวเกาะในหมู่เกาะอินโดนีเซียหลายเกาะมีรูปสลักบรรพบุรุษเป็นคนขี่ม้า เป็นที่ทราบอยู่แล้วว่าชาวเกาะเหล่านั้น สืบเชื้อสายมาจากผู้คนที่อยู่พหุไปจาก Mainland แต่บรรพชนที่ขี่ม้าเหล่านั้นอพยพไปจากส่วนไหน โดยทั่วไปเชื่อว่าไปจากแถบเวียดนาม ดังเกี่ยว บรรพชนที่ขี่ม้าเหล่านั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับรูปขี่ม้าบนกลองมโหระทึกที่พบในกวางสีหรือไม่ ข้อกังขาเหล่านี้ ผู้วิจัยยังไม่พบคำตอบ จึงยังไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอะไร แต่สำหรับความหมายของรูปม้าบนกลองมโหระทึกนั้นพอจะอธิบายได้ว่า ในยุคของกลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซง ที่มีรูปม้านั้น กลองมโหระทึกได้เพิ่มบทบาทในด้านที่เป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวยและอำนาจ (ด้านความศักดิ์สิทธิ์หรือจลลลง) ม้าเป็นสิ่งใหม่ในสังคม ม้าเป็นสัตว์หายาก ผู้ที่จะมีม้าไว้ในครอบครองได้ก็คือหัวหน้า ผู้ที่มีอำนาจ และผู้ที่มีฐานะมั่งคั่งร่ำรวย ม้าจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวยและอำนาจด้วย ม้าจึงถูกเชิดชูให้ขึ้นมาเคียงคู่กับกบได้

ภาพที่ 16 ลายม้า หมายเลข 24-E-6

ที่มา พิพิธภัณฑ์ชนชาติกวางสี หมายเลข 24-E-6

ภาพที่ 17 ลายคนขี่ม้า หมายเลข 24-E-7

ที่มา พิพิธภัณฑ์ชนชาติกวางสี หมายเลข 24-E-7

กลองมโหระทึก วัฒนธรรมร่วมของกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมกลองมโหระทึกหรือสำริดในประเทศจีนตอนใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีนักวิชาการทำการศึกษามานาน โดยส่วนใหญ่เห็นว่าในภูมิภาคนี้ไม่เคยผ่านยุคสำริดแต่อย่างใดก็ตามมีนักวิชาการบางส่วนไม่เห็นชอบกับทรรศนะนี้ จนกระทั่งปลายทศวรรษที่ 1970 มีการขุดพบวัตถุโบราณที่เป็นกลองมโหระทึก และเครื่องสำริดมากขึ้น และข้อมูลทางโบราณคดีก็เพิ่มมากขึ้น นักวิชาการหลายคนเข้าใจว่า แม้ว่าการขุดพบแหล่งโบราณคดีที่เป็นสำริดไม่มากในภูมิภาคนี้แต่ก็มีหลักฐานยืนยันได้ว่าในประเทศจีนตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เคยมียุคสำริดที่เจริญรุ่งเรือง ยุคสำริดเกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องบังเอิญ เนื่องจากมีการผลิตทองแดงในแถบนี้ แต่ในประเทศจีนตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้การเปลี่ยนผ่านยุคหินไปสู่ยุคสำริดไม่สม่ำเสมอ ในทศวรรษที่ 1920 เริ่มจากการขุดพบแหล่งโบราณคดีของซอนที่มีชื่อเสียงของเวียดนาม มาถึงทศวรรษที่ 1960-1970 ในประเทศจีนตอนใต้ ประเทศกัมพูชา ประเทศลาว ประเทศพม่า และประเทศไทย ได้ขุดค้นพบแหล่งโบราณคดีหลายแห่ง เช่น กลองมโหระทึกในประเทศจีนขุดพบครั้งแรกที่สุสานหมายเลข 23 ว่านเจียป้า อำเภอฉู่ซงมณฑลยูนนาน ต่อมาได้ขุดพบกลองมโหระทึกจากสุสานร้างที่ภูเขาซือไ้ซานในอำเภอฝูหนิงมณฑลยูนนาน และที่แหล่งโบราณคดีอื่น ๆ ในประเทศจีนตอนใต้ กัมพูชาเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการค้นพบกลองมโหระทึกค่อนข้างมาก เช่น หมู่บ้าน Slay noy ของจังหวัดเสียมเรียบ (เสียมราฐ) หมู่บ้าน Snay ของจังหวัดบ็อนเตียชัยเมียนเจีย (บันทายมีชัย) หมู่บ้าน Prohear และหมู่บ้าน Bit Meas ของจังหวัดเปรยเวง (ไพรเวง) หมู่บ้าน Mong Rusei ของจังหวัดบัต্তু้อมบอง (พระตะบอง) หมู่บ้าน Prey Pouy ของจังหวัดก้อมปวงจาม (กำปงจาม) และหมู่บ้าน Phu Chanh ในจังหวัดบิญเซืองของประเทศเวียดนาม (Andreas, Vin, & Seng, 2009, pp. 168-170)

นอกจากนี้ในประเทศลาวยังได้ขุดพบโบราณวัตถุที่สำคัญคือ ค่องกระบอกหินหรือตั้งเจือง และค่องกระบอกสำริดหรือกลองมโหระทึกที่แหล่งโบราณคดีแขวงหลวงพระบาง และขุดพบกลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 1 ที่แขวงสะหวันนะเขต และแขวงจำปาสัก เมื่อดูจากบันทึกโบราณแล้ว คนจีนในยุคสมัยของราชวงศ์ถังก็ทราบอยู่แล้วว่าชาวพม่ามีการใช้กลองมโหระทึก ซึ่ง Liu xun ได้กล่าวไว้ในพงศาวดารว่า “ในช่วงกลางของปีเงินเยวียน อาณาจักรเปรียวได้มีการส่งกลองมโหระทึกไปเป็นเครื่องบรรณาการให้แก่ประเทศจีน นอกจากนี้ในอาณาจักรน้อยใหญ่ต่าง ๆ ทางตอนใต้ล้วนมีกลองมโหระทึกทั้งสิ้น” (Liu, 1983, p. 7) และบทกวีตอนหนึ่งของนักกวีชื่อ ไป่จิววีใน “บทกวีเปรียว โกเยวีย” เขียนไว้ว่า “ครั้นเป่าสังข์แลตั้งผมมวยกันหอย มีลวดลายบนตัวกลองมากหนา” (Zhang, 2007, pp. 1-33)

นอกจากนี้จากบันทึกสมัยโบราณระบุว่า พม่าได้มีการเริ่มใช้กลองมโหระทึกตั้งแต่ราวคริสต์ศตวรรษที่ 11 (ประมาณช่วงปลายราชวงศ์ซ่งของจีน) ทางตอนใต้ของพม่ามีการพบแผ่นจารึกอักษรมอญ/บาลีในช่วงกลางศตวรรษที่ 11 ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพระเจ้า Mukuta (King Mukuta) แห่งเมืองตะโพนซึ่งกล่าวถึงการตีหรือเคาะกลองของประชาชนในสมัยนั้นเป็นการแสดงออกถึงความเคารพที่มีต่อพระเจ้า Mukuta ในแผ่นจารึกภาษามอญที่ถูกค้นพบที่เมืองแปร์ หรือปยี หรือโปรมและเจดีย์ชเวนนดอว์นั้น กล่าวถึงพระเจ้าจันสิตาแห่งพุกาม (King Kyansittha, ช่วงปี ค.ศ. 1084-1111) ว่าได้มีการส่งพุทธวัตถุกลับไปยังพุทธคยาของอินเดียเพื่อทำการฟื้นฟู ซึ่งหนึ่งในนั้นก็มีกลองมโหระทึกอยู่ด้วยส่วนประเทศไทยมีหลักฐานของวัฒนธรรมยุคสำริดสมัยก่อนประวัติศาสตร์คือที่โนนนกทาหรือ โนนปากกล้วยได้รับการขุดค้น โดย Dr. Donn Bayard นักโบราณคดีชาวอเมริกัน ในปี ค.ศ. 1966 และ ค.ศ. 1968 (Zhong, 2009, pp. 232-253)

อีกแหล่งหนึ่งที่มีการขุดพบคือบริเวณบ้านเชียง บริเวณวัดโพธิ์ศรีใน ตั้งอยู่ในเขตบ้านเชียง และเป็นพื้นที่ที่พบร่องรอยวัฒนธรรมบ้านเชียงยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยได้เริ่มมีการขุดค้นในพื้นที่นี้ตั้งแต่ ค.ศ. 1972 สมัยที่ชาวบ้านเชียงเริ่มรู้จักใช้วัตถุที่ทำด้วยสำริด ปรากฏหลักฐานอยู่ในหลุมฝังศพที่มีอายุช่วง 2,100-1,700 ก่อนคริสตศักราช (Liang, 2007, pp. 49-59) หลักฐานที่กล่าวมานั้นทำให้ทราบว่าวัฒนธรรมสำริดในภูมิภาคนี้อาจจะเริ่มขึ้นพร้อมกันวัฒนธรรมที่มีลักษณะที่โดดเด่นของยุคสำริดคือการแพร่กระจายของกลองมโหระทึกในประเทศจีนตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลองมโหระทึกมีการแพร่กระจายอย่างกว้างขวางในภาคใต้ของจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงเป็นพื้นที่ที่มีกลองมโหระทึกมากที่สุด กลองมโหระทึกเป็นผลิตภัณฑ์ที่วัฒนธรรมดั้งเดิมมีการพัฒนาถึงขั้นสูงในภาคใต้ของจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัฒนธรรมกลองมโหระทึกได้แสดงถึงวิถีชีวิต ประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมของสังคมเกษตรกรรม และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในหลายด้าน ดังนั้นการศึกษาวัฒนธรรมกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงก็เหมือนในประเทศจีนตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยให้เราเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้วยังสามารถทำให้เข้าใจวัฒนธรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ด้วย จึงสามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมกลองมโหระทึกเป็นวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

ภาพที่ 96 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข LSB-5741 ของเวียดนาม
(Li Fuqiang และทีมงาน, ถ่ายภาพ, 26 กรกฎาคม 2557 ที่พิพิธภัณฑ์แห่งชาติเวียดนาม)

ภาพที่ 97 กลองมโหระทึกแบบเฮกเกอร์ 2 หมายเลข LSB-5738 ของเวียดนาม
(Li Fuqiang และทีมงาน, ถ่ายภาพ, 26 กรกฎาคม 2557 ที่พิพิธภัณฑ์แห่งชาติเวียดนาม)

บทที่ 4

สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ตุ๋งกู่ (ชื่อเรียกกลองมโหระทึกในภาษาจีน) ที่ปรากฏในบันทึกครั้งแรกคือพงศาวดาร เฮ้าฮ้านซุหม่าหยวนจ้วน ได้เขียนว่า แม่ทัพหม่าหยวน ไปสู้รบที่เจียวจื่อ ได้ตุ๋งกู่ถ้วยเขียวมีลายรูปม้าไม่ว่าจะเป็นพงศาวดารหรือจดหมายเหตุต่างก็มีการบันทึกสถานภาพที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึก เช่น ในจดหมายเหตุท้ายฝิ่งหวานจี้ได้บันทึกว่าในยุคราชวงศ์ซ่งหรือกลุ่มชนเผ่าชาวหลี่ที่อาศัยในแถบกวางตุ้ง และกวางสีถือว่ากลองมโหระทึกเป็นของศักดิ์สิทธิ์กลองมโหระทึกยิ่งสูงยิ่งใหญ่ก็ยิ่งมีอำนาจ (Xu, 1982, pp. 152-159) จดหมายเหตุอำเภอชิงเวินในช่วงว่านลี่ของยุคราชวงศ์หมิงกองทัพราชวงศ์หมิงปราบปรามกลุ่มชนเผ่าที่แขวน โลงศพในตอนใต้ของเสฉวน แม่ทัพได้ยึดเอาพื้นที่แล้วได้กลองมโหระทึก 93 ใบ ผู้นำกลุ่มชนเผ่ากล่าวว่า กลองมโหระทึกที่มีเสียงดังที่สุดเท่ากับมีวัวพันตัว ผู้ที่มีกลองมโหระทึก 2 หรือ 3 ใบนั้นสามารถเป็นผู้นำชนเผ่าได้และการเสียดกลองไปก็เปรียบเสมือนกับการเสียดอำนาจไปด้วย นอกจากพงศาวดาร และจดหมายเหตุที่มีการบันทึกแล้ว นักกวีโบราณของจีนมักจะเขียนบรรยายการใช้กลองมโหระทึกของชนกลุ่มน้อยในบทกวีด้วย นักกวี Xu Hun ในกวีสังเขกทางใต้กลับได้เขียนว่า ตีกลองมโหระทึกรับแขกมาจากทางไกล

จากผลการวิจัยพบว่า ในอดีตกลุ่มชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในประเทศจีนตอนใต้มีการผลิตและใช้กลองมโหระทึกจำนวนมาก เช่น ชนเผ่าอี้ ชนเผ่าเฮ้า ชนเผ่าเหมียว ชนเผ่าหวา ชนเผ่าปู้อี ในมณฑลยูนนาน ชนเผ่าตั้ง ชนเผ่าเหมียว ชนเผ่าสู๊ย ชนเผ่าเกอราว ชนเผ่าโมราว ในมณฑลกุ้ยโจว ชนเผ่าจ้วง ชนเผ่าเฮ้า ชนเผ่าสู๊ย ในมณฑลกวางสี ชนเผ่าจูเจีย ชนเผ่าเฮ้า ชนเผ่าเหมียว ในมณฑลหูหนาน ชนเผ่าหลี่ ในมณฑลไหหลำ เป็นต้น กลุ่มชนเผ่าเหล่านี้มีการใช้กลองมโหระทึกตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ในเทศกาลปีใหม่ของชาวชนเผ่าเฮ้าก็มักจะมีการตีกลองมโหระทึกฉลองปีใหม่หรือพิธีฝังศพก็จะมีการตีกลองด้วย นอกจากนี้ยังมีเทศกาลของกลองมโหระทึกโดยเฉพาะส่วนชนเผ่าจ้วง ในมณฑลกวางสีทุกหมู่บ้านจะมีกลองมโหระทึกไว้สำหรับเพื่อการใช้ในเทศกาลต่าง ๆ (Xi, & Yu, 1982, pp. 163-172) ที่อำเภอตงหลานมณฑลกวาสีนั้นให้ความสำคัญกับกลองมโหระทึกและให้ความเคารพมาก โดยทุกปีหมู่บ้านในอำเภอตงหลานจะประกอบพิธีบูชาบในวันเทศกาลที่เรียกว่า หม่าไกวเจี๋ย พิธีดังกล่าวเริ่มขึ้นในวันตรุษจีนคือมีการจำลองพิธีศพไว้อาลัยให้กับบ ซึ่งมีที่มาตามตำนานเล่าว่าบซึ่งเชื่อว่าเป็นลูกสาวของเทพอสุนีบาต ถูกมนุษย์

ใจร้ายฆ่าตายด้วยความประมาท ทำให้เทพโอรชมากจนบันดาลให้เกิดภัยพิบัติลงมาทำโทษมนุษย์ ภายหลังเมื่อมนุษย์จัดพิธีศพให้กับกบตัวนั้น เทพเจ้าจึงหายโกรธ ตั้งแต่นั้นมา พิธีกรรมนี้จึงได้ถือปฏิบัติสืบทอดมาในหมู่บ้านของชาวจ้วง ที่สำคัญก็คือ ระหว่างการทำพิธีดังกล่าวจะมีการตีกลองมโหระทึกเพื่อประกาศให้เทพเจ้าสถินาตที่อยู่บนสวรรค์ได้รับทราบด้วย ทั้งนี้การตีกลองต้องปีนขึ้นไปตีบนยอดเขาสูง ๆ เพื่อให้ไกลกับฟ้ามากที่สุดเทพเจ้าจึงจะได้ยินชัดเจน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีความเชื่อว่ากลองมโหระทึกสามารถทำหน้าที่สื่อสารถึงเทพเจ้าได้ (Jiang, 1982, pp. 57-77)

ภาพที่ 114 ชาวจ้วงตีกลองมโหระทึกที่มณฑลกวางสี
(Wei Yanxiong, ถ่ายภาพ, 15 เมษายน 2560)

ภาพที่ 115 ชนกลุ่มน้อยใช้กลองมโหระทึกที่มณฑลกว่างสี
(Wei Yanxiong, ถ่ายภาพ, 15 เมษายน 2560)

ภาพที่ 116 ชนกลุ่มน้อยใช้กลองมโหระทึกที่มณฑลกว่างสี
(Wei Yanxiong, ถ่ายภาพ, 15 เมษายน 2560)

ภาพที่ 117 ชนกลุ่มน้อยใช้กลองมโหระทึกที่มณฑลกวางสี
(Wei Yanxiong, ถ่ายภาพ, 15 เมษายน 2560)

สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ปัจจุบันมีเพียงชนเผ่ากะเหรี่ยงและชนเผ่ากะยาที่ยังคงมีการใช้กลองมโหระทึก ปัจจุบันชุมชนทุกชุมชนของเผ่ากะเหรี่ยงยังคงมีกลองมโหระทึกหลงเหลืออยู่ 1-4 ใบ ทุก ๆ เทศกาล เช่น ปีใหม่ แต่งงาน ตั้งชื่อเด็กหรืองานศพ ล้วนแล้วแต่มีการใช้กลองมโหระทึกทั้งสิ้น หากในชุมชนหรือวัดที่ไม่มีกลองมโหระทึก เมื่อมีการจัดงานก็ต้องทำการยืมกลองของที่อื่นมาใช้ แต่การใช้กลองมโหระทึกนั้นจะใช้ในงานพิธีที่จริงจังและศักดิ์สิทธิ์ มีเพียงในโอกาสสำคัญเท่านั้นจึงจะมีการใช้ โดยปกติแล้วหากไม่มีเหตุจำเป็นก็จะไม่มีการตีกลองนี้ ซึ่งชาวบ้านในชุมชนเชื่อว่า จะนำมาซึ่งความอัปโชค

ชนเผ่ากะเหรี่ยงเล่าว่าบรรพบุรุษของตนได้อาศัยอยู่ที่ถิ่นต้นกำเนิดของแม่น้ำโขง ต่อมาได้อพยพมายังพื้นที่บริเวณ Wa (Kokang ในปัจจุบัน) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อุดมไปด้วยทองแดง และได้ทำการหล่อสร้างกลองมโหระทึกขึ้น ช่างผู้หล่อกลองมีทั้งชายและหญิง โดยช่างผู้หญิงจะมีฝีมือการหล่อที่ประณีต พื้นที่บริเวณ Wa มีกลองมโหระทึกอยู่ 7 ประเภท กลองที่ช่างผู้หญิงหล่อขึ้นนั้นมีอยู่ 3 ประเภท และกลองที่ช่างผู้ชายหล่อขึ้นมี 4 ประเภท

ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่ากลองมโหระทึกเป็นเครื่องดนตรีที่ศักดิ์สิทธิ์ เกิดจากพลังอำนาจที่ศักดิ์สิทธิ์ และมีตำนานหนึ่งที่เล่าต่อ ๆ กันมาว่า

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว Pomoduo เป็นชาวกะเหรี่ยง มีลูกสาว 7 คน อาศัยอยู่ที่ภูเขาในป่าลึก เลี้ยงชีพโดยการทำเกษตรกรรม ในพื้นที่ของเขามักมีสัตว์ป่าลงมาจากภูเขาและทำลายพืชผลทางการเกษตรอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นเขาจึงย้ายไปทำการเกษตรใหม่ที่เขาคือลูก แต่เขา ลูกใหม่ที่ย้ายไปนั้นมีฝูงลิงจำนวนมาก และบ่อยครั้งลิงก็ได้แอบลงมาขังพื้นที่เพาะปลูกและขโมยพืชผลทางการเกษตรและธัญพืชในทุ่งฉางกินอยู่เป็นประจำ อยู่มาวันหนึ่ง เขาพบว่าธัญพืชที่เก็บไว้ในทุ่งลดน้อยลง และยังพบรอยเท้าที่คล้ายกับรอยเท้าของมนุษย์ ดังนั้น เขาจึงได้อาหนอนสี่ขวามาตัดออกเป็นสองท่อนแล้วมัดเข้าไปในรูมูกทั้งสองข้างของตน จากนั้นแกก็ล้มนอนลงในทุ่งในเวลาเที่ยง ฝูงลิงเข้ามาขโมยธัญพืชเหมือนเช่นเคย เจ้าลิงได้มองไปที่มูกของ Pomoduo และพบว่า ในรูมูกนั้นมาหนอนอยู่ จึงคิดว่าเขาได้ถูกหนอนกัดตายไปแล้ว จึงได้แบกเขากลับไปยังที่ของพวกมันและเตรียมการจะเผาเขา พวกมันได้นำร่างของเขาวางไว้ด้านบนของกลองมโหระทึกทั้ง 4 ใบ และพากันรำให้ เมื่อถึงเวลากลางคืน ลิงตัวเมียแข่งขันร้องเพลงเพื่อหาว่าลิงตัวใดร้องเพลงเพราะที่สุด ในขณะที่นั้นเองเขาได้หัวเราะออกมา ถึงทั้งหลายตกใจจึงกระจัดกระจายหนีไปคนละทิศคนละทาง เหลือเพียงหัวหน้าของฝูงลิงที่ยังคงอยู่ เขาเรียกให้หัวหน้าลิงเข้ามาตรวจหน้า และพูดกับหัวหน้าลิงว่า ตามธรรมเนียม โบราณที่ผ่านมานั้น ของทุกอย่างที่จัดเตรียมในงานศพแล้วแต่เป็นของที่ให้ผู้ตายนำติดตัวไปทั้งสิ้น ดังนั้น ตอนนี้อย่างที่พวกเจ้าเตรียมนั้นล้วนเป็นของของข้าแล้ว หัวหน้าลิงไม่อาจขัดต่อธรรมเนียมได้ ดังนั้นจึงได้นำสิ่งของที่จัดเตรียมทั้งหมดรวมถึงกลองมโหระทึกทั้ง 4 ใบ มอบให้แก่เขา

หลังจากที่ Pomoduo เสียชีวิตไป ลูกหลานของเขาไม่เห็นด้วยในการที่จะนำกลองมโหระทึกที่เป็นมรดกนั้นออกมาแบ่ง หนึ่งในลูกหลานได้นำกลองมโหระทึกไปซ่อนไว้ในถ้ำที่อยู่ด้านหลังของน้ำตกบนภูเขา Zuogebin ของชาวกะเหรี่ยง และน้ำจากภูเขาได้ตกลงมากระทบกับกลอง จึงทำให้เกิดเสียง คนโบราณเชื่อว่า หากได้อาบน้ำที่น้ำตกนี้จะช่วยทำให้ห่างไกลโรคภัย สุขภาพร่างกายแข็งแรง ดังนั้นในปัจจุบันนี้จึงมีผู้คนจำนวนมากเดินทางมายังที่แห่งนี้เพื่อมาอาบน้ำ และในปีที่กลองถูกขโมยไปซ่อนไว้ในถ้ำนั้น ลูกหลานของผู้ที่นำกลองไปซ่อนได้พากันทุกข์ทรมานจากโรคตาแดง

ในวิถีการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่ากลองมโหระทึกเป็นเครื่องใช้แห่งจิตวิญญาณ พวกเขาแบ่งกลองมโหระทึกออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นกลองที่ใช้ในงานมงคล อีกประเภทหนึ่งใช้สำหรับงานอวมงคลหรืองานศพ ไม่ควรเก็บไว้ในบ้าน ต้องเก็บไว้ในวัด ป่า หรือในถ้ำเท่านั้น เมื่อมีงานศพจึงจะมีการนำออกมาใช้ ในระหว่างงานศพ บ้านที่จัดงานก็จะมีการตีกลองมโหระทึกตลอดทั้งคืน และในบางครั้งก็มักกลับกลับหัวกลองและตีที่ขอบขาของกลอง

โดยปกติแล้วกลองมโหระทึกจะไม่วางไว้ในที่ต่ำ แต่จะวางไว้บนที่สูง ในบางเวลาถึงแม้ไม่มีคนตีกลอง กลองก็จะมีเสียงดังออกมา ซึ่งชาวบ้านต่างพากันเชื่อว่าเป็นเสียงสัญญาณที่ส่งมาจากผู้ที่ล่องลับไปแล้ว ในการบูชากลองมโหระทึกนั้นจะต้องใช้ไก่ตัวผู้ ไก่ตัวเมียและเหล้าอีก 2 ขวด ชาวกะเหรี่ยงยังมีการแบ่งกลองมโหระทึกออกเป็นกลองเย็นและกลองร้อน กลองมโหระทึกเย็นนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้คนรื่นรมย์ การงานราบรื่น ส่วนกลองมโหระทึกร้อนนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้คนหลังน้ำตา ชาวกะเหรี่ยงถือว่าเป็นลางไม่ดี ต้องใช้เลือดไก่ เลือดคนหรือเหล้ามาเช็ดทำความสะอาดกลอง นอกจากนี้ชุมชนหนึ่งในหมู่บ้านตะโพน เมืองกะเหรี่ยงตะโพนมีเรื่องเล่าขานต่อ ๆ กันมาอีกว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีชาวพื้นเมืองคนหนึ่งได้ซื้อกลองมโหระทึกมาและวางไว้ในบ้าน จากนั้นพบว่ากลองนั้นมีน้ำตาไหลออกมาจึงรู้สึกว่าเป็นลางไม่ดีจึงขายกลองทิ้งไป

ท่ามกลางความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง กลองมโหระทึกเคยเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งและอำนาจ จำนวนกบบนกลองแสดงถึงคุณค่าของกลอง ในเรื่องเล่าขานตั้งแต่สมัยโบราณของชุมชนชาวกะเหรี่ยงเรื่องหนึ่งกล่าวว่า มีหญิงหม้ายยากจนคนหนึ่งชื่อ Pittonong แปลว่า “หญิงชราผู้โดดเดี่ยว” เนื่องจากไม่มีลูก ไม่มีญาติ อาศัยอยู่อย่างโดดเดี่ยว นางรู้สึกอับอายจึงได้ย้ายออกไปอาศัยอยู่ที่ภูเขาในป่าซึ่งอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน นางได้ปลูกพืชผลมากมายในพื้นที่บนภูเขานั้น และเจริญงอกงามจนเป็นที่น่าพอใจ เมื่อมองเห็น ดังนั้นนางมีความปลื้มใจเป็นอย่างมาก และคิดว่าอาหารเหล่านี้เพียงพอที่เธอจะใช้กินได้ถึงหนึ่งปี และแล้วในกลางดึกของคืนหนึ่งก่อนการเปลี่ยนเข้าสู่ฤดูใหม่ เธอกำลังจะออกไปเก็บพืชผลที่ได้ปลูกไว้ ได้ยินเสียงดังสนั่นคล้ายกับโลกกำลังถล่ม เธอจึงได้รับวิ่งไปดูและได้พบว่ามิโหลงช้าง โหลงใหญ่กำลังกินพืชผลทางการเกษตรที่เธอได้ปลูกไว้อย่างสนุกสนาน พืชผลทางการเกษตรถูกทำลายลงเป็นจำนวนมาก เธอกลับและเสียใจเป็นอย่างยิ่งแต่ทำได้เพียงแค่อบคู และเมื่อมองเห็นเครื่องทรงที่อยู่บนช้างและทหารจึงทราบว่ช้างเหล่านี้ไม่ใช่ช้างธรรมดา แต่เป็นช้างที่ใช้ทำศึกของพระราชธา เธอคิดว่าฐานทัพของพระราชธาและกองกำลังคงตั้งอยู่บริเวณใกล้ ๆ หมู่บ้าน แต่ก็ไม่กล้าไปหาพระราชธาเพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย แต่จะทำอย่างไรจึงจะสามารถชดใช้ความเสียหายของเธอได้ จึงไปขอความช่วยเหลือกับชาวบ้าน ในหมู่บ้าน นักปราชญ์คนหนึ่งได้บอกว่า พระราชธาทรงเป็นผู้ที่มีความเที่ยงตรงและมีเมตตาสามารถไปตีกลองเพื่อร้องทุกข์กับพระองค์ได้ หญิงชราได้ยินข้อเสนอแนะดังนั้นแล้ว จึงได้เดินทางไปยังพระราชวังและตีกลองร้องทุกข์ เสนาบดีคนหนึ่งของพระราชธาจึงได้ออกมาสอบถามเรื่องราวความเป็นมาแต่ก็ไม่รู้จะจัดการหรือช่วยเช่นไร เนื่องจากผู้ถูกร้องเรียนนั้นคือ พระราชธา สุดท้ายมีคนเสนอให้ใช้กลองมโหระทึกโดยให้หญิงชื่อนำกบไปวางไว้บนหน้ากลอง และไปตีกลองที่หน้าพระพักตร์ของพระราชธา ครั้นพระราชธาได้ทรงทอดพระเนตรเห็นด้านบนกลองมีกบอยู่จึงทรงเข้าพระทัยถึงความในใจของหญิงชราผู้นี้ จึงมอบเงิน จำนวน 300 เป็นค่าชดเชยให้แก่เธอ

นับตั้งแต่นั้นมา กบบนกลองมโหระทึกก็ได้เป็นตัวแทนแห่งคุณค่าของกลองนั้น

ปัจจุบันกลองมโหระทึกยังคงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยง มีบางคนนำชัยพีชไปเก็บไว้ในลำตัวของกลองมโหระทึก โดยเชื่อว่าเป็นเคล็ดที่ดีทำให้ชัยพีชเพิ่มพูน มีกินมีใช้ไม่หมด กินอาหารที่เก็บไว้ในกลองแล้วจะไม่เจ็บไม่ไข้ และมีบางคนเก็บกลองนี้ไว้ในยุ้งฉาง หากกล่าวโดยทั่วไป กลองมโหระทึกเป็นสิ่งที่พ่อแม่ให้แก่ลูกชาย และมอบสืบทอดต่อ ๆ กันไป หากว่ามีกลองเพียงใบเดียว แต่มีลูกชายสองคนนั้น ก็จะมองกลองให้แก่ลูกชายที่เลี้ยงดูในยามแก่เฒ่า แต่หากว่าไม่มีลูกชายนั้น ก็สามารถมอบให้แก่ลูกสาวได้

ชนเผ่ากะเหรี่ยงมีชื่อเก่าว่า “Kelomi” ซึ่งแปลว่า “เผ่ากะเหรี่ยงแดง” ได้แยกออกจากเผ่ากะเหรี่ยงเมื่อ 5 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1951 และเปลี่ยนชื่อเป็นเผ่ากะยา ชนเผ่านี้ได้รับอิทธิพลจากเผ่าจามมาเป็นอย่างมาก ชนทั้งหลายในเผ่าส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และมีเล็กน้อยที่นับถือศาสนาคริสต์

ผลการวิจัยพบว่า การเก็บรักษาและการใช้งานกลองมโหระทึกของชนเผ่ากะยานั้นมีการแพร่หลายมากกว่าชนเผ่ากะเหรี่ยง ชนเผ่ากะยาที่อยู่ในเมืองลอยแก้วล้วนมีกลองมโหระทึกอย่างน้อยครึ่งเรือนละ 1 ใบ ไม่ว่าจะเป็นวันขึ้นปีใหม่ งานแต่งงาน ตั้งชื่อลูก ขึ้นบ้านใหม่ หรือแม้กระทั่งงานศพก็ล้วนแต่มีการใช้กลองมโหระทึกทั้งสิ้น เมื่อครั้งมีภัยพิบัติก็มีการใช้กลองมโหระทึก เช่น หากในช่วงต้นฝนฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลก็จะใช้กลองในการทำพิธีขอฝน ตีกลองไปด้วย เดินรำไปด้วย หรือในยามที่มีคนเจ็บไข้ได้ป่วย ก็จะนำกลองออกมาเช็ดล้างทำความสะอาด และบูชากลองด้วยหมากพลูเพื่อขับไล่โรคภัย โดยปกติแล้ว กลองมโหระทึกจะถูกเก็บไว้ในศาลเจ้าหรือยุ้งฉางก่อนที่จะทำออกมาใช้งานก็ต้องไหว้ขอก่อน แล้วใช้น้ำขี้เหล็กเช็ดทำความสะอาด หลังจากใช้งานเสร็จก็ห้ามนำกลับเข้าบ้าน หากไม่ปฏิบัติตามวิธีดังกล่าวจะทำให้เกิดเรื่องไม่ดีต่าง ๆ ขึ้นภายในบ้าน คนทั้งหลายนั้นล้วนแต่หวงแหนกลองมโหระทึก ขณะใช้งานจะมีความระมัดระวังเป็นอย่างมาก มักจะมีการเคลือบเงาเคลือบด้วยผงทอง หรือผงเงินให้แก่กลองมโหระทึกเพื่อป้องกันการสึกหรอ

ความเชื่อทางจิตใจของชาวกะยา กลองมโหระทึกนั้นมีพลังอำนาจศักดิ์สิทธิ์ สามารถเรียกฝนได้ และในตำนานเรื่องเล่าของชาวกะยานั้นมีเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึกบรรพบุรุษของชาวกะยาได้ดำรงชีพอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเหลือง (แม่น้ำฮวงโห) ในเวลานั้นมีกลองศักดิ์สิทธิ์ที่นิยมใช้ชนิดหนึ่งเรียกว่า กลองทองแดงน้อย เพียงแค่เคาะกลองใบนั้นก็จะได้รับอาหาร แต่ขณะการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของชนเผ่า กลองศักดิ์สิทธิ์ก็ได้หายไป คนในยุคหลังก็ได้สร้างกลองขึ้นมาใหม่ ถึงแม้จะสร้างกลองใบใหม่ขึ้นมา แต่ทว่ากลับไม่มีพลังอำนาจเหมือนกลองใบเดิม จึงถูกนำไปเป็นภาชนะสำหรับหุงต้มอาหาร พวกเขาพบว่าขณะทำการสร้างนั้นหากท่องคาถาบางคาถา ภาชนะเหล่านี้ก็จะนำพาให้ฝนตกลงมา ดังนั้น ภาชนะพิเศษเหล่านี้

จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้เรียกฝน และค่อย ๆ เปลี่ยนมาเป็นกลองมโหระทึก ในยุคต่อมา กลองมโหระทึกชนิดนี้ได้ถูกขนานนามใหม่ว่า “Gelongluang” (คำทับศัพท์) หมายถึง กลองผู้ให้ความช่วยเหลือเช่นเดียวกับชาวกะเหรี่ยง ชนเผ่ากะยาได้แบ่งกลองมโหระทึกออกเป็น 2 ประเภท คือ กลองที่ใช้ในงานมงคลและกลองที่ใช้ในงานอวมงคล ในสมัยก่อนกบชนกลองมโหระทึกมีเพียงตัวเดียว แต่ต่อมามี 2 ตัว อยู่คนละฝั่งหันหน้าเข้าหากัน สำหรับกลองที่ใช้ในงานอวมงคลเป็นกลองธรรมดาหรือมีลวดลายค่อนข้างน้อย โดยปกติแล้วบนตัวกลองไม่มีการจำหลัก ลายช้างหรือหอยขม

การใช้กลองมโหระทึกชาวกะยาและชาวกะเหรี่ยงมีบางอย่างที่ไม่เหมือนกัน เช่น ในปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงมีการใช้กลองเพียงใบเดียว แต่ชาวกะยามักจะใช้กันทั้งกลุ่ม หนึ่งในชนกลุ่มของทั้ง 9 กลุ่มของชนเผ่ากะยามีชาวกะเหรี่ยงหูยานจะพบเห็นได้ชัดเจนที่สุด จากตำนานเล่าว่า ชาวกะเหรี่ยงหูยานนั้นเป็นกลุ่มชนที่มีการเริ่มใช้กลองมโหระทึก แต่เดิมในกลุ่มชนของพวกเขาแต่ละกลุ่มจะมีกลองอยู่ 7 ใบ ซึ่งเป็นเสมือน โทนเสียงทั้ง 7 ระดับ ต่อมากลองที่เป็นกลองเสียงแรกและกลองเสียงสุดท้ายได้ถูกแยกออกและมอบให้แก่ชนเผ่ากะเหรี่ยงและชนเผ่ากะยา จึงเหลืออยู่เพียง 5 ใบ ปัจจุบันทุกครั้งที่มีการพิธีกรรม การใช้กลองล้วนแต่มีการใช้กลองเพียง 5 ใบ

ชาวกะยาได้เชื่อมการบูชากลองและกบชนกลองขึ้นมา โดยเชื่อว่ากบชนกลองเมื่อร้องจะมีฝนตกลงมา เมื่อฝนตกลงมาปริมาณน้ำในแม่น้ำสูงขึ้นจึงสามารถล่องไม้จากทางตอนบนลงมาทางด้านล่างได้ คนทั้งหลายจึงจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ดังนั้นชาวกะยาจึงถือว่ากบนั้นเป็นสิ่งที่มีพระคุณต่อคน จึงได้หล่อกบไว้บนกลอง จำนวนกบยิ่งมากยิ่งโชคดี ดังนั้นหน้ากลองบางใบจึงมีกบแบบตัวเดียวบ้าง และบางใบจะมีกบซ้อนเรียง 3 ตัว ซึ่งพวกเขาเชื่อว่าอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ความมั่งคั่ง

ถึงแม้ในช่วงหลังปี ค.ศ. 1960 ศิลปะการหล่อหรือสร้างกลองมโหระทึกของชาวกะยาจะสูญสิ้นไป แต่ชนทั้งหลายยังคงจำได้อย่างแม่นยำว่าการสร้างกลองมโหระทึกนั้นถือเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์และสำคัญของพวกเขา ก่อนการสร้างนั้นต้องมีการดูฤกษ์ยาม เมื่อจะสร้างหรือหล่อต้องนำข้าวสาร 1 ขาม จุดเทียนไขและใช้ใบกล้วยน้ำว้าพันรอบเป็นทรงกรวย ใส่ใบชาเปียกลงไปและปักลงไปกลางขาม วางไว้ด้านหน้าของเตาหลอม เป็นการบูชาเทพเจ้าเตาไฟ ช่วงเวลาในการหลอม ช่างหลอมต้องถือศีล ห้ามดื่มเหล้า กินอาหารคาว ห้ามมีเพศสัมพันธ์และห้ามพูดคำหยาบ

ชาวกะยาเชื่อว่ากลองมโหระทึกเป็นเครื่องดนตรีสำคัญที่มีเทพสถิตอยู่ บริเวณพื้นที่รอบ ๆ ของพิพิธภัณฑน์มรดกชาวกะยาของเมืองลอยแก้วนั้น มีเรื่องเล่าที่แปลกประหลาดเกี่ยวกับกลองมโหระทึกที่เล่าต่อ ๆ กันมา หนึ่งในเรื่องเล่าและนิทานจำนวนหลายเรื่องนั้นคือเรื่องเล่าของกลองใบที่นายพรานได้มาใบนั้น กาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป สุดท้ายแล้วหลังจากสิ้นสุดของการ

ตัดสินของศาล กลองมโหระทึกใบนั้นก็ได้ถูกเก็บและดูแลไว้ในพิพิธภัณฑ

เรื่องเล่าเรื่องแรก กลองมโหระทึกนั้นเป็นกลองที่คนธรรมดาไม่สามารถแตะต้องได้ โดยเฉพาะผู้หญิง เพียงแค่แตะต้องกลองก็จะทำให้ร่างกายเกิดอาการคัน ตั้งแต่ที่กลองถูกเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑนั้น ทุก 1 คำและ 15 คำ ชาวบ้านที่อยู่บริเวณโดยรอบก็จะได้ยินเสียงของกลอง ซึ่งความจริงแล้วกลองไม่ได้มีคนที่ไปตี เป็นเสียงที่กลองดังขึ้นมาเอง ครั้งหนึ่งในกลางดึกของเดือน ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006 มีชายชราที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้กับพิพิธภัณฑ ได้ยินเสียงกลองมโหระทึกที่อยู่ภายในพิพิธภัณฑดังอยู่ตลอดทั้งคืน ชายชราารู้สึกว่าเสียงนั้นไพเราะมาก วันต่อมาชายชราจึงได้ไปถามเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑถึงเสียงนั้นว่าเป็นเสียงของกลองมโหระทึกใบใด เจ้าหน้าที่รู้สึกประหลาดใจเพราะไม่มีใครไปเคาะกลองใบนั้น ดังนั้นยอมไม่ทราบว่าเป็นเสียงของกลองใบไหน ชายชรายังคงถามแล้วถามอีก สุดท้ายจึงได้เคาะกลองที่เก็บรักษาอยู่ภายในพิพิธภัณฑทั้ง 16 ใบ และแล้วจึงทราบว่าเสียงนั้นมาจากกลองใบไหน

เรื่องเล่าเรื่องที่สอง มีกลองมโหระทึกที่เป็นกลองแม่อยู่ใบหนึ่ง และมีกลองที่มีความสัมพันธ์กับกลองใบนี้อีกใบหนึ่งถูกเก็บรักษาไว้ที่บ้านของครอบครัวหนึ่งที่อยู่ในเมือง เทพที่ปกป้องคุ้มครองนั้นคือ พ่อย่านาง จากการบอกเล่านั้นก็เคยหลอกหลอนผู้คนเช่นกันเป็นเด็กชายรูปร่างงาม และเคยได้เข้าฝันผู้คนบอกว่ากลองแม่นั้นอยู่ที่พิพิธภัณฑ ต้องการให้เจ้าของซื้อ กลับมาอยู่ด้วยกัน ดังนั้นครอบครัวนี้จึงได้เจรจาต่อรองกับพิพิธภัณฑมาโดยตลอด แต่พิพิธภัณฑไม่ขายให้ ครอบครัวนั้นก็มิได้ละความพยายาม และมายังพิพิธภัณฑบ่อยครั้ง โดยหวังว่าพิพิธภัณฑจะยอมมอบกลองแม่ให้ บวกกับใบบ้านมักเกิดเรื่องไม่ดี หรือในยามที่ฝันถึงกลองมโหระทึกนั้น ยังเห็นการเซ่นทำความสะอาดกลองแม่ด้วยน้ำขี้เหล็ก ภาพจากความฝันจึงนำมาซึ่งประเพณีในการบูชากลอง

เรื่องเล่าเรื่องที่สาม แม่ย่านางที่ปกป้องคุ้มครองกลองนั้นคือหญิงสาวรูปร่างงามนางหนึ่ง และมักจะออกมาหลอกผู้คนอยู่เสมอ มีครั้งหนึ่งพื้นที่บริเวณใกล้เคียงมีการจัดงานเฉลิมฉลองและได้ยืมกลองนี้ไปแสดงด้วย ขณะที่กำลังแสดง นักแสดงหนุ่มที่กำลังแสดง อยู่ดี ๆ ก็ออกจากพื้นที่แสดงไป หลังจากช่วยกันตามหา ก็มีคนไปพบเขานอนสลบอยู่อีกที่หนึ่ง หลังจากที่เขากลับตื่นขึ้นมา ก็ได้เล่าว่ามีหญิงสาวรูปร่างงามดังคอลากเขาออกมา

นอกจากนี้ยังมีเรื่องเล่าอีกว่า มีคนงานก่อสร้าง 2 คน ทำงานอยู่บริเวณใกล้ ๆ กับพิพิธภัณฑ หนึ่งในคนงานนี้มีหน้าตาค่อนข้างดี ได้มองเห็นหญิงสาวรูปร่างงามนางหนึ่งอยู่ด้านข้าง จึงบอกกับเพื่อนว่าเวลาทำงานให้ระวังเดี๋ยวจะไปโดนหญิงสาวคนนั้น จึงทำให้เพื่อนรู้สึกแปลกใจ เพราะความจริงแล้วด้านข้างนั้นไม่มีคนเลย ผ่านไปไม่นาน คนงานหน้าตาดีก็ได้ล้มป่วยลงจึงได้ไปตรวจที่โรงพยาบาลแต่ตรวจอย่างไรก็ไม่พบโรคอะไรทั้งนั้น จึงได้ไปถามหมอ หมอตอบว่า

วิญญาณของคนงานได้ออกจากร่างไปแล้วต้องนำวิญญาณกลับคืนมาจึงจะหายจากอาการที่เป็น
หลายคนเชื่อว่าผู้ที่นำวิญญาณของคนงานไปก็คือหญิงรูปงามที่เขาเห็นในตอนนั้น และหญิงรูปงาม
ผู้นั้นก็คือ แม่ย่านางผู้ดูแลรักษาคลองมโหระทึกนั่นเอง

ภาพที่ 118 ชาวกะเหรี่ยงใช้กลองมโหระทึกในพิธีกรรม
ที่มา พิพิธภัณฑ์กะเหรี่ยง

ภาพที่ 119 ชาวกะเหรี่ยงใช้กลองมโหระทึกในพิธีกรรม
ที่มา พิพิธภัณฑ์กะเหรี่ยง

ภาพที่ 120 ชาวกะเหรี่ยงใช้กลองมโหระทึกในพิธีกรรม
ที่มา พิพิธภัณฑ์กะเหรี่ยง

ภาพที่ 121 ชาวกะเหรี่ยงใช้กลองมโหระทึกในพิธีกรรม
ที่มา พิพิธภัณฑ์กะเหรี่ยง

สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในประเทศไทย

ถึงแม้ว่ากลองมโหระทึกในวัฒนธรรมไทยในยุคปัจจุบันจะมีเพียงชนบางกลุ่มที่มีการใช้เท่านั้น แต่ถึงอย่างไรเรื่องราวของกลองมโหระทึกยังคงติดตรึงอยู่ในใจของชนทั้งหลายมิได้เลือนหายไป ชนเผ่าไทยเชื่อว่า กลองมโหระทึกเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญมากชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการบอกแจ้งและเครื่องดนตรี ในเกือบทุกแห่งของวัดในประเทศไทยล้วนแล้วแต่มีกลองมโหระทึก ซึ่งพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในวัดนั้นยังมีการใช้กลองมโหระทึกมาจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันภายในวัดพระแก้วมีกลองมโหระทึก 2 ใบ และในพระราชวังมี 10 ใบ ซึ่งกลองเหล่านี้เป็นกลองมโหระทึกหล่อจากสำริดแบบเฮกเกอร์ 3 โดยจะต้องมีการปิดทองลงลายใหม่ในทุก ๆ 1-2 ปี คนไทย (ชนเผ่าไท) มีความเชื่อว่า กลองมโหระทึกในพระราชวังนั้นเป็นสมบัติของพระมหากษัตริย์ ดังนั้นจึงมีเพียงการออกงานพระราชพิธีของพระมหากษัตริย์หรือบุคคลในราชวงศ์เท่านั้นจึงจะมีการนำกลองนี้มาใช้งาน โดยปกติแล้ว กลองมโหระทึกที่เก็บไว้ในพระบรมมหาราชวังนั้นจะถูกเก็บรวมกับเครื่องดนตรีประกอบพระราชพิธีอื่น ๆ ปัจจุบัน การใช้กลองมโหระทึกในงานพิธีต่าง ๆ ของไทย ได้แก่ พิธีวางศิลาฤกษ์พระบรมมหาราชวัง พระราชพิธีราชาภิเษก พระราชพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกต พิธีอวยพรที่จัดขึ้นเฉพาะในพระบรมมหาราชวังเนื่องในวันสงกรานต์ พิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พระราชพิธีพุทธยาตราชลมารค เป็นต้น (ทองแถม นาถจำนง, 2532, หน้า 69)

1. พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเป็นพิธีสิริมงคลเพื่อบำรุงขวัญแก่เกษตรกร จึงเป็นวันที่มีความสำคัญได้วางหลักเกณฑ์ให้ประกอบพิธีในวันที่ดีที่สุดของแต่ละปีประกอบด้วยขึ้นแรมฤกษ์ยามให้ได้วันอันเป็นอุดมฤกษ์ตามตำราโหราศาสตร์แต่ต้องอยู่ในระหว่างเดือน 6 โดยที่มีประเพณีต้องหาฤกษ์ตามตำราทางจันทรคติพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ จึงไม่ได้กำหนดวันเวลาที่ตายตัวการที่ต้องกำหนดให้อยู่ในเดือน 6 ก็เพราะเดือนนี้เริ่มจะเข้าสู่ฤดูฝนเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรชาวไร่ ชาวนาจะได้เตรียมทำนาอันเป็นอาชีพหลักสำคัญของชาวไทยมาแต่โบราณ

โดยจัดบริเวณมณฑลพิธีท้องสนามหลวง มีพระราชวงศ์เป็นผู้นำการประกอบพิธีการจัดพิธีนั้นนอกจากจะแสดงให้เห็นว่าบัดนี้ฤดูกาลแห่งการทำนาและการเพาะปลูกได้เริ่มขึ้นแล้วของทั้งประเทศ ในขณะที่เดียวกันยังเป็นตัวอย่างในการทำการเกษตรให้แก่เกษตรกร และเป็น การช่วยพัฒนาความสามารถทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร การประกอบพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญในปัจจุบันนี้มีเหตุผล 2 ประการ คือ เป็นพิธีให้ศีลให้พรที่จัดขึ้นภายในพระบรมมหาราชวัง และเป็น การมอบรางวัลให้แก่เกษตรกรดีเด่นในงานพระราชพิธีด้วย ภายใน

พิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ กลองมโหระทึก 2 หน้า จะตั้งอยู่ที่ 2 ข้างของหม้อ จะอยู่ด้านท้ายของรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งตั้งตรงข้ามกับพลับพลาที่ประทับของพระมหากษัตริย์และพระราชินี ซึ่งหลังจากที่พระมหากษัตริย์และพระราชินีจุติรูปเทียนบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้วก็จะทำการขอพรกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ฟ้าฝนตกต้องตามฤดูกาล จากนั้นเจ้าพนักงานจะจูงพระโคเทียมแอกไปยังด้านหน้าพระมหากษัตริย์ เพื่อทำการเจิม ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์ จากนั้นเจ้าพนักงานจะทำการลั่นฆ้องเป่าแตรสังข์ หลังจากเสียงฆ้องและแตรดังขึ้น เจ้าพนักงานดนตรีจะทำการบรรเลงดนตรี แสดงถึงพิธีกรรมได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว การไถนาในพิธีแรกนาขวัญนั้นจะทำการไถ 9 รอบ พราหมณ์ปุโรหิต เป็นผู้เดินนำหน้า ถัดมาคือ พญาโค คันไถ พระโคบาล เทพีแรกนาขวัญทั้ง 4 คน สุดท้ายตามด้วยเจ้าพนักงานหว่าน เจ้าพนักงานถือเหล็ก และน้ำ ทุกครั้งที่ไถครบ 1 รอบ จะทำการเป่าแตรสังข์ 1 ครั้ง แต่กลองมโหระทึกนั้นจะบรรเลงไม่หยุด โดยจะบรรเลงจนพิธีกรรมสิ้นสุดลง หลังจากนั้นพระมหากษัตริย์และพระราชินีจะมอบรางวัลให้แก่เกษตรกรดีเด่นที่ได้รางวัลในแต่ละจังหวัด เมื่อพิธีกรรมสิ้นสุดลง ประชาชนที่อยู่โดยรอบปริมพิธีจะรีบกรูเข้ามาเก็บเมล็ดพันธุ์ที่หว่านในพิธีกลับไปบูชา หรือนำไปปลูกในที่ดินของตนเอง เพื่อความเป็นสิริมงคลในการประกอบอาชีพ (ทองแถม นางจางง, 2532, หน้า 69)

2. พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นประเพณีโบราณที่ถูกฟื้นฟูขึ้นมาในปี ค.ศ. 1959 โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช วัตถุประสงค์เพื่ออธิษฐานขอพรให้แก่ประเทศชาติ จนถึงปัจจุบันมีการประกอบพิธีแล้วทั้งสิ้น 17 ครั้ง เป็นขบวนพระราชพิธีที่งดงาม ซึ่งริ้วขบวนประกอบด้วยเรือทั้งหมด 52 ลำ ล่องเป็นแถว 5 แถวตามแบบอย่างในสมัยโบราณ ในจำนวนนั้นมีเรือจำนวน 4 ลำ ที่เป็นเรือพระที่นั่ง ประกอบด้วย เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ เรือพระที่นั่งอนันตนาคราช และเรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์ นอกจากนี้ยังมีเรือ จำนวน 10 ลำ สำหรับใส่เครื่องราชบรรณาการ และอีก 38 ลำ เป็นเรือเล็ก ริ้วขบวนเรือทั้ง 5 แถวนี้ มีความยาวประมาณ 1,280 เมตร กว้าง 110 เมตร ฝีพายเป็นทหารเรือที่มาจากหน่วยกองต่าง ๆ จำนวน 2,200 นาย ล่องเรือเป็นระยะทางทั้งหมด 4.5 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาประมาณ 55 นาที โดยเริ่มล่องไปตามแม่น้ำเจ้าพระยาไปวัดอรุณ ตั้งแต่สะพานชนบุรีไปจนถึงสะพานพระพุทธยอดฟ้า ในขบวนพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญนั้น กลองมโหระทึกจะวางไว้ที่ส่วนหน้าของเรือทั้ง 4 ลำ นอกจากจะมีกลองมโหระทึกแล้ว ยังมีแตร ฆ้อง กลองชัยชนะ ปี่ และเครื่องดนตรีอื่น ๆ อีกด้วย ขณะที่เรือเริ่มล่องไปตามแม่น้ำ พราหมณ์จะทำการเป่าแตรสังข์ จากนั้นกลองมโหระทึกจะเริ่มต้นบรรเลงและบรรเลงต่อไปจนสิ้นสุดพิธี ระหว่างนั้นฝีพายก็จะร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี เพื่อเป็นการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ พิธีนี้ถือเป็นพิธีอันศักดิ์สิทธิ์และ

ยิ่งใหญ่ นอกจากพระราชพิธีที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ยังมี พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกต พิธีอวยพรที่จัดขึ้นเฉพาะในพระบรมมหาราชวังเนื่องในวันสงกรานต์ ซึ่งพระราชพิธีดังกล่าวนี้ล้วนแล้วแต่ใช้กลองมโหระทึกในการประกอบพิธีทั้งสิ้น

ภาพที่ 122 การใช้กลองมโหระทึกในพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

ภาพที่ 123 การใช้กลองมโหระทึกประโคมย่ำยาม

ภาพที่ 124 การใช้กลองมโหระทึกในพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

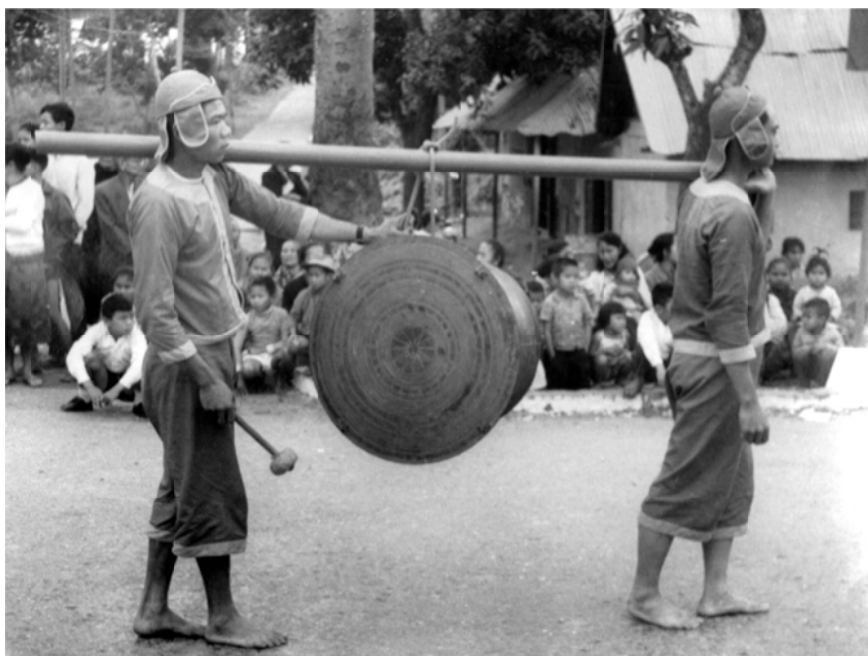

ภาพที่ 125 การใช้กลองมโหระทึกประโคมย้ายยาม (2)

สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ปัจจุบันในประเทศลาวนั้นมีกลองมโหระทึกที่ถูกเก็บรักษาไว้จำนวนมาก โดยเฉพาะทางตอนเหนือของประเทศมีค่อนข้างมาก จากข้อมูลที่ทราบนั้น ในช่วงปี ค.ศ. 1980-1990 พบว่าจำนวนกลองมโหระทึกทั้งหมดในประเทศลาวนั้นมีมากถึงประมาณ 1,000 ใบ ซึ่งจำนวน 600 ใบนั้นอยู่ในแขวงหลวงน้ำทาซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศลาว แต่ต่อมานั้นได้สูญหายไปอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลที่ไม่เป็นทางการ ปัจจุบันกลองมโหระทึกที่อยู่ในแขวงหลวงน้ำทานั้นมีไม่ถึง 300 ใบ (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44)

นอกจากนี้พิธีกรรมและโอกาสที่มีการใช้กลองมโหระทึกก็ลดน้อยลง แต่เดิมประเพณีวันขึ้นปีใหม่และสงกรานต์ของประเทศลาวนั้นล้วนแต่มีการใช้กลองมโหระทึกทั้งสิ้น จนถึงปี ค.ศ. 1953 ในประเพณีแห่งสงกรานต์ มีการนำกลองมโหระทึกจำนวน 2 ใบ บรรเลงนำหน้าขบวนแห่ หลังจากนั้นก็ไม่มีการพบเห็นการใช้กลองมโหระทึกอีกเลยจะเหลือก็เพียงแต่ในความทรงจำของชนชาติลาวเท่านั้น และกลองมโหระทึกถือว่าเป็นเครื่องใช้ในการประกอบพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์ อย่งไรก็ตามในปี ค.ศ. 1995 ได้มีการตั้งให้หลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลก ในเวลานั้นก็ได้มีกิจกรรมบางอย่างที่พบเห็นว่ามีการใช้กลองมโหระทึก (Wan, et. al., 2013, pp. 135-150)

ภาพที่ 126 การใช้กลองมโหระทึกในวันขึ้นปีใหม่
ที่มา พิพิธภัณฑสถานหลวงพระบาง

ภาพที่ 127 การใช้กลองมโหระทึกในวันขึ้นปีใหม่ที่
 ที่มา พิพิธภัณฑสถานหลวงพระบาง

ปัจจุบันชนเผ่าของลาวที่มีการเก็บรักษาและใช้งานกลองมโหระทึกมีอยู่หลายชนเผ่า เช่น ชนเผ่าขมุ ชนเผ่าไทย ชนเผ่าเหมียว ชนเผ่าเย้า เป็นต้น แต่ชนเผ่าที่มีการใช้และเก็บรักษา กลองมโหระทึกไว้มากที่สุดคือชนเผ่าขมุ พิธีกรรมและประเพณีของชาวขมุที่มีการใช้กลองมโหระทึก นั้นเป็นตัวแทนของการใช้กลองมโหระทึก ของลาวในปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมหลักของ กลองมโหระทึก

ชนเผ่าขมุให้การยกย่องกลองมโหระทึกว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความมั่งคั่งและ โชคดี นอกจากนี้ยังเชื่อว่า หากบ้านใดมีกลองมโหระทึกไว้ในความครอบครองก็จะมีแต่ความมั่งคั่ง และอาชีพการงานที่ทำอยู่ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หรืออื่น ๆ ล้วนแต่จะได้รับผลสัมฤทธิ์ ที่งดงาม หรือหากพบเจอปัญหาใด ๆ ก็จะมีแต่คนคอยช่วยเหลือ จะเป็นครอบครัวที่มีลูกเต็มบ้าน หลานเต็มเมือง คนในครอบครัวไม่เจ็บไม่ไข้ และลูกหลานเติบโตขึ้นอย่างแข็งแรง ชนเผ่าขมุ ยังเชื่ออีกว่า หากมีการซื้อขายกลองมโหระทึกแม้แต่เพียงครั้งเดียว ก็จะทำให้กลองนั้นสูญเสียความ สักดิ์สิทธิ์ไป ดังนั้นจนถึงปัจจุบันชาวขมุจึงยังมีการใช้กลองมโหระทึกและเก็บรักษาไว้มาก

สำหรับชนเผ่าขมุ นั้น กลองมโหระทึกถือเป็นสิ่งล้ำค่าและศักดิ์สิทธิ์ มีความหมายที่สำคัญ ในประวัติศาสตร์ของพวกเขาและยังคงอยู่ในความทรงจำของพวกเขาเหล่านั้นมาโดยตลอด นอกจากนี้ชาวขมุยังมีตำนานที่เล่าขานต่อ ๆ กันมาว่า

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เมื่อครั้งที่ชาวขมุจะออกมาจากลูกน้ำเต้าได้ไปอาศัยอยู่ที่หลวงพระบาง ต่อมาเมื่อมีคนคนหนึ่งได้อพยพเข้ามาอยู่ในหลวงพระบางเหมือนกัน จากนั้นก็ค่อย ๆ ยึดครองพื้นที่ของชาวขมุ สุดท้ายชาวขมุหลงเหลืออยู่เพียงในหมู่บ้านพวงเมืองเชียงเงินในแขวงหลวงพระบางที่เดียวเท่านั้น หลังจากที่เทวดาได้เห็นถึงสถานการณ์ดังนี้แล้ว จึงรู้สึกสงสารชาวขมุเป็นอย่างมาก จึงได้มอบขวาน โลหะและมีดโลหะอย่างละ 1 เล่ม ให้แก่ชาวขมุ ขวานและมีดนั้นสามารถตัดหินได้ง่ายดายเหมือนตัดกล้วย นอกจากนี้เทวดายังบอกกับพวกเขาอีกว่า เมื่อใดก็ตามที่พบเจอกับพิบัติให้ตีกลองม โหระทีกแล้วเทวดาจะลงมาให้ความช่วยเหลือ ชาวขมุใช้ขวานและมีดตัดเขาขุดคลองสร้างบ้านเมืองขึ้น และพวกเขายังได้ขุดแม่น้ำขึ้นสายหนึ่งเพื่อให้ น้ำจากแม่น้ำโขงไหลไปยังบ้านรุ่งไม่ให้น้ำไหลไปยังหลวงพระบาง เมื่อกลุ่มคนที่เข้ายึดครองหลวงพระบางได้ขึ้นข่านี่ก็เกิดความกลัว จึงคิดแผนการ โดยการสานสัมพันธ์ไมตรีกับชาวขมุ โดยที่ผู้ใหญ่บ้านได้ส่งลูกชายของตนไปแต่งงานกับลูกสาวของชนเผ่าชาวขมุ หลังจากที่ลูกเขยสร้างความเชื่อมั่นให้พ่อตากับแม่ยายเป็นที่เรียบร้อย จึงได้ให้ชาวขมุนำขวานและมีดไปฟันกับก้อนหิน เป็นผลทำให้พลังศักดิ์สิทธิ์นั้นสลายไปไม่สามารถตัดหินได้อีกต่อไป จากนั้นทุกครั้งเมื่อมีลิงหรือนกอินทรีข่มขู่มาจับไก่ ลูกเขยก็จะเตือนทุกคนให้ทราบด้วยการตีกลองม เมื่อเทวดาได้ยินเสียงกลองก็ลงมาเพื่อช่วยเหลือ แต่กลับพบว่าไม่มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น เกิดเหตุการณ์แบบนี้หลายครั้ง จนทำให้เทวดาพิโรธ และกล่าวว่าต่อไปถึงแม้ชาวขมุจะตีกลองมก็ไม่ลงมาช่วยอีก หลังจากที่ลูกเขยทำเรื่องตามที่วางแผนเอาไว้สำเร็จลงจึงได้แอบหนีกลับไปยังหลวงพระบาง ฝ่ายแม่ยายนั้นก็รักลูกเขยมาก จึงได้ตามไปยังหลวงพระบาง เพื่อจะนำลูกเขยกลับบ้านส่วนชาวขมูมีความเกลียดชังผู้ใหญ่บ้านของพวกเขามาก และเชื่อว่าเป็นเพราะผู้ใหญ่บ้านมอบลูกสาวของตนให้ไปแต่งงานกับคนต่างเผ่า เป็นสาเหตุให้ความศักดิ์สิทธิ์ของสิ่งที่เทวดามอบให้สูญสลายไป จึงได้ฆ่าผู้ใหญ่บ้านเพื่อชำระความผิดที่เขาได้ก่อขึ้น เมื่อภรรยาของผู้ใหญ่บ้านกลับจากหลวงพระบาง ขณะมาถึงหัวเมืองซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้านพวงได้ยื่นข่าวร้ายว่าสามีของตนถูกฆ่าตายไปแล้วจึงฆ่าตัวตายตาม หลังจากชาวขมุได้สูญเสียผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มไปชนกลุ่มนั้นจึงได้ล่มสลาย (Wan, et. al., 2013, pp. 135-150)

ในวิถีการดำเนินชีวิตของชาวขมุนั้น กลองมโหระทีกยังคงมีความสำคัญต่อพวกเขาเป็นอย่างมาก ในช่วงแห่งการเพาะปลูกของฤดูฝนและช่วงฤดูแห่งการเก็บเกี่ยวของทุกปี ชาวขมุใช้การตีกลองมโหระทีกในการประกอบพิธี อธิษฐานและเฉลิมฉลอง ในช่วงของการเก็บเกี่ยวนั้นผู้ใหญ่บ้านและผู้ที่มีความเคารพนับถือจะเป็นผู้ตีกลองมาก่อน จากนั้นคนที่มียุคก่อนข้างมากหนึ่งคนจะนำพาหนุ่มสาวร้องเพลง เต้นรำ เนื้อหาของเพลงที่ร้องก็คือ เก็บเกี่ยวแล้ว พวกเราก็จะต้องเก็บข้าวเปลือกใส่ยุ้งฉาง ขอฟ้าขอเทวดาโปรดดูแลรักษาข้าวให้ดี อย่าปล่อยให้หนอนมากินหรือเสียหายไปนอกจากนั้นหากในบ้านมีคนเจ็บไข้ การตีกลองมโหระทีกนั้นจะสามารถช่วย

ปิดเป่าทุกข์ภัย เมื่อมีคนตายในหมู่บ้าน ก็ต้องตีกลองเพื่อให้บนสวรรค์ทรงทราบว่าตอนนี้มีคนกำลังจะกลับไปยังสวรรค์แล้ว

ชาวมุขเชื่อว่า กลองมโหระทึกเป็นสัญลักษณ์ทางจิตวิญญาณของบรรพบุรุษ นอกจากเทศกาลบูชาบรรพบุรุษแล้ว หากมีการเจ็บไข้หรือภัยพิบัติต่าง ๆ ต้องไปกราบไหว้บูชาบรรพบุรุษตลอดเวลาในการบูชาบรรพบุรุษนั้นก็ต้องบรรเลงกลองมโหระทึกไปด้วย เป็นการขอให้วิญญาณของบรรพบุรุษส่งเสริมชนเผ่าและคนในครอบครัวให้มีความสุข หลังพิธีกรรมสิ้นสุดลง ผู้นำจะนำกลองมโหระทึกไปซ่อน เนื่องจากกลองมโหระทึกถือเป็นสมบัติล้ำค่าที่นำความมั่งคั่งมาสู่ชาวมุข ดังนั้นสถานที่ที่ซ่อนกลองมโหระทึกจึงจำเป็นต้องเป็นความลับ โดยปกติแล้วจะไม่นำกลองไปซ่อนไว้ในบ้าน แต่จะนำไปซ่อนไว้ในถ้ำ ป่าลึก ภูเขา เป็นต้น ซึ่งชาวพื้นเมืองถือว่าเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย เป็นความลับ และเป็นสถานที่ที่ไม่สามารถขโมยหรือปล้นได้โดยง่าย สำหรับชาวมุขนั้น ในทุก ๆ ปีนั้นจะมีเพียงก่อนการปลูกข้าวฟ่าง หลังเก็บเกี่ยวข้าวฟ่างและปีใหม่ จึงจะมีการบรรเลงกลองมโหระทึก (Wan, et. al., 2013, pp. 135-150)

พิธีที่จัดขึ้นก่อนการใช้งานกลองมโหระทึก ได้แก่ เมื่อเจ้าบ้านเตรียมมิดและหนังวัววางไว้บนท่อนไม้เรียบร้อยแล้วจึงใช้มีดตัดหนังวัวออกเป็นชิ้น ๆ จากนั้นนำข้าวที่หุงสุกแล้วใส่ลงในกระบอกไม้ไผ่ แล้วนำไปวางไว้ในศาลากลางบ้าน ต่อไปจึงนำควายหนึ่งตัวไปผูกไว้ด้านล่างของศาลากลางบ้าน และผู้ทำพิธีจะทำการฆ่าไก่ 1 ตัว ที่ญาติได้นำมาจากบ้าน จากนั้นจะเชิญผู้อาวุโสมาทำการผูกฟ้ายสายสิญจน์ พิธีผูกฟ้ายสายสิญจน์นั้นเป็นลักษณะอย่างหนึ่งในประเพณีของชนเผ่าลาวกลุ่ม ในภาษาลาวเรียกว่า “บายศรี” หรือ “บายศรีสู่ขวัญ” เป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับการอวยพรอย่างหนึ่ง นิยมใช้ในเทศกาลต่าง ๆ ต้อนรับหรือเลี้ยงส่งแขก อวยพรในงานแต่งงาน ในพิธีกรรมนั้นจะต้องเตรียมบายศรีให้พร้อม บนบายศรีมีถาดเงิน (สามารถใช้ภาชนะอื่นแทนได้) และใส่ดอกไม้หลากสีลงไป ซึ่งดอกไม้เหล่านั้นจะถูกพันรอบด้วยฟ้ายสายสิญจน์เป็นช่อ บนบายศรียังประกอบไปด้วยเหล้าชั้นดีและอาหารคาวหวาน จากนั้นหญิงที่แต่งงานแล้วจะนำผ้าที่สวงามมาคลุมที่บา ขณะเริ่มพิธีกรรมแขกและเจ้าบ้านก็จะนั่งอยู่ล้อมวงรอบบายศรีปกติจะให้ผู้อาวุโสเป็นผู้ทอบทอวยพร (บางครั้งอาจเหมือนการสวดมนต์) ขณะที่ผูกฟ้ายสายสิญจน์ที่ข้อมือไปด้วย โดยเริ่มเรียงตามวัยวุฒิและคุณวุฒิของแขกผู้เข้าร่วมงาน ผู้ที่ได้รับการผูกข้อมือจะยกข้อมือขึ้นมา ผู้ทำพิธีจะหยิบฟ้ายสายสิญจน์บนบายศรีขึ้นมาเส่น ใช้ฟ้ายสายสิญจน์รูดจากหลังมือออกด้านนอกก่อน แล้วจึงรูดจากฝ่ามือเข้าด้านใน การกระทำนี้หมายถึง การปิดเป่าสิ่งไม่ดีออกไปและเรียกสิ่งดี ๆ เข้ามา จากนั้นผูกฟ้ายสายสิญจน์ที่ข้อมือ หลังจากผูกฟ้ายสายสิญจน์แล้วผู้ที่มาผูกข้อมือจะยกข้อมือขึ้นพนมขึ้นให้นิ้วชี้จรดอยู่ระหว่างนิ้วพร้อมพูดว่า “สาธุ” (หมายถึง การอนุโมทนาจากการกระทำดังกล่าว) เมื่อเจ้าบ้านผูกข้อมือให้แก่แขกเป็นที่เรียบร้อยแล้วแขกก็สามารถผูกข้อมือให้แก่เจ้าบ้านเพื่อเป็น

การขอบคุณได้เช่นกัน ฝ่ายสายสัญญาณที่ผูกบนข้อมือนั้นต้องเก็บไว้อย่างน้อย 3 วัน เป็นการแสดงถึงความเคารพ หลังจากเสร็จสิ้นพิธีผูกสายสัญญาณก็จะทำการฆ่าวัว การฆ่าวัวนั้นจะต้องให้คนวัยกลางคนของชุมชนเป็นผู้กระทำ จากนั้นหุงข้าวปลาอาหารให้แก่ผู้ประกอบพิธีกิน ต่อมานำน้ำมาเซ็ดทำความสะอาดกลองมโหระทึก หลังจากที่เซ็ดกลองเสร็จแล้วนำไปใส่สองตัวที่อยู่ในบ้านออกมาฆ่าเนื้อและขนของไก่มาเซ็ดถูกลอง แล้วจึงนำสายสัญญาณมาผูกโยงระหว่างหูกลองกับกบบนกลอง จากนั้นจึงจะสามารถตีกลองได้ ครอบครวัที่ทำพิธีเริ่มตีก่อนประมาณ 1 ชั่วโมง และเวียนไปยังคนในชุมชนที่มาพร้อมพิธีภายในบ้านทุกคน หลังจากพิธีกรรมนี้สิ้นสุดลงภายในระยะเวลาหนึ่งเดือน กลองมโหระทึกนั้นจึงสามารถนำมาตีเล่นได้ แต่หากมีคนต่างถิ่นเข้ามาเยี่ยมชมหรือมาตีกลองนั้นจะถือว่าเป็นเรื่องมงคล สามารถปิดเป่าทุกข์ภัยของคนที่มาเข้าร่วมพิธีได้ และในการปิดเป่าทุกข์ภัยนั้น คนต่างถิ่นต้องทิ้งสิ่งของบางอย่างไว้ โดยทั่วไปนั้นจะเป็นอาหารหรือเงิน

แม้ว่าในจิตใจของชนเผ่าขมุและบางชนเผ่าจะถือว่ากลองมโหระทึกนั้นเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่สังคมลาวในปัจจุบัน ความศักดิ์สิทธิ์ของกลองมโหระทึกนั้นค่อย ๆ ถูกลบเลือนออกไป การใช้กลองมโหระทึกในสังคมของชนเผ่าในปัจจุบันเริ่มลดน้อยลงเรื่อย ๆ ไปจนไม่มีเหลือ เกิดการซื้อขายกลองมโหระทึกมากขึ้น ถึงแม้ว่ารัฐบาลลาวจะมีการออกกฎหมายควบคุมอย่างเป็นทางการ แต่ก็ยังมีการซื้อขายที่ผิดกฎหมาย มีกลองมโหระทึกบางส่วนได้ถูกขายไปยังอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น นี่เป็นสาเหตุสำคัญที่กลองมโหระทึกของลาวได้แพร่กระจายออกไปทั่วโลกในปี ค.ศ. 1990 การสร้างกลองมโหระทึกยังคงมีการดำเนินต่อ ดังนั้นในตลาดการค้าของลาวจึงมีการซื้อขายกลองมโหระทึกจำนวนไม่น้อย การสร้างกลองในปัจจุบันนั้นเป็นการสร้างในรูปแบบชั้นของระดับเสียงซึ่งแตกต่างจากกลองที่ได้มีการกระจายออกไปทั่วโลก และเรื่องราวของกลองมโหระทึกที่กระจายออกไปกับวัฒนธรรมกลองมโหระทึกนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมาก

จากการสันนิษฐานตามข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน ลาวลุ่มอาจเป็นชนเผ่ากลุ่มแรกที่มีการใช้กลองมโหระทึก จนกระทั่งในเทศกาลสงกรานต์ในปี ค.ศ. 1950 ยังมีประเพณีที่ใช้กลองมโหระทึกในการร่วมบรรเลงอยู่ (Li, & Wei, 2016, pp. 14-44) จากคำพูดดังกล่าว เทศกาลสงกรานต์มีต้นกำเนิดมาจากพิธีกรรมพิธีหนึ่งทางศาสนาพราหมณ์ ที่เป็นการให้ใน 1 ปีมีวันสำคัญทางศาสนา เพื่อให้เราได้เดินทางไปชำระล้างร่างกายในแม่น้ำ ชำระล้างสิ่งไม่ดีออกไปจากร่างกาย เนื่องจากคนชราและคนพิการนั้นไม่สามารถเดินทางไปแม่น้ำได้ คนในครอบครัวและเพื่อนสนิท จึงได้นำน้ำในแม่น้ำกลับมาให้พวกเขา เพื่อให้พวกเขาอาบน้ำชำระล้างสิ่งไม่ดี ในเทศกาลสงกรานต์นั้นจะประกอบด้วยการชักธงชาติขึ้นยอดเสาทั่วประเทศ สรงน้ำพระพุทธรูป สรงน้ำพระสงฆ์ รดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ อธิษฐานขอพร ดังนั้นทุกคนจึงขนานนามเทศกาลนี้ว่า เทศกาลรดน้ำ ในช่วงเวลา 3 วันนี้ทั่วทั้งประเทศล้วนล้นครื้น ทว่าทุกพื้นที่ล้วนเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ และยังมีกิจกรรมการประกวด

นางสงกรานต์และขบวนแห่นางสงกรานต์ในปี ค.ศ. 1950 ดังนั้นจึงต้องใช้กลองมโหระทึกบรรเลงนำหน้าขบวน

ปัจจุบันลาวเป็นประเทศที่มีการเก็บรักษากลองมโหระทึกไว้จำนวนมาก และชนเผ่าที่มีการนำกลองมโหระทึกมาใช้บ่อยที่สุดก็คือชนเผ่าขมุในประเพณีและพิธีกรรมแสดงถึงการใช้กลองมโหระทึกเป็นความโดดเด่นทางวัฒนธรรมกลองมโหระทึกของลาวในปัจจุบัน

สำหรับชาวขมุนั้นมีความเชื่อว่า หากบ้านใดมีคนเจ็บป่วย จะต้องฆ่าไก่หนึ่งตัว ใช้เลือดและขนของไก่เช็ดกลองมโหระทึก และใช้เชือกฝ้ายผูกโยงหูกลองกับกบบนหน้ากลอง จากนั้นให้เจ้าบ้านตีไปประมาณ 1 ชั่วโมง แล้วให้ชาวบ้านทั้งหมดในชุมชนมาที่บ้านเพื่อร่วมประกอบพิธีกรรม หลังพิธีสิ้นสุดลงภายใน 1 เดือน จึงจะสามารถตีกลองมโหระทึกเล่นได้ ในช่วงเวลา 1 เดือนนี้ หากมีคนนอกพื้นที่มาเยี่ยมชมหรือมาตีกลองก็จะถือว่าเป็นเรื่องที่ดี สามารถปัดเป่าทุกข์ภัยออกไปได้ (Wie, 2007, p. 109)

ภาพที่ 128 ชาวขมุใช้กลองมโหระทึก

(Wei Danfang, ถ่ายภาพ, 26 กรกฎาคม 2559)

ภาพที่ 129 ชาวขมุใช้กลองมโหระทึก

(Wei Danfang, ถ่ายภาพ, 26 กรกฎาคม 2559)

ภาพที่ 130 กลองมโหระทึกของชาวขมุ

(Wei Danfang, ถ่ายภาพ, 26 กรกฎาคม 2559)

สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในราชอาณาจักรกัมพูชา

วัฒนธรรมกลองมโหระทึกที่มีต้นกำเนิดมาจากจีนและภาคเหนือของเวียดนามนั้น ได้รับผลกระทบบางอย่างในช่วงประวัติศาสตร์ตอนต้นของกัมพูชา แต่ต่อมาในช่วงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ก็ไม่สามารถทนต่อไปได้ เนื่องจากชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ของกัมพูชาคือชาวเขมร ไม่เพียงแต่ยอมรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจีนที่อยู่ทางตอนเหนือเท่านั้น กัมพูชายังได้รับผลกระทบด้านวัฒนธรรมจากอินเดียและคาบสมุทรมลายูอีกด้วย หากก่อนการสถาปนาอาณาจักรฟูนันผลกระทบนี้ไม่ได้มีการแสดงชัดเท่าใดนัก

ภายหลังจากสถาปนาอาณาจักรฟูนัน วัฒนธรรมจากอินเดียและคาบสมุทรมลายูนับส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อชาวเขมร ซึ่งประวัติความเป็นมาของอาณาจักรฟูนัน หนังสือ Book of Jin: ประวัติฟูนัน ได้กล่าวไว้ว่า ประมุขของชาวพื้นเมืองนั้นเป็นหญิง มีนามว่าพระนางลิวเย่ ในขณะที่มีชาวต่างชาติชื่อหุนคู้ย ก่อนหน้าได้ฟันเห็นเทพซึ่งเทพได้มอบรางวัลเป็นธนูให้เขาคันหนึ่ง และให้เขาออกเรือไปยังทะเลใหญ่ รุ่งเช้าหลังตื่นนอนจึงได้สักการะที่ศาลของเทพนั้นและได้รับธนูคันดังกล่าวมา จากนั้นจึงได้ออกเรือไปพร้อมกับพ่อค้าและเดินทางไปยังพื้นที่รอบนอกของอาณาจักรฟูนัน เพื่อปกป้องเมืองจึงได้นำทัพออกมาต่อต้านหุนคู้ย หุนคู้ยเห็นดังนั้นจึงได้ยิงธนูที่ได้รับจากเทพยิงต่อสู้ หลัวเย่กลัวและได้ยอมแพ้ต่อหุนคู้ย จากนั้นหุนคู้ยจึงได้แต่งตั้งหลัวเย่เป็นภรรยาและสถาปนาอาณาจักรของตนขึ้น (Li & Wie, 2016, pp. 14-44)

เมื่อพิจารณาจากบันทึกดังกล่าวแล้ว ก่อนการมาของหุนคู้ยนั้น อาณาจักรฟูนันก็มีราชินีของตนเองอยู่แล้ว และเป็นสังคมแม่ซึ่งเป็นสังคมที่เพศหญิงมีอำนาจเหนือกว่าชาย หลังจากที่หุนคู้ย (ฮุนเถียน) ขึ้นเป็นกษัตริย์ ก็ได้ปรับเปลี่ยนเป็นสังคมพ่อซึ่งเป็นสังคมที่ชายมีอำนาจเหนือกว่าหญิง และเรื่องเหนือธรรมชาติของฮุนเถียน อาจเป็นหนึ่งในพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์ พวกเขามาจากรัฐเจียว

จากการวิจัยพบว่า กัมพูชาอาจเป็นประเทศที่ได้รับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งจากอินโดนีเซียหรือคาบสมุทรมลายู หลังจากที่ฮุนเถียนและหลิวเย่ได้แต่งงานและสถาปนาราชวงศ์ฮุน ขึ้น ก็ได้เผยแพร่วัฒนธรรมของอินเดียออกไป หลังจากผ่านราชวงศ์ฟาน (ตั้งแต่ศตวรรษที่ 3 จนถึงศตวรรษที่ 4 ตอนกลาง) ก็ได้เข้าสู่ราชวงศ์ Varman (ช่วงปลายศตวรรษที่ 4 ถึงศตวรรษที่ 7 ตอนต้น) ไปจนถึงยุคของกษัตริย์จิมมู่ซึ่งเป็นปีแรกของความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรือง (ปี ค.ศ. 357) ไปจนถึงยุคฟูนัน ซึ่งจุฬานถาน แห่งชนเผ่าก्यूได้เข้าครองอำนาจได้ดำเนินการและแพร่กระจายรูปแบบการปกครองและวัฒนธรรมทางศาสนาของอินเดีย เพื่อเผยแพร่เป็นการเตรียมความพร้อมในการแผ่ขยายวัฒนธรรมอินเดียเป็นครั้งที่สองในอาณาจักรฟูนัน

ถัดจากจุฬานถาน คืออักษตรีย์โกณฑัญญะ ซึ่งเป็นพราหมณ์ที่มาจากอินเดียตอนใต้ และได้เริ่มเผยแพร่ศาสนาพราหมณ์เพื่อแผ่ขยายศาสนาพุทธมหายาน อักษรของอินเดีย กฎหมายและประเพณี เป็นต้น อาณาจักรพุนันได้รับอิทธิพลลึกซึ้งจากสิ่งดังกล่าว จนปัจจุบันวัฒนธรรมของชาวเขมรล้วนเป็นวัฒนธรรมชั้นสูงของอินเดีย ถัดมาจนถึงยุคสมัยของอาณาจักรอักษานปุระหรืออาณาจักรเจนละ วัฒนธรรมอินเดียของชาวเขมรมีความเจริญรุ่งเรืองจนถึงจุดสูงสุด ชาวเขมรได้ซึมซับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธอย่างลึกซึ้ง และจากการที่มีพื้นหลังดังกล่าว ถือเป็นพื้นฐานในการเริ่มต้นขนบธรรมเนียมความเชื่อ และวัฒนธรรมกลองมโหระทึกซึ่งเป็นการเชื่อทางศาสนาก็ได้เลือนหายไปจากรูปแบบการดำเนินชีวิตของชาวเขมรอย่างรวดเร็ว และหายไปจากประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชา

ด้วยเหตุนี้จึงมีเพียงกลองมโหระทึกหลุดจากคำรูดของกัมพูชาตามแบบประเภทเฮกเกอร์ 1 เท่านั้นที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ตอนต้นในระยั้งสั้น ๆ ของกัมพูชา และกลองก็ได้สาบสูญหายไป ไม่สามารถพัฒนาไปเป็นกลองประเภทต่าง ๆ ได้ ดังเช่น จีน ลาว พม่า ไทยและเวียดนาม ปัจจุบันกลองมโหระทึกแบบประเภทเฮกเกอร์ 3 ทั้งหมดที่ถูกค้นพบนั้นไม่เพียงแต่มีจำนวนน้อยนิดเท่านั้น แต่ยังเป็นเพียงกลองที่มาจากยุคปลาย ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกลองที่มาจากยุคที่ใกล้เคียงกับยุคลาวและไทยในปัจจุบัน ซึ่งกลองมโหระทึกทั้งหมดล้วนแต่เป็นของขวัญที่ได้รับจากประเทศเพื่อนบ้าน

ปัจจุบันในประเทศกัมพูชาไม่มีการใช้กลองมโหระทึกแล้ว ถึงแม้ว่าในพระราชวังจะมีการจัดวางกลองดังกล่าวก็ตาม (กลองมโหระทึกแบบประเภทเฮกเกอร์ 3) แต่งานพิธีกรรมต่าง ๆ ไม่ได้มีการนำกลองมโหระทึกมาใช้ เพียงแต่ให้กลองเป็นสัญลักษณ์ของพลังอำนาจในความทรงจำทางประวัติศาสตร์ และกลองมโหระทึกที่ถูกเก็บรักษาในพิพิธภัณฑสถานก็ไม่ต่างกัน

สถานภาพปัจจุบันของกลองมโหระทึกในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

เวียดนามเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศที่ผลิตและใช้กลองมโหระทึกตั้งแต่เริ่มมีการผลิตถึงปัจจุบันมีอายุประมาณ 2,500 ปี วัฒนธรรมดองซอนเป็นวัฒนธรรมในยุคสำริด มีศูนย์กลางอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแดงทางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม

วัฒนธรรมดองซอนเป็นวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในคาบสมุทรและในหมู่เกาะต่าง ๆ แม้ว่ากลองมโหระทึกดองซอนจะเคยมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมอื่น ๆ แต่ปัจจุบันประเทศเวียดนามมีการใช้กลองมโหระทึกน้อยมากมีเพียงชนกลุ่มน้อยไม่กี่กลุ่มที่ยังมีการใช้กลองมโหระทึก การใช้กลองมโหระทึกของชนกลุ่มน้อย

ในเวียดนามมีบันทึกไม่มาก ในอดีตกลุ่มชนเผ่า Kho Mu ชนเผ่า Giay ชนเผ่า PuPeo ชนเผ่า CoTu ชนเผ่าโลโล และชนเผ่า Muong ใช้กลองมโหระทึกในเทศกาลสำคัญ

ปัจจุบันกลุ่มชนเหล่านี้ยังคงใช้กลองมโหระทึกอยู่ แต่ใช้ในงานศพเท่านั้น โดยเฉพาะชนเผ่าโลโล โดยเชื่อว่ากลองมโหระทึกเป็นเครื่องดนตรีที่ศักดิ์สิทธิ์ เกิดจากพลังอำนาจศักดิ์สิทธิ์ กลุ่มชนเหล่านี้ถือว่ากลองมโหระทึกเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของตัวเอง และกลองมโหระทึกเป็นเครื่องดนตรีที่จะขาดเสียไม่ได้ในเทศกาลสำคัญหรืองานศพของชนเผ่าโลโลในแขวง Cao Bang และแขวง Ha Giang ชาวชนเผ่าโลโลยังเก็บรักษา และใช้กลองมโหระทึกอยู่ ชนเผ่าโลโลในแขวง Ha Giang ได้เก็บรักษากลองมโหระทึกมีจำนวน 22 ใบ และในแขวง Cao Bang 8 ใบ จากการที่ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อมูล

ภาพที่ 131 การใช้กลองมโหระทึกของชนกลุ่มน้อยเวียดนาม
ที่มา พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเวียดนาม

ภาพที่ 132 การใช้กลองมโหระทึกของชนกลุ่มน้อยเวียดนาม
ที่มา พิพิธภัณฑน์แห่งชาติเวียดนาม

การสืบทอด การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมกลองมโหระทึก

วัฒนธรรมกลองมโหระทึกเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าในการหล่อกลองมโหระทึกเป็นภูมิปัญญาของชาวพื้นเมืองในภูมิภาคนี้ ปัจจุบันวิชาการหล่อกลองมโหระทึกในกัมพูชาและเวียดนามได้สูญหายไปแล้ว

ในประเทศจีนวิชาหล่อกลองมโหระทึกสูญสิ้นไปในราวคริสต์ศตวรรษที่ 20 จนถึงช่วงปลายของราชวงศ์ชิง ปัจจุบันรัฐบาลมีความพยายามที่จะฟื้นฟูการหล่อกลองมโหระทึก โดยทุ่มเงินเป็นจำนวนมากเพื่อศึกษาวิจัยการหล่อกลองมโหระทึก

ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 นักวิชาการจีนเร่งค้นคว้าทดลองหล่อกลองมโหระทึกให้มีความสวยงามและสีให้เหมือนกับของโบราณ เพื่อจะได้อวดชาวโลกในการประชุมวิชาการเรื่องกลองมโหระทึกครั้งที่ 3 ที่จะมีการจัดขึ้นที่อำเภอเป่ย์หลิว มณฑลกวางสี แต่ทำยังไม่สำเร็จทำได้เพียงหุ่นจำลองกลองมโหระทึกขนาดเล็กที่มีเสียงไม่กังวานเหมือนของโบราณ จนถึงช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 ช่างหล่อสองพี่น้องชื่อเหวียนฉือ (Wei Qichu) กับเหวียนฉีฉาน (Wei Qican) จากเมืองเหอฉือ มณฑลกวางสีได้หล่อกลองมโหระทึกเหมือนของโบราณสำเร็จ เมื่อวันที่ 16 เดือนมกราคม ค.ศ. 2016 กลองมโหระทึกที่ใหญ่ที่สุดในโลกได้สร้างขึ้นมาและประดับอยู่ที่อำเภอ

หยางโซ่เมืองกู่หลิน มณฑลกว๋างสีโดยเหวยฉีฉู (Wei Qichu) กับเหวยฉีฉาน (Wei Qican) สองพี่น้องเป็นช่างหล่อขึ้นมา

ในประเทศลาว ไทยและพม่ายังหล่อกลองมโหระทึกกันได้ (อย่างไม่เปิดเผย) แต่ไม่แน่ใจว่าเป็นการหล่อถอดแบบจากของดั้งเดิมหรือไม่ ทำขึ้นมาเพื่อขายเป็นของประดับบ้านสำหรับเศรษฐีและชาวต่างประเทศ จากการบอกเล่าของแม่ค้าชาวลาว เล่าว่า ช่างหล่อของลาวและไทยมีความสามารถสูงหากมีต้นแบบทำแม่พิมพ์ เขาก็หล่อออกมาได้สวยงามและเฉียบบาง เสียงก็กังวาน แต่การทำงานด้านนี้ไม่ได้รับการส่งเสริม ช่างที่มีฝีมือต้องหลบ ๆ ซ่อน ๆ ทำงาน และยิ่งอาจจะถูกมองว่าเป็นพวกผิดกฎหมาย

ภาพที่ 133 กลองมโหระทึกที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ภาพที่ 134 กลองมโหระทึกที่ใหญ่ที่สุดในโลก

การสืบทอดทางวัฒนธรรมกลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

จุดสำคัญของวัฒนธรรมกลองมโหระทึกที่เข้าสู่ลุ่มแม่น้ำโขงเมื่อ 2,000 กว่าปี ที่ผ่านมาก็คือ การทำการวิจัยเกี่ยวกับชนเผ่าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และวัฒนธรรมพื้นฐาน ในไม่กี่ปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมกลองมโหระทึกของจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะได้รับความสนใจจากเหล่านักวิชาการ แต่ในการสืบสานและอนุรักษ์ยังคงเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากการเลือนหายไป การสิ้นผู้สืบทอด และความตระหนักในการอนุรักษ์กลองมโหระทึก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรขึ้นอยู่กับประเทศต่าง ๆ ในลุ่มแม่น้ำโขงในการเสนอและกำหนดการอนุรักษ์กลองมโหระทึกเพื่อป้องกันการเลือนหายไปของกลองมโหระทึก พื้นฟูวัฒนธรรมกลองมโหระทึกและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนเผ่า กระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองมโหระทึกและสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองมโหระทึก การอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองมโหระทึคนั้นมีความยากลำบากมาก ต้องมีระบบนโยบายที่แข็งแกร่ง รวมถึงการช่วยเหลือจากหลายภาคส่วนและสังคมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจากคำกล่าวข้างต้น มาตรการการอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองมโหระทึกต้องได้รับความร่วมมือจากรัฐบาล ประชาชน ผู้สืบทอดศิลปะกลองมโหระทึก นักวิชาการและสถาบันที่เกี่ยวข้อง สื่อ และสังคม ซึ่งแต่ละฝ่ายจะรับผิดชอบในหน้าที่ที่แตกต่างกันเพื่ออนุรักษ์และการปฏิบัติต่อเนื่องในระยะยาวในการรักษาวัฒนธรรมกลองมโหระทึก

1. ฝ่ายรัฐบาลเป็นแกนนำ

หน่วยงานรัฐบาลในประเทศต่าง ๆ ประกาศให้มีการใช้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (ครอบคลุมถึงวัฒนธรรมกลองมโหระทึก) หลังจากออกกฎหมายข้อบังคับในการอนุรักษ์แล้ว ยังต้องปรับปรุงและให้คำแนะนำในการปฏิบัติวางแผนสำหรับการอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้าน ใช้วิธีการต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินในโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองมโหระทึกจากรัฐบาล รัฐบาลนั้นมีทรัพยากรสาธารณะซึ่งบุคคลทั่วไปไม่มี ดังนั้นหน้าที่ของรัฐบาลควรนำทรัพยากรสาธารณะมาใช้ในการช่วยเหลือประชาชนให้เกิดประโยชน์ รวมถึงการช่วยเหลือในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนพื้นเมือง เช่น ในพื้นที่หลาย ๆ พื้นที่ของประเทศจีนรัฐบาลได้มีการจัด “มหกรรมศิลปะและวัฒนธรรมกลองมโหระทึก” ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อวัฒนธรรมกลองมโหระทึกและการสืบสาน โดยหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนการมีส่วนร่วมในวงกว้างของมวลชน จะทำให้กิจกรรมเหล่านี้ได้ผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น เพราะรากลึกของประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมนั้นยังคงอยู่ในหมู่ของประชาชน เพียงแต่ต้องให้เห็นนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่ดี เพื่อให้เหล่าประชาชนนั้นได้ดูแลวัฒนธรรมอันเป็นที่รักยิ่งของพวกเขา และสิทธิในการอนุรักษ์นั้นควรมอบให้แก่ผู้คนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างแท้จริง และไม่ควรมีใครจับจอง

เป็นเจ้าของ แม้ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางรัฐบาล แต่ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมนั้นจะยังคงสืบ
 สานไปอย่างมั่นคง

2. การเก็บรักษาโดยพิพิธภัณฑ์

ปัจจุบันนี้กลองมโหระทึกจำนวนมากถูกเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์ หน้าที่ที่สำคัญของ
 พิพิธภัณฑ์อย่างหนึ่งคือ การเก็บรักษาและจัดแสดงกลองมโหระทึก และควรมีการคัดสรรและ
 สร้างพิพิธภัณฑ์ทางสภาพแวดล้อมของกลองมโหระทึกตามประสบการณ์ของพิพิธภัณฑ์
 ทางสภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมของชนเผ่าต่าง ๆ ในต่างประเทศ การก่อสร้างพิพิธภัณฑ์
 ทางสภาพแวดล้อมควรปฏิบัติตามหลักการ ดังต่อไปนี้

2.1 ชาวบ้านคือเจ้าของของวัฒนธรรมกลองมโหระทึก มีสิทธิและการให้ความรู้
 เกี่ยวกับวัฒนธรรม

2.2 ความหมายและคุณค่าของวัฒนธรรมจะต้องมีความเชื่อมโยงกับคน เมื่อเห็น
 วัฒนธรรมก็สามารถทราบถึงวิถีแห่งการปฏิบัติของกลุ่มชนนั้น

2.3 หัวใจหลักของพิพิธภัณฑ์ทางนิเวศวิทยาของกลองมโหระทึกคือการมีส่วนร่วม
 ของประชาชน และต้องได้รับการจัดการในรูปแบบของประชาธิปไตย

2.4 เมื่อการท่องเที่ยวเกิดความขัดแย้งกับการอนุรักษ์ ต้องยึดการอนุรักษ์มาก่อน
 ห้ามมีการขายสินค้าโบราณวัตถุ แต่สามารถขายสินค้าที่ระลึกของกลองมโหระทึกได้

2.5 หลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะสั้นซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิด
 ความเสียหายในระยะยาว

2.6 ทำการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมทั้งหมด และหัวใจหลักของข้อมูลทั้งหมดคือ
 เทคโนโลยีแบบดั้งเดิมและวัฒนธรรมทางวัตถุ

2.7 ผู้เข้าชมต้องให้ความเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

2.8 ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้อาศัย

หลักการเหล่านี้ล้วนเป็นการปฏิบัติเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมในแหล่งกำเนิดวัฒนธรรม
 และการเคารพต่อบรรพบุรุษของผู้คนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น และในการร่วมมือการอนุรักษ์มี
 การดำเนินการสำรวจวิจัยและการดูแลทางกายภาพรวมถึงการจัดแสดงนิทรรศการในการทำงาน
 นอกจากนี้สถาบันที่เกี่ยวข้องควรจัดเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากรที่มีความสามารถ
 ทรัพยากรทางวิชาการและการเก็บรักษา สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดนิทรรศการ และความ
 พร้อมต่าง ๆ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ พิพิธภัณฑ์ต้องมีการคุ้มครองที่ชัดเจนในมรดกทางวัฒนธรรม
 ที่ไม่มีรูปปลั๊กอินนี้ เพื่อการวิจัยงานหัตถกรรมแบบดั้งเดิมและการอนุรักษ์ทุกสิ่งที่อยู่ภายใต้
 การดูแลของพิพิธภัณฑ์ ใช้มาตรการวิธีการต่าง ๆ ในการสำรวจวิจัยหัตถกรรมแบบดั้งเดิม

การรวบรวมรวมถึงคู่มือวัตถุโบราณและจัดแสดงจนเป็นรูปแบบการทำงานตามปกติและเป็นส่วนสำคัญของพิพิธภัณฑ์

3. ประชาชนปฏิบัติด้วยตนเอง

ต้นกำเนิดของกลองมโหระทึกอยู่ที่หมู่บ้านของชนเผ่าต่าง ๆ ในกลุ่มวัฒนธรรมกลองมโหระทึก ดังนั้นประชาชนต้องผ่านการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เช่น การฟื้นฟูเทศกาลหมาก่วยเจีย-หมาก่วย แปลว่า เขียด (Maguai) สร้างศาลากลองมโหระทึก ซ่อมบำรุงวัดกบ เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้คนให้รู้และเข้าใจถึงวัฒนธรรมกลองมโหระทึก และสืบสานต่อไปในวัฒนธรรมกลองมโหระทึก

4. ผู้เผยแพร่ ช่วยเหลือและนำพาศิลปะของกลองมโหระทึก ผู้รับการสืบทอดศิลปะการสอนด้วยคำพูดและปฏิบัติ และการสืบทอดตามลำดับนั้นเป็นประเพณีที่งดงามในการสืบสานงานหัตถกรรมของประเทศจีน ในประวัติศาสตร์ยุคใหม่ผู้สืบสานงานหัตถกรรมของกลองมโหระทึกจะต้องสร้างกลองที่มีเสียงไพเราะ การเดินร่ำรวมถึงฝีมือในการหล่อกลองมโหระทึก เพื่อเผยแพร่ ช่วยเหลือและนำพาศิลปะของกลองมโหระทึกในการเผยแพร่ความสามารถและวัฒนธรรมกลองมโหระทึกให้แก่คนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ นอกจากนี้รัฐบาลควรช่วยอำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนเงินทุน

5. การผลักดันจากนักวิชาการและสถาบันวิจัย

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา นักวิชาการในประเทศต่าง ๆ ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เชี่ยวชาญด้านกลองมโหระทึกของจีนได้สร้างผลงานวิจัยจำนวนมาก พวกเขาได้รวบรวมจากการทบทวนวรรณกรรม การขุดค้นทางโบราณคดี การลงสำรวจแบบภาคสนาม การวิจัยด้านงานฝีมือและการทดสอบ และได้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับต้นกำเนิด การกระจายและพัฒนาของกลองมโหระทึก เปิดเผยถึงความสามารถทางสังคมและวัฒนธรรมของกลองมโหระทึก และได้ทำการแบ่งแยกประเภททางวิทยาศาสตร์ให้แก่กลองมโหระทึก ด้วยความใส่ใจและตั้งใจของผู้เชี่ยวชาญรวมถึงนักวิชาการทำให้ความสำคัญของวัฒนธรรมกลองมโหระทึกค่อย ๆ เปิดเผยออกมา และการวิจัยเรื่องราวเกี่ยวกับกลองมโหระทึกนั้นก็ได้รับความสนใจจากรัฐบาล การทำงานของพวกเขาได้ผลักดันการรักษาวัฒนธรรมรวมถึงการสืบทอดและพัฒนาของกลองมโหระทึก ผู้วิจัยเชื่อว่าในการวิจัยทางวิชาการของผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการรวมถึงสถาบันการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องกลองมโหระทึกในปัจจุบันและอนาคตนั้น ต้องให้ความสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองมโหระทึกเป็นอย่างยิ่ง ประเทศต่าง ๆ ควรมีการจัดการประชุมระหว่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องกลองมโหระทึกและกลองสำริดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้ความช่วยเหลือรัฐบาลและสถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสำรวจ ค้นพบ และข้อมูลที่ตีพิมพ์และปัญหาของการอนุรักษ์

วัฒนธรรมกลองมโหระทึก การให้คำแนะนำกับรัฐบาล การอนุรักษ์ การสืบทอดและพัฒนา วัฒนธรรมกลองมโหระทึกแบบยั่งยืน รวมถึงการปฏิบัติสืบไปอย่างเข้มแข็ง

6. การพัฒนาธุรกิจและการให้การสนับสนุน

นอกจากจะให้ชนเผ่าในพื้นที่เป็นผู้ผลิตกลองมโหระทึกสำหรับใช้งานประเภทต่าง ๆ ในโรงหล่อกลองมโหระทึกแล้ว ยังต้องสนับสนุนในการสร้างสรรค์งานหัตถกรรมของกลองมโหระทึกและของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของเมืองบางเมืองที่อยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมกลองมโหระทึก นอกจากนี้ยังควรพัฒนากระบวนการหล่อกลองมโหระทึกขนาดใหญ่ การพัฒนาของอุตสาหกรรมโรงหล่อของกลองมโหระทึกอีกด้านหนึ่งขึ้นอยู่กับการมีวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของกลองมโหระทึก และอีกด้านหนึ่งนั้นยังต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการตลาด แต่ในทางตรงกันข้าม การพัฒนาอาจไม่เอื้อต่อการสืบสาน อนุรักษ์และพัฒนา กลองมโหระทึก ผู้ประกอบการที่มีความแข็งแกร่ง ภายในขอบเขตของทรัพยากรที่มีอยู่ นั้นสามารถเผยแพร่วัฒนธรรมกลองมโหระทึกได้ การอนุรักษ์และให้การสนับสนุนการวิจัย ในความเป็นจริงนั้นยังสามารถที่จะขยายความนิยมของพวกเขาได้ ส่งเสริมการพัฒนาของผู้ประกอบการให้มีระบบหมุนเวียนที่ดี

7. ประชาสัมพันธ์ของสื่อ สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สื่อต้องใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเผยแพร่ และใช้คำวิพากษ์วิจารณ์ของมวลชนเป็นตัวชี้นำทิศทางในการปฏิบัติ บวกกับความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ในการอนุรักษ์และพัฒนา วัฒนธรรมรวมถึงความรู้ทางวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์กลองมโหระทึก บ่มเพาะประชาชน ให้มีแนวความคิดและตระหนักในการมีส่วนร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองมโหระทึก มีการประชาสัมพันธ์ถึงสถานที่เก็บรักษา ผู้สืบทอดงานศิลปะ ช่างหล่อกลอง ผู้เชี่ยวชาญและอนุรักษ์ รวมถึงการสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมของกลองมโหระทึก มุ่งมั่นในการสร้างสภาพแวดล้อมของสังคมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลองและมุมมองความคิดเห็นในกลุ่มวัฒนธรรมกลองมโหระทึก ให้เป็นแรงผลักดันและมีอิทธิพลที่แผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง องค์การสหประชาชาติ (การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่ไร้รูปร่าง) เรียกว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การทำตามขั้นตอนเพื่อมั่นใจในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่มีตัวตน รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรม เช่น เอกสาร การวิจัย การรักษา การอนุรักษ์ การเผยแพร่ การส่งเสริม การสืบทอด (ผ่านการศึกษาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ) และการฟื้นฟู ในหลาย ๆ ด้าน ที่มีการบูรณาการเชื่อมต่อกันนี้ การอนุรักษ์และการสืบสานนั้นถือเป็นหัวใจหลักของผลการปฏิบัติและ

การฟื้นฟูนั้นมีทิศทางในการเดินไปข้างหน้า เชื่อมมั่นในการใช้ในแผนการกระตุ้น วิวัฒนาการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสัญลักษณ์ เป็นต้น

ในดำเนินการอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองมโหระทึก รวมถึงการส่งเสริมจากรัฐบาล ประชาชน นักวิชาการและสถาบันที่เกี่ยวข้อง ผู้สืบทอดศิลปะกลองมโหระทึก พลังจากสังคม และสื่อต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลืออย่างสูงสุด รวมถึงการร่วมมือกันเพื่อให้แน่ใจว่าวัฒนธรรม พื้นบ้านแบบดั้งเดิมได้รับการอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น

ในคลื่นของอารยธรรมสมัยใหม่ที่มีโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจและกระบวนการบูรณาการทางวัฒนธรรมที่บรรจบกันนั้นคือความเป็นจริงที่น่ากลัว ยุคของโลกาภิวัตน์เป็นผลกระทบเชิงลบที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการเลือกยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบร้ายแรงต่อการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม

การแพร่กระจายของกลองมโหระทึกกว่า 2,000 ปี นั้นเป็นวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งของชนเผ่าทางตอนใต้ สะท้อนให้เห็นถึงพลังในการสร้างวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ของชนเผ่าทางตอนใต้ แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป ศิลปะในการหล่อและวัฒนธรรมของกลองมโหระทึกก็ค่อย ๆ เลือนหายไปในการดำเนินไปของโลกยุคปัจจุบันจะทำเช่นไรเพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมกลองมโหระทึกออกไป คือหัวข้อหลักที่พวกเราต้องเร่งแก้ไข การอนุรักษ์วัฒนธรรมกลองมโหระทึกนั้นมีความยากลำบากมาก ต้องมีระบบนโยบายที่แข็งแกร่ง รวมถึงหลายภาคส่วนและสังคมด้านต่าง ๆ

ในการดำเนินการกระตุ้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิวัฒนาการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสัญลักษณ์กลองมโหระทึก ต้องได้รับความร่วมมือจากรัฐบาล ประชาชน นักวิชาการและสถาบันที่เกี่ยวข้อง ผู้สืบทอดศิลปะกลองมโหระทึก พลังจากสังคม และสื่อต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลืออย่างสูงสุด การร่วมมือกันเพื่อให้แน่ใจว่าวัฒนธรรมพื้นบ้านแบบดั้งเดิมได้รับการอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น เมื่อสังคมพัฒนามาจนถึงจุดหนึ่งในยุคที่มีแต่ความขัดแย้ง ไม่เพียงแต่วัฒนธรรมกลองมโหระทึกที่ได้รับความเสียหายแต่วัฒนธรรมพื้นบ้านแบบดั้งเดิมก็ได้รับผลกระทบไปด้วย เช่น วัฒนธรรมเพลง Wei และวัฒนธรรมสตรีของกวางสี เป็นต้น

การอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านแบบดั้งเดิม การสืบสานและพัฒนากระตุ้นการอนุรักษ์ วัฒนธรรม วิวัฒนาการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสัญลักษณ์กลองมโหระทึกนั้น พวกเราจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่ดีกว่าให้แก่วัฒนธรรมพื้นบ้านแบบดั้งเดิม เพื่อในช่วงของการวิวัฒนาการนั้นได้รับการสืบทอดและพัฒนาที่ดีขึ้น ประวัติศาสตร์การพัฒนาของจีวปักกิ่งนั้นก็คือประวัติศาสตร์การวิวัฒนาการของโรงละครแบบดั้งเดิม ซึ่งข้อเท็จจริงนั้นได้พิสูจน์ให้เห็นว่าหากว่าประเพณีหนึ่งประเพณีใดนั้นได้หยุดการพัฒนาไป แน่แน่นอนในทางฟิสิกส์วิทยาศาสตร์จะหยุดและปิดตัวลงไปสุดท้ายก็จะค่อย ๆ สูญสลายไป ซึ่งมีเพียงแค่ระบบเปิดที่มีลักษณะสมดุล

และสามารถสร้างเอนโทรปี (หมายถึงภายใน รวมทั้ง เป็นหัวใจของกฎข้อที่สองของอุณหพลศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางกายภาพที่เกิดขึ้นเองทางธรรมชาติ) ได้โดยไม่หยุดพัฒนาและไม่หยุดที่จะเดินต่อไป

ทุกคนเผ่ามีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง หากว่าปล่อยให้สิ่งอื่นมาลบล้างทำลายไปนั้นย่อมเป็นสิ่งที่น่าเศร้าเสียใจอย่างมาก การอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของชนเผ่าก็เป็น การอนุรักษ์แหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมชนเผ่าทุกวันนี้คนมีความตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพหากไม่มีความหลากหลายทางชีวภาพแล้วโลกนั้นก็อาจกลายเป็นทะเลทราย ในขณะที่เดียวกัน หากไม่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมแล้ว บ้านแห่งจิตวิญญาณของพวกเรา ก็คงกลายเป็นทะเลทรายแห่งวัฒนธรรมหรือวัฒนธรรมที่ไร้ชีวิต

ดังนั้น ยังเป็นยุคของ โลกาภิวัตน์ทิศทางของวัฒนธรรมก็ยิ่งต้องเข้าสู่ความดั้งเดิม การป้องกันวัฒนธรรมพื้นบ้านแบบดั้งเดิมของพวกเรานั้นมีความสำคัญมากต่อประเทศของเรา ในการรักษาพื้นที่ของตนในกระบวนการของ โลกาภิวัตน์ การอนุรักษ์ สืบทอดและพัฒนารวมถึง วัฒนธรรมพื้นบ้านแบบดั้งเดิมของกลองมโหระทึกเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่และต้องใช้เวลาในการทำ

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา และวิจัยสรุปได้ว่า การจัดรูปแบบกลองมโหระทึก ได้มีนักโบราณคดี ชาวยุโรป และเอเชียที่มีบทบาทในการจัดรูปแบบกลองมโหระทึกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สำคัญ ได้แก่ 1. Franz Heger (1902) 2. หลี่ ซื่อ หง (1991) 3. ฟานฮุย ทง (1990)

Franz Heger ได้จัดแบ่งกลองมโหระทึกตามการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบและลวดลายบน กลองมโหระทึก แบ่งออกเป็น 4 แบบ (ซิน อยู่ดี, 2529) ดังนี้

1. ประเภทเฮกเกอร์ 1 ส่วนล่างเป็นทรงกลมแผ่ออกกว้างตรงกลางเป็นทรงกระบอก และโค้งขึ้นด้านบน หน้ากลองเป็นชั้นเดียวกับตัวกลองมีหู 4 คู่ ลวดลายส่วนใหญ่เป็นลายที่ แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และลายเรขาคณิต

2. ประเภทเฮกเกอร์ 2 เป็นกลองที่มีขนาดใหญ่ หน้ากลองยื่นพ้นออกกลองออกมามาก ตรงกลางมีลายตะวัน 8 แฉก ลวดลายส่วนใหญ่เป็นลายเรขาคณิต

3. ประเภทเฮกเกอร์ 3 เป็นกลองที่มีขนาดกลางและขนาดเล็กโดยทั่วไปมักเรียกว่า เป็นกลองแบบขางหรือกลองกระหรีขางดวงตะวันกลางหน้ากลองมี 12 แฉก มีรูปปั้นกบสำริด 4 ตัว ตามปกติจะมีกบยื่นซ้อนกันหลายตัวเอวกลองมีลวดลายเรขาคณิต

4. ประเภทเฮกเกอร์ 4 โดยทั่วไปจะเรียกกลองมโหระทึกแบบนี้ว่ากลองแบบจีน ตรงกลางหน้ากลองมีลายตะวัน 12 แฉก ไม่มีรูปปั้นกบสำริด ลวดลายส่วนใหญ่จะเป็นแบบจีน กลองแบบนี้มีอยู่ตามระเบียงและใน โบสถ์วิหาร ในประเทศจีน

นักวิชาการจีนเห็นว่าการแบ่งแบบประเภทเฮกเกอร์ยังไม่ละเอียดพอสำหรับ กลองมโหระทึกจึงมีผู้เสนอระบบการจัดแบ่งใหม่หลายระบบ แต่ความเห็นก็ยังมีความขัดแย้งกัน จนกระทั่งในประชุมสัมมนาเรื่องกลองมโหระทึกโบราณของจีน ครั้งที่ 1 เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1980 จีนจึงตกลงยอมรับระบบการจัดแบ่งแบบใหม่ โดยทุกคนมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ จัดแบ่งประเภทของกลองมโหระทึกเป็น 8 กลุ่ม ชื่อเรียกของแต่ละกลุ่มเลือกจากชื่อสถานที่ ที่ขุดพบกลองมโหระทึกที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานสำหรับกลุ่มนั้น ๆ มีดังนี้

1. กลองมโหระทึกแบบว่านเจียป่า

กลองมโหระทึกแบบว่านเจียป่ามีลักษณะพิเศษดังนี้ หน้ากลองเล็กมาก ออกกลองนูนกว้าง ออกมามาก เอวกลองเว้าลาดลงอย่างชัน ดินกลองเต็มมากแต่เส้นผ่านศูนย์กลางกว้าง (กว้างกว่าหน้า

กลอง) ช่วงระหว่างอกกลองกับเอวกลองมีหูอย่างแบนเล็กมาก 4 หู ลักษณะพิเศษของลาวคล้ายคือ เป็นลายง่าย ๆ หยาบ ๆ ลายตะวันตกที่หน้ากลองบางลูกมีเพียงดวงกลม ๆ ไม่มีรัศมี บางลูกมีรัศมี จำนวนรัศมีไม่เท่ากัน ส่วนใหญ่ไม่มีลายเส้นรอบวง ส่วนนอกกลองและตีนกลองไม่มีลาวคล้าย ส่วนเอวกลอง มีลายเส้นดิ่งหลายเส้น แบ่งส่วนเอวออกเป็นช่อง ๆ ด้านภายในกลองส่วนเอวกลอง ใกล้เคียง ๆ กับตีนกลองมีลายหยาบ ๆ เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ลายสัตว์กลานคล้ายกิ่งก่า ตึกแก และลายเมฆ

2. กลองมโหระทึกแบบสือไ้ซาน

กลองมโหระทึกแบบสือไ้ซานมีลักษณะพิเศษดังนี้ หน้ากลองกว้าง อกกลองนูนป่อง ออก ตีนกลองสูงกว่าแบบว่านเจียป่า มีลาวคล้ายสวยงามและจัดวางอย่างสมดุล ลายตะวันตกดวงกลม มีรัศมีรอบวง กว้าง-แคบไม่เท่ากันหลายวง ช่องระหว่างเส้นรอบวงที่แคบ ๆ มีลายซี่หวี ลายวงกลม ลายจุด ช่องระหว่างเส้นรอบวงที่กว้างมีรูปนกบิน ส่วนนอกกลองมีลาวคล้ายเรขาคณิต คล้าย ๆ ส่วนหน้ากลอง ในช่องที่สำคัญมีรูปคนพายเรือ ส่วนหน้ากลองมีลาวคล้ายเรขาคณิต คล้ายส่วน หน้ากลอง มีเส้นดิ่งแบ่งเอวกลางออกเป็นช่อง ภายในช่องมีรูปวัว หรือพิธิง่าวัว หรือรูปคนสวม ขนนกฟ่อนรำ รูปทรงกลมสวยสง่างามมาก เรามักเรียกกันว่า กลองมโหระทึกแบบดองซอน

3. กลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซง

กลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซงมีลักษณะพิเศษคือสูงใหญ่เนื้อโลหะที่หล่อบางน้ำหนัก ก่อนข้างเบาหน้ากลองไม่ยื่นพ้นส่วนบนของไหล่กลองหรือถ้ายื่นก็ยื่นออกมาไม่มาก ส่วนไหล่ กลองไม่นูนป่องนัก มักจะกว้างกว่าหน้ากลองเพียงนิดเดียวหรือมีเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้ากลอง ตัวกลองส่วนบนเว้าเข้าหูกลอง 4 หู กว้างใหญ่บางใบมีหูเล็ก ๆ แซมอีก 2 หู ฐานกลองค่อนข้างสูง ลายตะวันตกที่หน้ากลองส่วนใหญ่มีรัศมี 12 แฉก ระหว่างรัศมีมีลายคล้ายปีกนกคู่กรอบนอกของหน้า กลองมีรูปลอยตัวซึ่งส่วนใหญ่เป็นรูปกบ 4 ตัว ช่องระหว่างกบอาจมีรูปลอยตัวรูปอื่น ๆ เช่น รูปคนขี่ม้า วัว เจียด เป็ด นก เต่า ปลา ลวดลายจำหลักบนหน้ากลองคือ ลายคนประดับขนนกและ ลายนกที่พัฒนาเป็นสัญลักษณ์นามธรรมแล้วส่วนอกและเอวกลองมีลายเรือลายคนเดินรำที่ พัฒนาเป็นลายนามธรรมแล้วนอกจากนั้นยังมีลาวคล้ายเล็ก ๆ ละเอียดย และลายสวยงามอีกหลายลาย

4. กลองมโหระทึกแบบจูนอี่

กลองมโหระทึกแบบจูนอี่มีลักษณะพิเศษคือ บนหน้ากลองไม่มีกบ ขอบหน้ากลอง ยื่นพ้นส่วนบนของไหล่กลองออกมาเส้นผ่าศูนย์กลางของหน้ากลองไหล่กลองและฐานกลอง ใกล้เคียงกันมาก ส่วนไหล่กลองกับตัวกลองแยกส่วนกันไม่ชัดเจนลาวคล้ายประดับเป็นลายง่าย ๆ ลวดลายจำหลักบนหน้ากลองคือลายตุ้ง (งายาว) ซึ่งเกี่ยวโยงไปถึงลัทธิเต๋าหน้ากลองไม่มี รูปลอยตัว “กบ” มีลายนกประดับกลองมโหระทึกแบบนี้บ้างเหมือนแต่พบไม่มากส่วนใหญ่

พบแถบมณฑลกุ้ยโจว และภาคตะวันตกเฉียงเหนือของกวางสีกำหนดอายุไว้ระหว่างราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960-1279) ถึงราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1279-1368)

5. กลองมโหระทึกแบบหมาเจียง

กลองมโหระทึกแบบหมาเจียงมีลักษณะพิเศษคือ รูปร่างเล็กและเตี้ยเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองเล็กกว่าเส้นผ่าศูนย์กลางออกกลองนิดหน่อย ส่วนไหล่ตัวฐานกลองจำแนกไม่ชัดเจน ส่วนกลางมีขอบนูนออกแบ่งกลองออกเป็น 2 ส่วน บนและล่างอย่างชัดเจนตลอดลำหลักบนหน้ากลองคือ ลายตุ๊กบางส่วนมีลายสิบสองนักษัตรลายยันต์ไป๋ยก้วยลายตะวันส่วนใหญ่มีรัศมี 12 แฉก ลายประดับระหว่างรัศมี มีลายคล้ายกลีบดอกไม้คู่กลองมโหระทึกหล่อในยุคหลัง ๆ บางส่วนมีจารึกบอกศักราชประจำรัชกาลฮ่องเต้ เช่น ว่านลี่ คังซี ตัวกวางบางส่วนมีจารึกถ้อยคำที่เป็นมงคลบางส่วนเป็นภาพลายเส้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนอยู่บนด้านในของหน้ากลอง หรือภาพการประกอบพิธีกรรมบางอย่าง

6. กลองมโหระทึกแบบเปี่ยหลิว

กลองมโหระทึกแบบเปี่ยหลิวมีลักษณะพิเศษคือ รูปร่างสูงใหญ่หนาหนัก หน้ากลองใหญ่มาก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองที่ใหญ่ที่สุดกว้างถึง 165 เซนติเมตร กลองมโหระทึกแบบเปี่ยหลิวส่วนใหญ่ที่พบมีเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองอยู่ระหว่าง 70-100 เซนติเมตร หน้ากลองยื่นพ้นส่วนบนของกลองออกไป บางใบส่วนที่ยื่นออกไปนั้นโค้งงุ้มลงส่วนออกกลองเกือบเป็นเส้นตรงส่วนที่กว้างที่สุดของออกกลองอยู่ค่อนข้างต่ำส่วนต่อออกกลองกับเอวกลองมีร่องเล็ก ๆ เป็นจุดแบ่ง หูกลองมีลักษณะพิเศษ ส่วนใหญ่มีหูกลมหนึ่งคู่ มีเป็นส่วนน้อยที่มีแบบหูแบนเพิ่มเสริมอีกหรือมีหูแบบกลมแต่เล็กเพิ่มอีก 2 คู่ ส่วนต่อเอวกลองกับตีนกลองมีสันเหลี่ยมเป็นจุดแบ่งตีนกลองบานออกเล็กน้อย วงลายประดับหน้ากลองและออกกลอง เอวกลองและตีนกลองมีวงเล็ก 3 เส้น ประกอบเป็นวงใหญ่หนึ่งวงบนหน้ากลองช่องระหว่างวงใหญ่ห่างกันบนส่วนตัวกลองวงใหญ่แคบชิดกัน ลายตะวันบนหน้ากลองส่วนใหญ่มีรัศมี 8 แฉก รัศมีกลมมนขึ้นลายโบราณของจีน ลายตาราง ลายดอกไม้ 4 กลีบ เป็นต้น ขอบนอกของหน้ากลองส่วนมากมีกบตัวเล็ก ๆ 4 ตัว ตัวกบไม่มีลายประดับตกแต่ง มีเป็นส่วนน้อยมีกบ 6 ตัว บนหน้ากลอง

7. กลองมโหระทึกแบบหลิงชาน

กลองมโหระทึกแบบหลิงชานมีลักษณะพิเศษคือ เนื้อโลหะบางกว่าแบบเปี่ยหลิว ส่วนออกกลองโค้งนูน ส่วนกว้างที่สุดของออกกลองอยู่ตรงกลาง (กลองมโหระทึกแบบเปี่ยหลิวอยู่ส่วนล่าง) กลองมโหระทึกแบบหลิงชานทุกใบมีหูแบบแบน ขอบนอกหน้ากลองมีกบ 3 ขา จำนวน 6 ตัว บนตัวกบมีลายประดับ บางส่วนมีกบตัวเล็กอยู่บนกบตัวใหญ่ บางส่วนมีหยอยขม

อยู่บนตัวกบใหญ่ บางส่วนมีรูปลอยตัว เช่น ม้า คนขี่ม้า นก ประดับบริเวณเอวกลอง ดินกลอง และส่วนภายในของกลอง (ลักษณะเช่นนี้กลองกะเหรี่ยงหรือกลองมโหระทึกที่แพร่หลายในเมืองไทย นิยมทำมาก) ลวดลายประดับก็มีความวิจิตรงดงามมากกว่าแบบเป็ยหลิวลายตะวัน ส่วนใหญ่มีรัศมี 10 แฉก หรือ 12 แฉก วงลายประดับใช้วงขีดเล็ก 2 ขีด ประกอบเป็นวงใหญ่หนึ่งวง (แบบเป็ยหลิวใช้วงขีดเล็ก 3 เส้น) บนหน้ากลองช่องระหว่างวงกว้าง ประดับด้วยลายคนสวมขนนก ลายนก ลายสัตว์ที่เปล่งรูปแล้ว (Abstract) เป็นหลักนอกนั้นยังมีลายเงินตรา “ซ้อชู” ลายจ๊กจัน ลายกลีบดอกไม้ ลายเมฆ สายฟ้า เป็นส่วนประกอบ

8. กลองมโหระทึกแบบซีเหม็ง

กลองมโหระทึกแบบซีเหม็งมีลักษณะพิเศษคือรูปทรงเรียวยาวสูง เนื้อกลองบางเบา ส่วนบนใหญ่ส่วนล่างสอบเล็กลงคล้ายถัง หน้ากลองกว้าง ขอบนอกยื่นเกินออกกลอง ส่วนออกกลองเอวกลองและดินกลองไม่มีจุดแบ่งที่ชัดเจน ลายตะวันบนหน้ากลองส่วนใหญ่มีรัศมี 8 แฉกหรือ 12 แฉกวงลายประดับถี่ลวดลายประดับเป็นรูปนกปลา กลุ่มดอกไม้เมล็ดข้าว บนหน้ากลองมีรูปลอยตัว กบมักเป็นรูปกบซ้อน 2-3 ชั้น ที่ตัวกลองมักมีรูปลอยตัวประดับ เช่นรูปช้าง หอย ต้นไม้

กลองมโหระทึกสามารถจัดแบ่งประเภทได้ตามแบบ Franz Heger เป็น 4 แบบ ประกอบด้วย แบบประเภทเฮกเกอร์ 1 แบบประเภทเฮกเกอร์ 2 แบบประเภทเฮกเกอร์ 3 และแบบประเภทเฮกเกอร์ 4 ซึ่งกลองมโหระทึก แบบประเภทเฮกเกอร์ 1 สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยได้ 3 กลุ่ม (ชิน อู่ดี, 2529, หน้า 92) ในขณะที่นักวิชาการชาวจีนแบ่งประเภทของกลองมโหระทึกออกเป็น 8 ประเภท คือ กลองมโหระทึกแบบวานเจียป่า กลองมโหระทึกแบบสือไ้ซาน กลองมโหระทึกแบบเหลิงสุ่ยซง กลองมโหระทึกแบบเป็ยหลิว กลองมโหระทึกแบบหลิงซาน กลองมโหระทึกแบบจู้นอี กลองมโหระทึกแบบหมาเจียง และกลองมโหระทึกแบบซีเหม็ง ซึ่งการแบ่งประเภทดังกล่าว นักวิชาการชาวจีนแบ่งโดยใช้สถานที่ที่ขุดพบกลองมโหระทึกเป็นเกณฑ์

บทบาทของกลองมโหระทึกมีหลายประการ และเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยรวมถึงกลุ่มชนที่ใช้ก็มีความแตกต่างกันไป เช่น บทบาทที่ใช้ในการเรียกระดมพล หรือใช้ในการสงคราม บทบาทในด้านการเกษตรกรรมที่ใช้ในการขอฝน บทบาทที่ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ บทบาทใช้ในพระราชพิธีของราชสำนัก เป็นต้น ในขณะที่ปัจจุบันกลองมโหระทึกยังคงมีบทบาทอยู่ในหลายลักษณะแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เช่น ประเทศไทยมีการใช้กลองมโหระทึกในพระราชพิธีของราชสำนัก ประเทศกัมพูชามีการใช้กลองมโหระทึกเป็นเครื่องประดับในพระราชวังลาวในอดีตก็มีการใช้กลองมโหระทึกในราชสำนักในขณะที่ปัจจุบันชนเผ่าขมุยังคงใช้ในพิธีกรรมสำคัญต่าง ๆ รวมถึงชาวกระเหรี่ยง ชาวกระเหรี่ยงของพม่า และชนกลุ่มน้อยทางตอนใต้ของจีน

จากอดีตจนถึงปัจจุบันกลองมโหระทึกยังคงมีบทบาทสำคัญทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรม กลองมโหระทึกในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงมีต้นกำเนิดมาจากมณฑลยูนนาน ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของ ประเทศจีน ตั้งแต่ยุคชุนชิว โดยขอบเขตการแพร่กระจายของวัฒนธรรมกลองสำริดหรือกลอง มโหระทึกค่อย ๆ แพร่กระจายไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ ในลุ่มน้ำโขงในลักษณะคล้ายรูปพัด โดยกระจายไป 3 สาย คือ ทางตะวันออก ทางเหนือ และทางใต้ ทางตะวันออกกระจายไปก๊วยโจว กวางสี กวางตุ้ง และไหหลำ ส่วนทางเหนือกระจายไปยังมณฑลเจสวาน และทางใต้กระจายไปทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือลุ่มน้ำโขง แม้ว่าการก้าวเข้าสู่ยุคสำริดในภูมิภาคนี้จะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ แต่ในพื้นที่นี้ก็มีการผลิตกลองมโหระทึกและมีการใช้กลองมโหระทึกอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งแสดง ให้เห็นว่ากลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงเป็นเจ้าของกลองมโหระทึก

การอภิปรายผล

ด้วยกระบวนการโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจและกระบวนการบูรณาการทางวัฒนธรรม ที่บรรจบกันนั้นคือ ความเป็นจริงที่น่ากลัวยุคของโลกาภิวัตน์เป็นผลกระทบเชิงลบที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ในการเลือกรับความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบร้ายแรง กับการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมการแพร่กระจายของกลองมโหระทึกกว่า 2,000 ปี นั้นเป็นวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งของชนเผ่าทางตอนใต้ของประเทศจีนและของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพลังในการสร้างวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ ของชาวพื้นเมืองในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง และเมื่อเวลาผ่านไปวัฒนธรรมกลองมโหระทึก ก็ได้ค่อย ๆ เลือนหายไปจากผู้คน ด้วยเหตุนี้ ศิลปะการหล่อกลองมโหระทึกของแต่ละประเทศ ก็ได้เลือนหายไปด้วย และกลองมโหระทึกผู้ก่อเกิดวัฒนธรรม

กลองมโหระทึกก็ตกอยู่ในความเสี่ยงเช่นกัน ในการดำเนินไปของโลกยุคปัจจุบัน จะทำเช่นไรเพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมกลองมโหระทึกออกไปนั้นเป็นปัญหาที่ประเทศ ต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงต้องเผชิญและเป็นหัวข้อหลักที่ต้องเร่งแก้ไข การอนุรักษ์ วัฒนธรรมกลองมโหระทึกมีความยากลำบากมาก ต้องมีระบบนโยบายที่เข้มแข็ง รวมถึงหลาย ภาคส่วนและสังคมด้านต่าง ๆ ในการดำเนินการกระตุ้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิวัฒนาการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสัญลักษณ์กลองมโหระทึก ต้องได้รับความร่วมมือจากรัฐบาล ประชาชน นักวิชาการและสถาบันที่เกี่ยวข้อง ผู้สืบทอดศิลปะกลองมโหระทึก พลังจากสังคม และสื่อต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลืออย่างสูงสุด ขณะเดียวกันยังต้องการความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าวัฒนธรรมพื้นบ้านแบบดั้งเดิมได้รับการอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาที่ยั่งยืน หลังจากผ่านการทำวิจัยเรื่อง กลองมโหระทึก: มรดกทางวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง

แล้วพบว่า การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจรวมถึงการพัฒนาทางวัฒนธรรมของกลองมโหระทึกนั้น ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ในขณะที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

การวิจัยกลองมโหระทึกนั้นเป็นการรวมเข้าด้วยกันของโบราณคดี มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ ชนชาติวิทยา ศิลปะและรวมถึงสาขาวิชาอื่นๆ ในทางวิทยาศาสตร์ สำหรับการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับกลองมโหระทึก ประเทศจีนได้เริ่มมีการวิจัยขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1950 โดยการเริ่มต้นมีการวางแผนและรวบรวมสำรวจวิจัยกลองมโหระทึก ส่วนเวียดนามเริ่มให้ความสำคัญกับการรวบรวมกลองมโหระทึกหลังจากปี ค.ศ. 1970 และดำเนินการรวบรวมกลองมโหระทึกนำไปเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์ ตลอดจนทำการศึกษาวินิจฉัยกลองมโหระทึก สำหรับประเทศไทยก็ได้เริ่มมีการบันทึกเกี่ยวกับกลองมโหระทึกตั้งแต่ยุคสุโขทัย แต่การเริ่มทำการวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกนั้นได้เริ่มขึ้นหลัง ปี ค.ศ. 1980 และประเทศลาว ประเทศพม่าและประเทศกัมพูชาได้เริ่มศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกเมื่อ ปี ค.ศ. 1990 ความลึกถึบของกลองมโหระทึกที่ซ่อนอยู่เป็นแรงดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาศึกษาและสำรวจทำให้นักวิชาการรุ่นแล้วรุ่นเล่ายังคงทุ่มเทเวลาและความพยายามในการทำการวิจัยเรื่องราวเกี่ยวกับกลองมโหระทึก ด้วยเหตุผลนี้ หัวข้อในการวิจัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกจึงเต็มไปด้วยมนต์เสน่ห์ และกลายเป็นหัวข้อในการศึกษาวินิจฉัยของนักวิชาการทั้งหลายตลอดมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับกลองมโหระทึกในมิติอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ศิลปะ หรือลวดลายที่ปรากฏบนกลองมโหระทึก วัฒนธรรมความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องหรือการมีส่วนร่วมของกลองมโหระทึกในพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้ควรมีการศึกษาวินิจฉัยในเชิงลึกต่อไป
2. ควรมีการนำแนวทางหรือรูปแบบการศึกษาเรื่องของกลองมโหระทึกในมิติของบทบาท การอนุรักษ์ สืบทอด และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงเป็นการเฉพาะ เนื่องจากมีความชัดเจนทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีแล้วว่ากลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงเป็นประเทศที่มีการค้นพบกลองมโหระทึกเป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วภูมิภาคนี้
3. ผลของการวิจัยชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า วัฒนธรรมกลองมโหระทึกอยู่ในภาวะสุ่มเสี่ยงต่อการสูญหาย ทั้งในมิติของตัวกลองรวมถึงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกลองมโหระทึกที่เกิดขึ้นทั่วไปในกลุ่มประเทศที่ทำการศึกษาดังนั้นจึงควรมีการนำผลวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทาง

ในการสืบทอด อนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรมกลองมโหระทึกต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลองมโหระทึกในประเทศกัมพูชา ลาว และพม่า เพราะประเทศเหล่านี้ปัจจุบันมีผู้ศึกษาไม่มากนัก
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมกลองมโหระทึกวิชาหล่อกลองมโหระทึกแบบดั้งเดิม ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือว่าอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญหายมากที่สุด
3. ควรศึกษาประเมินในการใช้กลองมโหระทึกในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง เพื่ออนุรักษ์รักษาประเพณีให้อยู่คู่กับสังคมต่อไป

บรรณานุกรม

- jemchadi thai. (2528). รายงานการสำรวจและศึกษาลองมโหระทึก ณ บ้านขวนเฒ่า ตำบล
เทพราช อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช. *ศิลปกร*, 29(4), 18-20
- เจนจิรา เบญจพงศ์. (2554, สิงหาคม-กันยายน). ลายนกงูบนหน้ากลองมโหระทึก. *สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์*, 58, 49
- ชนานุช คำสุข. (2553). มโหระทึก. *เพลงดนตรี*, 15(7), 44-47.
- ชิน อยู่ดี. (2529). *สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- ชิน อยู่ดี. (2517). *กลองมโหระทึกอดีต*. กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทองแถม นาถจำนง. (2532). *มโหระทึกจากหลักฐานทางจีน*. เมืองโบราณ, 15(2), 75-92.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2538 ก). *มโหระทึกไม่ใช่เครื่องดนตรี*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 16(6), 136-139.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2538 ข). *มโหระทึก*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 16(7), 140-141.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2538 ค). *มโหระทึก*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 16(8), 140-142.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2538 ง). *มโหระทึก*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 16(9), 140-142.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2538 จ). *มโหระทึก:การจัดแบ่งประเภท*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 16(9), 36-39.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2538 ฉ). *มโหระทึกใช้ทำอะไร*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 16(12), 116-117.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2539 ก). *ลายนกกบิน*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 17(3), 78-80.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2539 ข). *ลายเรือ*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 17(4), 168-169.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2539 ค). *ลายช่างฟ้อน*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 17(5), 80-81.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2539 ง). *กบบนมโหระทึก*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 17(6), 66-67.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2539 จ). *มโหระทึก*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 17(7), 76-79.
- บั๊กหนาน ดงกู่. (2539 ฉ). *มโหระทึกกับเทศกาลบูชา*. *ศิลปวัฒนธรรม*, 17(9), 78-81.
- ประ โคมย่ำค่ำ. (2559). เข้าถึงได้จาก <http://www.horoworld.com/tags/> ในหลวง
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2542). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- พรพล ปั่นเจริญ. (2542). *การเปรียบเทียบรูปแบบกลองมโหระทึกในประเทศไทยประเทศจีน
และประเทศเวียดนาม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาโบราณคดี
สมัยก่อนประวัติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พรพล ปั่นเจริญ. (2559). การเปรียบเทียบรูปแบบกลองมโหระทึกในประเทศไทย ประเทศจีน และประเทศเวียดนาม. *ชินวัณน์ ตั้งสุทธิจิต, และวิชาญ ฤทธิธรรม (บก.) ใน เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการสัมมนานุษยศาสตร์สังคมศาสตร์วิชาการ ส่องสังคม วัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง* (หน้า 238-250). สกลนคร: คณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พีรพน พิสูจน์พงศ์ และคณะ. (2541). กลองมโหระทึกที่เขาสะพายแรงแห่งจังหวัดกาญจนบุรี. *เมืองโบราณ, 24(3)*, 129-130
- พีรพน พิสูจน์พงศ์ และคณะ. (2531). *กลองมโหระทึกที่บ้านวังกระแจะ ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร (เอกสารโรเนียว)
- พัชรินทร์ สุขประมุข. (2529). *กลองมโหระทึกที่พบใหม่ในประเทศไทย: รายงานประจำปี ของสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- เมธินี จิระวัฒนา. (2546). *กลองมโหระทึกในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร.
- ศิริรา เกิดสว่าง. (2539). มโหระทึกกวดดอนตาล. *ศิลปวัฒนธรรม, 17(4)*, 146-147.
- สิริรัตน์ ประพัฒน์ทอง. (2535). *การศึกษาเครื่องดนตรีจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และ โบราณคดีที่พบในประเทศไทย ก่อนศตวรรษที่ 16*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (ม.ป.ป.). *ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยด้านไทยคดีศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2534). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา ประสบการณ์ ไทยคดีศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2550). *ประมวลสาระชุดวิชา วิทยานิพนธ์ 1 หน่วยที่ 1-5*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อัญชลี ลิขุสอน. (2548). รายงานการพบกลองมโหระทึกในพื้นที่จังหวัดเชียงรายเมื่อ พ.ศ. 2546: ถววดลายพิเศษกับข้อสังเกตเกี่ยวกับกลุ่มชนเจ้าของกลองมโหระทึก และข้อสันนิษฐาน ด้านอายุสมัย. *ศิลปากร, 48(6)*, 64-75.
- Andreas, R., Vin, L., & Seng, S. (2009). *The first golden age of Cambodia: Excavation at prohear*. Berlin: Thomas Muntzer.

- Ban, G. (1962). *History of the Han Dynasty, Volume 28 II, Geographical records*. Beijing: Chinese Publishing House.
- Bellwood, P. (1985). *Prehistory of the Indo-Malaysian archipelago* (3rd ed.). Canberra: The Australia National University.
- Cooler, R. M.. (1995). *The Karen bronze drums of Burma: Types, iconography, manufacture and use*. Brill: Brill Academic Publisher
- Chen, Q. (1982). The evolution of Bamar. *Materials about Southeast Asia*, 2, 34-51.
- Cen, Z. (1959). The ethnic groups of Barma, Khmer (Cambodia), Karen, Lvo Syam were migrated from Yunnan according to Shih chi. *Journal of Sun Yatsen University*, 3, 61-71.
- Fan, Y. (1965). *History of the later Han Dynasty, Volume 4, Records of Emperor He*. Beijing: Chinese Publishing House.
- Fan, Y. (1965 a). *History of the Later Han Dynasty, Volume 5, Records of Emperor An*. Beijing: Chinese Publishing House.
- Fan, Y. (1965 b). *History of the Later Han Dynasty, Volume 6, Records of Emperor Shun*. Beijing: Chinese Publishing House.
- Fan, Y. (1965 c). *History of the Later Han Dynasty, Volume 86, Biographies of Tribes in the South and Southeast*. Beijing: Chinese Publishing House.
- Fang, G. (1984). The amity between ancient China and Myanmar. *Southeast Asia*, 4, 115-126.
- Harvey, G. E. (1957). *History of Myanmar*. Beijing: The Commercial Press.
- Heger, F. (1902). *Alte metal trommeln aus Siidost-Asie*. Tafelloand: K. Von Heerse mann Text book.
- Jiang, T. (1982). *Tong Gu*. Guangxi: China Press.
- Jiang, T. (1985). *Tong Gu*. Guangxi: People Public House Press.
- Jiang, T. (1988). *Tong Gu Yi Shu Yan Jiu*. Guangxi: China Press.
- Jiang, T. (2005). Bronze drums: The common carrier of ancient asean cultures. *Journal of Guangxi University for Nationalities*, 27(1), 111-117
- Lapteff, S. V. (2009). *Phum snay site and the origins of pre-angkor*. Cambodia: Moscow.
- Li, K. (1990). *Study on the Yunnan archaeological findings displaying Baiyue culture: The Pattra-leaf Culture*. Kunming: Yunnan People's Publishing House.

- Li, M. (2014). *Myanmar and Southeast Asia*. Guangzhou: World Publishing Guangdong Corporation.
- Lei, C. (1982). On the origin of bronze drum In *Proceedings of the Symposium of Ancient Bronze Drums* (pp.48-56). Beijing: Cultural Relics Press.
- Li, F., & Wei, Y. (2016). *Bronze drum of China-Southeast Asia (Laos Volume)*. Beijing: Cultural Relics Press
- Li, W. (1982). The origin of the Copper Bronze drum system In *Problems of the Study on Ancient Bronze Drum: Proceedings of the Symposium of Ancient Bronze Drums* (pp. 87-94). Beijing: Cultural Relics Press.
- Levy, P. (1948). *Origine de Lo Forme des tambours de bronze du Type I*. Hanoi: Dan VietNam.
- Liang, Z. (2007). Southeast Asian culture in the bronze age and a summary of ancient bronze drums, *Southeast Asian Affairs*, 132, 49-59.
- Liu, X. (1983). *Records of the exotics of the South of the five ridges, Volume I*. Guangzhou: Guangdong People's Publishing House.
- Lu, J., Zheng, J., & Zhong, N. (2012). *Overview of Cambodi*. Guangzhou: World Publishing Guangdong Corporation.
- Marshall, H. I. (1980). *The Karen people of Druma: A Study in anthropology and ethnology*. New York: AMS Press.
- Mason, F. (1843). *The Karen apostle or memoir of Ko Thamh-byu, the first Karen conver, with notices concerning his nation*. Boston: Gould, Kendall and Lincoln.
- Moore, E. H. (2012). *The Pyu landscape: Collected articles*. Myanmar: Ministry of Culture. (Myanmar Archaeological Series (1))
- Ouyang, X, & Song, Q. (1975). *New history of the tang dynasty, Volume 222 II, Records of the Kingdom of Pyu*. Beijing: Chinese Publishing House.
- Poor people's knowledge: Promoting intellectual property in developing countries*. (2004). Washington, DC: A Copublication of the World Bank and Oxford University Press
- Yoshinori, Y. (2007). *Excavation in Phum Snay*. n.d.
- Yu, D, & Huang, C. (2002). *Collection of Myanmar-related documents in Chinese ancient books Volume I*. Beijing: Chinese Publishing House.

- Yuan, H, Huang, W, & Tang, J. (2005). Protection and inheritance of timbal culture an example of Zhoule village in Changjiang, Donglan county. *Journal of Guangxi University for Nationalities*, 4, 61-66.
- Virgimia, M. & Crocco, D. (1993). Evidence suggesting use of bronze Drums in Myanmar during the Northern sung dynasty in association of Chinese ancient bronze drums (Eds.). *Exploration on bronze drums and bronze culture--Proceeding of the 2nd symposium of ancient bronze drums and bronze wares culture in Southern China and Southeast Asia* (pp. 78-79). Nanning: Guangxi Ethnic Press.
- Wan, F., Fang, M., Wei, D. (2003) A Re-understanding of Dongshan bronze drum of vietnam and a new classification of bronze drums. *Journal of Guangxi University for Nationalities (Philosophy and Social Sciences Edition)*, 6, 45-60
- Wan, F, Jiang, T.,Wei, D., Liao, M., Jiang, Y, & Wu, W. (2013). *Grand bronze drum the research on the development*. Beijing: Inheritance and Protection of Bronze Drum Culture.
- Wang, K. (1982). Problems of the study on ancient bronze drum In *Proceedings of the symposium of ancient bronze drums* (pp. 87-94). Beijing: Cultural Relics Press.
- Wang, N. (1978). The bronze drums of ancient China. *Acta Archaeologica Sinica*, 2, 40
- Wei, D. (2014). A comparative study on handed-down bronze drums from ethnic groups in China-Myanmar and China- Laos Border Areas. *Guizhou Ethnic Studies*, 4, 41-46.
- Xi, K, & Yu, H. (1982). Classification and dating of bronze drums in southern China, Archaeology. In *Proceedings of the symposium of ancient bronze drums* (pp. 163-172). Beijing: Cultural Relics Press.
- Xu, H. (1982). Problems of the study on ancient bronze drum. In *Proceedings of the Symposium of Ancient Bronze Drums* (pp. 152-159). Beijing: Cultural Relics Press.
- Zhang, S. (1982). On the classifications of ancient Bronze drums. In *Proceedings of the symposium of ancient Bronze Drums* (pp. 95-107). Beijing: Cultural Relics Press.
- Zhang, X. (2007). *Analysis of bronze drum types in South China*. Master Thesis of Art, Archaeology, Northwest University.

- Zhang, Z. (1997). *The Chieftdom and culture of Dian*. Kunming: Yunnan Publishing House of Art.
- Zhong, Z. (2009). The cultural original of Burmese language and Its chronological Classification. Li Mou, Li Chenyang, Zhong Zhixiang (Eds.). In *On the history of Myanmar: Simultaneous review on the class palace Chronical of the Kings of Myanmar* (pp. 232-253). Beijing: Social Sciences Academic Press.
- Zhong, Z, & Yin, X. (2014). *Overview of Myanmar culture*. Guangzhou: World Publishing Guangdong Corporartion.

ภาคผนวก

ภาพประกอบการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลกลองมโหระทึกในประเทศกัมพูชา

ภาพประกอบการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลทองมโหระทึกในประเทศลาว

ภาพประกอบการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลกลองมโหระทึกในประเทศไทยมา

ภาพประกอบการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลกลองมโหระทึกในประเทศไทย

